

INCLUSION THAT TRANSFORMS LIVES

WP2: Αξιολόγηση αναγκών και
χαρτογράφηση προκλήσεων

**Π2.2 ΕΚΘΕΣΗ STATE OF
THE ART**

Περιεχόμενα

Συνοπτική Περίληψη.....	5
Σκοπός της Έκθεσης.....	5
Ευρύματα.....	6
Ευκαιρίες για βελτίωση.....	8
Εισαγωγή.....	10
Ιστορικό πλαίσιο.....	10
Στόχος του παραδοτέου.....	11
Δομή του παραδοτέου.....	11
Μεθοδολογία.....	13
Ερευνητική Προσέγγιση.....	13
Πεδίο εφαρμογής και περιορισμοί.....	15
Διατομεακότητα και σύνθετη διάκριση.....	16
Κενά στα δεδομένα και ηθικές σκέψεις.....	17
Ανάλυση ανά χώρα.....	18
ΙΣΠΑΝΙΑ.....	18
Περίληψη.....	18
ΕΛΛΑΔΑ.....	27
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ.....	38
Σύνοψη.....	38
ΚΥΠΡΟΣ.....	47
Σύνοψη.....	47
ΙΡΛΑΝΔΙΑ.....	54
Σύνοψη.....	54
Συγκριτική Ανάλυση.....	60
Ομοιότητες και Διαφορές μεταξύ Χωρών.....	60
Εντοπισμός Κενών.....	63
Ευθυγράμμιση με τα Πλαίσια της ΕΕ.....	66
Συνεντεύξεις και Ομαδικές Συζητήσεις Εστίασης.....	68
Περίληψη Συνεντεύξεων.....	68
Ισπανία.....	68
Ελλάδα.....	78
Συναντήσεις Ομάδων Εστίασης (Focus Groups).....	83
ΚΥΠΡΟΣ.....	85
Συνεντεύξεις.....	85
Ομάδα Εστίασης.....	90
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ.....	91
Συνεντεύξεις.....	91
Ομάδα Εστίασης.....	98
ΙΡΛΑΝΔΙΑ.....	99
Ένταξη στον Χώρο Εργασίας και Απασχόληση.....	99
Πρόσβαση στην Υγεία και Διακρίσεις.....	100

Νομική Αναγνώριση και Δικαιώματα.....	102
Κοινωνική Αποδοχή και Δομές Υποστήριξης.....	102
Συστάσεις	103
Βελτιώσεις Πολιτικής	103
Ενδυνάμωση Θεσμών.....	104
Ευκαιρίες Διακρατικής Μάθησης	105
Κατευθύνσεις για Μελλοντική Έρευνα	105
Συμπέρασμα	106
Βιβλιογραφία.....	108

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Το ιατρικό προσωπικό σέβεται την ταυτότητα φύλου μου και τις ανάγκες μου. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)	61
Πίνακας 2: Γνωρίζετε τις νομικές προστασίες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων στη χώρα σας; Ναι – 33,3%, Όχι – 66,7%, Ίσως – 0	62
Πίνακας 3: Θεωρείτε ότι το ιατρικό προσωπικό στην περιοχή σας είναι ενημερωμένο σχετικά με τις ανάγκες των τρανς και ιντερσεξ ασθενών; Ναι – 4%, Όχι – 24%, Ορισμένοι/ες ναι – 72%	63
Πίνακας 4: Ο χώρος εργασίας μας καλλιεργεί κουλτούρα σεβασμού και ένταξης για όλους τους εργαζομένους. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)	64
Πίνακας 5: Θεωρείτε ότι οι πολιτικές του χώρου εργασίας σας είναι επαρκείς για την υποστήριξη της ένταξης; Ναι – 60,9%, Όχι – 17,4%, Ίσως – 21,7%	65
Πίνακας 6: Διαθέτουμε επαρκείς πόρους και εργαλεία για να υποστηρίξουμε τρανς και ιντερσεξ εργαζομένους. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)	69
Πίνακας 7: Ο οργανισμός/φορέας μου διαθέτει συγκεκριμένες κατευθυντήριες οδηγίες για τη φροντίδα των τρανς και ιντερσεξ ατόμων. Όχι – 66,7%, Ναι – 11,1%, Ίσως – 22,2%	70
Πίνακας 8: Δίνουμε προτεραιότητα στην πρόσληψη διαφορετικών ταλέντων, συμπεριλαμβανομένων ατόμων από τις ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητες. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)	76
Πίνακας 9: Έχετε πραγματοποιήσει ποτέ εκπαίδευση για τη διαφορετικότητα και την ένταξη για τους εργαζομένους σας; Ναι – 60%, Όχι – 40%, Ίσως – 0%	76
Πίνακας 10: Έχετε λάβει επίσημη εκπαίδευση σχετικά με τις ανάγκες υγειονομικής φροντίδας των τρανς και ιντερσεξ ατόμων; Όχι – 80%, Ναι – 20%	77
Πίνακας 11: Θα ωφελούνται από επιπρόσθετη εκπαίδευση ώστε να κατανοήσω καλύτερα τις ανάγκες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)	77
Πίνακας 12: Υπάρχουν επαρκείς υπηρεσίες ψυχικής υγείας προσαρμοσμένες στις ανάγκες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)	78
Πίνακας 13: Έχετε αντιμετωπίσει δυσκολίες στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας ως τρανς ή ιντερσεξ άτομο; Όχι – 11,1%, Ναι – 77,8%, Ίσως – 11,1%	78
Πίνακας 14: Δίνουμε προτεραιότητα στην πρόσληψη διαφορετικών ταλέντων, συμπεριλαμβανομένων ατόμων από τις ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητες. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)	81
Πίνακας 15: Η διοικητική ομάδα είναι καλά ενημερωμένη σχετικά με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)	81
Πίνακας 16: Έχετε πραγματοποιήσει ποτέ εκπαίδευση για τη διαφορετικότητα και την ένταξη για τους εργαζομένους σας; Ναι – 75%, Όχι – 0%, Ίσως – 25%	82
Πίνακας 17: Έχετε προχωρήσει ενεργά σε πρόσληψη ή προαγωγή τρανς και ιντερσεξ ατόμων στον οργανισμό σας; Ναι – 75%, Όχι – 25%, Ίσως – 0%	82
Πίνακας 18: Έχετε λάβει επίσημη εκπαίδευση σχετικά με τις ανάγκες υγειονομικής φροντίδας των τρανς και ιντερσεξ ατόμων; Όχι – 66,7%, Ναι – 33,3%, Ίσως – 0%	83
Πίνακας 19: Θα ωφελούνται από επιπρόσθετη εκπαίδευση ώστε να κατανοήσω καλύτερα τις ανάγκες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)	83
Πίνακας 20: Έχω πρόσβαση σε δίκτυα κοινοτικής υποστήριξης ή οργανώσεις. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)	84
Πίνακας 21: Υπάρχουν επαρκείς υπηρεσίες ψυχικής υγείας προσαρμοσμένες στις ανάγκες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)	84
Πίνακας 22: Έχετε αντιμετωπίσει δυσκολίες στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας ως τρανς ή ιντερσεξ άτομο; Όχι – 20%, Ναι – 80%, Ίσως – 0%	84
Πίνακας 23: Ο χώρος εργασίας μας καλλιεργεί κουλτούρα σεβασμού και ένταξης για όλους τους εργαζομένους. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)	86
Πίνακας 24: Θα ωφελούνται από επιπρόσθετη εκπαίδευση ώστε να κατανοήσω καλύτερα τις ανάγκες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)	87

Πίνακας 25: Δεν υπάρχει ακριβής εκπροσώπηση των τρανς και ιντερσεξ ατόμων στα μέσα ενημέρωσης της χώρας μου. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)	88
Πίνακας 26: Θεωρείτε ότι ο χώρος εργασίας σας είναι συμπεριληπτικός απέναντι σε διαφορετικές ταυτότητες φύλου; Ναι – 0%, Όχι – 28,6%, Ίσως – 71,4%	89
Πίνακας 27: Σύνοψη Συστάσεων	92
Πίνακας 28: Πίνακας Πολιτικών Συστάσεων	92

Π2.2 ΕΚΘΑΣΗ STATE OF THE ART

Συνοπτική Περίληψη

Σκοπός της Έκθεσης

Η έκθεση θα αποτελεί έναν συνδυασμό αναφορών για την κατάσταση κάθε χώρας, ανάλυσης συνεντεύξεων και αποτελεσμάτων από ομάδες εστίασης. Θα χρησιμεύσει ως βασικός πόρος για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τις ΜΚΟ και το ευρύ κοινό, παρέχοντας μια εις βάθος ανάλυση βασισμένη σε εκτενή βιβλιογραφική επισκόπηση και συλλογή δεδομένων. Η συγκεκριμένη εργασία επικεντρώνεται στη συγκέντρωση των αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων από εις βάθος αναλύσεις χωρών, καθώς και ποιοτικές συνεντεύξεις και ομάδες εστίασης, σε μία ολοκληρωμένη και σύγχρονη αναφορά. Η αναφορά αυτή θα αποτελέσει βασικό παραδοτέο του έργου, με στόχο να προσφέρει λεπτομερή ανάλυση και κατανόηση των διαφόρων πτυχών της LGBTQI+ φοβίας, ειδικότερα όσον αφορά τα διεμφυλικά (trans) και ιντερσεξ (intersex) άτομα. Παρουσιάζει μια πολυδιάστατη κατανόηση των συστημικών εμποδίων, των κοινωνικών δυναμικών και των θεσμικών αντιδράσεων που διαμορφώνουν τόσο την ένταξη όσο και τον αποκλεισμό των LGBTQI+ ατόμων.

Οι κύριοι στόχοι περιλαμβάνουν:

- 1. Ενσωμάτωση Συμπερασμάτων:** Η έκθεση περιλαμβάνει την ενσωμάτωση των ποιοτικών δεδομένων που προέκυψαν από τις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν. Αυτές οι αφηγήσεις θα συνδυαστούν με την ανάλυση των υφιστάμενων πολιτικών και νομικών πλαισίων, παρέχοντας μια ολοκληρωμένη επισκόπηση των προκλήσεων, των εμπειριών και των πολιτικών πλαισίων που αφορούν τη φοβία κατά των LGBTQI+.
- 2. Θεματική ανάλυση :** Τα συγκεντρωμένα δεδομένα θα υποβληθούν σε μια αυστηρή διαδικασία θεματικής ανάλυσης, με σκοπό τον εντοπισμό κοινών θεμάτων, προτύπων και τάσεων στις αφηγήσεις και στο πολιτικό τοπίο. Η ανάλυση αυτή θα επιτρέψει μια βαθύτερη κατανόηση των υποκείμενων αιτιών, εκδηλώσεων και επιπτώσεων της LGBTQI+ φοβίας σε διάφορους κοινωνικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης, της απασχόλησης και των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων.
- 3. Επιστημονικά τεκμηριωμένες πληροφορίες :** Η έκθεση τελευταίας τεχνολογίας θα παρουσιάσει επιστημονικά τεκμηριωμένες πληροφορίες σχετικά με τις συγκεκριμένες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα τρανς και τα ίντερσεξ άτομα, τα συστημικά εμπόδια που συναντούν και τις συνέπειες της LGBTQI+ φοβίας στην ευημερία και την κοινωνική ένταξη.

τους. Θα επισημάνει επίσης τα κενά και τους περιορισμούς στο σχεδιασμό, την εφαρμογή και την επιβολή των πολιτικών που διαιωνίζουν τις διακρίσεις και τις ανισότητες.

4. **Συστάσεις :** Με βάση τα ευρήματα, η έκθεση θα παρέχει συγκεκριμένες συστάσεις με στόχο την αντιμετώπιση της LGBTQI+ φοβίας και την προώθηση των δικαιωμάτων και των ίσων ευκαιριών των τρανς και ίντερσεξ ατόμων. Η έκθεση θα διαδοθεί ευρέως μέσω όλων των καναλιών του έργου, συμπεριλαμβανομένου του ιστότοπου του έργου, των πλατφορμών κοινωνικών μέσων, των σχετικών επαγγελματικών δικτύων και των συνεδρίων.

Ευρήματα

Τα ευρήματα που παρουσιάζονται στην παρούσα έκθεση υπογραμμίζουν τον πολύπλευρο και βαθιά ριζωμένο χαρακτήρα της LGBTQI+ φοβίας στις πέντε συμμετέχουσες χώρες και στην Ευρώπη. Με βάση τόσο την ποιοτική ανάλυση όσο και την ανάλυση πολιτικής, έχουν αναδειχθεί διάφορα διατομεακά ζητήματα και δομικά πρότυπα:

Επίμονη στιγματισμός και διακρίσεις

Τα τρανς και ίντερσεξ άτομα συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν ευρέως διαδεδομένο στιγματισμό, ιδίως στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης και της απασχόλησης. Οι διακριτικές πρακτικές —που κυμαίνονται από την εσφαλμένη αναφορά του φύλου και την έλλειψη ενημερωμένης φροντίδας έως τον αποκλεισμό και την παρενόχληση στο χώρο εργασίας— παραμένουν διαδεδομένες, συχνά χωρίς να αναφέρονται ή να αντιμετωπίζονται.

Κενά στη νομική προστασία και την εφαρμογή πολιτικών

Παρότι έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος στην προώθηση των νομικών πλαισίων, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά στην αναγνώριση και την προστασία της ταυτότητας φύλου, της έκφρασης φύλου και των χαρακτηριστικών φύλου. Σε αρκετές χώρες, τα ίντερσεξ άτομα δεν προστατεύονται ρητά από τους εθνικούς νόμους κατά των διακρίσεων και η εφαρμογή πολιτικών χωρίς αποκλεισμούς παραμένει ασυνεπής και αποσπασματική.

Έλλειψη θεσμικής γνώσης και κατάρτισης

Οι επαγγελματίες του δημόσιου τομέα, ιδίως στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης και της εκπαίδευσης, συχνά στερούνται της κατάρτισης και της θεσμικής καθοδήγησης που απαιτείται για την αποτελεσματική υποστήριξη των τρανς και ίντερσεξ ατόμων. Αυτό συμβάλλει στην ανεπαρκή παροχή υπηρεσιών, στην επανειλημμένη τραυματική εμπειρία και στον συστηματικό αποκλεισμό

Διατομεακές ευπάθειες

Η LGBTQI+ φοβία συχνά επιδεινώνεται από άλλες μορφές περιθωριοποίησης, όπως ο ρατσισμός, ο ικανισμός και η ξενοφοβία. Οι μετανάστες, τα άτομα που υφίστανται φυλετικό διαχωρισμό και τα άτομα με αναπηρίες που επίσης αυτοπροσδιορίζονται ως LGBTQI+ αντιμετωπίζουν επιπλέον επίπεδα αποκλεισμού, ωστόσο οι διατομεακές προστασίες παραμένουν ανεπαρκείς στα περισσότερα εθνικά πλαίσια.

Διαφοροποιήσεις μεταξύ των χωρών

Το νομικό και κοινωνικό τοπίο διαφέρει σημαντικά μεταξύ των πέντε χωρών που εξετάστηκαν. Η Ισπανία και η Ελλάδα έχουν εφαρμόσει πιο προοδευτικά πλαίσια, συμπεριλαμβανομένων νόμων για την αυτοπροσδιορισμό και απαγορεύσεων της θεραπείας μετατροπής, ενώ η Λιθουανία και η Κύπρος βρίσκονται ακόμη σε πρώιμα στάδια νομικής μεταρρύθμισης. Η Ιρλανδία προσφέρει ισχυρές νομικές προστασίες, αλλά απαιτεί περαιτέρω δράση σε τομείς όπως η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και η διατομεακότητα.

Κρίσιμος ρόλος της κοινωνίας των πολιτών

Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις και οι πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην κάλυψη συστημικών κενών, προσφέροντας βασικές υπηρεσίες υποστήριξης, υποστηρίζοντας την αλλαγή πολιτικής και παρέχοντας εκπαίδευση και Ωστόσο, πολλές από αυτές λειτουργούν υπό οικονομικούς και θεσμικούς περιορισμούς που περιορίζουν τη βιωσιμότητα και την εμβέλειά τους.

Ανάγκη για ολοκληρωμένες, συντονισμένες στρατηγικές

Σε όλες τις χώρες, υπάρχει έλλειψη συνεκτικών, μακροπρόθεσμων στρατηγικών που να αντιμετωπίζουν τις ανάγκες των τρανς και των ίντερσεξ ατόμων. Οι υπάρχουσες προσπάθειες είναι συχνά ad hoc, βασίζονται σε έργα ή εξαρτώνται από εξωτερική χρηματοδότηση, γεγονός που εμποδίζει την ανάπτυξη συστημικών, βιώσιμων αλλαγών.

Σημαντική πρόοδος έχει σημειωθεί στις συμμετέχουσες χώρες, με την Ισπανία να ξεχωρίζει ως ηγέτης στα δικαιώματα των LGBTQI+. Ο ισπανικός νόμος για τα τρανς άτομα (2023) (Sam Jones, 2023) επιτρέπει την αυτοπροσδιορισμό των τρανς ατόμων, ενώ ο νόμος Zero10 (2022) (Συμβούλιο Υπουργών, 2022) εγγυάται την προστασία από τις διακρίσεις. Ομοίως, η Ελλάδα έχει θεσπίσει πρωτοποριακή νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένης της νομιμοποίησης του γάμου μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου (2024) (James Gregory, 2024) και της απαγόρευσης της θεραπείας μετατροπής (Maltezos, 2022). Η Λιθουανία έχει πρωτοστατήσει σε μια δομημένη προσέγγιση της υγειονομικής περίθαλψης των τρανσέξουαλ με τις ιατρικές κατευθυντήριες γραμμές του 2022 (Υπουργείο Υγείας, 2023), αν και εξακολουθούν να υστερούν ευρύτερες προστασίες. Η Κύπρος έχει ποινικοποιήσει τη θεραπεία μετατροπής (Groot, 2024) και έχει ξεκινήσει εκστρατείες ευαισθητοποίησης, ενώ το ισχυρό νομικό πλαίσιο της Ιρλανδίας προστατεύει ρητά την ταυτότητα και την έκφραση φύλου, εξασφαλίζοντας την ένταξη στην απασχόληση, την υγειονομική περίθαλψη και την εκπαίδευση.

46% of LGBTI of people are **never open** to medical staff or healthcare providers about being LGBTI.

19% of lesbian, gay and bisexual people, 35% of trans people and 32% of intersex people felt **discriminated against at work** in the previous year.

Παρά τις προόδους αυτές όμως, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις. Η εφαρμογή των πολιτικών είναι ασυνεπής, ιδίως στις αγροτικές και συντηρητικές περιοχές. Τα τρανς και ίντερσεξ άτομα αντιμετωπίζουν συστημικά εμπόδια στην πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, τα οποία επιδεινώνονται από διακριτικές συμπεριφορές και έλλειψη πόρων. Επιπλέον, εξακολουθούν να υπάρχουν νομοθετικά κενά, ιδίως όσον αφορά την αναγνώριση των μη δυαδικών και ίντερσεξ ατόμων και την αντιμετώπιση.

Ευκαιρίες για βελτίωση

Τα ευρήματα υπογραμμίζουν τη σημασία της αξιοποίησης της διακρατικής μάθησης. Τα προοδευτικά νομικά πλαίσια της Ισπανίας και της Ιρλανδίας μπορούν να χρησιμεύσουν ως πρότυπα για την ενίσχυση της προστασίας, ενώ οι μεταρρυθμίσεις της Ελλάδας για την ένταξη αποτελούν πρακτικές προσεγγίσεις για την ισότητα στο γάμο και τα δικαιώματα των ίντερσεξ ατόμων. Η εναρμόνιση των νομικών πλαισίων μεταξύ των χωρών θα μπορούσε να συμβάλει στη δημιουργία κοινών προτύπων για την αυτοπροσδιορισμό, την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και τα μέτρα κατά των διακρίσεων. Οι προσπάθειες ανάπτυξης ικανοτήτων είναι ζωτικής σημασίας, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης των παρόχων υγειονομικής περίθαλψης. Αυτές οι πρωτοβουλίες θα εξασφάλιζαν μεγαλύτερη κατανόηση των δικαιωμάτων των LGBTQI+ και θα βελτίωναν την εφαρμογή των πολιτικών. Θα πρέπει επίσης να δοθεί προτεραιότητα σε εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού για την καταπολέμηση του στιγματισμού και την προώθηση της κοινωνικής αποδοχής, δημιουργώντας ένα περιβάλλον που ευνοεί την ένταξη.

Τα ευρήματα της παρούσας έκθεσης υπογραμμίζουν διάφορους βασικούς τομείς στους οποίους μπορούν να γίνουν προόδους για την αντιμετώπιση της LGBTQI+ φοβίας και την ενίσχυση της προστασίας, της ορατότητας και της ένταξης των τρανς και ίντερσεξ ατόμων σε όλη την Ευρώπη. Αυτές οι ευκαιρίες βελτίωσης αφορούν τους νομικούς, θεσμικούς, κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς τομείς :

Ενίσχυση των νομικών πλαισίων και της αναγνώρισης

Οι κυβερνήσεις θα πρέπει να επανεξετάσουν και να τροποποιήσουν τους υφιστάμενους νόμους κατά των διακρίσεων, ώστε να συμπεριλάβουν ρητά την προστασία με βάση την ταυτότητα φύλου, την έκφραση φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου. Οι διαδικασίες νομικής αναγνώρισης θα πρέπει να είναι προσβάσιμες, αυτοκαθοριζόμενες και να περιλαμβάνουν τις μη δυαδικές και ίντερσεξ ταυτότητες.

Ανάπτυξη ολοκληρωμένων εθνικών στρατηγικών

Αντί για μεμονωμένες ή βασισμένες σε έργα παρεμβάσεις, τα κράτη πρέπει να εφαρμόσουν συνεκτικά εθνικά σχέδια δράσης που αντιμετωπίζουν τη φοβία κατά των LGBTQI+ σε όλους τους τομείς. Αυτές οι στρατηγικές πρέπει να περιλαμβάνουν σαφή χρονοδιαγράμματα, μηχανισμούς παρακολούθησης και επαρκή χρηματοδότηση για να εξασφαλίσουν βιώσιμο αντίκτυπο.

Εκπαίδευση και ανάπτυξη ικανοτήτων

Η υποχρεωτική, συνεχής εκπαίδευση των επαγγελματιών του δημόσιου τομέα —ιδίως στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, της εκπαίδευσης και της επιβολής του νόμου— είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη πολιτισμικών ικανοτήτων, τη μείωση του στιγματισμού και τη βελτίωση της παροχής υπηρεσιών σε τρανσέξουαλ άτομα

Επέκταση της συλλογής και παρακολούθησης δεδομένων

Αξιόπιστα, αναλυτικά δεδομένα είναι ζωτικής σημασίας για την κατανόηση της κλίμακας και του αντίκτυπου της LGBTQI+ φοβίας. Οι εθνικές στατιστικές υπηρεσίες πρέπει να αναπτύξουν μηχανισμούς για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με την ταυτότητα φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου, διασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία της ιδιωτικής ζωής και τις ηθικές εγγυήσεις.

Αντιμετώπιση της διατομεακότητας στο σχεδιασμό πολιτικών

Οι δημόσιες πολιτικές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις διασταυρούμενες μορφές διακρίσεων που αντιμετωπίζουν τα LGBTQI+ άτομα που είναι επίσης μετανάστες, θύματα ρατσισμού, άτομα με αναπηρία ή κοινωνικοοικονομικά περιθωριοποιημένα. Οι πολιτικές χωρίς αποκλεισμούς πρέπει να προσαρμόζονται στις συγκεκριμένες ανάγκες αυτών των ομάδων.

Υποστήριξη και διατήρηση των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών

Η κοινωνία των πολιτών διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην υπεράσπιση, την παροχή υπηρεσιών και την ευαισθητοποίηση. Η αύξηση της διαρθρωτικής χρηματοδότησης και οι επίσημες συνεργασίες με δημόσιους φορείς μπορούν να ενισχύσουν τον αντίκτυπό τους και να διασφαλίσουν τη συνέχεια πέρα από τους βραχυπρόθεσμους κύκλους.

Πρωώθηση της ευαισθητοποίησης του κοινού και της κοινωνικής αποδοχής

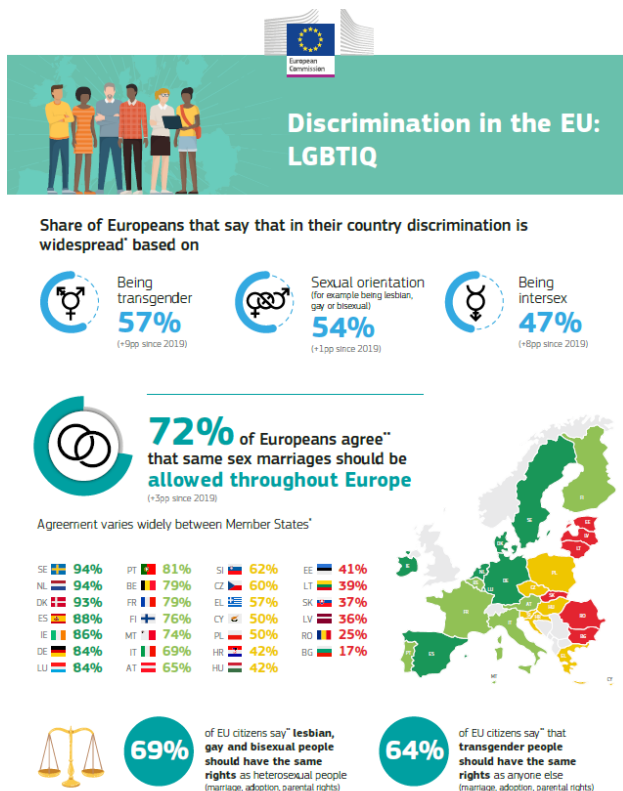
Οι εκστρατείες ενημέρωσης του κοινού, ο διάλογος με τις κοινότητες και τα προγράμματα σπουδών χωρίς αποκλεισμούς μπορούν να αμφισβητήσουν τα επιβλαβή στερεότυπα και να προωθήσουν την ευρύτερη κοινωνική αποδοχή. Έμφαση πρέπει να δοθεί στην ομαλοποίηση των διαφορετικών ταυτότητας φύλου και των διαφυλικών παραλλαγών από νεαρή ηλικία.

Εισαγωγή

Ιστορικό πλαίσιο

Τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+ έχουν αποκτήσει όλο και μεγαλύτερη αναγνώριση σε ολόκληρη την Ευρώπη ως απαραίτητα για την προώθηση κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς που υπερασπίζονται την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την ισότητα. Παρότι πολλές ευρωπαϊκές χώρες έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο στην προώθηση της προστασίας των ΛΟΑΤΚΙ+, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, ιδίως για τα τρανς και τα ίντερσεξ άτομα, τα οποία συχνά αντιμετωπίζουν μοναδικά εμπόδια στην πρόσβαση στα δικαιώματα, την υγειονομική περίθαλψη. Η αντιμετώπιση του ζητήματος της ένταξης αυτών των ομάδων δεν είναι μόνο θέμα ισότητας, αλλά και ευθυγράμμισης με τις θεμελιώδεις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την καταπολέμηση των διακρίσεων, παρέχοντας ένα πλαίσιο στα κράτη μέλη για την προστασία των ατόμων LGBTQI+. Οι οδηγίες και οι στρατηγικές της ΕΕ, όπως η Στρατηγική για την ισότητα των LGBTQI+ 2020-2025 (LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025, 2024), στοχεύουν στην κατανομή των προσπαθειών σε ολόκληρη την περιοχή, διασφαλίζοντας ότι οι πολιτικές ανταποκρίνονται στις ανάγκες όλων των ατόμων, ανεξάρτητα από την ταυτότητα φύλου, τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή τα χαρακτηριστικά φύλου. Οι συμμετέχουσες χώρες, μεταξύ των οποίων η Ισπανία, η Ελλάδα, η Λιθουανία, η Κύπρος και η Ιρλανδία, συμβάλλουν σε αυτό το κοινό όραμα εφαρμόζοντας πολιτικές που προστατεύουν τις κοινότητες LGBTQI+ και αντιμετωπίζουν τα επίμονα κενά στην επιβολή του νόμου και την κοινωνική αποδοχή.

Πηγή: Special Eurobarometer 535: Discrimination in the EU, Infographics. <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2972> (Discrimination in the European Union, 2023)

Η παρούσα έκθεση είναι ιδιαίτερα επίκαιρη, δεδομένης της αυξανόμενης διεθνούς αναγνώρισης των ζητημάτων LGBTQI+ και της επείγουσας ανάγκης για πολιτικές χωρίς αποκλεισμούς που να αντικατοπτρίζουν τις διαφορετικές πραγματικότητες. Εστιάζοντας στην ένταξη των τρανς και των ίντερσεξ ατόμων, επιδιώκει να επισημάνει τους τομείς όπου απαιτούνται πρόσθετες δράσεις για να καλυφθεί το χάσμα μεταξύ πολιτικής και πρακτικής.

Στόχος του παραδοτέου

Στόχος του παρόντος παραδοτέου είναι να παρέχει μια ολοκληρωμένη και τεκμηριωμένη επισκόπηση των τρεχουσών πραγματικοτήτων, προκλήσεων και συστημικών δυναμικών που περιβάλλουν τη φοβία κατά των LGBTQI+, με ιδιαίτερη έμφαση στις εμπειρίες των τρανς και ίντερσεξ ατόμων σε πέντε ευρωπαϊκές χώρες: Ισπανία, Ελλάδα, Κύπρο, Λιθουανία και Ιρλανδία.

Με βάση τα ευρήματα της συλλογής ποιοτικών δεδομένων και της ανάλυσης του πολιτικού και νομικού πλαισίου, το παρόν παραδοτέο στοχεύει:

- Να ενσωματώσει ποιοτικές περιγραφές με θεσμική και νομική ανάλυση, ώστε να προσφέρει μια ολιστική κατανόηση της διάκρισης, του αποκλεισμού και της ανισότητας.
- Να προσδιορίσει θεματικά μοτίβα και διαρθρωτικά εμπόδια σε διάφορους τομείς της κοινωνίας, όπως η υγειονομική περίθαλψη, η απασχόληση, η εκπαίδευση και οι δημόσιες υπηρεσίες.
- Να επισημάνει κενά στην εφαρμογή των πολιτικών, στις νομικές προστασίες και στην ευαισθητοποίηση του κοινού που συμβάλλουν στη διαιώνιση της LGBTQI+ φοβίας.
- Να παράγει πρακτικές πληροφορίες και συστάσεις για τους ενδιαφερόμενους φορείς σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, ώστε να ενημερώνονται για μελλοντικές δράσεις υπεράσπισης
- Να χρησιμεύσει ως βασικός πόρος για τη διάδοση, την ανάπτυξη ικανοτήτων και την περαιτέρω έρευνα στο πλαίσιο του έργου ACTIVEAID και του ευρύτερου πλαισίου των δικαιωμάτων των LGBTQI+.

Μέσω αυτής της σε βάθος διερεύνησης, η έκθεση συμβάλλει στον γενικό στόχο του έργου ACTIVEAID: την καταπολέμηση της LGBTQI+ φοβίας μέσω της ενδυνάμωσης των θεσμικών οργάνων, της ενίσχυσης της φωνής των κοινοτήτων και της προώθησης προσεγγίσεων χωρίς αποκλεισμούς και βασισμένων στα δικαιώματα, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Δομή του παραδοτέου

Η έκθεση είναι οργανωμένη σε διάφορα βασικά τμήματα που καθοδηγούν τον αναγνώστη στα ευρήματα και τις συστάσεις της. Μετά την εισαγωγή, το τμήμα «Μεθοδολογία» περιγράφει την ερευνητική προσέγγιση, συμπεριλαμβανομένης της ανάλυσης πολιτικών βάσει στοιχείων και των πληροφοριών που προέκυψαν από συνεντεύξεις με ενδιαφερόμενους φορείς. Η «Ανάλυση ανά χώρα» διερευνά τις πολιτικές και τα νομικά πλαίσια κάθε συμμετέχουσας χώρας, εξετάζοντας τα πλεονεκτήματα, τα κενά και τις προκλήσεις στην εφαρμογή τους. Η συγκριτική ανάλυση εντοπίζει τις ομοιότητες, τις διαφορές και τις ευκαιρίες εναρμόνισης μεταξύ των χωρών, ενώ το τμήμα των συστάσεων παρέχει στοχευμένες προτάσεις για τη βελτίωση των δικαιωμάτων και της προστασίας των LGBTQI+. Η έκθεση περιλαμβάνει τα βασικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τους ενδιαφερόμενους φορείς, τις συναντήσεις των ομάδων εστίασης και ένα όραμα για την προώθηση

της ένταξης των LGBTQI+ σε όλη την Ευρώπη. Με την παροχή μιας δομημένης και σε βάθος διερεύνησης του θέματος, η παρούσα έκθεση στοχεύει να συμβάλει στις συνεχιζόμενες προσπάθειες για τη διασφάλιση της ισότητας και της αξιοπρέπειας των LGBTQI+ ατόμων σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες.

Η παρούσα έκθεση είναι οργανωμένη σε διάφορα βασικά τμήματα που, στο σύνολό τους, παρέχουν μια ολοκληρωμένη, πολυεπίπεδη κατανόηση της LGBTQI+ φοβίας, με ιδιαίτερη έμφαση στις εμπειρίες τρανς και ίντερσεξ ατόμων σε πέντε κράτη μέλη της ΕΕ.

Συνοπτική παρουσίαση: Παρέχει μια επισκόπηση του σκοπού της έκθεσης, των βασικών ευρημάτων και των ευκαιριών βελτίωσης, προσφέροντας μια συνοπτική εισαγωγή στην ευρύτερη ανάλυση που ακολουθεί.

Εισαγωγή: Περιγράφει το ιστορικό και το πλαίσιο του έργου ACTIVEAID και παρουσιάζει τους στόχους, τη λογική και το πεδίο εφαρμογής του παραδοτέου D2.2.

Μεθοδολογία: Περιγράφει λεπτομερώς τον σχεδιασμό της έρευνας, συμπεριλαμβανομένων των μεθόδων συλλογής ποιοτικών δεδομένων (συνεντεύξεις και ομάδες εστίασης), της ανάλυσης του πολιτικού και νομικού πλαισίου και της προσέγγισης της θεματικής ανάλυσης.

Εκθέσεις χωρών: Παρουσιάζει σε βάθος αναλύσεις για καθεμία από τις πέντε συμμετέχουσες χώρες — Ισπανία, Ελλάδα, Κύπρος, Λιθουανία και Ιρλανδία. Κάθε ενότητα περιλαμβάνει μια επισκόπηση των σχετικών νομικών πλαισίων, συνεντεύξεις με ενδιαφερόμενους φορείς και θεσμικές πρακτικές.

Συγκριτική ανάλυση: Συνθέτει τα διακρατικά ευρήματα για να προσδιορίσει κοινές προκλήσεις, επαναλαμβανόμενα μοτίβα και αποκλίνουσες πολιτικές προσεγγίσεις, επισημαίνοντας τόσο την πρόοδο όσο και τα επίμονα κενά.

Θεματική ανάλυση: Εξετάζει βασικά θέματα που προκύπτουν από τα δεδομένα, όπως το στίγμα στην υγειονομική περίθαλψη, τα κενά στη νομική αναγνώριση, τα εμπόδια στην απασχόληση, η διατομεακή διάκριση και ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών.

Ευθυγράμμιση με τα πλαίσια της ΕΕ: Αξιολογεί τον βαθμό στον οποίο οι εθνικές δράσεις ευθυγραμμίζονται με τους στόχους της στρατηγικής της ΕΕ για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ 2020-2025 και άλλες σχετικές οδηγίες.

Βασικά ευρήματα και ευκαιρίες βελτίωσης: Συνοψίζει τα κύρια συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνα και προσδιορίζει τους τομείς όπου απαιτούνται στοχευμένες παρεμβάσεις και μεταρρυθμίσεις.

Συστάσεις: Παρέχει συγκεκριμένες, τεκμηριωμένες συστάσεις για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους επαγγελματίες και τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Συνεντεύξεις και συναντήσεις ομάδων εστίασης: Παρέχει δεδομένα, πληροφορίες και αφηγήσεις από τις συνεντεύξεις και τις ομάδες εστίασης που πραγματοποιήθηκαν με την ομάδα-στόχο.

Μεθοδολογία

Ερευνητική Προσέγγιση

Η έρευνα για την παρούσα έκθεση διεξήχθη μέσω ενός συνδυασμού ανάλυσης πολιτικών βάσει εγγράφων και συνεντεύξεων με ενδιαφερόμενους φορείς. Η έρευνα βάσει εγγράφων περιελάμβανε εκτενή ανασκόπηση των υφιστάμενων νομικών πλαισίων, πολιτικών και πρωτοβουλιών που σχετίζονται με τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+ στις συμμετέχουσες χώρες. Αυτό περιελάμβανε την εξέταση των νόμων κατά των διακρίσεων, των διατάξεων για την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, των μέτρων προστασίας στον χώρο εργασίας και των μηχανισμών αναγνώρισης της ταυτότητας. Επιπλέον, αναλύθηκαν εκθέσεις για συγκεκριμένες χώρες, ακαδημαϊκές μελέτες και κυβερνητικές δημοσιεύσεις, προκειμένου να κατανοηθεί πλήρως το νομοθετικό και πολιτικό τοπίο κάθε χώρας. Αναπτύχθηκε ένα λεπτομερές πρότυπο συλλογής δεδομένων για τη συστηματική συγκέντρωση πληροφοριών σχετικά με τις πολιτικές, τα νομικά πλαίσια και τις πρωτοβουλίες σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες, με σκοπό την υποστήριξη της χαρτογράφησης. Αυτό το δομημένο εργαλείο εξασφάλισε μια συνεπή προσέγγιση στη συλλογή και ανάλυση δεδομένων, επιτρέποντας τον εντοπισμό κενών, πλεονεκτημάτων και ευκαιριών για εναρμόνιση. Το πρότυπο περιλάμβανε οκτώ βασικές ενότητες, καθεμία από τις οποίες εστίαζε σε συγκεκριμένες πτυχές του σχεδιασμού και της εφαρμογής των πολιτικών για τα LGBTQI+. Διευκόλυνε την τεκμηρίωση βασικών λεπτομερειών, όπως οι στόχοι των πολιτικών, οι μηχανισμοί επιβολής, τα σχόλια των ενδιαφερομένων μερών και τα μετρήσιμα αποτελέσματα. Για παράδειγμα, η ενότητα 2 εστίαζε στην περίληψη των πολιτικών, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων, των πληθυσμών-στόχων και των χρονοδιαγραμμάτων εφαρμογής τους. Οι ενότητες 3 και 4 αξιολόγησαν την περιεκτικότητα, την αποτελεσματικότητα και το πεδίο εφαρμογής των πολιτικών, ενσωματώνοντας πληροφορίες σχετικά με τη διατομεακή διάκριση και τις Επιπλέον, το πρότυπο έδινε έμφαση στις απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών, απαιτώντας από τους εταίρους να τεκμηριώσουν τα σχόλια των κοινοτήτων LGBTQI+, των ομάδων υπεράσπισης και των θεσμικών οργάνων. Αυτή η ποιοτική συμβολή πρόσθεσε βάθος στην ανάλυση, επισημαίνοντας τις πρακτικές προκλήσεις και τις επιτυχίες στην εφαρμογή των πολιτικών. Ποσοτικά στοιχεία, όπως στατιστικά στοιχεία για αναφερόμενες διακρίσεις και επιλύσεις υποθέσεων, συμπεριλήφθηκαν επίσης στην ενότητα 7, προκειμένου να παρέχουν μετρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τον αντίκτυπο.

Χρησιμοποιώντας αυτό το ολοκληρωμένο πρότυπο, η κοινοπραξία εξασφάλισε ότι η συλλογή δεδομένων ήταν διεξοδική, τυποποιημένη και ευθυγραμμισμένη με τους στόχους του έργου. Αυτή η προσέγγιση επέτρεψε μια ισχυρή συγκριτική ανάλυση μεταξύ των συμμετεχόντων χωρών, δημιουργώντας τη βάση για τα ευρήματα και τις συστάσεις που παρουσιάζονται στην παρούσα έκθεση.

Οι συνεντεύξεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη (τρανς και ίντερσεξ άτομα, εργαζόμενοι και επαγγελματίες υγείας) συμπλήρωσαν την έρευνα γραφείου, προσφέροντας ποιοτικές πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή των πολιτικών και τις κοινωνικές στάσεις. Οι συνεντεύξεις διερεύνησαν θέματα όπως η εφαρμογή των πολιτικών, οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα τρανς και ίντερσεξ άτομα και οι βέλτιστες πρακτικές για την προώθηση της ένταξης. Η μορφή περιλάμβανε ημιδομημένες συνεντεύξεις, οι οποίες επέτρεψαν στους συμμετέχοντες να μοιραστούν λεπτομερείς απόψεις, ενώ

ταυτόχρονα ασχολήθηκαν με βασικά θέματα ενδιαφέροντος. Η συνεργασία δημιούργησε ένα ισχυρό πλαίσιο συνεντεύξεων για τρανς και ίντερσεξ άτομα, επαγγελματίες. Το πλαίσιο εστίασε στην καταγραφή καθημερινών αφηγήσεων διατομεακής διάκρισης και ανισότητας, με σκοπό την κινητοποίηση των ενδιαφερόμενων μερών για συστημική αλλαγή. Σαφείς κατευθυντήριες γραμμές εξασφάλισαν την ενήμερη συναίνεση και οι συνεντευξιαζόμενοι υιοθέτησαν μια διατομεακή προσέγγιση για την αποτελεσματική συμμετοχή των συμμετεχόντων. Οι συνεντεύξεις παρείχαν πληροφορίες από πρώτο χέρι σχετικά με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα τρανς και τα ίντερσεξ άτομα, ενώ παράλληλα ενθάρρυναν τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών

INTERVIEW DESCRIPTION

T2.3 Intersectional Inequality in Everyday Narratives: insights from Stakeholder Focus Groups

The objective is to create a robust framework for conducting interviews with trans and intersex individuals, medical professionals, and employers while integrating stakeholder focus groups to promote sustainable change in the rights and opportunities of these communities.

Στοχευμένες ερωτήσεις εξέτασαν την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, τις διακρίσεις, τα εμπόδια στην απασχόληση και τις κοινωνικές στάσεις. Ομάδες εστίασης διευκόλυναν τις συζητήσεις για τον προσδιορισμό στρατηγικών για την ένταξη. Κάθε εταίρος έπρεπε να διεξάγει τρεις ομαδικές συνεντεύξεις με δέκα ενδιαφερόμενους ανά συνεδρία, συμπεριλαμβανομένων τρανς και ίντερσεξ ατόμων, επαγγελματιών του ιατρικού κλάδου και εργοδοτών. Οι συνεντεύξεις διήρκεσαν περίπου μία ώρα, με συμπλήρωση εντύπων εγγραφής, συμφωνιών συγκατάθεσης και ερωτηματολογίων μετά τη συνάντηση. Οι συνεδ. Συνολικά συμμετείχαν περίπου 225 ενδιαφερόμενοι, μεταξύ των οποίων τρανς και ίντερσεξ άτομα, επαγγελματίες του ιατρικού κλάδου και εργοδότες. Κάθε εταίρος φιλοξένησε μια ομάδα εστίασης για να βελτιώσει τους στόχους του έργου και να συμβάλει στην ανάλυση των πολιτικών. Μια διατομεακή προσέγγιση εξασφάλισε ότι λήφθηκαν υπόψη η φυλή, η κοινωνικοοικονομική κατάσταση και άλλες ταυτότητες.

Τα θέματα των συνεντεύξεων διέφεραν ανάλογα με την ομάδα των ενδιαφερομένων. Τα τρανς και ίντερσεξ άτομα συζήτησαν την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, τη νομική αναγνώριση, την απασχόληση και τις κοινων. Οι επαγγελματίες υγείας ασχολήθηκαν με τις πολιτικές, τα εμπόδια στην περίθαλψη και τις προκαταλήψεις, ενώ οι εργοδότες εξέτασαν την ένταξη στο χώρο εργασίας, τις προκλήσεις στην πρόσληψη και τις παρανοήσεις.

Οι συνεντευξιαζόμενοι ενθαρρύνθηκαν να προσαρμόσουν και να επεκτείνουν τις συζητήσεις πέρα από τις προκαθορισμένες ερωτήσεις, προκειμένου να καταγράψουν πιο βαθιές πληροφορίες. Η ευελιξία επέτρεψε την ανάπτυξη οργανικών συζητήσεων, αποκαλύπτοντας πολύτιμες προοπτικές που διαφορετικά θα παρέμεναν ανεξερεύνητες. Κάθε εταίρος οργάνωσε μία ομάδα εστίασης, με 10 ενδιαφερόμενους να συμμετέχουν σε αυτές τις συναντήσεις για να συζητήσουν λεπτομερέστερα.

Πεδίο εφαρμογής και περιορισμοί

Η παρούσα έκθεση παρέχει μια ολοκληρωμένη, πολυεθνική ανάλυση της LGBTQI+ φοβίας, με ιδιαίτερη έμφαση στις εμπειρίες των τρανς και ίντερσεξ ατόμων στην Ισπανία, την Ελλάδα, την Κύπρο, τη Λιθουανία και την Ιρλανδία. Το πεδίο εφαρμογής του παραδοτέου περιλαμβάνει την εξέταση των νομικών και πολιτικών πλαισίων, τη θεματική ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων που συλλέχθηκαν μέσω συνεντεύξεων και ομάδων εστίασης, καθώς και την αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο οι εθνικές πολιτικές ευθυγραμμίζονται με τη Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ισότητα των LGBTQI+ 2020-2025. Αντικατοπτρίζει επίσης τις εμπειρίες όσων επηρεάζονται άμεσα από συστημική και κοινωνική διάκριση, όπως αυτές μεταφέρονται από ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων ατόμων LGBTQI+, επαγγελματιών υγείας, εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών και εργοδοτών. Μέσω της ενσωμάτωσης εμπειρικών στοιχείων και θεσμικής ανάλυσης, η έκθεση επιδιώκει να ενημερώσει τις μεταρρυθμίσεις πολιτικής και να προωθήσει πρακτικές χωρίς αποκλεισμούς που εστιάζουν στα δικαιώματα, την αξιοπρέπεια και την ευημερία των τρανς και ίντερσεξ ατόμων.

Ωστόσο, πρέπει να αναγνωριστούν ορισμένοι περιορισμοί στην ερμηνεία των ευρημάτων της έρευνας γραφείου και της έρευνας πεδίου. Πρώτον, η διαθεσιμότητα και η πληρότητα των δεδομένων διέφεραν σημαντικά μεταξύ των πέντε χωρών λόγω διαφορών στην εμπλοκή των ενδιαφερόμενων μερών, στη θεσμική υποστήριξη και στην πρόσβαση στους σχετικούς πληθυσμούς. Δεύτερον, ορισμένες ομάδες παραμένουν υποεκπροσωπημένες στο σύνολο των δεδομένων, όπως οι μετανάστες χωρίς έγγραφα, τα άτομα LGBTQI+ που υφίστανται φυλετικές διακρίσεις, τα άτομα που ζουν σε αγροτικές περιοχές και οι ανήλικοι χωρίς τη συγκατάθεση του κηδεμόνα τους. Ο αποκλεισμός τους αντανakλά τόσο ηθικές σκέψεις όσο και πρακτικά εμπόδια στη συμμετοχή, όπως ο φόβος της προβολής ή η έλλειψη ασφα

Επιπλέον, η έλλειψη τυποποιημένων, αναλυτικών εθνικών δεδομένων σχετικά με την ταυτότητα φύλου, την έκφραση και τα χαρακτηριστικά φύλου περιόρισε τη δυνατότητα υποστήριξης ποιοτικών πληροφοριών με ποσοτικές συγκρίσεις. Σε πολλές περιπτώσεις, τα δημόσια συστήματα δεδομένων δεν καταγράφουν ξεχωριστά τις εμπειρίες των τρανς και των ίντερσεξ ατόμων, εμποδίζοντας τη χάραξη πολιτικής βάσει τεκμηριωμένων στοιχείων. Επιπλέον, η έκθεση αποτελεί μια στιγμιαία εικόνα που βασίζεται σε δεδομένα που συλλέχθηκαν κυρίως κατά τη διάρκεια του 2024. Δεδομένης της εξελισσόμενης φύσης του νομικού και πολιτικού τοπίου σε όλη την Ευρώπη, ιδίως σε σχέση με την αναγνώριση του φύλου, τη μεταρρύθμιση της υγειονομικής περίθαλψης και τη νομοθεσία κατά των διακρίσεων, οι μελλοντικές εξελίξεις ενδέχεται να αντικαταστήσουν ορισμένα από τα ευρήματα και τις συστάσεις που παρουσιάζονται εδώ.

Παρά τους περιορισμούς αυτούς, η έκθεση προσφέρει μια πολύτιμη και επίκαιρη συμβολή στην κατανόηση της LGBTQI+ φοβίας στην Ευρώπη. Παρέχει μια σταθερή βάση για συνεχή διάλογο, περαιτέρω έρευνα και διαρκή δράση για την προώθηση της ισότητας, της ασφάλειας και της πλήρους ένταξης των τρανς και ίντερσεξ ατόμων σε ολόκληρη την περιοχή.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι συμμετέχοντες στις συνεντεύξεις δεν επιλέχθηκαν μέσω τυχαίας διαδικασίας. Αντίθετα, ήταν άτομα που είτε εξέφρασαν ενδιαφέρον για το θέμα είτε εντοπίστηκαν μέσω σκόπιμης δειγματοληψίας. Ως αποτέλεσμα, το δείγμα ενδέχεται να μην είναι πλήρως αντιπροσωπευτικό του ευρύτερου πληθυσμού και τα ευρήματα πρέπει να ερμηνευθούν λαμβάνοντας

υπόψη αυτό το πλαίσιο, το οποίο ενδέχεται να εισάγει μεροληψία επιλογής και να περιορίσει τη γενικευσιμότητα των αποτελεσμάτων.

Διατομεακότητα και σύνθετη διάκριση

Τα άτομα LGBTQI+ δεν υφίστανται διάκριση μεμονωμένα — πολλά από αυτά αντιμετωπίζουν σύνθετα εμπόδια λόγω της διατομεακής ταυτότητάς τους, όπως η φυλή, η εθνικότητα, η αναπηρία, η κοινωνικοοικονομική κατάσταση ή η μεταναστευτική τους ιδιότητα. Αυτοί οι αλληλεπικαλυπτόμενοι παράγοντες μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά την πρόσβαση στα δικαιώματα, τις υπηρεσίες και την ασφάλεια.

Οι **φυλετικές και εθνοτικές μειονότητες** εντός των LGBTQI+ κοινοτήτων συχνά αντιμετωπίζουν διπλή περιθωριοποίηση. Για παράδειγμα, τα φυλετικοποιημένα τρανς άτομα μπορεί να υπόκεινται σε επιπλέον στερεότυπα σε περιβάλλοντα απασχόλησης ή υγειονομικής περίθαλψης, ειδικά σε χώρες όπου ο συστημικός ρατσισμός παραμένει ανεπαρκώς αντιμετωπισμένος. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η φυλετική ή εθνοτική καταγωγή μπορεί να επιδεινώσει την κοινωνική απόρριψη ή την αόρατοτητα, ιδίως σε περιοχές με περιορισμένα πλαίσια καταπολέμησης του ρατσισμού.

Τα **LGBTQI+ άτομα μετανάστες και αιτούντες άσυλο** αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα σοβαρές προκλήσεις. Η νομική αναγνώριση του φύλου μπορεί να μην είναι προσβάσιμη για τους μετανάστες χωρίς έγγραφα, και οι διαδικασίες ασύλου συχνά δεν αξιολογούν επαρκώς τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι LGBTQI+ αιτούντες στις χώρες καταγωγής τους. Τα γλωσσικά εμπόδια, ο φόβος της απέλασης και η ασυνεπής νομική προστασία επιδεινώνουν περαιτέρω τον αποκλεισμό τους, ειδικά όταν η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και η νομική αναγνώριση εξαρτώνται από το καθεστώς διαμονής.

Τα **άτομα με αναπηρία** που είναι επίσης LGBTQI+ μπορεί να αντιμετωπίζουν πολλαπλά εμπόδια κατά την αναζήτηση κατάλληλων υπηρεσιών. Η διάκριση στην υγειονομική περίθαλψη ή την εκπαίδευση συχνά εντείνεται από προκαταλήψεις κατά των ατόμων με αναπηρία, δημιουργώντας αποκλεισμό ακόμη και εντός συστημάτων που έχουν σχεδιαστεί ονομαστικά για την προστασία των μειονοτήτων. Η περιεκτική κατάρτιση των παρόχων υπηρεσιών σπάνια αντιμετωπίζει τόσο την αναπηρία όσο και τη διαφορετικότητα φύλου/σεξουαλικού προσανατολισμού, αφήνοντας σημαντικά κενά στη διατομεακή φροντίδα και αναγνώριση.

Επί του παρόντος, λίγες χώρες συλλέγουν συστηματικά αναλυτικά στοιχεία σχετικά με αυτές τις διατομεακές ταυτότητες. Αυτή η έλλειψη ορατότητας παρεμποδίζει την ανάπτυξη πολιτικών και εμποδίζει τη δημιουργία στοχευμένων παρεμβάσεων. Για να αντιμετωπιστεί αυτό το πρόβλημα, οι εθνικές στρατηγικές πρέπει να ενσωματώνουν διατομεακούς δείκτες, να εξασφαλίζουν την προσβασιμότητα στις υπηρεσίες και να εμπλέκουν ενεργά οργανώσεις που εκπροσωπούν κοινότητες που υφίστανται πολλαπλή περιθωριοποίηση.

Βασικές συστάσεις:

- Ενσωμάτωση διατομεακών κατηγοριών στα εθνικά συστήματα συλλογής και παρακολούθησης δεδομένων για τα LGBTQI+.
- Συμμετοχή οργανώσεων μεταναστών, ατόμων με αναπηρία και φυλετικής δικαιοσύνης στη χάραξη πολιτικής και στις διαβουλεύσεις για τα LGBTQI+.
- Χρηματοδότηση στοχευμένων δράσεων προσέγγισης και υπηρεσιών για άτομα LGBTQI+ που ανήκουν σε περιθωριοποιημένες υποομάδες.

Κενά στα δεδομένα και ηθικές σκέψεις

Αν και η παρούσα έκθεση προσπαθεί να παρέχει μια ολοκληρωμένη και ακριβή απεικόνιση των εμπειριών των τρανς και ίντερσεξ ατόμων στις πέντε συμμετέχουσες χώρες, πρέπει να αναγνωριστούν ορισμένοι περιορισμοί όσον αφορά τα δεδομένα και την ηθική. Πρώτον, η διαθεσιμότητα δεδομένων σχετικά με τα ίντερσεξ άτομα παραμένει ιδιαίτερα περιορισμένη. Σε πολλές περιπτώσεις, οι διαφυλικοί πληθυσμοί δεν αναγνωρίζονται ως ξεχωριστή δημογραφική ομάδα στις επίσημες στατιστικές και οι εμπειρίες τους συχνά συγχέονται με εκείνες άλλων LGBTQI+ ταυτοτήτων, συσκοτίζοντας συγκεκριμένες ευπάθειες και ανάγκες υγειονομικής περίθαλψης. Πολύ μικρό ποσοστό συμμετείχε στις συνεντεύξεις λόγω των δυσκολιών στην επικοινωνία ή στην αναγνώριση ότι είναι διαφυλικά άτομα.

Επιπλέον, ο στιγματισμός των διαφυλικών και τρανς ταυτοτήτων, σε συνδυασμό με τους φόβους διακρίσεων ή αποκάλυψης, ενδέχεται να οδήγησε ορισμένα άτομα να μην συμμετάσχουν ή να μην αναφέρουν όλες τις προσωπικές τους εμπειρίες. Αυτό δημιουργεί την πιθανότητα μεροληψίας στις απαντήσεις, ιδίως σε περιοχές όπου τα δικαιώματα των LGBTQI+ είναι λιγότερο αναγνωρισμένα ή όπου η εμπιστοσύνη στους θεσμούς είναι χαμηλή.

Από ηθική άποψη, δόθηκε μεγάλη προσοχή ώστε να διασφαλιστεί η εθελοντική συμμετοχή, η ενήμερη συναίνεση και η εμπιστευτικότητα, ιδίως στις συνεντεύξεις με περιθωριοποιημένες ή νομικά μη αναγνωρισμένες ομάδες.

Τέλος, λόγω των ανισοτήτων στον αριθμό και την ικανότητα των οργανώσεων-εταίρων στις διάφορες χώρες, ο όγκος και το βάθος των δεδομένων δεν ήταν ομοιόμορφα κατανομημένα. Η Ισπανία και η Ελλάδα συνέβαλαν σε μεγαλύτερο βαθμό λόγω της μεγαλύτερης θεσμικής υποστήριξης και της υψηλότερης συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μερών. Αυτές οι διαφορές αντικατοπτρίζονται στον σχετικό πλούτο των αναλύσεων για κάθε χώρα.¹

¹ An AI-powered tool was employed to assist in the refinement of this report and the presentation of results. Its use was conducted in accordance with the principles of Transparency, Accountability, and Data Protection, as outlined in the EU Guidelines on the Responsible Use of Generative AI in Research.

Ανάλυση ανά χώρα

ΙΣΠΑΝΙΑ

Περίληψη

Η Ισπανία έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στην προώθηση των δικαιωμάτων της κοινότητας LGBTQI+ τις τελευταίες δεκαετίες, καθιστώντας την μία από τις πιο προοδευτικές χώρες της Ευρώπης όσον αφορά τη νομική προστασία και την κοινωνική αποδοχή. Το 2005, η Ισπανία νομιμοποίησε τον γάμο μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου μέσω του **νόμου Ley 13/2005**, καθιστώντας την μία από τις πρώτες χώρες στον κόσμο που το έπραξε. Ακολούθησε το 2007 ο νόμος για την ταυτότητα φύλου (Ley 3/2007), ο οποίος επιτρέπει στα άτομα να αλλάξουν νόμιμα το φύλο τους χωρίς να απαιτείται χειρουργική επέμβαση ή στείρωση, ένα σημαντικό βήμα προόδου για τα δικαιώματα των τρανσέξουαλ. Ο **Ολοκληρωμένος Νόμος για την Ίση Μεταχείριση και τη Μη Διάκριση (15/2022)**, επίσης γνωστός ως Νόμος ZeroLo, που θεσπίστηκε το 2022, είναι ένας ιστορικός νόμος κατά των διακρίσεων που προστατεύει τα άτομα LGBTQI+ από διακρίσεις σε διάφορους τομείς, όπως η απασχόληση, η εκπαίδευση, η στέγαση και η πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες. Περιλαμβάνει επίσης διατάξεις για την αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους κατά της κοινότητας LGBTQI+. Επιπλέον, η Ισπανία έχει εισαγάγει σημαντικές μεταρρυθμίσεις με στόχο την προστασία και την υποστήριξη των ατόμων LGBTQI+, συμπεριλαμβανομένου του **Νόμου για τη Δημοκρατική Μνήμη (Ley 20/2022)**, ο οποίος αναγνωρίζει και αποζημιώνει τα άτομα LGBTQI+ που διώχθηκαν κατά τη διάρκεια του φρανκικού καθεστώτος, και του **Νόμου για τα Τρανσέξουαλ (Ley 4/2023)**, ο οποίος επιτρέπει στα τρανσέξουαλ άτομα να αυτοπροσδιορίζονται και να έχουν πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη που επιβεβαιώνει το φύλο τους.

Όνομα πολιτικής/Νομικό πλαίσιο: Ολοκληρωμένος νόμος 15/2022 (Ley Integral para la Igualdad de Trato y la No Discriminación) (Κοινοβούλιο S., Ολοκληρωμένος νόμος 15/2022, 2022)

Ημερομηνία θέσπισης: 12 Ιουλίου 2022

Υπεύθυνος φορέας: Ισπανικό Κοινοβούλιο

Στόχος πληθυσμού: Άτομα LGBTQI+

Επισκόπηση και στόχοι

Ο νόμος 15/2022, γνωστός ως νόμος ZeroLo, είναι ένα ιστορικό νομοθετικό κείμενο που αποσκοπεί στη διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης και της προστασίας από τις διακρίσεις των ατόμων LGBTQI+ στην Ισπανία. Ο νόμος απαγορεύει τις διακρίσεις σε διάφορους τομείς της ζωής, όπως η απασχόληση, η εκπαίδευση, η στέγαση και οι δημόσιες υπηρεσίες, και εισάγει αυστηρότερες ποινές για τα εγκλήματα μίσους κατά των ατόμων LGBTQI+. Στόχος του είναι να προωθήσει μια πιο συμπεριληπτική και ισότιμη κοινωνία, διασφαλίζοντας ότι τα άτομα LGBTQI+ μπορούν να ζουν χωρίς φόβο δίωξης, διακρίσεων ή βίας. Ο νόμος τονίζει επίσης τη σημασία της ευαισθητοποίησης του κοινού για την καταπολέμηση των κοινωνικών προκαταλήψεων. Ο νόμος αυτός απαγορεύει τις διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου σε διάφορους τομείς, όπως η απασχόληση, η εκπαίδευση, η στέγαση και η πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες. Αντιμετωπίζει τα

εγκλήματα μίσους κατά των ατόμων LGBTQI+ ως βαριά εγκλήματα με αυστηρότερες ποινές. Στόχος του είναι να παρέχει ισχυρότερη νομική προστασία και να προάγει την ισότητα για τα άτομα LGBTQI+, ευαισθητοποιώντας το κοινό και προωθώντας μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς.

Αντιμετώπιση των αλληλεπικαλυπτόμενων μορφών διακρίσεων: Ο νόμος αντιμετωπίζει σαφώς διάφορες μορφές διακρίσεων, όπως το φύλο, η φυλή, η εθνικότητα, η κοινωνικοοικονομική κατάσταση ή ο σεξουαλικός προσανατολισμός. Αναγνωρίζει τις αλληλεπικαλυπτόμενες μορφές διακρίσεων, όπου τα άτομα μπορεί να βιώνουν ταυτόχρονα πολλαπλές μορφές διακρίσεων. Για παράδειγμα, ένα άτομο μπορεί να αντιμετωπίσει διακρίσεις λόγω του φύλου και της φυλής του, και ο νόμος εξασφαλίζει την κατάλληλη προστασία σε τέτοιες περιπτώσεις. Αυτή η προσέγγιση επιτρέπει μια βαθύτερη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο διασταυρώνονται οι διαφορετικές ταυτότητες και εμπειρίες, συμβάλλοντας στην αποτελεσματικότερη καταπολέμηση των διακρίσεων.

Διατάξεις σε κρίσιμους τομείς: Ο νόμος Zero10 θεσπίζει ισχυρές προστασίες κατά των διακρίσεων σε κρίσιμους τομείς όπως η υγειονομική περίθαλψη, η απασχόληση και η εκπαίδευση. Στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, ο νόμος εξασφαλίζει την ίση πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες, απαγορεύοντας την άρνηση πρόσβασης με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου, τη φυλή ή την κοινωνικοοικονομική κατάσταση, προστατεύοντας έτσι τη σωματική και ψυχική ευημερία των ατόμων LGBTQI+. Στον τομέα της απασχόλησης, επιβάλλει δίκαιες πρακτικές πρόσληψης, ισότιμες ευκαιρίες προαγωγής και πρόσβαση σε κατάρτιση, ενώ απαγορεύει αυστηρά τις διακριτικές πρακτικές στην πρόσληψη, τους μισθούς ή τη μεταχείριση στο χώρο εργασίας, προκειμένου να διασφαλιστεί η ισότιμη μεταχείριση όλων των εργαζομένων. Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα υποχρεούνται να παρέχουν ίση πρόσβαση σε πόρους και ευκαιρίες, προωθώντας ένα περιβάλλον μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω μέτρων κατά των διακρίσεων και προγραμμάτων ευαισθητοποίησης που ωφελούν τους μαθητές όλων των κοινωνικών στρωμάτων.

Σεβασμός των διαφορετικών ταυτότητας και εκφράσεων φύλου: Ο νόμος αναγνωρίζει την ταυτότητα φύλου ως βασικό τομέα προστασίας, ο οποίος περιλαμβάνει και τις μη δυαδικές ταυτότητες. Αν και οι μη δυαδικές ταυτότητες δεν αναφέρονται ρητά, η ευρεία αντίληψη της ταυτότητας φύλου διασφαλίζει ότι τα άτομα που δεν εντάσσονται στις παραδοσιακές κατηγορίες ανδρών/γυναικών προστατεύονται από διακρίσεις. Ο νόμος εγγυάται ότι τόσο η έκφραση φύλου όσο και η ταυτότητα φύλου προστατεύονται από την άνιση μεταχείριση, πράγμα που σημαίνει ότι τα μη δυαδικά άτομα, καθώς και άλλα άτομα με διαφορετικές εμπειρίες φύλου, έχουν τα δικαιώματά τους προστατευμένα σε διάφορους τομείς.

Μηχανισμοί επιβολής: Οι μηχανισμοί επιβολής θεσπίζονται μέσω της Autoridad Independiente para la Igualdad de Trato y la No Discriminación (Ανεξάρτητη Αρχή για την Ίση Μεταχείριση και τη Μη Διάκριση). Στην αρχή έχει ανατεθεί ο ρόλος της παρακολούθησης της συμμόρφωσης και της σύνταξης εκθέσεων. Επιπλέον, ο νόμος επιτρέπει τη λήψη νομικών μέτρων, τα οποία μπορούν να κινηθούν από τα επηρεαζόμενα άτομα ή οργανώσεις.

Περιφερειακές προσαρμογές και διαφοροποιήσεις: Ο νόμος επιτρέπει την προσαρμογή της

εφαρμογής των διατάξεών του στις ιδιαιτερότητες των διαφόρων περιφερειών, ιδίως όσον αφορά τη δημιουργία θεσμών που εστιάζουν στην ισότητα. Για παράδειγμα, οι αυτόνομες περιφέρειες μπορούν να δημιουργήσουν τα δικά τους όργανα για την καταπολέμηση των διακρίσεων, προσαρμόζοντας τις δράσεις στις τοπικές ανάγκες. Ανάλογα με τις περιφερειακές αρμοδιότητες, η εφαρμογή των κανονισμών μπορεί να διαφέρει.

Όνομα πολιτικής/Νομικό πλαίσιο: Νόμος 3/2007 σχετικά με την ταυτότητα φύλου και τον σεξουαλικό προσανατολισμό (Ley 3/2007 sobre identidad de género y orientación sexual) (Ισπανία, 2007)

Ημερομηνία θέσπισης: Ιούλιος 2007

Υπεύθυνος φορέας: Κυβέρνηση της Ισπανίας

Στόχος πληθυσμού: Τρανσέξουαλ άτομα, ίντερσεξ άτομα

Επισκόπηση και στόχοι

Ο νόμος 3/2007, που θεσπίστηκε στις 15 Ιουλίου 2007, αποτελεί ένα μετασχηματιστικό ορόσημο στη δέσμευση της Ισπανίας για την προώθηση των δικαιωμάτων των τρανσέξουαλ. Ο νόμος αυτός αναγνωρίζει νομικά την ταυτότητα φύλου των τρανσέξουαλ ατόμων χωρίς να απαιτεί επεμβατικές ιατρικές διαδικασίες, όπως χειρουργική επέμβαση ή στείρωση — μια προοδευτική προσέγγιση που δεν είχε προηγούμενο σε πολλά μέρη της Ευρώπης εκείνη την εποχή. Εστιάζοντας στην αυτοδιάθεση, ο νόμος έχει βελτιώσει σημαντικά την κοινωνική ένταξη και την ποιότητα ζωής των τρανσέξουαλ ατόμων στην Ισπανία. Οι στόχοι του περιλαμβάνουν τη διασφάλιση της ισότητας, την πρόληψη των διακρίσεων λόγω φύλου και την προώθηση της κοινωνικής αποδοχής των διαφορετικών ταυτοτήτων φύλου. Ο νόμος 3/2007, γνωστός ως «Νόμος για τα Τρανσέξουαλ», σηματοδοτεί ένα σημαντικό βήμα στην αναγνώριση της ταυτότητας φύλου, επιτρέποντας στα τρανσέξουαλ άτομα να τροποποιήσουν τα προσωπικά τους στοιχεία σε επίσημα έγγραφα χωρίς να απαιτείται χειρουργική επέμβαση ή στείρωση για την επιβεβαίωση του φύλου τους. Αυτή η πρωτοποριακή διάταξη υποστηρίζει την αρχή της αυτοδιάθεσης, διασφαλίζοντας ότι η νομική ταυτότητα ευθυγραμμίζεται με την πραγματική εμπειρία. Σε συνταγματικό επίπεδο, ο νόμος επιβάλλει μέτρα κατά των διακρίσεων, επεκτείνοντας την προστασία στην απασχόληση, την εκπαίδευση και τις δημόσιες υπηρεσίες, προκειμένου να εγγυηθεί την ίση μεταχείριση και την ένταξη. Αντιμετωπίζει επίσης τη βία λόγω φύλου, εφαρμόζοντας προστατευτικά μέτρα και προγράμματα υποστήριξης, ιδίως για τα ίντερσεξ άτομα που είναι ευάλωτα σε διακρίσεις. Στην αγορά εργασίας, ο νόμος επιβάλλει την εφαρμογή σχεδίων ισότητας σε μεγάλες εταιρείες, με σκοπό την άρση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα τρανσέξουαλ και τα ίντερσεξ άτομα στην πρόσληψη και την επαγγελματική εξέλιξη. Επιπλέον, προωθεί την εκπαίδευση και την πολιτιστική ευαισθητοποίηση μέσω προγραμμάτων που καταργούν τα στερεότυπα σχετικά με το φύλο και προωθούν την αποδοχή στα σχολεία. Η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη αποτελεί επίσης προτεραιότητα, εξασφαλίζοντας ολοκληρωμένη φροντίδα, συμπεριλαμβανομένων θεραπειών επιβεβαίωσης του φύλου, και καταπολεμώντας ταυτόχρονα τις διακρίσεις εντός των ιατρικών ιδρυμάτων. Η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη αποτελεί επίσης προτεραιότητα, με στόχο την εξασφάλιση ολοκληρωμένης φροντίδας, συμπεριλαμβανομένων

θεραπειών επιβεβαίωσης του φύλου, και την καταπολέμηση των διακρίσεων εντός των ιατρικών ιδρυμάτων. Για την προστασία των ατόμων που καταγγέλλουν άνιση μεταχείριση, ο νόμος περιλαμβάνει διατάξεις για την προστασία από αντίποινα, ιδίως στους χώρους εργασίας, εγγυώμενος νομική προσφυγή και αμερόληπτες διαδικασίες. Επιπλέον, ο νόμος Ley 3/2007 ενισχύει την πολιτιστική εκπροσώπηση, ενθαρρύνοντας την ισορροπία των φύλων στα όργανα λήψης αποφάσεων στον τομέα των τεχνών και των μέσων ενημέρωσης, αυξάνοντας την ορατότητα και την ένταξη των τρανσέξουαλ και των ίντερσεξ ατόμων στην κοινωνία.

Βασικές διατάξεις του νόμου: Ο νόμος 3/2007, γνωστός ως «Νόμος για τα τρανς άτομα», σηματοδοτεί ένα σημαντικό βήμα στην αναγνώριση της ταυτότητας φύλου, επιτρέποντας στα τρανς άτομα να τροποποιήσουν τα προσωπικά τους στοιχεία σε επίσημα έγγραφα χωρίς να απαιτείται χειρουργική επέμβαση επιβεβαίωσης φύλου ή στείρωση. Αυτή η πρωτοποριακή διάταξη υποστηρίζει την αρχή της αυτοδιάθεσης, διασφαλίζοντας ότι η νομική ταυτότητα ευθυγραμμίζεται με την πραγματική εμπειρία. Σε συνταγματικό επίπεδο, ο νόμος επιβάλλει μέτρα κατά των διακρίσεων, επεκτείνοντας την προστασία στην απασχόληση, την εκπαίδευση και τις δημόσιες υπηρεσίες, προκειμένου να διασφαλιστεί η ίση μεταχείριση και η ένταξη. Αντιμετωπίζει επίσης τη βία λόγω φύλου, εφαρμόζοντας προστατευτικά μέτρα και προγράμματα υποστήριξης, ιδίως για τα διαφυλικά άτομα που είναι ευάλωτα σε διακρίσεις. Στην αγορά εργασίας, ο νόμος επιβάλλει την εφαρμογή σχεδίων ισότητας σε μεγάλες εταιρείες, με σκοπό την άρση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα τρανσέξουαλ και τα ίντερσεξ άτομα στην πρόσληψη και την επαγγελματική εξέλιξη. Επιπλέον, προωθεί την εκπαίδευση και την πολιτιστική ευαισθητοποίηση μέσω προγραμμάτων που καταργούν τα στερεότυπα σχετικά με το φύλο και προωθούν την αποδοχή στα σχολεία. Η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη αποτελεί επίσης προτεραιότητα, εξασφαλίζοντας ολοκληρωμένη φροντίδα, συμπεριλαμβανομένων θεραπειών επιβεβαίωσης του φύλου, και καταπολεμώντας ταυτόχρονα τις διακρίσεις εντός των ιατρικών ιδρυμάτων. Για την προστασία των ατόμων που καταγγέλλουν άνιση μεταχείριση, ο νόμος περιλαμβάνει μέτρα προστασίας από αντίποινα, ιδίως στους χώρους εργασίας, εξασφαλίζοντας νομική προσφυγή και αμερόληπτες διαδικασίες. Επιπλέον, ο νόμος 3/2007 ενισχύει την πολιτιστική εκπροσώπηση, ενθαρρύνοντας την ισορροπία των φύλων στα όργανα λήψης αποφάσεων στον τομέα των τεχνών και των μέσων ενημέρωσης, αυξάνοντας την ορατότητα και την ένταξη των τρανσέξουαλ και των ίντερσεξ ατόμων στην κοινωνία.

Ρόλος των αρχών του ληξιαρχείου: Η εφαρμογή του νόμου 3/2007 ανατίθεται κατά κύριο λόγο στις αρχές του ληξιαρχείου, οι οποίες είναι υπεύθυνες για τη διαχείριση των αιτήσεων αναγνώρισης φύλου και τη διασφάλιση ότι οι αλλαγές στα νομικά αρχεία συμμορφώνονται με τα καθορισμένα κριτήρια. Οι αρχές αυτές λειτουργούν ως φύλακες της εφαρμογής του νόμου.

Όνομα πολιτικής/Νομικό πλαίσιο: Νόμος για τα τρανς άτομα (Ley para la igualdad real y efectiva de las personas trans y para la garantía de los derechos de las personas LGTBI, Ley 4/2023) (Κοινοβούλιο S., Νόμος για τα τρανς άτομα, 2023)

Ημερομηνία θέσπισης: Φεβρουάριος 2023

Αρμόδια αρχή: Ισπανικό Κοινοβούλιο

Στόχος πληθυσμού: Τρανσέξουαλ άτομα

Επισκόπηση και στόχοι

Ο νόμος για τα τρανς άτομα (Ley 4/2023) που ψηφίστηκε τον Μάρτιο του 2023 στην Ισπανία είναι ένα μετασχηματιστικό νομοθετικό κείμενο που αποσκοπεί στη διασφάλιση των δικαιωμάτων και της προστασίας των τρανς ατόμων. Επιτρέπει σε άτομα άνω των 16 ετών να αυτοπροσδιορίζουν το φύλο τους και να το αλλάζουν σε επίσημα έγγραφα χωρίς να απαιτείται ιατρική έγκριση. Οι ανήλικοι ηλικίας 14 έως 16 ετών μπορούν επίσης να αυτοπροσδιορίζονται με τη συγκατάθεση των γονέων τους. Ο νόμος διευκολύνει την πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη που επιβεβαιώνει το φύλο, όπως η ορμονοθεραπεία, και απαγορεύει επιβλαβείς πρακτικές όπως η θεραπεία μετατροπής. Επιπλέον, ενισχύει την προστασία από διακρίσεις σε βασικούς τομείς όπως η απασχόληση, η εκπαίδευση και οι δημόσιες υπηρεσίες, ενώ εξακολουθεί να αποκλείει την αναγνώριση των μη δυαδικών φύλων και να επιβάλλει περιορισμούς στους νεότερους ανηλίκους. Ο νόμος διασφαλίζει ίσα δικαιώματα για τα τρανσέξουαλ άτομα, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας να αυτοπροσδιορίζουν το φύλο τους σε επίσημα έγγραφα χωρίς ιατρική έγκριση (για άτομα άνω των 16 ετών). Παρέχει σε ανηλίκους ηλικίας 14 έως 16 ετών το δικαίωμα να αυτοπροσδιορίζονται με τη συγκατάθεση των γονέων τους. Ο νόμος διευκολύνει επίσης την πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη που επιβεβαιώνει το φύλο, όπως η ορμονοθεραπεία, χωρίς να απαιτείται η συγκατάθεση των γονέων για άτομα άνω των 16 ετών. Απαγορεύει τη θεραπεία μετατροπής και ενισχύει την προστασία κατά των διακρίσεων στην απασχόληση, την εκπαίδευση και τις δημόσιες υπηρεσίες. Αν και σημαντικός, δεν επιτρέπει τη μη δυαδική αναγνώριση και επιβάλλει περιορισμούς σε ανηλίκους κάτω των 14 ετών.

Αντιμετώπιση αλληλεπικαλυπτόμενων μορφών διακρίσεων: Ο νόμος για τα τρανς άτομα υιοθετεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση των διακρίσεων, λαμβάνοντας υπόψη αλληλεπικαλυπτόμενους παράγοντες όπως το φύλο, ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η φυλή. Απαγορεύει ρητά τις διακρίσεις που βασίζονται σε πολλαπλά χαρακτηριστικά, εξασφαλίζοντας ότι τα άτομα που αντιμετωπίζουν πολλαπλές ευπάθειες λαμβάνουν επαρκή προστασία. Για παράδειγμα, ο νόμος προστατεύει από τις προκαταλήψεις όχι μόνο σε σχέση με την ταυτότητα φύλου, αλλά και σε ευρύτερες διαστάσεις όπως η κοινωνικοοικονομική κατάσταση, η εθνικότητα ή η αναπηρία προωθώντας έτσι ένα πιο περιεκτικό πλαίσιο.

Διατάξεις σε κρίσιμους τομείς: Η πολιτική περιλαμβάνει αυστηρές διατάξεις κατά των διακρίσεων σε κρίσιμους τομείς, εξασφαλίζοντας προστασία στην απασχόληση, την υγειονομική περίθαλψη, την εκπαίδευση, την νομική αναγνώριση του φύλου, τις κοινωνικές υπηρεσίες και την πολιτική συμμετοχή. Στον τομέα της απασχόλησης, απαγορεύει ρητά τις διακρίσεις λόγω ταυτότητας ή έκφρασης φύλου, απαιτώντας από τους εργοδότες να τηρούν την ισότητα στην πρόσληψη, τις προαγωγές και τη μεταχείριση στο χώρο εργασίας, με νομικές συνέπειες σε περίπτωση παραβίασης. Οι προστασίες στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης επιβάλλουν τη μη διακριτική πρόσβαση σε υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των θεραπειών επιβεβαίωσης του φύλου, όπως η

ορμονοθεραπεία, στις οποίες μπορούν να έχουν πρόσβαση ανεξάρτητα άτομα άνω των 16 ετών, ενώ οι ανήλικοι ηλικίας 14 έως 16 ετών απαιτούν τη συγκατάθεση των γονέων. Η απαγόρευση της θεραπείας μετατροπής ενισχύει περαιτέρω τις προστασίες κατά των επιβλαβών πρακτικών. Στον τομέα της εκπαίδευσης, τα ιδρύματα πρέπει να προωθούν περιβάλλοντα χωρίς αποκλεισμούς που σέβονται την ταυτότητα φύλου, εξασφαλίζοντας ίση πρόσβαση σε πόρους και ευκαιρίες για τους τρανς. Ο νόμος απλοποιεί επίσης τη νομική αναγνώριση του φύλου, καταργώντας τις ιατρικές προϋποθέσεις για άτομα άνω των 16 ετών, σύμφωνα με την αρχή της αυτοδιάθεσης. Επιπλέον, επεκτείνει την προστασία στις κοινωνικές υπηρεσίες και τα οικογενειακά δικαιώματα, εξασφαλίζοντας την αναγνώριση από τους γονείς και τα συστήματα υποστήριξης για τα τρανσέξουαλ άτομα. Για την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων ευαλωτότητας της τρανσέξουαλ κοινότητας, ο νόμος ενισχύει τις ποινές για τα εγκλήματα μίσους και τη βία, επιβάλλοντας αυστηρότερες κυρώσεις για τη ρητορική μίσους και τις σωματικές επιθέσεις. Τέλος, προωθεί την πολιτική συμμετοχή ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή των τρανσέξουαλ ατόμων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, εξασφαλίζοντας την εκπροσώπησή τους στην ανάπτυξη δημόσιων πολιτικών.

Σεβασμός στις διαφορετικές ταυτότητες και εκφράσεις φύλου: Αν και ο νόμος για τα τρανς άτομα σηματοδοτεί σημαντική πρόοδο στην αναγνώριση των δικαιωμάτων των τρανς ατόμων, δεν αντιμετωπίζει ρητά τις μη δυαδικές ταυτότητες. Παρά τον περιορισμό αυτό, οι ευρύτερες διατάξεις για την ταυτότητα και την έκφραση φύλου προσφέρουν έμμεσα προστασία σε άτομα με διαφορετικές εμπειρίες φύλου. Με την προστασία των δικαιωμάτων των τρανς ατόμων, ο νόμος προωθεί τη μεγαλύτερη κοινωνική αποδοχή των διαφορετικών εκφράσεων φύλου.

Περιφερειακή εφαρμογή και διαφορές: Ο νόμος για τα τρανς άτομα αναγνωρίζει την ποικιλόμορφη περιφερειακή δομή της Ισπανίας, παρέχοντας στις αυτόνομες κοινότητες την ευελιξία να προσαρμόσουν ορισμένες πτυχές της εφαρμογής του. Για παράδειγμα, οι περιφέρειες είναι υπεύθυνες για την οργάνωση των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε θεραπείες επιβεβαίωσης του φύλου και ψυχολογική υποστήριξη. Ενώ αυτή η προσαρμοστικότητα εξασφαλίζει τοπική συνάφεια, εισάγει επίσης πιθανές ανισότητες στην ποιότητα και τη συνέπεια της εφαρμογής.

Όνομα πολιτικής/Νομικό πλαίσιο: Νόμος 2/2016, της 29ης Μαρτίου, σχετικά με την προστασία, την αποτελεσματική ισότητα και τη μη διάκριση των τρανσέξουαλ και των ίντερσεξ ατόμων στην Κοινότητα της Μαδρίτης. (Μαδρίτη, 2016)

Υπεύθυνος φορέας: Προεδρία της Αυτόνομης Κοινότητας της Μαδρίτης

Στόχος πληθυσμού: Κυρίως τρανσέξουαλ και ίντερσεξ άτομα, καθώς και οι οικογένειές τους και τα δίκτυα υποστήριξής τους.

Επισκόπηση και στόχοι

Ο νόμος θεσπίζει μέτρα που αποσκοπούν στη διασφάλιση του σεβασμού της ταυτότητας και της έκφρασης του φύλου, συμπεριλαμβανομένης της αναγνώρισης του φύλου σε διοικητικά έγγραφα χωρίς ιατρικές ή ψυχολογικές απαιτήσεις. Προωθεί επίσης την εφαρμογή συγκεκριμένων προγραμμάτων σε ορισμένους τομείς, όπως η υγεία, η εκπαίδευση και η απασχόληση, προκειμένου να διασφαλιστούν οι ίσες ευκαιρίες και να προληφθούν καταστάσεις διακρίσεων. Ο νόμος αυτός υποχρεώνει επίσης τα δημόσια ιδρύματα να αναπτύξουν δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και κατάρτισης, προκειμένου να διασφαλιστεί η εφαρμογή του και να προωθηθεί η συνύπαρξη με βάση τον σεβασμό. Εξασφαλίζει την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας προσαρμοσμένες στις συγκεκριμένες ανάγκες των τρανς και ίντερσεξ ατόμων, συμπεριλαμβανομένης της φροντίδας που επιβεβαιώνει το φύλο.

Βασικές διατάξεις του νόμου

Αναγνώριση της ταυτότητας φύλου στις διοικητικές διαδικασίες: Ο νόμος απλοποιεί τη διαδικασία νομικής αναγνώρισης του φύλου, καταργώντας τις ιατρικές και ψυχολογικές απαιτήσεις. Αυτή η προσέγγιση υποστηρίζει την αυτοδιάθεση, επιτρέποντας στα άτομα να ευθυγραμμίσουν τη νομική τους ταυτότητα με την έκφραση του φύλου τους χωρίς επεμβατικές προϋποθέσεις.

Ειδικά προγράμματα και προστασίες για κάθε τομέα: Ο νόμος εγγυάται την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας προσαρμοσμένες στις συγκεκριμένες ανάγκες των τρανσέξουαλ και των ίντερσεξ ατόμων, συμπεριλαμβανομένης της φροντίδας που επιβεβαιώνει το φύλο. Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα υποχρεούνται να εφαρμόζουν προγράμματα ευαισθητοποίησης και ένταξης, προκειμένου να καλλιεργήσουν ένα υποστηρικτικό περιβάλλον για όλους τους μαθητές. Στον τομέα της απασχόλησης, απαγορεύεται ρητά η διάκριση με βάση την ταυτότητα φύλου ή τα χαρακτηριστικά των ίντερσεξ ατόμων, διασφαλίζοντας δίκαιες πρακτικές πρόσληψης, προαγωγής και εργασίας. Επιπλέον, οι προστασίες επεκτείνονται στις δημόσιες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης, των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και της δίκαιης μεταχείρισης από την αστυνομία, προωθώντας ένα δίκαιο και χωρίς αποκλεισμούς περιβάλλον για τα τρανσέξουαλ και ίντερσεξουαλ άτομα.

Υποστήριξη θυμάτων τρανσφοβίας: Έχουν θεσπιστεί μηχανισμοί για την υποστήριξη θυμάτων τρανσφοβίας, προσφέροντας τόσο νομική αποκατάσταση όσο και συναισθηματική υποστήριξη. Τα μέτρα αυτά αποσκοπούν στην αντιμετώπιση και την πρόληψη περιστατικών βίας ή διακρίσεων, παρέχοντας ένα μέσο για την απόδοση ευθυνών.

Αντιμετώπιση των αλληλεπικαλυπτόμενων μορφών διακρίσεων: Ο νόμος δεν αντιμετωπίζει ρητά τις αλληλεπικαλυπτόμενες μορφές διακρίσεων, όπως αυτές που προκύπτουν από τη διασταύρωση του φύλου, της φυλής ή της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης. Επιπλέον, η κατάργηση των άρθρων που ορίζουν τις παραβάσεις έχει αποδυναμώσει την ικανότητά του να αντιμετωπίζει πολύπλοκες, πολυδιάστατες υποθέσεις διακρίσεων. Αυτή η παράλειψη αποτελεί σημαντικό κενό στην πληρότητα του νόμου.

Διατάξεις για κρίσιμους τομείς: Ο νόμος επιβάλλει τη μη διάκριση στην υγειονομική περίθαλψη, εγγυώμενος την πρόσβαση σε θεραπείες και εξειδικευμένες υπηρεσίες που επιβεβαιώνουν το φύλο, αν και πρόσφατες μεταρρυθμίσεις έχουν εισαγάγει αμφιλεγόμενες αλλαγές που ενδέχεται να απειλήσουν τα δικαιώματα των τρανσέξουαλ ατόμων. Στον τομέα της εκπαίδευσης, τα σχολεία υποχρεούνται να εφαρμόζουν μέτρα που προωθούν την ευαισθητοποίηση και την ένταξη, προκειμένου να μειώσουν το στίγμα και να δημιουργήσουν ένα υποστηρικτικό περιβάλλον για τους μαθητές διαφορετικού φύλου. Οι διατάξεις για την απασχόληση προστατεύουν τα τρανσέξουαλ και τα ίντερσεξ άτομα από διακρίσεις στον χώρο εργασίας, εξασφαλίζοντας ίσες ευκαιρίες στην πρόσληψη, την κατάρτιση και την επαγγελματική εξέλιξη.

Σεβασμός στις διαφορετικές ταυτότητες και εκφράσεις φύλου: Η αρχική έμφαση του νόμου στην αυτοδιάθεση έχει αμβλυνθεί στην τελευταία του έκδοση, με την κατάργηση βασικών όρων όπως «αυτοδιάθεση» και «ταυτότητα φύλου ή σεξουαλική ταυτότητα». Απουσιάζουν εντελώς οι αναφορές σε μη δυαδικές ταυτότητες, αφήνοντας κενά στην προστασία των ατόμων των οποίων το φύλο δεν συμμορφώνεται με τις παραδοσιακές δυαδικές κατηγορίες.

Κάλυψη βασικών τομέων: Ο νόμος παρέχει ολοκληρωμένη προστασία σε βασικούς τομείς για την προώθηση της ισότητας και της ένταξης. Στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, εξασφαλίζει την πρόσβαση σε θεραπείες επιβεβαίωσης του φύλου, ενώ στον τομέα της απασχόλησης, προστατεύει από τις διακρίσεις στο χώρο εργασίας. Τα μέτρα στον τομέα της εκπαίδευσης εστιάζουν στην προώθηση της ένταξης και της ευαισθητοποίησης στα σχολεία, ενώ οι προσπάθειες κοινωνικής ένταξης ενθαρρύνουν την ισότιμη συμμετοχή στις δημόσιες υπηρεσίες. Οι διατάξεις για την προστασία της οικογένειας προσφέρουν συστήματα υποστήριξης για τις οικογένειες των τρανσέξουαλ ατόμων, ενώ ειδικά προγράμματα ανταποκρίνονται στις ανάγκες ευάλωτων ομάδων, όπως οι νέοι και οι ηλικιωμένοι. Επιπλέον, ο νόμος προωθεί την πολιτιστική και αθλητική ένταξη για να εξασφαλίσει την ποικιλόμορφη εκπροσώπηση και εφαρμόζει μέτρα για την πρόληψη διακριτικών πρακτικών στο πλαίσιο της επιβολής του νόμου.

Περιφερειακή εφαρμογή και προκλήσεις: Η εφαρμογή του νόμου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις περιφερειακές και τοπικές αρχές, γεγονός που εισάγει μεταβλητότητα στην εφαρμογή του. Οι ανισότητες στους πόρους και τη δέσμευση μεταξύ των τοπικών κυβερνήσεων θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ασυνεπή προστασία και υποστήριξη. Επιπλέον, η απουσία σαφών μηχανισμών λογοδοσίας περιπλέκει περαιτέρω την ομοιόμορφη εφαρμογή.

Όνομα πολιτικής/Νομικό πλαίσιο: Ley 20/2022, de 19 de octubre, de Memoria Democrática (νομοθεσία), 2022)

Ημερομηνία θέσπισης: 2022

Υπεύθυνος φορέας: Ισπανικό κράτος (κρατική νομοθεσία)

Επισκόπηση και στόχοι

Ο νόμος για τη δημοκρατική μνήμη αποτελεί ένα κρίσιμο νομοθετικό πλαίσιο που αποσκοπεί στην ανάκτηση, τη διαφύλαξη και τη διάδοση της ιστορικής μνήμης της Ισπανίας. Πρωταρχικός στόχος του είναι η προώθηση της γνώσης και της ευαισθητοποίησης σχετικά με τους αγώνες για τις δημοκρατικές αξίες και τα θεμελιώδη δικαιώματα σε όλη τη σύγχρονη ιστορία της Ισπανίας. Ο νόμος προάγει τη συνοχή και την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών, δίνοντας έμφαση στις συνταγματικές αρχές, τις κοινές αξίες και την υπεράσπιση των ελευθεριών.

Στον πυρήνα του, ο νόμος αναγνωρίζει και αντιμετωπίζει τις αδικίες που υπέστησαν άτομα και ομάδες κατά τη διάρκεια του Ισπανικού Εμφυλίου Πολέμου (1936-1939) και της επακόλουθης δικτατορίας του Φράνκο (1939-1978). Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου σημειώθηκαν εκτεταμένες διώξεις και καταστολές για πολιτικές, ιδεολογικές, θρησκευτικές ή προσωπικές πεποιθήσεις, συμπεριλαμβανομένης της βίας εναντίον ατόμων λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού ή της ταυτότητάς τους. Ο νόμος αναγνωρίζει επίσημα αυτά τα αδικήματα, προσφέρει αποζημιώσεις στα θύματα και διαφυλάσσει την κληρονομιά τους ως μέρος της ιστορικής συνείδησης της Ισπανίας.

Αναγνώριση της δίωξης των LGBTQI+: Ένα από τα σημαντικά ορόσημα αυτής της νομοθεσίας είναι η ρητή αναγνώριση της δίωξης που υπέστησαν τα άτομα LGBTQI+ κατά τη διάρκεια του φρανκικού καθεστώτος. Ο νόμος αναγνωρίζει ότι τα άτομα LGBTQI+ ήταν συστηματικά στόχος διακρίσεων και καταστολής. Με την επίσημη απολογία για αυτές τις αδικίες, η Ισπανία κάνει ένα σημαντικό βήμα προς την ιστορική λογοδοσία. Ο νόμος προβλέπει επίσης αποζημίωση και αποκατάσταση των θυμάτων, ενισχύοντας τη δέσμευσή του να αντιμετωπίσει τα λάθη του παρελθόντος και να διασφαλίσει ότι οι φωνές των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων θα ακουστούν και θα αναγνωριστούν.

Αντιμετώπιση των αλληλεπικαλυπτόμενων μορφών διακρίσεων: Ο νόμος υιοθετεί μια διατομεακή προσέγγιση των διακρίσεων, αναγνωρίζοντας ρητά και αντιμετωπίζοντας τις αλληλεπικαλυπτόμενες μορφές περιθωριοποίησης. Το άρθρο 4 της νομοθεσίας κηρύσσει άκυρες και ανίσχυρες όλες τις καταδίκες και κυρώσεις που επιβλήθηκαν κατά τη διάρκεια του πολέμου και της δικτατορίας για λόγους που συνδέονται με πολιτικές, ιδεολογικές, θρησκευτικές ή προσωπικές πεποιθήσεις. Επεκτείνει αυτές τις προστασίες σε άτομα που στοχοποιούνται λόγω της συμμετοχής τους σε συνδικάτα, πολιτικά κόμματα, εθνικές μειονότητες, φεμινιστικά κινήματα και άλλες περιθωριοποιημένες ομάδες. Επιπλέον, ο νόμος αναγνωρίζει τη δίωξη ατόμων λόγω των πολιτισμικών, γλωσσικών, φυλετικών, σεξουαλικών προτιμήσεων ή επιλογών ταυτότητας, διασφαλίζοντας ότι οι αλληλεπικαλυπτόμενες μορφές διακρίσεων αναγνωρίζονται και αποκαθίστανται. Αυτό το ευρύ πεδίο εφαρμογής αντικατοπτρίζει τη δέσμευση του νόμου να αντιμετωπίσει συνολικά τις ποικίλες εμπειρίες καταπίεσης κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.

Αποζημιώσεις και ηθική αποκατάσταση: Ο νόμος επιβάλλει την αναγνώριση των αδικιών του παρελθόντος μέσω επίσημων συγγνώμων, διασφαλίζοντας ότι τα θύματα και οι οικογένειές τους θα λάβουν ηθική αποκατάσταση. Αναγνωρίζοντας τις ιστορικές αδικίες που διαπράχθηκαν σε βάρος ατόμων και ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων LGBTQI+, η νομοθεσία αποσκοπεί στην αποκατάσταση της αξιοπρέπειάς τους και στην επικύρωση των εμπειριών τους.

Διατήρηση της ιστορικής μνήμης: Ο νόμος δίνει έμφαση στη διατήρηση και την προώθηση της δημοκρατικής μνήμης με σκοπό την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Θεσπίζει μηχανισμούς για την τεκμηρίωση και τη διάδοση των ιστοριών όσων υπέφεραν υπό το φρανκικό καθεστώς, να εκπαιδεύσουν τις μελλοντικές γενιές σχετικά με τη σημασία των δημοκρατικών αξιών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να ξεκινήσουν εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού, ώστε τα διδάγματα του παρελθόντος να καθοδηγούν τις τρέχουσες και με μελλοντικές πολιτικές.

Συνοπτική παρουσίαση

Η Ελλάδα έχει λάβει σημαντικά μέτρα για τη βελτίωση της νομικής και κοινωνικής θέσης των ατόμων LGBTQI+ μέσω μιας σειράς προοδευτικών νόμων που αφορούν κρίσιμους τομείς όπως η ισότητα στο γάμο, τα δικαιώματα υιοθεσίας, η προστασία στο χώρο εργασίας και η αυτονομία των διαφυλικών ανηλίκων, επιδεικνύοντας μια αυξανόμενη δέσμευση για την ισότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ο νόμος για την ισότητα στον πολιτικό γάμο (νόμος αριθ. 5.089, 2024) νομιμοποίησε τον γάμο μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου, παρέχοντας στα ζευγάρια LGBTQI+ τα ίδια δικαιώματα και την ίδια αναγνώριση με τα ετεροφυλόφιλα ζευγάρια. Ο νόμος αυτός άνοιξε επίσης το δρόμο για την κοινή υιοθεσία από ζευγάρια του ίδιου φύλου, διορθώνοντας μια μακροχρόνια ανισότητα και επιβεβαιώνοντας τη νομιμότητα των οικογενειών LGBTQI+. Επιπλέον, οι γονικές παροχές, όπως τα επιδόματα μητρότητας, επεκτάθηκαν στα ζευγάρια του ίδιου φύλου, παρέχοντας ουσιαστική υποστήριξη σε αυτές τις οικογένειες. Η απαγόρευση των «θεραπειών μετατροπής» βάσει του νόμου «Υγεία για όλους» του 2022 προστατεύει τα άτομα LGBTQI+, ιδίως τους ανηλίκους και τους ευάλωτους ενήλικες, από επιβλαβείς και απαξιωμένες πρακτικές που αποσκοπούν στην αλλαγή του σεξουαλικού τους προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου τους. Ομοίως, ο νόμος για τις μεταρρυθμίσεις στην ιατρικά υποβοηθούμενη αναπαραγωγή (νόμος αριθ. 4.958, 2022) περιορίζει τις μη απαραίτητες ιατρικές παρεμβάσεις σε ανήλικα διαφυλικά άτομα, διασφαλίζοντας ότι τέτοιες αποφάσεις αναβάλλονται έως ότου το άτομο μπορεί να δώσει τη συγκατάθεσή του μετά από ενημέρωση. Οι προστασίες στο χώρο εργασίας, που θεσπίστηκαν με τον νόμο αριθ. 4808/2021, προστατεύουν τους LGBTQI+ εργαζομένους από διακρίσεις, παρενόχληση και άνιση μεταχείριση στην απασχόληση, κάτι που είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση της ένταξης και τη διασφάλιση της πλήρους και ισότιμης συμμετοχής των ατόμων LGBTQI+ στο εργατικό δυναμικό.

Νόμος αριθ. 4808/2021 και η σημασία του για τα άτομα ΛΟΑΤ (Κοινοβούλιο, 2021)

Ο νόμος αριθ. 4808/2021 αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προόδου στην προστασία των ατόμων στην Ελλάδα από τις διακρίσεις στον χώρο εργασίας. Περιλαμβάνει ρητά τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου μεταξύ των προστατευόμενων κατηγοριών, εξασφαλίζοντας ίση μεταχείριση και δικαιώματα για όλους τους δημόσιους και ιδιωτικούς υπαλλήλους.

Ο νόμος εγγυάται:

- Ίση πρόσβαση σε ευκαιρίες εργασίας, πρόσληψη και προαγωγές.

- Δίκαιη μεταχείριση σε θέματα μισθών, απολύσεων, μέτρων υγείας και ασφάλειας και επαναπρόσληψης.
- Συμμετοχή σε επαγγελματική κατάρτιση και μαθητείες.
- Δικαίωμα συμμετοχής σε συνδικαλιστικές οργανώσεις και επαγγελματικούς φορείς.
- Τα άτομα που υφίστανται διακρίσεις μπορούν να υποβάλλουν καταγγελίες στον Έλληνα Διαμεσολαβητή ή στην Επιθεώρηση Εργασίας. Οι φορείς αυτοί έχουν την εξουσία να διερευνούν καταγγελίες και να επιβάλλουν κυρώσεις.
- Ο νόμος ορίζει ως παρενόχληση κάθε ανεπιθύμητη συμπεριφορά που σχετίζεται με προστατευόμενα χαρακτηριστικά (π.χ. σεξουαλικός προσανατολισμός, ταυτότητα φύλου) και δημιουργεί ένα εκφοβιστικό, εχθρικό ή ταπεινωτικό εργασιακό περιβάλλον.
- Οι εργοδότες πρέπει να παρέχουν εύλογες διευκολύνσεις σε εργαζομένους με ειδικές ανάγκες, όπως αναπηρίες, εκτός εάν αυτό δημιουργεί υπερβολικό φόρτο.

Ο νόμος αυτός είναι ιδιαίτερα σημαντικός για τα άτομα ΛΟΑΤ, καθώς διασφαλίζει το δικαίωμά τους στην ίση μεταχείριση στον χώρο εργασίας. Η άμεση αντιμετώπιση του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου συμβάλλει στην καταπολέμηση των διακρίσεων, της παρενόχλησης και της ανισότητας ευκαιριών που συχνά αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι ΛΟΑΤ. Παρέχει επίσης ακριβείς μηχανισμούς για την αντιμετώπιση παραβιάσεων, δίνοντας στα άτομα ΛΟΑΤ τη δυνατότητα να ζητήσουν δικαιοσύνη και να καταστήσουν τους εργοδότες υπεύθυνους.

Άρθρο 62 του νόμου «Υγεία για όλους, ισότιμη και ποιοτική πρόσβαση στο εθνικό σύστημα υγείας» (2022) (Υγεία για όλους, ισότιμη και ποιοτική πρόσβαση στο εθνικό σύστημα υγείας, 2022)

Το άρθρο 62 του νόμου του 2022 απαγορεύει ρητά τις «θεραπείες μετατροπής», οι οποίες ορίζονται ως οποιαδήποτε θεραπεία που αποσκοπεί στην αλλαγή ή την καταστολή του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας/έκφρασης φύλου ενός ατόμου. Η απαγόρευση ισχύει τόσο για επαγγελματίες όσο και για μη επαγγελματίες που εκτελούν ή προωθούν τέτοιες πρακτικές. Ο νόμος θεσπίστηκε το 2022, σηματοδοτώντας ένα κρίσιμο βήμα στην προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων ΛΟΑΤ στην Ελλάδα.

Το νομοθετικό πλαίσιο ποινικοποιεί την παροχή και προώθηση πρακτικών μετατροπής για ευάλωτα άτομα, στα οποία περιλαμβάνονται οι ανήλικοι (παιδιά κάτω των 18 ετών) και οι ευάλωτοι ενήλικες, όπως εκείνοι που βρίσκονται υπό δικαστική κηδεμονία.

Οι πρακτικές μετατροπής, οι οποίες έχουν ευρέως απαξιωθεί από ιατρικούς και ψυχολογικούς οργανισμούς, θεωρούνται επιβλαβείς και ανήθικες. Ο νόμος διασφαλίζει ότι κανένα άτομο δεν μπορεί να υποβληθεί σε τέτοιες πρακτικές χωρίς ρητή συγκατάθεση. Ακόμη και με συγκατάθεση, οι θεραπείες μετατροπής που στοχεύουν ανηλίκους ή ευάλωτους ενήλικες παραμένουν απαγορευμένες.

Απαγορευμένη πρακτική είναι οποιαδήποτε πρακτική που επιχειρεί να αλλάξει ή να καταστείλει τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου ή την έκφραση φύλου ενός ατόμου χωρίς τη ρητή συγκατάθεσή του. Απαγορευμένοι επαγγελματίες είναι οι αδειούχοι επαγγελματίες, τα μη αδειούχα άτομα και όσοι προωθούν ή διαφημίζουν πρακτικές μετατροπής, ανεξάρτητα από το επαγγελματικό τους καθεστώς. Οι ποινές περιλαμβάνουν φυλάκιση, πρόστιμα, πειθαρχικές και διοικητικές

κυρώσεις. Οι επαναλαμβανόμενες παραβιάσεις αντιμετωπίζονται ως επιβαρυντικές περιστάσεις, που οδηγούν σε αυστηρότερες ποινές.

Επιπλέον, απαγορεύεται στους επαγγελματίες να προωθούν, να επιδεικνύουν ή να διαφημίζουν πρακτικές μετατροπής για τον εαυτό τους ή για άλλους. Απαγορεύεται επίσης να ενθαρρύνουν ή να παραπέμπουν άτομα σε πρακτικές μετατροπής.

Ο νόμος αυτός αποτελεί σημαντική πρόοδο για τα δικαιώματα των ΛΟΑΤ στην Ελλάδα, καθώς αναγνωρίζει και αντιμετωπίζει τη βλάβη που προκαλούν οι πρακτικές μετατροπής. Απαγορεύοντας αυτές τις πρακτικές για ανηλίκους και ευάλωτους ενήλικες, ο νόμος προστατεύει τα άτομα από καταναγκαστικές, καταχρηστικές και ψευδοεπιστημονικές θεραπείες που υπονομεύουν την ευημερία τους. Η απαγόρευση της προώθησης και της διαφήμισης διασφαλίζει περαιτέρω ότι αυτές οι επιβλαβείς πρακτικές δεν θα κανονικοποιηθούν ή θα καταστούν προσβάσιμες.

Νόμος περί ισότητας στον πολιτικό γάμο (Νόμος αριθ. 5.089, 2024)

Από το 2024, ο γάμος είναι νόμιμος για τα ζευγάρια του ίδιου φύλου. Οι πολιτικές ενώσεις, οι οποίες προσφέρουν δικαιώματα συγκρίσιμα με αυτά του γάμου, είναι διαθέσιμες από παλαιότερη νομοθεσία.

Ο νόμος ψηφίστηκε στις 16 Φεβρουαρίου 2024, μετά την έγκρισή του από το Κοινοβούλιο και την άμεση υπογραφή του από τον Πρόεδρο. Αυτή η νομοθεσία, γνωστή ως Νόμος για την Ισότητα στον Πολιτικό Γάμο, παρέχει στα ζευγάρια του ίδιου φύλου το δικαίωμα να παντρευτούν με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τα ετεροφυλόφιλα ζευγάρια, σηματοδοτώντας ένα ορόσημο στην ισότητα των ΛΟΑΤ στην Ελλάδα.

Το ταξίδι προς την ισότητα στον γάμο ξεκίνησε το 2008, όταν δύο ζευγάρια του ίδιου φύλου παντρεύτηκαν από τον δήμαρχο της Τήλου, εκμεταλλευόμενοι ένα νομικό κενό. Αυτό προκάλεσε νομική και κοινωνική διαμάχη, με τους γάμους να ακυρώνονται τελικά από το Ανώτατο Δικαστήριο το 2017, επικαλούμενο τις «ελληνικές κοινωνικές αξίες» και τις «ηθικές παραδόσεις». Οι πολιτικές ενώσεις εισήχθησαν ως συμβιβασμός, προσφέροντας κάποια νομική προστασία στα ζευγάρια του ίδιου φύλου, αλλά χωρίς να φτάνουν στην πλήρη ισότητα. Ένα σχέδιο νόμου για την ισότητα στο γάμο, που περιλάμβανε τα δικαιώματα υιοθεσίας και συν-γονικής μέριμνας για τα ζευγάρια του ίδιου φύλου, προτάθηκε το 2021, αλλά σταμάτησε.

Το 2023, ανανεώθηκε η πολιτική υποστήριξη, με τον πρωθυπουργό να υποστηρίζει την ισότητα στο γάμο μετά την επανεκλογή του. Τον Ιανουάριο του 2024 πραγματοποιήθηκαν δημόσιες διαβουλεύσεις. Η κυβέρνηση υπέβαλε το νομοσχέδιο για την ισότητα στο γάμο την 1η Φεβρουαρίου 2024, το οποίο ψηφίστηκε από το Κοινοβούλιο με 175 ψήφους υπέρ και 77 κατά στις 15 Φεβρουαρίου 2024.

Η ψήφιση του νόμου αριθ. 5.089 αποτελεί ιστορική πρόοδο για τα δικαιώματα των ΛΟΑΤ ατόμων στην Ελλάδα. Με την παραχώρηση του δικαιώματος γάμου στα ομόφυλα ζευγάρια, ο νόμος προβλέπει:

- Πλήρη νομική αναγνώριση των σχέσεων.
- Ίσα δικαιώματα υιοθεσίας και συν-γονικής μέριμνας.
- Προστασία των τρανσέξουαλ ατόμων στο γάμο, καταργώντας προηγούμενες διακριτικές απαιτήσεις (π.χ. αναγκαστικοί διαζύγιοι).

Αν και ο νόμος αντικατοπτρίζει σημαντική πρόοδο, ακολουθεί δεκαετίες αντίστασης που έχει τις ρίζες της στον κοινωνικό συντηρητισμό και την αντίθεση από επιρροή φορείς όπως η Εκκλησία της Ελλάδας. Η επιτυχής ψήφισή του σηματοδοτεί μια αλλαγή στις κοινωνικές αντιλήψεις, αν και παραμένουν προκλήσεις όσον αφορά την προώθηση της πλήρους αποδοχής και την εξάλειψη του στιγματισμού.

Νόμος αριθ. 5.089 (2024) και η νομιμοποίηση της κοινής υιοθεσίας για ζευγάρια του ίδιου φύλου

Η κοινή υιοθεσία νομιμοποιήθηκε για τα ομόφυλα ζευγάρια το 2024.

- 16 Φεβρουαρίου 2024: Η εφαρμογή του νόμου για την ισότητα στον πολιτικό γάμο (νόμος αριθ. 5.089) κατέστησε δυνατή την κοινή υιοθεσία για τα ομόφυλα ζευγάρια.
- Απρίλιος 2024: Τα γονικά επιδόματα επεκτάθηκαν στα ομόφυλα ζευγάρια που υιοθετούν παιδιά.

Το άρθρο 1545 του Αστικού Κώδικα περιοριζόταν προηγουμένως στην κοινή υιοθεσία από παντρεμένα ζευγάρια, αποκλείοντας ουσιαστικά τα ομόφυλα ζευγάρια λόγω της απουσίας νομικών δικαιωμάτων γάμου. Με την ψήφιση του νόμου αριθ. 5.089, ο γάμος μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου νομιμοποιήθηκε, παρέχοντας αυτόματα στα ομόφυλα ζευγάρια το δικαίωμα της κοινής υιοθεσίας. Το 2018, ο νόμος για την υιοθεσία παιδιών (νόμος αριθ. 4538) επέτρεψε στα ομόφυλα ζευγάρια να αναλάβουν την ανατροφή παιδιών, αλλά όχι να τα υιοθετήσουν. Η ανατροφή τοποθετήθηκε ως αλτρουιστική πράξη, με το παιδί να διατηρεί δεσμούς με τους φυσικούς γονείς του. Η υιοθεσία παρέμεινε περιορισμένη στα παντρεμένα ζευγάρια, αποκλείοντας τα ομόφυλα ζευγάρια λόγω της έλλειψης νομικής αναγνώρισης του γάμου. Το 2021 και το 2022, το κόμμα της αντιπολίτευσης ΣΥΡΙΖΑ πρότεινε νομοσχέδια για τη νομιμοποίηση του γάμου μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου και την επέκταση των δικαιωμάτων υιοθεσίας, αλλά αυτές οι προσπάθειες σταμάτησαν. Το 2023, η κυβέρνηση και ο πρωθυπουργός ενέκριναν την ισότητα στο γάμο, οδηγώντας σε δημόσιες διαβουλεύσεις και τελικά στην ψήφιση του Νόμου για την Ισότητα στο Πολιτικό Γάμο τον Φεβρουάριο του 2024.

Τα δικαιώματα κοινής υιοθεσίας παραχωρήθηκαν στα ομόφυλα ζευγάρια ως μέρος του ευρύτερου νόμου για την ισότητα στο γάμο. Οι γονικές παροχές, συμπεριλαμβανομένων των επιδομάτων μητρότητας, επεκτάθηκαν στα ομόφυλα ζευγάρια τον Απρίλιο του 2024, εξασφαλίζοντας οικονομική και κοινωνική υποστήριξη στις υιοθετούσες οικογένειες. Η νομιμοποίηση της κοινής υιοθεσίας αποτελεί ένα μετασχηματιστικό ορόσημο για τις LGBT οικογένειες στην Ελλάδα. Αναγνωρίζει την ίση ικανότητα των ομόφυλων ζευγαριών να παρέχουν στα παιδιά ένα στοργικό και σταθερό οικογενειακό περιβάλλον. Αυτή η αλλαγή:

- Επιβεβαιώνει την αξιοπρέπεια και τη νομιμότητα των LGBT οικογενειών.
- Παρέχει στα υιοθετημένα παιδιά ομοφυλόφιλων ζευγαριών την ίδια νομική προστασία και τα ίδια γονικά επιδόματα με αυτά των ετεροφυλόφιλων οικογενειών.
- Ενισχύει την κοινωνική αποδοχή και μειώνει το στίγμα κατά των LGBT γονέων.

Παρά τις νομικές εξελίξεις, οι κοινωνικές αντιλήψεις και η αντίσταση από συντηρητικές ομάδες, συμπεριλαμβανομένης της Εκκλησίας, ενδέχεται να συνεχίσουν να αποτελούν πρόκληση για την

πλήρη αποδοχή. Απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες για την ενημέρωση του κοινού και τη διασφάλιση της ομαλής εφαρμογής αυτών των δικαιωμάτων.

Νόμος αριθ. 4.958 (2022) και Περιορισμοί μη ζωτικών ιατρικών παρεμβάσεων σε ετερόφυλα άτομα (Νόμος αριθ. 4.958, 2022)

Ο νόμος απαγορεύει ιατρικές παρεμβάσεις που αποσκοπούν στη μεταβολή των χαρακτηριστικών φύλου των ατόμων με ερμαφροδιτισμό, εκτός εάν πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις: Το άτομο πρέπει να είναι τουλάχιστον 15 ετών. Ο ανηλίκος πρέπει να δώσει ελεύθερη, προηγούμενη και πλήρως ενημερωμένη συγκατάθεση.

Για τα ανήλικα κάτω των 15 ετών, οι παρεμβάσεις που δεν μπορούν να αναβληθούν απαιτούν την έγκριση τοπικού Πρωτοδικείου. Το δικαστήριο πρέπει να λάβει υπόψη τις απόψεις του ανηλίκου και της διεπιστημονικής επιτροπής πριν χορηγήσει άδεια. Επιτρέπονται άμεσες ιατρικές παρεμβάσεις χωρίς δικαστική άδεια, εάν είναι απαραίτητες για την πρόληψη απειλητικών για τη ζωή ή σοβαρών κινδύνων για την υγεία που δεν μπορούν να καθυστερήσουν. Περιπτώσεις ποινών για παραβάσεις: Οι γιατροί που πραγματοποιούν μη εξουσιοδοτημένες χειρουργικές επεμβάσεις αντιμετωπίζουν ποινικές συνέπειες, όπως πρόστιμα και φυλάκιση. Ο παρών νόμος αποσκοπεί στην προστασία των ατόμων με ερμαφροδιτισμό από μη ζωτικής σημασίας, μη αναστρέψιμες ιατρικές διαδικασίες που εκτελούνται χωρίς τη συγκατάθεσή τους. Ιστορικά, τα άτομα με ετεροσεξουαλικότητα έχουν υποστεί χειρουργικές επεμβάσεις ή θεραπείες που αποσκοπούν στην ευθυγράμμιση της φυσικής τους εμφάνισης. Ιστορικά, τα άτομα με ετεροσεξουαλικές διαταραχές έχουν υποστεί χειρουργικές επεμβάσεις ή θεραπείες που αποσκοπούν στην ευθυγράμμιση των σωματικών χαρακτηριστικών τους με τις κοινωνικές προσδοκίες για το σώμα ενός άνδρα ή μιας γυναίκας, με αποτέλεσμα συχνά μακροπρόθεσμη σωματική και ψυχολογική βλάβη. Οι μεταρρυθμίσεις του 2022 δίνουν προτεραιότητα στην σωματική αυτονομία και τα δικαιώματα των ετερόφυλων ανηλίκων καθυστερώντας τις μη επείγουσες παρεμβάσεις μέχρι να είναι αρκετά μεγάλοι για να λάβουν ενημερωμένες αποφάσεις για το σώμα τους.

Αυτή η νομοθεσία αποτελεί σημαντικό βήμα προς τα εμπρός για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων με ετεροχρωμία φύλου στην Ελλάδα. Βασικά στοιχεία περιλαμβάνουν:

- Αναγνωρίζοντας το δικαίωμα των ατόμων με ετεροσεξουαλικότητα να αποφασίζουν για ιατρικές διαδικασίες που αφορούν το σώμα τους.
- Η περιορισμένη πραγματοποίηση περιττών χειρουργικών επεμβάσεων μειώνει τον κίνδυνο ψυχολογικού τραύματος και σωματικών επιπλοκών.
- Με την εμπλοκή ατόμων με ερμαφροδιτισμό και μιας διεπιστημονικής επιτροπής στις αποφάσεις, το νόμο διασφαλίζει ότι οι φωνές τους ακούγονται στις ιατρικές και νομικές διαδικασίες.

Η επιτυχία του νόμου εξαρτάται από την επιβολή του και την ορθή λειτουργία των δικαστικών και ιατρικών συστημάτων. Ωστόσο, το κοινωνικό στίγμα και η έλλειψη ευαισθητοποίησης σχετικά με τα θέματα των διαφυλικών ατόμων ενδέχεται να εμποδίσουν την πλήρη εφαρμογή. Αυτό το νομοθετικό έργο δείχνει τη δέσμευση της Ελλάδας να ευθυγραμμίσει τις πολιτικές της με τα διεθνή πρότυπα για

τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδίως για τις ευάλωτες και ιστορικά περιθωριοποιημένες ομάδες. Αν αυτό λειτουργεί για εσάς ή αν έχετε τον ακόλουθο νόμο, ενημερώστε με!

Όνομα πολιτικής/Νομική βάση: Νομοθεσία κατά των διακρίσεων (Νόμος 4443/2016, 2016)

Ημερομηνία θέσπισης: 2016

Αναγνωρισμένη Αρχή: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης

Στόχος του πληθυσμού: Ομάδες που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένων των τρανς και των διεμφυλικών ατόμων.

Περίληψη και Στόχοι

Ο νόμος 4443/2016 αποτελεί σημαντικό νομοθετικό βήμα για την προώθηση μιας συμμετοχικής και ισότιμης κοινωνίας στην Ελλάδα. Με την ενσωμάτωση της ευρωπαϊκής οδηγίας 2000/78/EK, ο νόμος διασφαλίζει ίση μεταχείριση ανεξάρτητα από φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, θρησκεία ή πεποιθήσεις, αναπηρία, ηλικία, σεξουαλική προτίμηση και ταυτότητα φύλου. Η ολοκληρωμένη της έκταση καλύπτει διάφορους τομείς, όπως η υγειονομική περίθαλψη, η απασχόληση, η εκπαίδευση και η πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες. Στόχοι του νόμου είναι η προστασία των εργατικών δικαιωμάτων, η καταπολέμηση της κατάχρησης της αγοράς και η θέσπιση μηχανισμών διερεύνησης αυθαιρεσιών στο πλαίσιο της επιβολής του νόμου και των εγκαταστάσεων κράτησης.

Αντιμετώπιση των αλληλοκαλυπτόμενων μορφών διάκρισης: Ο Νόμος 4443/2016 αναγνωρίζει ρητά τη διασταυρούμενη διάκριση, απαγορεύοντας την άνιση μεταχείριση βάσει πολλαπλών λόγων, όπως η φυλή, η εθνική καταγωγή, η θρησκεία, η αναπηρία και η ταυτότητα φύλου. Αυτή η προσέγγιση διασφαλίζει ότι τα άτομα που αντιμετωπίζουν πολλαπλές ευάλωτες καταστάσεις, όπως αυτές που βασίζονται τόσο στο φύλο όσο και στο κοινωνικοοικονομικό καθεστώς, προστατεύονται επαρκώς. Τα μέτρα ισχύουν σε δημόσιους και ιδιωτικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων της απασχόλησης, της επαγγελματικής κατάρτισης, της εκπαίδευσης και της κοινωνικής προστασίας. Με την αντιμετώπιση αυτών των αλληλοεπικαλυπτόμενων μορφών διάκρισης, ο νόμος στοχεύει στη δημιουργία μιας πιο συμμετοχικής κοινωνίας για άτομα με ποικίλες ταυτότητες.

Ιδιαίτερες διατάξεις σε κρίσιμους τομείς: Ο νόμος απαγορεύει τη διάκριση σε όλους τους τομείς της απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων της πρόσληψης, της κατάρτισης, της αμοιβής, των συνθηκών εργασίας, της απόλυσης και της επαναπρόσληψης, επιβάλλοντας τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα να διασφαλίζουν την ισότητα στο χώρο εργασίας ανεξάρτητα από την ταυτότητα φύλου, τη σεξουαλική προτίμηση ή άλλες ιδιότητες. Στο χώρο της υγειονομικής περίθαλψης, εγγυάται ίση πρόσβαση στις ιατρικές υπηρεσίες, με μέτρα κοινωνικής προστασίας που διασφαλίζουν ότι κανένα άτομο δεν στερείται περίθαλψης λόγω φυλής, θρησκείας, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού. Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα υποχρεούνται να παρέχουν περιβάλλοντα που να είναι φιλικά προς όλους, απαγορεύοντας τις διακριτικές πρακτικές και εξασφαλίζοντας ίση πρόσβαση για τους μαθητές από διαφορετικά περιβάλλοντα. Οι διατάξεις κοινωνικής προστασίας βάσει του νόμου 4443/2016 επεκτείνουν την ίση μεταχείριση όσον αφορά

την πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλιση, στα επιδόματα και στις φορολογικές απαλλαγές, προωθώντας την οικονομική και κοινωνική ισότητα για τις περιθωριοποιημένες ομάδες. Επιπλέον, ο νόμος απαγορεύει τη διάκριση στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης, απαιτώντας από τους παρόχους υπηρεσιών να αντιμετωπίζουν όλους τους ανθρώπους ισότιμα, ανεξάρτητα από την ταυτότητα ή τα χαρακτηριστικά τους.

Σεβασμός στις διαφορετικές ταυτότητες και εκφράσεις φύλου: Ο νόμος 4443/2016 απαγορεύει ρητά τις διακρίσεις με βάση την ταυτότητα φύλου, επεκτείνοντας την προστασία σε άτομα μη-δυναμικού και δια-φυλικού χαρακτήρα. Με την αναγνώριση ενός φάσματος ταυτότητας φύλου, ο νόμος διασφαλίζει ότι τα άτομα αντιμετωπίζονται ισότιμα σε κρίσιμους τομείς όπως η απασχόληση, η υγειονομική περίθαλψη και η εκπαίδευση. Ωστόσο, ομάδες υποστήριξης έχουν επισημάνει δυσκολίες στην ευαισθητοποίηση και την επίτευξη συνεπούς εφαρμογής, ιδίως σε αγροτικές και συντηρητικές περιοχές.

Μηχανισμοί επιβολής: Ο νόμος απαγορεύει τις διακρίσεις σε όλα τα στάδια της απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων της πρόσληψης, της κατάρτισης, της αμοιβής, των συνθηκών εργασίας, της απόλυσης και της επαναπρόσληψης, υποχρεώνοντας τόσο τον δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα να διασφαλίζουν την ισότητα στο χώρο εργασίας ανεξάρτητα από την ταυτότητα φύλου, την σεξουαλική προτίμηση ή άλλες ιδιότητες. Στο χώρο της υγειονομικής περίθαλψης, εγγυάται ίση πρόσβαση στις ιατρικές υπηρεσίες, με μέτρα κοινωνικής προστασίας που διασφαλίζουν ότι κανένα άτομο δεν στερείται περίθαλψης λόγω φυλής, θρησκείας, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού. Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα υποχρεούνται να παρέχουν περιβάλλοντα που να είναι φιλικά προς όλους, απαγορεύοντας τις διακριτικές πρακτικές και εξασφαλίζοντας ίση πρόσβαση για τους μαθητές από διαφορετικά περιβάλλοντα. Οι διατάξεις κοινωνικής προστασίας βάσει του νόμου 4443/2016 επεκτείνουν την ίση μεταχείριση όσον αφορά την πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλιση, στα επιδόματα και στις φορολογικές απαλλαγές, προωθώντας την οικονομική και κοινωνική ισότητα για τις περιθωριοποιημένες ομάδες. Επιπλέον, ο νόμος απαγορεύει τη διάκριση στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης, απαιτώντας από τους παρόχους υπηρεσιών να αντιμετωπίζουν όλους τους ανθρώπους ισότιμα, ανεξάρτητα από την ταυτότητα ή τα χαρακτηριστικά τους.

Δράσεις για την ενίσχυση της εφαρμογής του Ν. 4443/2016: Οι προσπάθειες για την ενίσχυση της εφαρμογής του Ν. 4443/2016 περιλαμβάνουν προγράμματα κατάρτισης από τον ελληνικό Διαμεσολαβητή για δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τα δικαιώματά τους και συνεργασίες με ΜΚΟ για την προώθηση της πολυμορφίας και την υποστήριξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων. Ωστόσο, οι προκλήσεις εξακολουθούν να υπάρχουν, ιδίως όσον αφορά τη διασφάλιση της συνεπούς εφαρμογής σε περιοχές με περιορισμένους πόρους ή σε αγροτικές περιοχές.

Προκλήσεις και εμπόδια: Οι προκλήσεις για την εφαρμογή του νόμου περιλαμβάνουν την περιορισμένη ενημέρωση σχετικά με τις διατάξεις του μεταξύ των εργοδοτών, των παρόχων υπηρεσιών και του κοινού, σε συνδυασμό με ανεπαρκή χρηματοδότηση και στελέχωση των φορέων επιβολής του νόμου, όπως το γραφείο του Διαμεσολαβητή. Οι επίμονες πολιτισμικές προκαταλήψεις κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και άλλων περιθωριοποιημένων ομάδων, ιδίως σε συντηρητικές περιοχές,

εμποδίζουν περαιτέρω την πρόοδο. Επιπλέον, οι γεωγραφικές ανισότητες σημαίνουν ότι οι αστικές περιοχές έχουν καλύτερη πρόσβαση σε νομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υποστήριξης σε σχέση με τις αγροτικές κοινότητες, γεγονός που επιδεινώνει τις ανισότητες.

Ο νόμος 4443/2016 αποτελεί σημαντικό βήμα προόδου στην καταπολέμηση των διακρίσεων και την προώθηση της ίσης μεταχείρισης στην Ελλάδα. Αντιμετωπίζοντας την διασταυρούμενη διάκριση και παρέχοντας προστασίες σε βασικούς τομείς όπως η απασχόληση, η υγειονομική περίθαλψη και η εκπαίδευση, ο νόμος ευθυγραμμίζεται με τις ευρωπαϊκές οδηγίες και προωθεί τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ωστόσο, οι προκλήσεις στην εφαρμογή και την ευαισθητοποίηση υπογραμμίζουν την ανάγκη για συνεχή προσπάθεια ενίσχυσης των μηχανισμών επιβολής, εκπαίδευσης των ενδιαφερομένων και εξασφάλισης ισότιμης πρόσβασης στη δικαιοσύνη. Παρόλο που έχει περιορισμούς, ο νόμος θέτει ένα ισχυρό θεμέλιο για την προώθηση μιας πιο συμμετοχικής και δίκαιης κοινωνίας.

Όνομα πολιτικής/Νομική βάση: Νομοθεσία κατά των εγκλημάτων μίσους (Νόμος 4577/2018, 2018)

Ημερομηνία θέσπισης: 2018

Αναγνωρισμένη Αρχή: Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Στόχος του πληθυσμού: Άτομα που στοχοποιούνται με βάση τη φυλή, την εθνικότητα, τη θρησκεία, το φύλο, τη σεξουαλική προτίμηση, την αναπηρία και άλλες προσωπικές ιδιότητες.

Περίληψη και Στόχοι

Ο Νόμος 4577/2018, που τέθηκε σε ισχύ το 2018, ενισχύει το νομικό πλαίσιο της Ελλάδας για την αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους και της ρητορικής μίσους. Ο παρών νόμος επιβάλλει αυστηρότερες ποινές για εγκλήματα που βασίζονται σε προκατάληψη, επεκτείνοντας τις προστασίες ώστε να περιλαμβάνουν φυλή, θρησκεία, σεξουαλική προτίμηση, αναπηρία και άλλες κατηγορίες που προστατεύονται. Με την ποινικοποίηση τόσο των βίαιων πράξεων όσο και της ρητορικής που υποκινεί μίσος ή βία, ο νόμος επιδιώκει να παρέχει ισχυρή προστασία σε περιθωριοποιημένες και ευάλωτες ομάδες. Επίσης, επικεντρώνεται στην παροχή υποστήριξης στα θύματα και στη δημιουργία μιας ασφαλέστερης και πιο ανοικτής κοινωνίας.

Βασικές διατάξεις του νόμου

Περιγραφή των εγκλημάτων μίσους και των λόγων μίσους ως εγκλήματα: Ο νόμος ορίζει ευρέως τα εγκλήματα μίσους, καλύπτοντας τις σωματικές πράξεις, τις απειλές και τους λόγους που υποκινούν μίσος ή βία. Εφαρμόζονται αυστηρότερες ποινές για εγκλήματα που έχουν ως κίνητρο προκατάληψη κατά της φυλής, της θρησκείας, της σεξουαλικής προτίμησης, της ταυτότητας φύλου, της αναπηρίας και άλλων προστατευόμενων χαρακτηριστικών. Με την αντιμετώπιση τόσο των πράξεων όσο και των λέξεων, ο νόμος στέλνει ένα ισχυρό μήνυμα κατά της μισαλλοδοξίας και της διάκρισης.

Ενισχυμένη υποστήριξη θυμάτων: Βασικό στοιχείο του νόμου 4577/2018 είναι η εστίαση στην προστασία και υποστήριξη των θυμάτων, προσφέροντας βελτιωμένη ψυχολογική και νομική βοήθεια, προγράμματα κοινωνικής επανένταξης και ενισχυμένους μηχανισμούς για την αναφορά και

αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους. Ωστόσο, τα κενά στις υπηρεσίες υποστήριξης, ιδίως στις αγροτικές περιοχές, υπογραμμίζουν την ανάγκη περαιτέρω ανάπτυξης.

Λήψη και Σχόλια από τις ΛΟΑΤΚΙ+ Κοινότητες: Το νόμο υποδέχτηκαν ευρέως οι ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητες στην Ελλάδα ως ένα σημαντικό βήμα για μεγαλύτερη προστασία από τα εγκλήματα μίσους και τη διάκριση. Οι ομάδες υποστήριξης χαιρέτισαν την αναγνώριση της σεξουαλικής προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου ως προστατευόμενων κατηγοριών, φέρνοντας τη νομοθεσία της Ελλάδας σε συμφωνία με τα πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, παρά το ευρύ πεδίο εφαρμογής του, το νόμο έχει δεχθεί κριτική για τον περιορισμένο του στόχο όσον αφορά την ταυτότητα φύλου, καθώς οι τρανς και οι μη-δυναμικοί άνθρωποι επισημαίνουν την έλλειψη συγκεκριμένων διατάξεων που αντιμετωπίζουν τις ευάλωτες θέσεις τους. Οργανώσεις υπέρ των δικαιωμάτων έχουν ζητήσει ρητή προστασία για περιθωριοποιημένες υποομάδες, όπως άτομα LGBTQI+ έγχρωμου δέρματος, καθώς και εκπαιδευτικές εκστρατείες για την καταπολέμηση των προκαταλήψεων και ειδική εκπαίδευση για την αστυνομία, ώστε να διασφαλιστεί η ευαίσθητη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους.

Συμφωνία με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Ο νόμος 4577/2018 αντικατοπτρίζει τη δέσμευση της Ελλάδας να συμμορφωθεί με τις οδηγίες της ΕΕ για την καταπολέμηση των διακρίσεων και των εγκλημάτων μίσους. Με την ευθυγράμμιση με τους ευρύτερους ευρωπαϊκούς στόχους για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ο νόμος διασφαλίζει ότι η Ελλάδα συμμορφώνεται με τα διεθνή πρότυπα, ενώ ταυτόχρονα αντιμετωπίζει τις τοπικές προκλήσεις. Αυτή η ευθυγράμμιση ενισχύει τη θέση της Ελλάδας ως υπέρμαχου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εντός της ευρωπαϊκής κοινότητας.

Προκλήσεις κατά την εφαρμογή: Οι καθυστερήσεις στη δίωξη των εγκλημάτων μίσους υπονομεύουν την αποτελεσματικότητα του νόμου, με τους θύματα συχνά να απογοητεύονται από την αργή πορεία της δικαιοσύνης, γεγονός που υπονομεύει την εμπιστοσύνη στο νομικό σύστημα. Επιπλέον, οι περιορισμένες υπηρεσίες υποστήριξης των θυμάτων, ιδίως ψυχολογικής και νομικής, αφήνουν πολλούς χωρίς επαρκή βοήθεια. Οι ασυνεπείς πρακτικές επιβολής του νόμου, συμπεριλαμβανομένης της ανεπαρκούς εκπαίδευσης και της πολιτισμικής αντίστασης των αστυνομικών στις ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιώματα, εμποδίζουν περαιτέρω την αποτελεσματική εφαρμογή του νόμου.

Όνομα Πολιτικής/Νομικό Πλαίσιο: Απαγόρευση Θεραπειών Μεταστροφής (Νόμος του 2022)

Ημερομηνία Θέσπισης: 2022

Υπεύθυνος Φορέας: [Κρατικός οργανισμός, υπουργείο ή οργανισμός]

Πληθυσμός Στόχος: Άτομα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας, ιδίως όσοι ενδέχεται να υποβληθούν σε πρακτικές «θεραπείας μεταστροφής»

Επισκόπηση και Στόχοι

Το 2022, η Ελλάδα έκανε ένα σημαντικό βήμα για την προστασία των δικαιωμάτων της LGBTQI+ κοινότητας, θεσπίζοντας νόμο που απαγορεύει τις θεραπείες μεταστροφής. Αυτές οι επιβλαβείς πρακτικές στοχεύουν στην αλλαγή ή καταστολή του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας

φύλου ενός ατόμου και θεωρούνται ευρέως ψευδοεπιστημονικές και επικίνδυνες. Με την ποινικοποίηση των θεραπειών μεταστροφής, ο νόμος επιδιώκει να διασφαλίσει την ψυχική και σωματική ευημερία των LGBTQI+ ατόμων, ενισχύοντας παράλληλα τα ανθρώπινα δικαιώματά τους. Συγκεκριμένες διατάξεις στοχεύουν τους επαγγελματίες υγείας, τους ψυχολόγους και τους συμβούλους, απαγορεύοντας τη συμμετοχή τους σε τέτοιες παρεμβάσεις και προβλέποντας ποινές φυλάκισης για τους παραβάτες.

Ο νόμος απαγορεύει ρητά τις πρακτικές «θεραπείας μεταστροφής», αναγνωρίζοντας οποιαδήποτε θεραπεία που στοχεύει στην αλλαγή ή καταστολή του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου ενός ατόμου ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η απαγόρευση αυτή ισχύει σε όλα τα πλαίσια παροχής υγειονομικής φροντίδας, εξασφαλίζοντας την πλήρη εξάλειψη αυτών των επιβλαβών παρεμβάσεων. Για να υπογραμμίσει τη σοβαρότητα της παράβασης, ο νόμος ποινικοποιεί τη συμμετοχή σε θεραπείες μεταστροφής, εκθέτοντας επαγγελματίες υγείας, ψυχολόγους, θρησκευτικούς συμβούλους και άλλους εμπλεκόμενους σε διώξεις, συμπεριλαμβανομένων ποινών φυλάκισης και άλλων νομικών συνεπειών. Επιπλέον, θεσπίζει μηχανισμούς υποστήριξης για τα θύματα, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αναφέρουν περιστατικά και να έχουν πρόσβαση στις απαραίτητες υπηρεσίες για δικαιοσύνη και αποκατάσταση.

Κύριες Διατάξεις του Νόμου: Ο νόμος απαγορεύει ρητά τις πρακτικές «θεραπείας μεταστροφής», αναγνωρίζοντας οποιαδήποτε θεραπεία που στοχεύει στην αλλαγή ή καταστολή του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου ενός ατόμου ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η απαγόρευση αυτή ισχύει σε όλα τα πλαίσια παροχής υγειονομικής φροντίδας, εξασφαλίζοντας την πλήρη εξάλειψη αυτών των επιβλαβών παρεμβάσεων. Για να υπογραμμίσει τη σοβαρότητα της παράβασης, ο νόμος ποινικοποιεί τη συμμετοχή σε θεραπείες μεταστροφής, εκθέτοντας επαγγελματίες υγείας, ψυχολόγους, θρησκευτικούς συμβούλους και άλλους εμπλεκόμενους σε διώξεις, συμπεριλαμβανομένων ποινών φυλάκισης και άλλων νομικών συνεπειών. Επιπλέον, θεσπίζει μηχανισμούς υποστήριξης για τα θύματα, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αναφέρουν περιστατικά και να έχουν πρόσβαση στις απαραίτητες υπηρεσίες για δικαιοσύνη και αποκατάσταση.

Εναρμόνιση με τα Διεθνή Πρότυπα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: Η απαγόρευση των θεραπειών μεταστροφής ευθυγραμμίζεται με τις βασικές διεθνείς συνθήκες και κατευθυντήριες γραμμές για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (UDHR) προασπίζει την αξιοπρέπεια και την ισότητα όλων των ανθρώπων, αντιτιθέμενη σε πρακτικές που περιορίζουν τις προσωπικές ελευθερίες. Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ICCPR) προστατεύει από απάνθρωπη μεταχείριση και διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου. Επιπλέον, τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ (UNHRC) καλούν σε απαγόρευση επιβλαβών πρακτικών όπως οι θεραπείες μεταστροφής, χαρακτηρίζοντάς τις ανήθικες. Ο νόμος αυτός αποδεικνύει τη δέσμευση της Ελλάδας στην εναρμόνιση της εσωτερικής πολιτικής με τα διεθνή πλαίσια και την ενίσχυση των παγκόσμιων προσπαθειών για την προστασία της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας.

Προκλήσεις και Κενά στην Εφαρμογή: Η αποτελεσματικότητα της απαγόρευσης υπονομεύεται από το στίγμα που περιβάλλει τις ταυτότητες LGBTQI+, ιδιαίτερα σε συντηρητικές περιοχές, το οποίο

αποθαρρύνει τα θύματα από την αναφορά περιστατικών. Οι περιφερειακές ανισότητες στην εφαρμογή επιδεινώνουν περαιτέρω το πρόβλημα, καθώς αγροτικές και συντηρητικές περιοχές συχνά στερούνται μηχανισμών αποτελεσματικής εφαρμογής του νόμου, αφήνοντας ορισμένες κοινότητες εκτεθειμένες σε υπόγειες πρακτικές. Επιπλέον, ο περιορισμένος βαθμός ενημέρωσης για την απαγόρευση, ειδικά σε αυτές τις περιοχές, μειώνει τον αντίκτυπό της και υπογραμμίζει την επείγουσα ανάγκη για εκτεταμένες δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης.

Όνομα Πολιτικής/Νομικό Πλαίσιο: Νόμος για τη Νομική Αναγνώριση Ταυτότητας Φύλου (Νόμος 4491/2017)

Ημερομηνία Θέσπισης: 2017

Υπεύθυνος Φορέας: Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
Πληθυσμός Στόχος: Τρανς άτομα

Επισκόπηση και Στόχοι

Ο Νόμος για τη Νομική Αναγνώριση Ταυτότητας Φύλου (Ν. 4491/2017), που θεσπίστηκε το 2017, αποτέλεσε σημαντικό ορόσημο για τα δικαιώματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας στην Ελλάδα. Ο νόμος επιτρέπει στα άτομα να αλλάξουν το νομικό τους φύλο βάσει της αυτοδιάθεσης, χωρίς την απαίτηση επεμβατικών ιατρικών διαδικασιών, όπως χειρουργείων ή ορμονοθεραπειών, ή την υποχρέωση ψυχιατρικής αξιολόγησης. Το νομοθετικό αυτό πλαίσιο εναρμονίζεται με τα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δίνοντας έμφαση στην προσωπική αυτονομία και αξιοπρέπεια. Αφορά άτομα ηλικίας από 15 ετών και άνω, ενώ περιλαμβάνει ειδικές προβλέψεις για ανηλίκους υπό ορισμένες προϋποθέσεις, διασφαλίζοντας ότι και οι νεότεροι έχουν σεβασμό στην ταυτότητα φύλου τους.

Ο νόμος επιτρέπει στα τρανς άτομα να τροποποιούν τον δείκτη φύλου στα επίσημα έγγραφα, όπως οι ταυτότητες και τα διαβατήρια, μέσω δικαστικής διαδικασίας, καταργώντας τις προηγούμενες απαιτήσεις ιατρικών παρεμβάσεων ή υποχρεωτικής ατεκνίας, επιβεβαιώνοντας έτσι την αυτονομία τους και μειώνοντας το στίγμα. Ωστόσο, η δικαστική διαδικασία μπορεί να είναι δαπανηρή και χρονοβόρα, δημιουργώντας εμπόδια πρόσβασης για άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, ιδιαίτερα από χαμηλά εισοδηματικά στρώματα. Οι οργανώσεις υπεράσπισης δικαιωμάτων έχουν καλέσει για απλοποίηση της διαδικασίας και εισαγωγή μηχανισμών οικονομικής στήριξης ώστε να ξεπεραστούν αυτά τα εμπόδια. Επιπλέον, το δυαδικό πλαίσιο του νόμου, που αναγνωρίζει μόνο το ανδρικό και γυναικείο φύλο, αποκλείει τις μη δυαδικές και ίντερσεξ ταυτότητες, αναδεικνύοντας την ανάγκη μελλοντικών νομοθετικών πρωτοβουλιών για την πλήρη αναγνώριση όλων των ταυτοτήτων φύλου.

Κύριες Διατάξεις του Νόμου: Ο νόμος δίνει τη δυνατότητα στα τρανς άτομα να τροποποιούν τον δείκτη φύλου τους στα επίσημα έγγραφα μέσω δικαστικής διαδικασίας, χωρίς απαίτηση ιατρικών επεμβάσεων ή ατεκνίας, ενισχύοντας την αυτονομία τους και μειώνοντας το στίγμα. Ωστόσο, η δικαστική διαδικασία παραμένει χρονοβόρα και κοστοβόρα, δημιουργώντας δυσκολίες πρόσβασης για περιθωριοποιημένα άτομα. Οργανώσεις έχουν ζητήσει την απλοποίηση της διαδικασίας και τη θεσμοθέτηση οικονομικής υποστήριξης. Το δυαδικό πλαίσιο του νόμου, που αναγνωρίζει

αποκλειστικά άνδρα ή γυναίκα, αποκλείει μη δυαδικές και ίντερσεξ ταυτότητες, καταδεικνύοντας την ανάγκη για πιο περιεκτική μελλοντική νομοθεσία.

Ευρύτερες Επιπτώσεις και Κενά: Παρόλο που τα τρανς άτομα προστατεύονται από γενικούς αντιδιακριτικούς νόμους, ο Ν. 4491/2017 δεν περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις για ιατρική φροντίδα επιβεβαίωσης φύλου, όπως ορμονοθεραπεία ή χειρουργικές επεμβάσεις, αναδεικνύοντας την ανάγκη για ολοκληρωμένες πολιτικές υγείας προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες ανάγκες τους. Επίσης, ο νόμος δεν αντιμετωπίζει ρητά τις διακρίσεις στην εργασία ή την εκπαίδευση για τα τρανς άτομα, βασιζόμενος σε γενικές προστασίες. Οι οργανώσεις υπεράσπισης συνεχίζουν να πιέζουν για στοχευμένα μέτρα που θα εξασφαλίζουν ίσες ευκαιρίες στην υγεία, την απασχόληση και την εκπαίδευση.

Ενημέρωση και Δημοσιότητα: Ο Νόμος για τη Νομική Αναγνώριση Ταυτότητας Φύλου παραμένει ελάχιστα γνωστός, ιδιαίτερα σε αγροτικές και συντηρητικές περιοχές, με αποτέλεσμα πολλά άτομα να μην γνωρίζουν τις διατάξεις και τις επιπτώσεις του. Απαιτούνται μεγαλύτερες προσπάθειες για την ενίσχυση της δημόσιας ενημέρωσης και κατανόησης του νόμου. Παρά το γεγονός ότι οι LGBTQI+ οργανώσεις, οι οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι νομικοί επαγγελματίες είναι καλά ενημερωμένοι και προωθούν ενεργά τον νόμο, η επίγνωση μεταξύ τοπικών αρχών, εργοδοτών και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι άνιση, γεγονός που περιορίζει την αποτελεσματικότητά του στη δημιουργία κοινωνικής αλλαγής.

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Σύνοψη

Η Λιθουανία έχει κάνει σταδιακά αλλά ουσιαστικά βήματα για την αντιμετώπιση της υγειονομικής φροντίδας των τρανς ατόμων και την καταπολέμηση των διακρίσεων, κυρίως μέσω θεσμικών μεταρρυθμίσεων και πολιτικών πρωτοβουλιών. Σημαντικές ενέργειες περιλαμβάνουν τη δημιουργία ενός τυποποιημένου πλαισίου διάγνωσης και θεραπείας για τρανς άτομα, την ανάπτυξη πρωτοκόλλων διερεύνησης εγκλημάτων μίσους, καθώς και τον σχηματισμό κυβερνητικής ομάδας εργασίας με στόχο τη βελτίωση του νομικού καθεστώτος και της προστασίας των τρανς ανθρώπων.

Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν συστημικά κενά. Τα νομικά πλαίσια δεν αναγνωρίζουν ρητά την ταυτότητα φύλου, την έκφραση φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου ως προστατευόμενους λόγους, αφήνοντας τα τρανς και ίντερσεξ άτομα εκτεθειμένα σε διακρίσεις. Το Σχέδιο Δράσης για τις Ίσες Ευκαιρίες (2024–2026) και οι ευρύτεροι νόμοι περί ισότητας υπολείπονται στη δημιουργία συνεκτικών ή δεσμευτικών προτύπων για την ένταξη των ΛΟΑΤΚΙ+, ιδίως στον τομέα της υγείας, της εκπαίδευσης και της απασχόλησης. Τα μη δυαδικά και ίντερσεξ άτομα παραμένουν ιδιαίτερα απροστάτευτα στο πλαίσιο της τρέχουσας πολιτικής.

Η κοινωνία των πολιτών διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην υπεράσπιση δικαιωμάτων, αλλά η κατακερματισμένη εφαρμογή, η έλλειψη μακροπρόθεσμων στρατηγικών και η ανεπαρκής θεσμική ικανότητα περιορίζουν την πρόοδο. Η Λιθουανία πρέπει πλέον να κινηθεί προς την κωδικοποίηση των προστασιών για την ταυτότητα φύλου, την τυποποίηση της πρόσβασης σε συμπεριληπτική

υγειονομική περίθαλψη και τη γεφύρωση των νομικών κενών που επηρεάζουν τις πλέον περιθωριοποιημένες ομάδες της LGBTQI+ κοινότητας.

Όνομα Πρωτοβουλίας: Απόφαση για την Έγκριση της Περιγραφής της Διαδικασίας Διάγνωσης και Θεραπείας της Διαταραχής Ταυτότητας Φύλου (Τρανσεξουαλικότητα) (Διαδικασία Διάγνωσης και Θεραπείας της Διαταραχής Ταυτότητας Φύλου, 2022)

Υπεύθυνος Οργανισμός: Υπουργείο Υγείας της Δημοκρατίας της Λιθουανίας

Target Population: Ενήλικες με υπόνοια ή διάγνωση διαταραχής ταυτότητας φύλου (τρανσεξουαλικότητα)

Επισκόπηση και Στόχοι

Αυτή η πολιτική αποτελεί το πρώτο ολοκληρωμένο πλαίσιο της Λιθουανίας που ασχολείται ειδικά με την υγειονομική φροντίδα των τρανς ατόμων. Καθιερώνει τυποποιημένες διαδικασίες για τη διάγνωση και θεραπεία της διαταραχής ταυτότητας φύλου, διασφαλίζοντας μια πολυεπιστημονική προσέγγιση που περιλαμβάνει ψυχιάτρους, ενδοκρινολόγους, ψυχολόγους και άλλους επαγγελματίες υγείας. Η πολιτική εστιάζει στη δημιουργία μιας σαφούς διαδικασίας πρόσβασης σε ορμονοθεραπεία και άλλες θεραπείες επιβεβαίωσης φύλου, ενώ θέτει συνεπείς κατευθυντήριες γραμμές για τα υγειονομικά ιδρύματα σε ολόκληρη τη χώρα.

Η πολιτική καθιερώνει σαφείς διαδικασίες διάγνωσης και θεραπείας μέσω πολυεπιστημονικής συνεργασίας, όπου ψυχίατροι, ενδοκρινολόγοι και ψυχολόγοι αξιολογούν, διαγιγνώσκουν και διαχειρίζονται τα θεραπευτικά πλάνα. Οι τυποποιημένες κατευθυντήριες γραμμές εξασφαλίζουν συνέπεια στην έναρξη και παρακολούθηση της ορμονοθεραπείας, ενώ τα υγειονομικά ιδρύματα οφείλουν να τηρούν λεπτομερή αρχεία και να πραγματοποιούν τακτικές επανεξετάσεις για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων. Για την προώθηση της ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη, η πολιτική ορίζει ότι όλα τα ιδρύματα, ανεξάρτητα από το καθεστώς ιδιοκτησίας, πρέπει να τηρούν τις διατάξεις της, με στόχο τη μείωση των ανισοτήτων στην παροχή υπηρεσιών προς τα τρανς άτομα. Ωστόσο, παρόλο που παρέχει ένα δομημένο ιατρικό πλαίσιο, η πολιτική δεν αναφέρεται ρητά στα δικαιώματα LGBTQI+ ή σε ευρύτερα κοινωνικά ζητήματα. Η εστίασή της σε δυαδικές μεταβάσεις αφήνει κενά στην αναγνώριση μη δυαδικών ταυτοτήτων και στις ιδιαίτερες ανάγκες των ίντερσεξ ατόμων. Οργανώσεις υπεράσπισης έχουν καλέσει για μια πιο συμπεριληπτική προσέγγιση που να αναγνωρίζει την ποικιλομορφία των φύλων πέρα από τις ιατρικές παρεμβάσεις.

Κύριες Διατάξεις της Πολιτικής: Η πολιτική θεσπίζει σαφείς διαδικασίες διάγνωσης και θεραπείας μέσω πολυεπιστημονικής προσέγγισης, με ψυχιάτρους, ενδοκρινολόγους και ψυχολόγους να συμμετέχουν στην αξιολόγηση, διάγνωση και διαχείριση θεραπευτικών πλάνων. Οι τυποποιημένες κατευθυντήριες γραμμές εξασφαλίζουν συνέπεια στην ορμονοθεραπεία, ενώ τα υγειονομικά ιδρύματα υποχρεούνται να τηρούν αρχεία και να πραγματοποιούν τακτικούς ελέγχους. Η πολιτική απαιτεί από όλα τα ιδρύματα, ανεξάρτητα από το καθεστώς ιδιοκτησίας τους, να συμμορφώνονται με τις διατάξεις της, προωθώντας την ισότητα στην υγειονομική περίθαλψη. Ωστόσο, ενώ δημιουργεί ένα ιατρικό πλαίσιο, δεν καλύπτει ρητά τα δικαιώματα LGBTQI+ ούτε ευρύτερα κοινωνικά ζητήματα, αφήνοντας εκτός τις μη δυαδικές και ίντερσεξ ταυτότητες.

Ανατροφοδότηση από Οργανώσεις και ΜΚΟ: Η πολιτική θεωρείται θετικό βήμα για την κάλυψη των αναγκών υγειονομικής φροντίδας των τρανς ατόμων στη Λιθουανία. Οι οργανώσεις LGBTQI+ καλωσορίζουν την πολυεπιστημονική της προσέγγιση, που απαιτεί συνεργασία μεταξύ ειδικών, ως ολοκληρωμένο μοντέλο φροντίδας. Ωστόσο, παραμένουν τομείς που χρειάζονται βελτίωση. Η πρόσβαση περιορίζεται σε ενήλικες άγαμους, περιορισμός που επικρίνεται ως διακριτικός και ασύμβατος με τα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η έμφαση στις ιατρικές πτυχές παραμελεί την ανάγκη για ψυχολογική υποστήριξη, κοινωνική ένταξη και ευρύτερα αντιδιακριτικά μέτρα. Επιπλέον, η έλλειψη ειδικών σε αγροτικές περιοχές δημιουργεί σημαντικά εμπόδια για τα τρανς άτομα εκτός μεγάλων πόλεων.

Προκλήσεις και Εμπόδια Εφαρμογής: Η πολιτική αντιμετωπίζει διάφορες προκλήσεις, μεταξύ των οποίων η έλλειψη εκπαιδευμένων επαγγελματιών υγείας σε αγροτικές περιοχές, που περιορίζει την ισότιμη εφαρμογή της. Ο περιορισμός της πρόσβασης μόνο σε άγαμους ενήλικες θεωρείται διακριτικός και αντιφατικός με την ένταξη. Επιπλέον, η στενή ιατρική εστίαση παραβλέπει σημαντικές κοινωνικές πτυχές, όπως η στήριξη για ένταξη στην εργασία και στην εκπαίδευση, ενώ η απουσία διατάξεων για συνεχή ψυχολογική φροντίδα αφήνει ένα σοβαρό κενό στην ολιστική θεραπεία.

Σημαντικές Επιτυχίες: Η έμφαση της πολιτικής στη διεπιστημονική συνεργασία εξασφαλίζει συντονισμένη φροντίδα προσαρμοσμένη στις ανάγκες των ασθενών, ενώ τα τυποποιημένα διαγνωστικά και θεραπευτικά πρωτόκολλα ενισχύουν τη συνέπεια και την ποιότητα στα υγειονομικά ιδρύματα. Οι απαιτήσεις για τακτική παρακολούθηση προσφέρουν ένα στιβαρό πλαίσιο για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων. Ωστόσο, απαιτούνται βελτιώσεις για την ενίσχυση της συμπερίληψης, αναγνωρίζοντας τις μη δυαδικές ταυτότητες και καταργώντας διακριτικές προϋποθέσεις, όπως η απαίτηση αγαμίας. Οι προσπάθειες πρέπει να εστιάσουν στην ενίσχυση της πρόσβασης σε αγροτικές περιοχές μέσω εκπαίδευσης και πρόσληψης ειδικών, στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης μέσω ψυχολογικής υποστήριξης, βοήθειας στον χώρο εργασίας και εκπαιδευτικών προγραμμάτων, καθώς και στην εκκίνηση εκστρατειών ευαισθητοποίησης για την ενημέρωση επαγγελματιών υγείας και κοινού σχετικά με την πολιτική και τη σημασία της για τα δικαιώματα των τρανς ατόμων.

Όνομα Πρωτοβουλίας: *Μεθοδολογικές Συστάσεις για τη Διερεύνηση Εγκλημάτων Μίσους και Ρητορικής Μίσους*

Υπεύθυνος Οργανισμός: Γραφείο του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας της Λιθουανίας

Πληθυσμός Στόχος: Αστυνομικοί, εισαγγελείς και ανακριτές που χειρίζονται υποθέσεις εγκλημάτων μίσους και ρητορικής μίσους

Επισκόπηση και Στόχοι

Αυτό το πλαίσιο αποτελεί την πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση της Λιθουανίας για την αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους και της ρητορικής μίσους, ενσωματώνοντας λεπτομερείς διαδικασίες για τις αρχές επιβολής του νόμου. Ευθυγραμμίζεται με τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και τις κατευθυντήριες γραμμές του OSCE/ODIHR, διασφαλίζοντας συμμόρφωση με τις εθνικές και διεθνείς

βέλτιστες πρακτικές. Το πλαίσιο δίνει έμφαση στην προστασία των θυμάτων, στα λεπτομερή πρωτόκολλα για τη διερεύνηση της διαδικτυακής ρητορικής μίσους και στη συστηματική παρακολούθηση υποθέσεων. Ο γενικός στόχος του είναι η ενίσχυση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιθωριοποιημένες ομάδες, ιδιαίτερα για εκείνες που στοχοποιούνται λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου ή διασταυρούμενων χαρακτηριστικών.

Αναγνώριση Προστατευόμενων Χαρακτηριστικών: Το πλαίσιο αναφέρει ρητά τα δικαιώματα των LGBTQI+, παρέχοντας ορισμούς για την ταυτότητα φύλου, την έκφραση φύλου και τον σεξουαλικό προσανατολισμό. Με την ενσωμάτωση αυτών των χαρακτηριστικών, διασφαλίζει την προστασία τρανς, μη δυαδικών και ίντερσεξ ατόμων, παράλληλα με άλλες περιθωριοποιημένες ομάδες.

Αντιμετώπιση Διασταυρούμενων Διακρίσεων: Αναγνωρίζοντας την πολυπλοκότητα των προκαταλήψεων, το πλαίσιο παρέχει λεπτομερείς κατευθυντήριες γραμμές για την αντιμετώπιση πολλαπλών και αλληλένδετων μορφών διάκρισης. Αυτό περιλαμβάνει υποθέσεις που αφορούν συνδυαστικούς παράγοντες, όπως φύλο, φυλή και κοινωνικοοικονομική κατάσταση, διασφαλίζοντας ολοκληρωμένες έρευνες που αντισταθμίζουν τις σύνθετες πραγματικότητες των εγκλημάτων μίσους.

Προσέγγιση με επίκεντρο το Θύμα: Βασικό στοιχείο του πλαισίου είναι η προσέγγιση με επίκεντρο το θύμα, δίνοντας προτεραιότητα στην προστασία και υποστήριξη των ατόμων που επηρεάζονται από εγκλήματα μίσους. Περιλαμβάνει ενισχυμένα μέτρα προστασίας θυμάτων, κατευθυντήριες γραμμές για έρευνες με επίγνωση του τραύματος και ασφαλείς, εμπιστευτικούς μηχανισμούς αναφοράς. Το πλαίσιο θεσπίζει επίσης ολοκληρωμένες διαδικασίες διερεύνησης, καθορίζοντας πρωτόκολλα για τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων και την τεκμηρίωση υποθέσεων που σχετίζονται με εγκλήματα μίσους εκτός διαδικτύου. Για τη διαδικτυακή ρητορική μίσους, παρέχει συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές για τη συλλογή ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων και τη συνεργασία με διεθνείς εταίρους σε υποθέσεις κυβερνοεγκλήματος. Επιπλέον, ενσωματώνει μηχανισμούς διασυνοριακής συνεργασίας, διασφαλίζοντας αποτελεσματική ανταπόκριση σε εγκλήματα και ρητορική μίσους σε παγκόσμιο επίπεδο.

Σημαντικές Επιτυχίες: Το πλαίσιο δίνει προτεραιότητα στην προστασία των θυμάτων, εφαρμόζοντας ολοκληρωμένα μέτρα που διασφαλίζουν επαρκή υποστήριξη και την προάσπιση των δικαιωμάτων τους καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας διερεύνησης. Θεσπίζει λεπτομερείς διαδικασίες έρευνας, με σαφείς ορισμούς, πρωτόκολλα συλλογής αποδείξεων και μηχανισμούς διεθνούς συνεργασίας για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των ερευνών για εγκλήματα μίσους. Επιπλέον, η ευθυγράμμισή του με τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ και του OSCE/ODIHR διασφαλίζει συμμόρφωση με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές, ενισχύοντας τη δέσμευσή του στα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Προκλήσεις και Εμπόδια: Το πλαίσιο αντιμετωπίζει διάφορες προκλήσεις που εμποδίζουν την αποτελεσματική εφαρμογή του. Οι περιορισμένοι πόροι, όπως η έλλειψη εξειδικευμένων μονάδων εγκλημάτων μίσους και εκπαιδευμένου προσωπικού, αποδυναμώνουν τις προσπάθειες επιβολής. Οι περιφερειακές ανισότητες επιδεινώνουν περαιτέρω το ζήτημα, καθώς η απουσία ειδικών εκτός μεγάλων πόλεων οδηγεί σε άνιση εφαρμογή σε όλη τη χώρα. Επιπλέον, οι πολυπλοκότητες της συλλογής αποδεικτικών στοιχείων στο διαδίκτυο, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις διαδικτυακής ρητορικής

μίσους, απαιτούν προηγμένα εργαλεία και διεθνή συνεργασία, δημιουργώντας σημαντικές προκλήσεις στη διερεύνηση. Η απουσία ειδικού προϋπολογισμού για την εφαρμογή περιορίζει ακόμη περισσότερο την εμβέλεια και την αποτελεσματικότητα του πλαισίου, μειώνοντας την ικανότητά του να αντιμετωπίσει συνολικά τα εγκλήματα μίσους.

Όνομα Πρωτοβουλίας: *πόφαση για τον Σχηματισμό Ομάδας Εργασίας για τη Βελτίωση του Νομικού Καθεστώτος των Τρανς Ατόμων*

Υπεύθυνος Οργανισμός: Υπουργείο Δικαιοσύνης της Δημοκρατίας της Λιθουανίας

Target Population: Transgender persons in Lithuania

Επισκόπηση και Στόχοι

Μια επίσημη υπουργική απόφαση στη Λιθουανία ίδρυσε μια πολυσυμμετοχική ομάδα εργασίας με σκοπό την ανάπτυξη προτάσεων για τη βελτίωση του νομικού καθεστώτος των τρανς ατόμων. Η ομάδα αυτή συγκεντρώνει εκπροσώπους από βασικά κυβερνητικά υπουργεία, θεσμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Αντιμετωπίζοντας τα νομικά και κοινωνικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα τρανς άτομα, η ομάδα εργασίας στοχεύει να εναρμονίσει τις πολιτικές της Λιθουανίας με τα ευρωπαϊκά πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την προστασία της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας.

Η ομάδα υιοθετεί μια πολυσυμμετοχική προσέγγιση, φέρνοντας μαζί εκπροσώπους από κυβερνητικούς φορείς, οργανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Μεταξύ των συμμετεχόντων συγκαταλέγονται το Υπουργείο Δικαιοσύνης, το Υπουργείο Υγείας και το Υπουργείο Κοινωνικής Ασφάλισης και Εργασίας, καθώς και το Γραφείο του Συνηγόρου Ίσων Ευκαιριών και το Γραφείο Συνηγόρων του Seimas. Οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, όπως η Λιθουανική Gay League, το Ινστιτούτο Παρακολούθησης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και το Trans Autonomy, προσφέρουν πολύτιμες γνώσεις. Αυτή η πολυμορφία εκπροσώπησης διασφαλίζει μια ολοκληρωμένη εξέταση των δικαιωμάτων των τρανς ατόμων, ενισχύοντας ισορροπημένες και τεκμηριωμένες πολιτικές προτάσεις.

Κύρια Χαρακτηριστικά: ΤΗ πολυσυμμετοχική προσέγγιση της ομάδας φέρνει στο ίδιο τραπέζι κυβερνητικούς θεσμούς, οργανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την κοινωνία των πολιτών. Οι συμμετέχοντες περιλαμβάνουν το Υπουργείο Δικαιοσύνης, το Υπουργείο Υγείας, το Υπουργείο Κοινωνικής Ασφάλισης και Εργασίας, το Γραφείο του Συνηγόρου Ίσων Ευκαιριών και το Γραφείο Συνηγόρων του Σέιμας. Παράλληλα, οργανώσεις όπως η Lithuanian Gay League, το Human Rights Monitoring Institute και το Trans Autonomy συμβάλλουν με εμπειρία και οπτική από το πεδίο. Αυτή η διαφοροποιημένη εκπροσώπηση ενισχύει την ποιότητα και την ισορροπία των πολιτικών προτάσεων.

Σαφής Εντολή και Οργανωτική Δομή: ΤΗ ομάδα εργασίας, υπό την ηγεσία του Υφυπουργού Δικαιοσύνης με τεχνική υποστήριξη από την Ομάδα Πολιτικής Νομοθεσίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, είναι υπεύθυνη για την ανάπτυξη εφαρμόσιμων προτάσεων που θα ενισχύσουν το νομικό πλαίσιο για τα τρανς άτομα. Λειτουργεί με σαφές χρονοδιάγραμμα τεσσάρων μηνών για την υποβολή συστάσεων, με καθορισμένη ηγεσία, κατανεμημένες αρμοδιότητες και διαύλους επικοινωνίας που διασφαλίζουν αποτελεσματικό συντονισμό μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών.

Πεδίο και Κάλυψη: Η ομάδα εργασίας δίνει προτεραιότητα σε ζητήματα που αφορούν ειδικά τα τρανς άτομα, εστιάζοντας στη νομική αναγνώριση και στα σχετικά εμπόδια, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι ιδιαίτερες ανάγκες τους λαμβάνονται υπόψη στις πολιτικές προτάσεις. Παράλληλα, η πολυσυμμετοχική της σύνθεση επιτρέπει την εξέταση διασταυρούμενων διακρίσεων, διερευνώντας συστημικές προκλήσεις που σχετίζονται με το φύλο, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση και άλλους παράγοντες. Μέσω της συνεργασίας κυβέρνησης και κοινωνίας των πολιτών, το πλαίσιο διασφαλίζει ότι οι εμπειρίες και οι προοπτικές των τρανς κοινοτήτων διαμορφώνουν άμεσα τις πολιτικές.

Παρακολούθηση Πολιτικής και Διάχυση

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση: Η ομάδα εργασίας είναι υπεύθυνη να υποβάλει προτάσεις μέχρι την προκαθορισμένη προθεσμία, διασφαλίζοντας τη λογοδοσία. Επίσης, παρακολουθεί τη τεχνική εφικτότητα των μέτρων που προτείνει, με την υποστήριξη της Ομάδας Πολιτικής Νομοθεσίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, ώστε οι συστάσεις να είναι πρακτικές και εφαρμόσιμες.

Προκλήσεις και Εμπόδια: Η ομάδα αντιμετωπίζει αρκετές προκλήσεις, όπως το περιορισμένο τετράμηνο χρονοδιάγραμμα, που μπορεί να περιορίσει την εις βάθος έρευνα και τη συμμετοχή ενδιαφερομένων. Ο αποτελεσματικός συντονισμός είναι κρίσιμος, καθώς η διαχείριση ποικίλων απόψεων απαιτεί ισχυρή επικοινωνία και οργάνωση. Αν και το Υπουργείο Δικαιοσύνης παρέχει τεχνική υποστήριξη, οι ευρύτερες ανάγκες σε πόρους για την εφαρμογή παραμένουν ασαφείς. Επιπλέον, η πολιτική δεν δίνει σαφή έμφαση στην περιφερειακή εκπροσώπηση, γεγονός που ενδέχεται να παραβλέψει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι αγροτικές κοινότητες.

Σημαντικές Επιτυχίες και Βέλτιστες Πρακτικές: Η ομάδα εργασίας για τα δικαιώματα των τρανς στη Λιθουανία αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς τη βελτίωση των νομικών και κοινωνικών προστασιών για τα τρανς άτομα. Η συμπεριληπτική εκπροσώπηση διασφαλίζει ότι οι προοπτικές της κοινότητας επηρεάζουν άμεσα τις πολιτικές προτάσεις, ενώ η διαυπουργική συνεργασία αποδεικνύει ισχυρή κυβερνητική δέσμευση. Η επίσημη εντολή της πολιτικής προσδίδει αξιοπιστία και λογοδοσία, εναρμονίζοντας τη Λιθουανία με τα ευρωπαϊκά πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μέσα από την πολυσυμμετοχική της προσέγγιση, η πρωτοβουλία έχει τη δυνατότητα να επιφέρει ουσιαστική αλλαγή. Ωστόσο, η κάλυψη θεμάτων όπως η κατανομή πόρων, η περιφερειακή εκπροσώπηση και οι μηχανισμοί εφαρμογής θα είναι καθοριστικοί για τη μέγιστη αποτελεσματικότητα και τη μακροπρόθεσμη πρόοδο.

Όνομα Πρωτοβουλίας: *Σχέδιο Δράσης για την Εφαρμογή των Ίσων Ευκαιριών 2024–2026*

Υπεύθυνος Οργανισμός: *Υπουργείο Κοινωνικής Ασφάλισης και Εργασίας της Δημοκρατίας της Λιθουανίας*

Πληθυσμός Στόχος: Όλοι οι κάτοικοι της Λιθουανίας, με αποσπασματική έμφαση σε προστατευόμενες ομάδες, όπως τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, οι εθνοτικές μειονότητες, τα άτομα με αναπηρία και άλλες ευάλωτες ομάδες

Επισκόπηση και Στόχοι

Το ισχύον πολιτικό πλαίσιο της Λιθουανίας προωθεί τις ίσες ευκαιρίες μέσω μέτρων που αφορούν τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+ και την καταπολέμηση της διασταυρούμενης διάκρισης. Ωστόσο, οι πρωτοβουλίες παραμένουν αποσπασματικές, εμφανιζόμενες ως μεμονωμένες παρεμβάσεις αντί να αποτελούν τμήματα μιας συνεκτικής και βιώσιμης στρατηγικής για συστημική αλλαγή. Το πλαίσιο

εστιάζει στην πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, στην ευαισθητοποίηση του κοινού και στην ενδυνάμωση θεσμών, αλλά στερείται στρατηγικού οράματος για την επίτευξη μακροπρόθεσμου αντίκτυπου.

Η πολιτική περιλαμβάνει μόνο εν μέρει τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+, με περιορισμένες προβλέψεις υπό τον Στόχο 7. Αν και εισάγονται βασικά μέτρα υγειονομικής φροντίδας, όπως μεμονωμένα προγράμματα εκπαίδευσης επαγγελματιών υγείας, δεν υφίσταται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την ένταξη των ΛΟΑΤΚΙ+. Οι δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού είναι βραχυπρόθεσμες και στερούνται βιώσιμης χρηματοδότησης, μειώνοντας την αποτελεσματικότητά τους. Τα δικαιώματα των τρανς και ίντερσεξ ατόμων λαμβάνουν ελάχιστη προσοχή, με περιορισμένη εκπαίδευση στην υγειονομική περίθαλψη, χωρίς όμως συστημικές μεταρρυθμίσεις ή νομικό πλαίσιο αναγνώρισης φύλου, αφήνοντας τις προστασίες για τα ίντερσεξ ανύπαρκτες. Η διασταυρούμενη διάκριση αναγνωρίζεται, αλλά χωρίς συγκεκριμένα μέτρα εφαρμογής και σταθερή χρηματοδότηση. Επιπλέον, οι προστασίες κατά των διακρίσεων σε κρίσιμους τομείς παραμένουν κατακερματισμένες, με περιορισμένη πρόσβαση στην υγεία, έλλειψη συμπεριληπτικών πολιτικών εκπαίδευσης, αδύναμες προστασίες στον χώρο εργασίας, άνιση πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες και ανεπαρκείς μηχανισμούς για τη διασφάλιση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα.

Κύριες Προβλέψεις και Κενά: Η πολιτική προσφέρει μόνο μερική συμπερίληψη των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+, με περιορισμένες προβλέψεις υπό τον Στόχο 7. Ενώ εισάγονται βασικά μέτρα υγειονομικής φροντίδας, όπως εκπαιδεύσεις εφάπαξ για επαγγελματίες, δεν υφίσταται μια συνεκτική στρατηγική ένταξης. Οι δράσεις ενημέρωσης του κοινού είναι βραχύβιες και χωρίς βιώσιμη χρηματοδότηση. Τα δικαιώματα τρανς και ίντερσεξ ατόμων παραμένουν ουσιαστικά στο περιθώριο, χωρίς μεταρρυθμίσεις ή νομικό πλαίσιο αναγνώρισης φύλου, αφήνοντας τα ίντερσεξ άτομα χωρίς καμία προστασία. Οι προστασίες κατά των διακρίσεων σε καίριους τομείς παραμένουν αποσπασματικές: ανεπαρκής πρόσβαση στην υγεία, έλλειψη συμπεριληπτικών εκπαιδευτικών πολιτικών, αδύναμη προστασία στον χώρο εργασίας, άνιση πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες και περιορισμένοι μηχανισμοί πρόσβασης στη δικαιοσύνη για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα.

Προκλήσεις και Εμπόδια: Οι πρωτοβουλίες που αφορούν τα ΛΟΑΤΚΙ+ παραμένουν αποσπασματικές, χωρίς να εντάσσονται σε μια ολοκληρωμένη στρατηγική. Οι περιορισμένες χρηματοδοτήσεις και η εξάρτηση από βραχυπρόθεσμους πόρους επιβραδύνουν την πρόοδο. Οι ανισότητες μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών στην πρόσβαση και την υποστήριξη παραμένουν άλυτες, ενώ τα κενά στην υγειονομική φροντίδα για τα τρανς άτομα αφήνουν συστημικά εμπόδια ανέπαφα. Η αδύναμη διαθεσμική συνεργασία δυσχεραίνει την εφαρμογή, ενώ οι βασικοί μηχανισμοί αναφοράς στερούνται δεικτών αποτελέσματος, περιορίζοντας την αποτελεσματική παρακολούθηση και τις μακροπρόθεσμες βελτιώσεις.

Καλές Πρακτικές και Ευκαιρίες: Η πολιτική έχει εισαγάγει ορισμένες θετικές εξελίξεις, όπως η αρχική διαβούλευση με οργανώσεις ΛΟΑΤΚΙ+, βασική εκπαίδευση επαγγελματιών υγείας σε ζητήματα ΛΟΑΤΚΙ+ και προκαταρκτική αναγνώριση της διασταυρούμενης διάκρισης. Ένα βασικό πλαίσιο παρακολούθησης για τη συλλογή δεδομένων προσφέρει ευκαιρία για μελλοντικές βελτιώσεις. Ωστόσο, παραμένουν βασικοί τομείς προς βελτίωση: χρειάζεται μια ολοκληρωμένη στρατηγική ΛΟΑΤΚΙ+ για την αντιμετώπιση των συστημικών εμποδίων σε υγεία, εκπαίδευση και δημόσιες υπηρεσίες, καθώς και βιώσιμες χρηματοδοτήσεις για μακροπρόθεσμες δράσεις. Η ενίσχυση των δικαιωμάτων τρανς και ίντερσεξ μέσω νομικού πλαισίου αναγνώρισης φύλου και συγκεκριμένων

προστασιών είναι απαραίτητη, όπως και η εκκίνηση συνεχών εκστρατειών ευαισθητοποίησης για τη μείωση του στίγματος, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές. Τέλος, η ενίσχυση της συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μερών μέσω θεσμοθετημένων μηχανισμών διαβούλευσης με ΛΟΑΤΚΙ+ οργανώσεις θα διασφαλίσει την άμεση συμμετοχή τους στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Εναρμόνιση με Διεθνή Πρότυπα: Το πολιτικό πλαίσιο της Λιθουανίας εναρμονίζεται μόνο μερικώς με διεθνείς συνθήκες και κατευθυντήριες γραμμές, αλλά υπολείπεται πλήρους συμμόρφωσης. Αν και αναγνωρίζει τη Στρατηγική Ισότητας ΛΟΑΤΚΙ+ της ΕΕ 2020–2025, η υιοθέτησή της παραμένει περιορισμένη. Βασικές αρχές ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τα πρότυπα του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν ενσωματωθεί, αλλά παραμένουν σημαντικά κενά. Παρόμοια, τα πλαίσια ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ΟΗΕ αναγνωρίζουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιώματα μόνο ελάχιστα, παραλείποντας διεθνείς βέλτιστες πρακτικές. Αν και η πολιτική κάνει αρχικά βήματα για την αντιμετώπιση των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων, της πρόσβασης στην υγεία και της ευαισθητοποίησης, η αποσπασματική προσέγγιση, η εξάρτηση από βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση και η απουσία συστημικών μεταρρυθμίσεων περιορίζουν την αποτελεσματικότητά της. Μια ολοκληρωμένη στρατηγική, αυξημένοι πόροι και ισχυρότερη συμμετοχή των ενδιαφερομένων είναι απαραίτητα για τη διαμόρφωση μόνιμης αλλαγής και την πληρέστερη εναρμόνιση με τα διεθνή πρότυπα.

Όνομα Πολιτικής: *Νόμος για τις Ίσες Ευκαιρίες (ενοποιημένη έκδοση από 1η Ιανουαρίου 2024)*

Υπεύθυνος Οργανισμός: Κοινοβούλιο της Δημοκρατίας της Λιθουανίας

Πληθυσμός Στόχος: Όλοι οι κάτοικοι της Λιθουανίας, με σημαντικά κενά στα προστατευόμενα χαρακτηριστικά

Επισκόπηση και Στόχοι

Το βασικό νομικό πλαίσιο της Λιθουανίας για την ισότητα στοχεύει στην αντιμετώπιση των διακρίσεων και την προώθηση ίσων ευκαιριών σε όλη την κοινωνία. Ωστόσο, υποεκπροσωπεί σημαντικά τις προστασίες για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, αναγνωρίζοντας μόνο τον «σεξουαλικό προσανατολισμό» ως προστατευόμενο λόγο. Η απουσία ρητών προβλέψεων για την ταυτότητα φύλου, την έκφραση φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου αφήνει τα τρανς και τα ίντερσεξ άτομα ιδιαίτερα εκτεθειμένα σε διακρίσεις. Αυτό το περιορισμένο πεδίο μειώνει την αποτελεσματικότητα του νόμου στην αντιμετώπιση των συστημικών ανισοτήτων και στην παροχή ολοκληρωμένων προστασιών.

Κύρια Κενά στις Προστασίες ΛΟΑΤΚΙ+: Ο νόμος προσφέρει μερική μόνο προστασία κατά των διακρίσεων βάσει σεξουαλικού προσανατολισμού, αλλά δεν αναγνωρίζει την ταυτότητα φύλου, την έκφραση φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου, αφήνοντας τα τρανς και ίντερσεξ άτομα χωρίς νομική κάλυψη. Τα μέτρα κατά των διακρίσεων παραμένουν αποσπασματικά, με ανεπαρκείς προβλέψεις στην εργασία, την εκπαίδευση, την υγεία και τις δημόσιες υπηρεσίες, οδηγώντας σε ασυνεπείς προστασίες. Επιπλέον, η απουσία διασταυρούμενης προσέγγισης αποτυγχάνει να αντιμετωπίσει πολλαπλές και αλληλένδετες μορφές διάκρισης, καθώς ο νόμος εξετάζει τους παράγοντες ευαλωτότητας απομονωμένα. Αν και αναγνωρίζεται θεωρητικά η διασταυρούμενη διάκριση, η έλλειψη στοχευμένων μέτρων και βιώσιμης χρηματοδότησης περιορίζει σημαντικά την πρακτική της

εφαρμογή. Η ενίσχυση των προστασιών μέσω ολοκληρωμένων νομικών μεταρρυθμίσεων και δεσμευμένων πόρων είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση πλήρους ισότητας και ένταξης.

Μηχανισμοί Επιβολής και Παρακολούθησης: Η εφαρμογή των μέτρων κατά των διακρίσεων αποδυναμώνεται από τον περιορισμένο θεσμικό μηχανισμό, καθώς ο Συνήγορος Ίσων Ευκαιριών στερείται εξουσίας επιβολής κυρώσεων, οι πολύπλοκες διαδικασίες καταγγελιών αποθαρρύνουν την αναφορά περιστατικών και τα περιορισμένα μέσα και η ελλιπής τεχνογνωσία εμποδίζουν την αποτελεσματική αντιμετώπιση ζητημάτων ΛΟΑΤΚΙ+. Η παρακολούθηση και αξιολόγηση παραμένουν ανεπαρκείς: δεν υπάρχει συνολικό σύστημα καταγραφής υποθέσεων διάκρισης, δεν συλλέγονται αποσπασμένα δεδομένα για τρανς και ίντερσεξ άτομα και οι μηχανισμοί λογοδοσίας είναι αδύναμοι. Η ανατροφοδότηση των ενδιαφερόμενων φορέων αναδεικνύει κρίσιμα κενά: οι ΛΟΑΤΚΙ+ οργανώσεις επικρίνουν την έλλειψη ουσιαστικής διαβούλευσης, η τρανς κοινότητα συναντά εμπόδια λόγω ανυπαρξίας νομικής αναγνώρισης, ενώ τα ίντερσεξ άτομα μένουν εντελώς απροστάτευτα. Θεσμικές προκλήσεις, όπως ο κατακερματισμός αρμοδιοτήτων, η χαμηλή δημόσια ενημέρωση και η ανεπαρκής εκπαίδευση, εμποδίζουν περαιτέρω την αποτελεσματικότητα του νόμου, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για ισχυρότερους μηχανισμούς επιβολής και συντονισμένες προσπάθειες εφαρμογής.

Περιφερειακές Ανισότητες: ΤΗ εφαρμογή των προστασιών διαφέρει σημαντικά μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών. Οι αγροτικές κοινότητες αντιμετωπίζουν πρόσθετα εμπόδια λόγω άνισης κατανομής πόρων και περιορισμένης πρόσβασης σε μηχανισμούς καταγγελιών, με αποτέλεσμα ασυνεπή εφαρμογή. Αν και στις αστικές περιοχές υπάρχει μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση και υποστήριξη, τα συστημικά κενά εξακολουθούν να εμποδίζουν την πλήρη άσκηση των δικαιωμάτων και των προστασιών για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα.

Διεθνείς Συγκρίσεις: Το πλαίσιο της Λιθουανίας υπολείπεται σε βασικούς διεθνείς δείκτες αναφοράς, καθώς δεν ευθυγραμμίζεται πλήρως με τη Στρατηγική Ισότητας ΛΟΑΤΚΙ+ της ΕΕ 2020–2025 και τις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, ιδίως όσον αφορά την προστασία των τρανς ατόμων. Επίσης, αποτυγχάνει να καλύψει επαρκώς τις σύγχρονες έννοιες φύλου και τα δικαιώματα των ίντερσεξ όπως περιγράφονται στις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΗΕ. Επιπλέον, οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) για ζητήματα ΛΟΑΤΚΙ+ έχουν εφαρμοστεί μόνο περιορισμένα, αναδεικνύοντας κενά στις νομικές προστασίες και την επιβολή πολιτικών.

Συστάσεις για Βελτίωση: Για την ενίσχυση των προστασιών ΛΟΑΤΚΙ+, η Λιθουανία πρέπει να επεκτείνει τα προστατευόμενα χαρακτηριστικά, συμπεριλαμβάνοντας την ταυτότητα φύλου, την έκφραση φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου στη νομοθεσία κατά των διακρίσεων. Οι διασταυρούμενες προστασίες πρέπει να ενισχυθούν με μηχανισμούς που θα αντιμετωπίζουν τις πολλαπλές μορφές διάκρισης και θα παρέχουν στοχευμένη υποστήριξη σε περιθωριοποιημένα άτομα. Οι μηχανισμοί επιβολής χρειάζονται ενδυνάμωση, παρέχοντας στον Συνήγορο Ίσων Ευκαιριών ισχυρότερες εξουσίες επιβολής κυρώσεων και απλοποιημένες διαδικασίες καταγγελιών. Η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη πρέπει να επεκταθεί μέσω ολοκληρωμένων μεταρρυθμίσεων που θα διασφαλίζουν ισότιμη φροντίδα επιβεβαίωσης φύλου για τρανς και ίντερσεξ άτομα. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού είναι απαραίτητες για την ενημέρωση των κοινοτήτων, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές, για τα δικαιώματα ΛΟΑΤΚΙ+. Επιπλέον, πρέπει να θεσπιστούν ολοκληρωμένα συστήματα παρακολούθησης για την καταγραφή περιστατικών διάκρισης

και την αξιολόγηση του αντίκτυπου του νόμου. Παρόλο που το νομικό πλαίσιο της Λιθουανίας προσφέρει μια βάση για την ισότητα, η αντιμετώπιση αυτών των κενών είναι κρίσιμη για την ευθυγράμμιση με τα διεθνή πρότυπα και την καλλιέργεια μιας πραγματικά συμπεριληπτικής κοινωνίας.

ΚΥΠΡΟΣ

Σύνοψη

Η Κύπρος έχει αρχίσει να θέτει τα θεμέλια για την ένταξη της LGBTQI+ κοινότητας μέσω ενός συνδυασμού νομικών μεταρρυθμίσεων και πρωτοβουλιών που προέρχονται από την ίδια την κοινωνία. Ο ιστορικός νόμος του 2023 που απαγορεύει τις «θεραπίες μεταστροφής» αποτέλεσε καίριο βήμα για την προστασία των LGBTQI+ ατόμων από επιβλαβείς πρακτικές, ευθυγραμμίζοντας την Κύπρο περισσότερο με τα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συμπληρωματικές δράσεις, όπως οι πρωτοβουλίες SAFE-R και Health4LGBTI, επικεντρώνονται στη βελτίωση της πρόσβασης σε συμπεριληπτική υγειονομική περίθαλψη, στην επαγγελματική εκπαίδευση και στην ενημέρωση του κοινού.

Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, και ιδιαίτερα η Accept LGBTI Cyprus, έχουν αναλάβει καινοτόμα έργα, όπως τα «Colorful Meetings» και «Perform to Reform», τα οποία ενδυναμώνουν τη νεολαία, ενισχύουν την ανθεκτικότητα της κοινότητας και προάγουν την ορατότητα των LGBTQI+ μέσω δημιουργικών δράσεων. Αυτά τα έργα αποδεικνύουν τη μεταμορφωτική δυναμική του ακτιβισμού στη βάση, που μπορεί να αμφισβητήσει στερεότυπα και να καλλιεργήσει την ένταξη.

Ωστόσο, το εθνικό πολιτικό πλαίσιο παραμένει αποσπασματικό. Υπάρχει έλλειψη ολοκληρωμένων προστασιών για τα τρανς και ίντερσεξ άτομα, ιδίως στους τομείς της πολιτικής υγείας, της ένταξης στον χώρο εργασίας και της νομικής αναγνώρισης φύλου. Οι περισσότερες μεταρρυθμίσεις βασίζονται σε προσωρινή χρηματοδότηση ή μεμονωμένες πρωτοβουλίες χωρίς συστημική εφαρμογή ή συνέχεια. Για να διασφαλιστεί διαρκής αλλαγή, η Κύπρος πρέπει να ενισχύσει τη θεσμική λογοδοσία, να δημιουργήσει στρατηγικές ένταξης σε εθνικό επίπεδο και να ενσωματώσει τα δικαιώματα των LGBTQI+ στο δημόσιο πολιτικό της πλαίσιο.

Όνομα Πρωτοβουλίας: *Safeguarding LGBTIQ+ People's Right to Health* (SAFER, n.d.)

Επισκόπηση και Στόχοι

Το έργο SAFE-R αποτελεί μια πρωτοποριακή πρωτοβουλία στην Κύπρο, σχεδιασμένη να προλαμβάνει και να αντιμετωπίζει τις διακρίσεις και το στίγμα στον τομέα της υγείας κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων. Προωθώντας ισότιμες πρακτικές υγειονομικής περίθαλψης, το έργο στοχεύει να δώσει προτεραιότητα στα δικαιώματα και την ευημερία όλων των ατόμων, ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους. Το SAFE-R ευθυγραμμίζεται με τους βασικούς στόχους της πρόσκλησης CERV, ιδιαίτερα στην πρόκληση στερεοτύπων γύρω από το φύλο και τη σεξουαλικότητα.

Το έργο επιδιώκει να βελτιώσει την υγειονομική φροντίδα για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα μέσω της αξιολόγησης κενών γνώσης, της εκπαίδευσης επαγγελματιών, της ευαισθητοποίησης και της

προώθησης βέλτιστων πρακτικών. Θα αξιολογήσει τις υπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες μέσω συνεντεύξεων και ερευνών με επαγγελματίες υγείας και ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα για τον εντοπισμό εμποδίων και διακρίσεων στην πρόσβαση στην υγιειονομική περίθαλψη. Για την ενίσχυση των δεξιοτήτων, 100 επαγγελματίες υγείας και 75 φοιτητές ιατρικής και νοσηλευτικής θα λάβουν αναγνωρισμένη εκπαίδευση σε θέματα συμπεριληπτικής φροντίδας. Παράλληλα, το έργο στοχεύει στην καταπολέμηση του στίγματος προσεγγίζοντας 500.000 άτομα μέσω στοχευμένων εκστρατειών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και δημόσιων εκδηλώσεων, αναδεικνύοντας τις εμπειρίες τρανς και ίντερσεξ ατόμων στον χώρο της υγείας. Τέλος, θα αναπτυχθούν και θα διανεμηθούν εκπαιδευτικά πακέτα και οδηγίες βέλτιστων πρακτικών ώστε να διασφαλιστεί μακροπρόθεσμος αντίκτυπος και βιώσιμη βελτίωση στις υπηρεσίες υγείας για τα ΛΟΑΤΚΙ+.

Βασικά Αποτελέσματα και Αντίκτυπος: Το έργο εστιάζει στην έρευνα, την ανάπτυξη ικανοτήτων, την ευαισθητοποίηση και τη μακροπρόθεσμη αλλαγή με σκοπό τη βελτίωση της συμπερίληψης των ΛΟΑΤΚΙ+ στην υγεία. Μέσω χαρτογράφησης γνώσης, 120 επαγγελματίες υγείας και 120 ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα θα συμμετάσχουν σε έρευνες και συνεντεύξεις για την παραγωγή εθνικής έκθεσης με πρακτικές συστάσεις. Η ανάλυση εμπειριών θα εντοπίσει ανισότητες στην πρόσβαση και θα προτείνει λύσεις για την καλλιέργεια συμπεριληπτικών πρακτικών. Η ανάπτυξη ικανοτήτων περιλαμβάνει διαδραστικά, αναγνωρισμένα εκπαιδευτικά προγράμματα που θα εξοπλίσουν επαγγελματίες και φοιτητές με τις απαραίτητες δεξιότητες για την παροχή φροντίδας επιβεβαίωσης φύλου και την αντιμετώπιση ανισοτήτων. Οι δράσεις ευαισθητοποίησης στοχεύουν να προσεγγίσουν 500.000 άτομα μέσω εκστρατειών στα μέσα ενημέρωσης, αμφισβητώντας στερεότυπα και προάγοντας την αποδοχή. Για να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη αλλαγή, θα διαδοθούν βέλτιστες πρακτικές και θα αναπτυχθούν βιώσιμα εκπαιδευτικά εργαλεία για τη συνεχή επαγγελματική κατάρτιση σε συμπεριληπτική υγιειονομική περίθαλψη.

Αντιμετώπιση Διασταυρούμενων Διακρίσεων: Παρόλο που το SAFE-R επικεντρώνεται ειδικά στα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, δεν αντιμετωπίζει ρητά τις επικαλυπτόμενες μορφές διάκρισης που σχετίζονται με το φύλο, τη φυλή ή την κοινωνικοοικονομική κατάσταση. Ωστόσο, προωθώντας συμπεριληπτικές πρακτικές στην υγιειονομική περίθαλψη, το έργο ωφελεί έμμεσα άτομα που βιώνουν πολλαπλές διακρίσεις, συμβάλλοντας σε ένα δικαιότερο σύστημα υγείας συνολικά.

Προβλέψεις για την Πρόληψη Διακρίσεων: Το έργο δίνει προτεραιότητα στη συμπερίληψη στην υγεία, επιδιώκοντας να μειώσει το στίγμα και να βελτιώσει την ποιότητα και την πρόσβαση των υπηρεσιών για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα μέσω αξιολόγησης γνώσεων και στοχευμένης εκπαίδευσης επαγγελματιών υγείας. Αν και δεν ασχολείται άμεσα με την απασχόληση ή την εκπαίδευση, η έμφαση στην ενημέρωση και τη συμπερίληψη μπορεί να συμβάλει σε ευρύτερες πολιτισμικές αλλαγές που μειώνουν τις διακρίσεις και σε αυτούς τους τομείς. Επιπλέον, το SAFE-R αναγνωρίζει ρητά τις διαφορετικές ταυτότητες φύλου, συμπεριλαμβανομένων των μη δυαδικών και ίντερσεξ ατόμων, παρέχοντας στους επαγγελματίες υγείας εξειδικευμένη εκπαίδευση για την καλλιέργεια κατανόησης και τη δημιουργία πιο συμπεριληπτικών περιβαλλόντων.

Προκλήσεις και Ευκαιρίες: Το έργο αντιμετωπίζει διάφορες προκλήσεις, όπως το περιορισμένο πεδίο του, καθώς εστιάζει αποκλειστικά στην υγεία αφήνοντας κενά στην αντιμετώπιση διακρίσεων

στην εκπαίδευση και την απασχόληση. Η βιωσιμότητα αποτελεί επίσης ανησυχία, αφού η εξάρτηση από συγκεκριμένη χρηματοδότηση εγείρει ερωτήματα για τη συνέχιση της εκπαίδευσης και των δράσεων ευαισθητοποίησης σε βάθος χρόνου. Επιπλέον, η απουσία ρητών μέτρων για την αντιμετώπιση της διασταυρούμενης διάκρισης περιορίζει τον συνολικό του αντίκτυπο. Ωστόσο, υπάρχουν ευκαιρίες για διεύρυνση του αντικειμένου, με την ενσωμάτωση μέτρων που θα αντιμετωπίζουν επικαλυπτόμενες διακρίσεις και θα ενισχύουν τη συμπερίληψη. Η ευρύτερη εφαρμογή των ευρημάτων και των εκπαιδευτικών υλικών του έργου θα μπορούσε να επηρεάσει πολιτικές σε άλλους τομείς, ενώ η ανάπτυξη βιώσιμων πλαισίων θα διασφαλίσει τη συνέχιση των εκπαιδεύσεων και των δράσεων ενημέρωσης πέρα από τη διάρκεια ζωής του έργου.

Όνομα Πολιτικής/Νομικό Πλαίσιο: Απαγόρευση της «θεραπείας μεταστροφής»

Ημερομηνία Θέσπισης: 2023

Υπεύθυνος Φορέας: Κυβέρνηση Κύπρου

Πληθυσμός Στόχος: Κοινότητα ΛΟΑΤΚΙΑ+

Επισκόπηση και Στόχοι

Ο νέος νόμος που θεσπίστηκε στην Κύπρο αποτελεί σημαντικό ορόσημο για την προστασία των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των ΛΟΑΤΚΙΑ+ ατόμων, καθώς ποινικοποιεί ρητά τις πρακτικές «θεραπείας μεταστροφής». Με την τροποποίηση του ποινικού κώδικα, η νομοθεσία στοχεύει να προστατεύσει τις ευάλωτες ομάδες από επιβλαβείς παρεμβάσεις, να καταστήσει τους «θεραπευτές» υπόλογους μέσω νομικών κυρώσεων και να ενισχύσει τις διασφαλίσεις απαγορεύοντας τη διαφήμιση τέτοιων πρακτικών και αποτρέποντας τους νόμιμους κηδεμόνες από το να υποβάλουν άτομα σε αυτές. Το προοδευτικό αυτό πλαίσιο ενισχύει τη δέσμευση της Κύπρου στα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙΑ+ και την ευθυγραμμίζει με τα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ο νόμος παίρνει ξεκάθαρη θέση κατά των πρακτικών «μεταστροφής», ποινικοποιώντας ρητά οποιαδήποτε τεχνική που αποσκοπεί στην αλλαγή ή καταστολή του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου ή της έκφρασης φύλου, ώστε να προστατεύει τα άτομα από εξαναγκαστικές παρεμβάσεις. Απαγορεύει επίσης τη διαφήμιση ή προώθηση τέτοιων πρακτικών, εμποδίζοντας τη διάδοσή τους και την κανονικοποίησή τους. Επιπλέον, οι νόμιμοι κηδεμόνες που παραπέμπουν άτομα σε «θεραπεία μεταστροφής» μπορούν να λογοδοτήσουν, ενισχύοντας έτσι την προστασία ανηλίκων και ευάλωτων ατόμων. Ορίζονται αυστηρές ποινές: οι γενικές παραβάσεις τιμωρούνται με φυλάκιση έως δύο ετών και/ή πρόστιμο 5.000 €, ενώ οι παραβάσεις που αφορούν ανηλίκους τιμωρούνται με φυλάκιση έως τριών ετών και/ή πρόστιμο 10.000 €. Η νομοθεσία αυτή σηματοδοτεί σημαντική πρόοδο στα δικαιώματα και τις προστασίες των ΛΟΑΤΚΙΑ+.

Κύριες Διατάξεις: Ο νέος νόμος ποινικοποιεί ρητά οποιαδήποτε πρακτική που αποσκοπεί στην αλλαγή ή καταστολή του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας ή της έκφρασης φύλου. Απαγορεύει τη διαφήμιση και προώθηση αυτών των πρακτικών, ενώ καθιστά υπεύθυνους και τους νόμιμους κηδεμόνες που παραπέμπουν άτομα σε αυτές. Οι ποινές περιλαμβάνουν έως 2 έτη φυλάκισης και/ή πρόστιμο 5.000 € για γενικές παραβάσεις, και έως 3 έτη φυλάκισης και/ή πρόστιμο 10.000 € όταν εμπλέκονται ανήλικοι.

Αντιμετώπιση Διασταυρούμενων Διακρίσεων: Αν και η νομοθεσία παρέχει ισχυρή προστασία έναντι της «θεραπείας μεταστροφής», δεν αντιμετωπίζει ρητά επικαλυπτόμενες μορφές διάκρισης, όπως εκείνες που σχετίζονται με τη φυλή, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση ή άλλες περιθωριοποιημένες ταυτότητες. Η κύρια εστίασή της είναι η προστασία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων από στοχευμένες πρακτικές, παρά η ευρύτερη αντιμετώπιση συστημικών ανισοτήτων.

Προβλέψεις σε Κρίσιμους Τομείς: Αν και ο νόμος αποτελεί σημαντικό βήμα προόδου απαγορεύοντας τη «θεραπεία μεταστροφής», δεν επεκτείνεται σε ευρύτερες αντιδιακριτικές προστασίες στην υγεία, την εργασία ή την εκπαίδευση, αφήνοντας κενά στην προστασία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων σε αυτούς τους τομείς. Ωστόσο, ακολουθεί μια συμπεριληπτική προσέγγιση, προστατεύοντας ρητά τα άτομα βάσει ταυτότητας και έκφρασης φύλου, καλύπτοντας έτσι και τα μη δυαδικά και έμφυλα ποικιλόμορφα άτομα. Τα βασικά του πλεονεκτήματα περιλαμβάνουν την ολοκληρωμένη απαγόρευση τόσο της πρακτικής όσο και της διαφήμισης των «θεραπειών μεταστροφής», τη συμπερίληψη όλων των σεξουαλικών προσανατολισμών και ταυτοτήτων φύλου, καθώς και τη λογοδοσία των νόμιμων κηδεμόνων που διευκολύνουν τέτοιες πρακτικές. Ωστόσο, οι περιορισμοί παραμένουν, καθώς το πεδίο εφαρμογής του είναι στενό, χωρίς αντιμετώπιση των συστημικών διακρίσεων ή των διασταυρούμενων μορφών διάκρισης που σχετίζονται με τη φυλή ή την κοινωνικοοικονομική κατάσταση.

Συστάσεις για Περαιτέρω Δράση: Για να ενισχυθεί η Απαγόρευση της «Θεραπείας Μεταστροφής», απαιτούνται επεκταμένες προστασίες που θα αντιμετωπίζουν τις διακρίσεις στην υγεία, την εργασία και την εκπαίδευση για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα. Οι πολιτικές πρέπει επίσης να καταπολεμήσουν τις επικαλυπτόμενες μορφές διάκρισης, εξασφαλίζοντας προστασία για όσους βιώνουν πολλαπλές μορφές περιθωριοποίησης. Εκστρατείες ενημέρωσης μπορούν να εκπαιδεύσουν την κοινωνία για τις βλαβερές συνέπειες της «θεραπείας μεταστροφής» και τις νομικές προστασίες που ισχύουν πλέον. Επιπλέον, πρέπει να καθιερωθούν ισχυροί μηχανισμοί παρακολούθησης και επιβολής για να διασφαλιστεί η συμμόρφωση και η λογοδοσία. Αν και η νομοθεσία αυτή αποτελεί ιστορικό επίτευγμα για την προστασία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, η αντιμετώπιση των περιορισμών της μέσω συμπληρωματικών μέτρων είναι απαραίτητη για την επίτευξη πλήρους ισότητας και ένταξης.

Initiative Name: *Health4LGBTI – Μείωση των Ανισοτήτων στην Υγεία που Βιώνουν τα ΛΟΑΤΚΙ Άτομα (Health4LGBTI, n.d.)*

Επισκόπηση και Στόχοι

Η πρωτοβουλία αυτή στοχεύει να καλύψει σημαντικά κενά στην πρόσβαση και την ισότητα στην υγειονομική περίθαλψη για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, παρέχοντας στους επαγγελματίες υγείας και στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής τις γνώσεις και τα εργαλεία που χρειάζονται για να στηρίξουν διαφορετικές κοινότητες. Αντιμετωπίζοντας τις ιδιαίτερες προκλήσεις υγείας που βιώνουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, η πρωτοβουλία καλλιεργεί τη συμπερίληψη και βελτιώνει τις στρατηγικές δημόσιας υγείας στις συμμετέχουσες χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου.

Κεντρικό στοιχείο της πρωτοβουλίας είναι η ανάπτυξη εύχρηστων εκπαιδευτικών ενοτήτων για επαγγελματίες υγείας, ώστε να αποκτήσουν πρακτικές γνώσεις για ζητήματα υγείας των ΛΟΑΤΚΙ+,

στρατηγικές αντιμετώπισης προκαταλήψεων και εργαλεία για τη δημιουργία ασφαλών και συμπεριληπτικών περιβαλλόντων για τους ασθενείς. Η πρωτοβουλία, επίσης, εργάζεται για την ενσωμάτωση των αναγκών υγείας των ΛΟΑΤΚΙ+ σε ευρύτερες στρατηγικές δημόσιας υγείας, συνεργαζόμενη με υπεύθυνους χάραξης πολιτικής ώστε να δοθεί προτεραιότητα στην ισότητα στην πρόσβαση και να αντιμετωπιστούν συγκεκριμένες προκλήσεις, όπως οι ανισότητες στην ψυχική υγεία και τα εμπόδια στην προληπτική φροντίδα. Επιπλέον, συνεργασίες με τοπικές οργανώσεις υπεράσπισης, όπως η Accept LGBTI Cyprus, διασφαλίζουν ότι τα εκπαιδευτικά εργαλεία είναι πολιτισμικά προσαρμοσμένα, βελτιωμένα μέσω της ανατροφοδότησης της κοινότητας και χρησιμοποιούνται για να προωθούν συστημικές αλλαγές στις πολιτικές και πρακτικές υγείας.

Κύρια Συστατικά: Η ανάπτυξη εκπαιδευτικών ενοτήτων για επαγγελματίες υγείας αποτελεί βασικό στοιχείο, εξοπλίζοντάς τους με γνώσεις και δεξιότητες για τη φροντίδα ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων. Παράλληλα, η πρωτοβουλία ενσωματώνει τις ανάγκες υγείας των ΛΟΑΤΚΙ+ σε στρατηγικές δημόσιας υγείας, συνεργαζόμενη με υπεύθυνους πολιτικής, ενώ η συμμετοχή οργανώσεων όπως η Accept LGBTI Cyprus εξασφαλίζει πολιτισμική συνάφεια και προώθηση θεσμικών αλλαγών.

Αποτελέσματα και Επιπτώσεις: Η πρωτοβουλία ενισχύει την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση, αναπτύσσοντας εκπαιδευτικούς πόρους για επαγγελματίες υγείας, ώστε να ανταποκρίνονται στις προκλήσεις υγείας των ΛΟΑΤΚΙ+ και να καλλιεργούν ενσυναίσθηση και ενημερωμένη φροντίδα. Ενδυναμώνει τις στρατηγικές δημόσιας υγείας ενσωματώνοντας τις ανάγκες των ΛΟΑΤΚΙ+ σε εθνικές πολιτικές, συμπεριλαμβανομένης της Κύπρου, και δημιουργεί πλαίσια για τη μείωση ανισοτήτων στην υγειονομική περίθαλψη. Η προσέγγιση με επίκεντρο την κοινότητα διασφαλίζει συνεργασία από τη βάση, επιτρέποντας στις τοπικές οργανώσεις να προσαρμόζουν τους πόρους στο πολιτισμικό πλαίσιο. Οι μηχανισμοί συνεχούς ανατροφοδότησης βελτιώνουν περαιτέρω τις στρατηγικές, διασφαλίζοντας μακροπρόθεσμη συνάφεια και αποτελεσματικότητα στην κάλυψη των αναγκών υγείας των ΛΟΑΤΚΙ+.

Προκλήσεις και Ευκαιρίες: Η πρωτοβουλία αντιμετωπίζει προκλήσεις όπως η προκατάληψη επαγγελματιών υγείας, τα κενά στην ένταξη των ΛΟΑΤΚΙ+ στις δημόσιες πολιτικές υγείας και οι περιορισμένοι πόροι που δυσχεραίνουν την εκπαίδευση και την εφαρμογή. Ωστόσο, παρουσιάζει ευκαιρίες για δημιουργία επεκτάσιμων πλαισίων που μπορούν να αποτελέσουν πρότυπα για άλλες χώρες, για ευρύτερη υπεράσπιση μέσω ενισχυμένων συνεργασιών και για καινοτομία στη δημόσια υγεία, τοποθετώντας χώρες-πilotους όπως η Κύπρος σε ηγετική θέση στη συμπεριληπτική υγειονομική περίθαλψη. Συνδυάζοντας στοχευμένη εκπαίδευση, ενσωμάτωση πολιτικών και συνεργασία με την κοινότητα, η πρωτοβουλία θέτει τα θεμέλια για δικαιότερα συστήματα υγείας. Με συνεχή δέσμευση και συνεργασίες, έχει τη δυνατότητα να μεταμορφώσει τις στρατηγικές δημόσιας υγείας και να βελτιώσει τα αποτελέσματα υγείας των ΛΟΑΤΚΙ+.

Όνομα Πρωτοβουλίας: *Colorful Meetings: Ομάδες Αυτοβοήθειας για ΛΟΑΤΚΙ+*

Lead Organization: *Accept LGBTQ+ Cyprus*

Επισκόπηση και Στόχοι

Το «Colorful Meetings» της Accept LGBTQ+ Cyprus είναι μια κοινοτικά καθοδηγούμενη πρωτοβουλία που αποσκοπεί στην ενδυνάμωση των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και των συμμάχων τους, προάγοντας την αυτοαποδοχή, την ανθεκτικότητα και την ψυχική ευημερία. Παρέχει έναν ασφαλή, συμπεριληπτικό χώρο για ανοιχτές συζητήσεις γύρω από προσωπικά και κοινοτικά ζητήματα, με διασφάλιση εχεμύθειας και αμοιβαίου σεβασμού. Η πρωτοβουλία εστιάζει στην ενδυνάμωση των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, προωθώντας την αυτοαποδοχή και ενισχύοντας την ανθεκτικότητα σε θέματα όπως το coming out και η ψυχική υγεία. Παράλληλα, ενισχύει τις οικογενειακές σχέσεις μέσω εξειδικευμένων συνεδριών που βοηθούν τους γονείς να κατανοήσουν καλύτερα και να συνδεθούν με τα ΛΟΑΤΚΙ+ αγαπημένα τους πρόσωπα. Επιπλέον, η εκπαίδευση της κοινότητας και οι κοινωνικές διασυνδέσεις ενισχύονται μέσα από βιωματικές ασκήσεις, συζητήσεις με ειδικούς και εξωτερικές δραστηριότητες, προάγοντας την ορατότητα, την ευαισθητοποίηση και την αλληλεγγύη μεταξύ ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και συμμάχων.

Κύρια Χαρακτηριστικά: Το «Colorful Meetings» προσφέρει ασφαλείς και συμπεριληπτικές ομάδες αυτοβοήθειας, υπό την καθοδήγηση εκπαιδευμένων συντονιστών, όπου οι συμμετέχοντες μπορούν να μοιράζονται ανοιχτά τις εμπειρίες τους, με διασφάλιση αμοιβαίου σεβασμού και εχεμύθειας. Οι συνεδρίες εστιάζουν στην ανθεκτικότητα, την ψυχική υγεία και το coming out, ενισχύοντας την υποστήριξη και την κατανόηση μεταξύ των συμμετεχόντων. Για την ενίσχυση των οικογενειακών σχέσεων, η πρωτοβουλία προσφέρει εξειδικευμένες συνεδρίες για γονείς, καθοδηγώντας τους στο πώς να καλλιεργήσουν την αποδοχή και την επικοινωνία με τα ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιά τους. Επιπλέον, βιωματικές ασκήσεις και συζητήσεις με ειδικούς ενισχύουν την ευαισθητοποίηση γύρω από την ψυχική υγεία και τα ζητήματα της κοινότητας, προάγοντας την ορατότητα και την αποδοχή μέσα στην κοινωνία.

Αποτελέσματα και Επιπτώσεις: Το «Colorful Meetings» έχει βαθύ αντίκτυπο στα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, καλλιεργώντας την αυτοαποδοχή, την ανθεκτικότητα και την ψυχική ευημερία μέσω της δημιουργίας ενός χώρου για κοινές εμπειρίες και προσωπική ανάπτυξη. Ενισχύει επίσης την κοινοτική υποστήριξη, ενδυναμώνοντας το αίσθημα του ανήκειν και βοηθώντας τις οικογένειες να αναπτύξουν βαθύτερη κατανόηση και ισχυρότερους δεσμούς. Μέσα από την προώθηση της ευαισθητοποίησης και της εκπαίδευσης, συμβάλλει σε ευρύτερη κοινωνική αλλαγή και αυξημένη αποδοχή των ΛΟΑΤΚΙ+ ταυτοτήτων στην Κύπρο. Αν και δεν εστιάζει ρητά στη διασταυρούμενη διάκριση, οι ομαδικές συζητήσεις προσφέρουν μια πλατφόρμα για την αντιμετώπιση σύνθετων προκλήσεων που σχετίζονται με το φύλο, τη φυλή και την κοινωνικοοικονομική κατάσταση. Η πρωτοβουλία σέβεται και συμπεριλαμβάνει ενεργά τις διαφορετικές ταυτότητες φύλου, διασφαλίζοντας ότι τα μη δυαδικά και έμφυλα ποικιλόμορφα άτομα νιώθουν ότι γίνονται αποδεκτά και υποστηριζόμενα. Μέσα από την ολιστική και συμπεριληπτική της προσέγγιση, το «Colorful Meetings» λειτουργεί ως ουσιαστικός πόρος για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, τις οικογένειες και τους συμμάχους, ενδυναμώνοντας τους συμμετέχοντες και καλλιεργώντας μεγαλύτερη κοινωνική αποδοχή και ορατότητα.

Όνομα Πρωτοβουλίας: *“Perform to reform” ROUTES*

Επισκόπηση και Στόχοι

Η παρούσα πρωτοβουλία συνδυάζει τις παραστατικές τέχνες με τον ακτιβισμό ΛΟΑΤΚΙ+, με στόχο την προώθηση της ένταξης, της αποδοχής και της ευαισθητοποίησης των νέων. Εξοπλίζοντας τους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας και τους καλλιτέχνες με καινοτόμα εργαλεία, διερευνά δημιουργικούς τρόπους για την προσέγγιση θεμάτων φύλου και σεξουαλικής ταυτότητας, ενώ ταυτόχρονα προάγει τη διαφορετικότητα. Σε συνεργασία με την Accept LGBTI Cyprus, το έργο ακολουθεί την αρχή «Τίποτα για εμάς χωρίς εμάς», διασφαλίζοντας ότι η κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ+ παραμένει στο επίκεντρο του σχεδιασμού και του αντίκτυπού του.

Οι βασικοί στόχοι περιλαμβάνουν την ενδυνάμωση ικανοτήτων, βοηθώντας τους youth workers και τους καλλιτέχνες να εμπλακούν δημιουργικά με ζητήματα ΛΟΑΤΚΙ+, καθώς και την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης μέσω της διεύρυνσης της απήχησης πέρα από τους κύκλους ακτιβιστών, μέσω παραστάσεων. Η πρωτοβουλία προωθεί επίσης τη συνεργασία ανάμεσα σε ακτιβιστές, καλλιτέχνες και οργανώσεις νεολαίας, αναπτύσσει ένα εύχρηστο εργαλείο (toolkit) για την ενσωμάτωση της διαφορετικότητας στις παραστατικές τέχνες και ενδυναμώνει νέους ακτιβιστές ώστε να ασχοληθούν με την υπεράσπιση των ΛΟΑΤΚΙ+ και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η πρωτοβουλία κατάφερε να διευρύνει την ευαισθητοποίηση πέρα από τους παραδοσιακούς χώρους υπεράσπισης ΛΟΑΤΚΙ+, προσεγγίζοντας ποικιλόμορφα ακροατήρια και ενισχύοντας την κατανόηση μεταξύ ατόμων που μέχρι πρότινος δεν είχαν εμπλακεί με ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα. Αναπτύχθηκε ένα ολοκληρωμένο toolkit, το οποίο εξοπλίζει τους youth workers και τους καλλιτέχνες με πρακτικές ασκήσεις, δημιουργικές μεθοδολογίες και εργαλεία συζήτησης για την προσέγγιση της διαφορετικότητας, της ένταξης και της διαθεματικής διάκρισης.

Μέσω της ενδυνάμωσης, οι συμμετέχοντες απέκτησαν νέες δεξιότητες στις τεχνικές των παραστατικών τεχνών και σε μεθοδολογίες κοινωνικών δεξιοτήτων, που τους επιτρέπουν να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά πολύπλοκα κοινωνικά ζητήματα. Το έργο ενίσχυσε επίσης τη συνεργασία μεταξύ οργανώσεων, ακτιβιστών και καλλιτεχνών, δημιουργώντας ένα διαρκές δίκτυο υπεράσπισης.

Με την ενσωμάτωση των τεχνών και του ακτιβισμού, απέδειξε τη δύναμη της δημιουργικής έκφρασης να εμπνέει ενσυναίσθηση, να αμφισβητεί στερεότυπα και να προάγει την κοινωνική συνοχή. Επιπλέον, η πρωτοβουλία ενδυνάμωσε νέους ακτιβιστές, εξοπλίζοντάς τους με εργαλεία για αποτελεσματική υπεράσπιση των ΛΟΑΤΚΙ+ και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η διαθεματική της προσέγγιση διασφάλισε ότι αντιμετωπίστηκαν οι αλληλεπικαλυπτόμενες μορφές διάκρισης — που σχετίζονται με το φύλο, τη φυλή, τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την κοινωνικοοικονομική κατάσταση — προάγοντας μια λεπτομερή και συμπεριληπτική κατανόηση της περιθωριοποίησης.

Αποτελέσματα και Επιπτώσεις: Η πρωτοβουλία κατάφερε να επεκτείνει την ευαισθητοποίηση πέρα από τους παραδοσιακούς ΛΟΑΤΚΙ+ ακτιβιστικούς χώρους, προσεγγίζοντας ευρύτερα ακροατήρια και ενισχύοντας την κατανόηση σε άτομα που μέχρι πρότινος δεν είχαν εμπλακεί σε ζητήματα ΛΟΑΤΚΙ+. Αναπτύχθηκε ένα ολοκληρωμένο toolkit, το οποίο εξοπλίζει youth workers και καλλιτέχνες με πρακτικές ασκήσεις, δημιουργικές μεθοδολογίες και εργαλεία συζήτησης για την αντιμετώπιση της διαφορετικότητας, της ένταξης και της διασταυρούμενης διάκρισης. Μέσα από την ανάπτυξη ικανοτήτων, οι συμμετέχοντες απέκτησαν νέες δεξιότητες στις τεχνικές των παραστατικών τεχνών

και στις μεθοδολογίες ήπιων δεξιοτήτων (soft skills), γεγονός που τους επιτρέπει να διαχειρίζονται αποτελεσματικά σύνθετα κοινωνικά ζητήματα. Το έργο ενίσχυσε τις συνεργασίες μεταξύ οργανώσεων, ακτιβιστών και καλλιτεχνών, δημιουργώντας ένα σταθερό δίκτυο υπεράσπισης. Με την ενσωμάτωση τεχνών και ακτιβισμού, απέδειξε τη δύναμη της δημιουργικής έκφρασης να εμπνέει ενσυναίσθηση, να αμφισβητεί στερεότυπα και να προάγει την κοινωνική συνοχή. Επιπλέον, ενδυνάμωσε νέους ακτιβιστές, εξοπλίζοντάς τους με εργαλεία για αποτελεσματική υπεράσπιση των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η διασταυρούμενη προσέγγισή του διασφάλισε ότι επικαλυπτόμενες μορφές διάκρισης – σχετικές με το φύλο, τη φυλή, τον σεξουαλικό προσανατολισμό και το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο – αντιμετωπίστηκαν, καλλιεργώντας μια πιο λεπτομερή και συμπεριληπτική κατανόηση του κοινωνικού αποκλεισμού.

Έμμεσος Αντίκτυπος σε Κρίσιμους Τομείς: Αν και το έργο δεν εστιάζει άμεσα στην υγεία, την εργασία ή την εκπαίδευση, συμβάλλει στη μείωση των διακρίσεων σε αυτούς τους τομείς μεταβάλλοντας τις κοινωνικές στάσεις μέσω δράσεων ευαισθητοποίησης. Ενθαρρύνοντας συμπεριληπτικές πρακτικές σε youth workers και καλλιτέχνες – που με τη σειρά τους επηρεάζουν ευρύτερους πολιτισμικούς κανόνες – η πρωτοβουλία καλλιεργεί μεγαλύτερη αποδοχή. Επιπλέον, θέτει τις βάσεις για μελλοντικές δράσεις υπεράσπισης, προωθώντας ισότιμη πρόσβαση και ευκαιρίες για ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα σε διαφορετικούς τομείς.

Σεβασμός στη Σεξουαλική Ποικιλομορφία: Η πρωτοβουλία σέβεται και συμπεριλαμβάνει ενεργά τις διαφορετικές ταυτότητες και εκφράσεις φύλου, συμπεριλαμβανομένων των μη δυαδικών ταυτοτήτων. Εστιάζοντας στα θέματα φύλου και σεξουαλικής ταυτότητας, διασφαλίζει την αντιπροσώπευση και καλλιεργεί την αποδοχή για όλα τα άτομα του ΛΟΑΤΚΙ+ φάσματος. Η συνεργασία με την Accept LGBTI Cyprus υπογραμμίζει τη δέσμευσή της στη συμπερίληψη και τη συνάφεια με όλες τις ταυτότητες φύλου.

Σύνοψη

Η Ιρλανδία ξεχωρίζει για τις ισχυρές νομικές προστασίες που παρέχει στα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, ιδιαίτερα στους τομείς της αναγνώρισης φύλου και της καταπολέμησης των διακρίσεων. Ο Νόμος για την Αναγνώριση Φύλου (2015) ήταν από τους πρώτους στην Ευρώπη που επέτρεψε τη νομική αλλαγή φύλου βάσει της αυτοδιάθεσης, ενώ οι Νόμοι για την Ισότητα προστατεύουν ρητά από διακρίσεις λόγω ταυτότητας και έκφρασης φύλου. Αυτά τα πλαίσια συμβάλλουν στη φήμη της Ιρλανδίας ως προοδευτικής ηγέτιδας χώρας στα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+.

Η Στρατηγική για τη Νεολαία ΛΟΑΤΚΙ+ έχει επίσης αντιμετωπίσει ιστορικές ανισότητες, επεκτείνοντας τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα για επιζώντες/ουσες και προσφέροντας ένα στρατηγικό όραμα για την υποστήριξη των ΛΟΑΤΚΙ+ νέων. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν κενά σε τομείς όπως η διασταυρούμενη διάκριση, η ισότητα στην υγειονομική περίθαλψη και η ένταξη στον χώρο εργασίας. Νομοθεσίες υγείας, όπως ο Νόμος για την Εξισορρόπηση Κινδύνων (Risk Equalization Act), υποστηρίζουν γενικότερα την ισότητα, αλλά δεν αντιμετωπίζουν άμεσα τις ανισότητες που σχετίζονται με την υγειονομική περίθαλψη των ΛΟΑΤΚΙ+.

Οι υφιστάμενες πολιτικές της Ιρλανδίας δεν καλύπτουν ακόμη πλήρως τις πολλαπλές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα που ανήκουν ταυτόχρονα και σε άλλες περιθωριοποιημένες ομάδες. Οι μελλοντικές μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στη διαθεματικότητα, να ενισχύσουν τις συμπεριληπτικές στρατηγικές στην υγεία και να επεκτείνουν τις στοχευμένες προστασίες πέρα από τον νεανικό πληθυσμό, ώστε να διασφαλίσουν ότι όλα τα τρανς και ίντερσεξ άτομα θα απολαμβάνουν ισότητα τόσο στον νόμο όσο και στην πράξη.

Όνομα Πρωτοβουλίας: *Νόμος για την Ισότητα (Διάφορες Διατάξεις) 2015 (Equality Act, 2015)*

Ημερομηνία Θέσπισης: *Δεκέμβριος 2015*

Υπεύθυνος Οργανισμός: *Υπουργείο Δικαιοσύνης και Ισότητας, Ιρλανδία*

Target Population: *Όλα τα άτομα, με ειδικές προβλέψεις που αφορούν ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα*

Περίληψη Διατάξεων

Ο νόμος αυτός τροποποιεί την υφιστάμενη νομοθεσία για την ισότητα, απαγορεύοντας τις διακρίσεις για διάφορους λόγους, συμπεριλαμβανομένης της ταυτότητας και της έκφρασης φύλου, ενισχύοντας έτσι την προστασία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στην εργασία και στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών.

Επισκόπηση και Στόχοι

Ο Νόμος Αναγνώρισης Φύλου 2015 ενισχύει το πλαίσιο ισότητας της Ιρλανδίας, προστατεύοντας ρητά τα άτομα από διακρίσεις με βάση την ταυτότητα και την έκφραση φύλου. Ο κύριος στόχος του είναι να επιτρέψει στα τρανς άτομα να αυτοδηλώνουν την ταυτότητα φύλου τους χωρίς να απαιτείται ιατρική παρέμβαση ή αξιολόγηση, διευκολύνοντας έτσι τις αλλαγές σε επίσημα έγγραφα, όπως ληξιαρχικές πράξεις γέννησης και διαβατήρια. Τα άτομα ηλικίας 18 ετών και άνω μπορούν να αυτοδηλωθούν, ενώ τα άτομα 16-17 ετών μπορούν να αιτηθούν με δικαστική εντολή. Ο νόμος στοχεύει στην προώθηση της αξιοπρέπειας, της αυτονομίας και της συμπερίληψης για τα τρανς άτομα.

Νομική Αναγνώριση μέσω Αυτοδήλωσης: Ο νόμος επιτρέπει στα άτομα να έχουν το προτιμώμενο φύλο τους νομικά αναγνωρισμένο από το κράτος μέσω αυτοδήλωσης, σηματοδοτώντας μια προοδευτική προσέγγιση στην αναγνώριση ταυτότητας φύλου. Για τους ανήλικους ηλικίας 16-17 ετών, η απαίτηση δικαστικής εντολής προσφέρει πρόσθετες διασφαλίσεις, ενώ διατηρεί την πρόσβαση στη νομική αναγνώριση.

Ευθυγράμμιση με Διεθνή Πρότυπα: Ο Νόμος Αναγνώρισης Φύλου 2015 της Ιρλανδίας ευθυγραμμίζεται με τις Αρχές της Yogyakarta και τις οδηγίες της ΕΕ, αντιστακώντας ισχυρή διεθνή δέσμευση. Ωστόσο, κενά στην πρόσβαση των τρανς ατόμων σε υπηρεσίες υγείας και περιφερειακές ανισότητες αναδεικνύουν τομείς που χρειάζονται βελτίωση.

Ανατροφοδότηση και Απόψεις Ενδιαφερομένων: Ο νόμος έχει γίνει δεκτός θετικά από τρανς άτομα και ΛΟΑΤΚΙ+ οργανώσεις για τις διατάξεις νομικής αναγνώρισης, αλλά παραμένουν ανησυχίες σχετικά με την πρόσβαση στην υγεία σε αγροτικές περιοχές και την απουσία ρητής αναγνώρισης των μη δυαδικών ταυτοτήτων. Οργανώσεις υπεράσπισης όπως το TENI (Transgender Equality Network Ireland) υπογραμμίζουν την ανάγκη για καλύτερες υπηρεσίες υγείας, διευρυμένη νομική αναγνώριση

και αυξημένη χρηματοδότηση για υποεξυπηρετούμενες κοινότητες. Εκστρατείες ενημέρωσης του κοινού, συμπεριλαμβανομένων δράσεων σε σχολεία και χώρους εργασίας, έχουν ενισχύσει την ορατότητα και την αποδοχή, αν και τα εκπαιδευτικά προγράμματα για επαγγελματίες υγείας και εκπαιδευτικούς είχαν μικτά αποτελέσματα, ιδιαίτερα σε περιοχές με περιορισμένους πόρους.

Προκλήσεις και Εμπόδια: Οι περιφερειακές ανισότητες παραμένουν πρόκληση, με τις αγροτικές περιοχές να αντιμετωπίζουν περιορισμένους πόρους και χαμηλότερα επίπεδα ευαισθητοποίησης, ενώ οι αστικές περιοχές επωφελοούνται από καλύτερες υπηρεσίες υγείας και υποστήριξης. Η πρόσβαση σε τρανς-ειδική φροντίδα υγείας παρεμποδίζεται από ανεπαρκή χρηματοδότηση, έλλειψη εκπαιδευμένων επαγγελματιών — ιδιαίτερα στην περιφέρεια — και πολιτισμικό στίγμα που ενισχύει τις συστημικές ανισότητες. Επιπλέον, κενά στην εφαρμογή, όπως οι καθυστερημένες εκπαιδεύσεις επαγγελματιών υγείας και η ανεπαρκής υλικοτεχνική υποστήριξη, έχουν επιβραδύνει την πλήρη υλοποίηση του νόμου, αφήνοντας κρίσιμους τομείς αναπάντητους.

Όνομα Πρωτοβουλίας: Νόμος για την Αναγνώριση Φύλου 2015 (Gender Recognition Act, 2015)

Υπεύθυνος Οργανισμός: Υπουργείο Κοινωνικής Προστασίας, Ιρλανδία

Στοχευόμενος Πληθυσμός: Τρανς άτομα

Επισκόπηση και Στόχοι

Ο Νόμος για την Αναγνώριση Φύλου 2015 δίνει τη δυνατότητα στα τρανς άτομα στην Ιρλανδία να έχουν το προτιμώμενο φύλο τους νομικά αναγνωρισμένο από το κράτος. Αυτή η ιστορική νομοθεσία διευκολύνει την αλλαγή σε επίσημα έγγραφα, όπως ληξιαρχικές πράξεις γέννησης και διαβατήρια, δίνοντας έμφαση στην αξιοπρέπεια και τη συμπερίληψη. Η νομική αναγνώριση βασίζεται στην αυτοδήλωση για τα άτομα ηλικίας 18 ετών και άνω, ενώ οι ανήλικοι ηλικίας 16–17 ετών μπορούν να αιτηθούν με δικαστική εντολή.

Ο νόμος αναγνωρίζει τη διασταυρούμενη διάκριση, αλλά δεν αντιμετωπίζει ρητά τις επικαλυπτόμενες ανισότητες που σχετίζονται με το φύλο, τη φυλή ή την κοινωνικοοικονομική κατάσταση, αφήνοντας κενά στην αντιμετώπιση του συστημικού αποκλεισμού. Αν και περιλαμβάνει μέτρα κατά των διακρίσεων στην εργασία και την εκπαίδευση και προωθεί τη συμπεριληπτική υγειονομική περίθαλψη, δεν διαθέτει ειδικές προβλέψεις για άτομα που βιώνουν πολλαπλές μορφές διάκρισης. Οι οργανώσεις υπεράσπισης έχουν καλέσει για μια πιο ολοκληρωμένη διαθεματική προσέγγιση, ώστε να διασφαλιστεί δίκαιη εφαρμογή πολιτικών και να αντιμετωπιστούν πιο αποτελεσματικά οι σύνθετες προκλήσεις.

Αντιμετώπιση Διαθεματικότητας και Επικαλυπτόμενων Διακρίσεων: Παρότι ο νόμος αναγνωρίζει τη διασταυρούμενη διάκριση, δεν προβλέπει συγκεκριμένα μέτρα για επικαλυπτόμενες ανισότητες σχετικές με φύλο, φυλή ή κοινωνικοοικονομική κατάσταση. Αυτό δημιουργεί κενά στην αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού. Αν και εφαρμόζει μέτρα κατά των διακρίσεων στην εργασία και στην εκπαίδευση και προωθεί πιο συμπεριληπτική υγειονομική φροντίδα, η έλλειψη στοχευμένων διατάξεων περιορίζει την αποτελεσματικότητα του πλαισίου.

Προβλέψεις για την Πρόληψη Διακρίσεων: Η νομοθεσία επιβάλλει προστασίες κατά των διακρίσεων στην εργασία και στην εκπαίδευση, προάγοντας ασφαλέστερα και πιο συμπεριληπτικά περιβάλλοντα για τα τρανς άτομα. Αν και ενθαρρύνει πιο συμπεριληπτική υγειονομική φροντίδα, παραμένουν κενά στην παροχή ολοκληρωμένων τρανς-ειδικών υπηρεσιών, ιδιαίτερα σε αγροτικές περιοχές. Ο Νόμος Αναγνώρισης Φύλου αναγνωρίζει διαφορετικές ταυτότητες φύλου, συμπεριλαμβανομένων των μη δυαδικών, αλλά η νομική τους αναγνώριση βρίσκεται ακόμη υπό συζήτηση, με τις οργανώσεις υπεράσπισης να πιέζουν για ευρύτερη προστασία και μεγαλύτερη συμπερίληψη.

Απόψεις Ενδιαφερομένων: Η ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα έχει υποδεχθεί θετικά τον νόμο για την προοδευτική νομική αναγνώριση, ωστόσο τα τρανς άτομα συνεχίζουν να εκφράζουν ανησυχίες σχετικά με την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και την περιορισμένη υποστήριξη σε αγροτικές περιοχές. Οργανώσεις όπως το TENI (Transgender Equality Network Ireland) συνεχίζουν να διεκδικούν βελτιωμένες τρανς-ειδικές υπηρεσίες υγείας, νομική αναγνώριση των μη δυαδικών ταυτοτήτων και αυξημένη χρηματοδότηση και δράσεις ενημέρωσης για αγροτικές και υποεξυπηρετούμενες κοινότητες, ώστε να διασφαλιστεί πιο δίκαιη υποστήριξη.

Εφαρμογή και Επιβολή: Το Υπουργείο Κοινωνικής Προστασίας είναι υπεύθυνο για την εφαρμογή του νόμου. Αν και υπάρχουν μηχανισμοί επιβολής, οι ποινές για τη μη συμμόρφωση δεν είναι σαφώς καθορισμένες, περιορίζοντας έτσι τη λογοδοσία. Τα καταγεγραμμένα αποτελέσματα δείχνουν πρόοδο στην νομική αναγνώριση και στη δημόσια ευαισθητοποίηση, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν κενά στην πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη για τα τρανς άτομα. Απαιτείται ολοκληρωμένη συλλογή δεδομένων και παρακολούθηση για την αξιολόγηση του ευρύτερου αντίκτυπου του νόμου.

Περιφερειακές Ανισότητες: Οι αστικές περιοχές προσφέρουν καλύτερη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και υποστήριξης, ενώ οι αγροτικές περιοχές αντιμετωπίζουν περιορισμένη διαθεσιμότητα συμπεριληπτικών παρόχων υγειονομικής φροντίδας και κοινοτικών πόρων. Αν και οι δημόσιες εκστρατείες ευαισθητοποίησης έχουν βοηθήσει στην αύξηση της ορατότητας, η επίδρασή τους στις αγροτικές περιοχές παραμένει περιορισμένη, αναδεικνύοντας την ανάγκη για ευρύτερη ενημέρωση και πρόσβαση.

Ανάπτυξη Ικανοτήτων και Προκλήσεις: Οι πρωτοβουλίες ανάπτυξης ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης επαγγελματιών υγείας και εκπαιδευτικών, είχαν μικτά αποτελέσματα, με τις αγροτικές περιοχές να παραμένουν υποεξυπηρετούμενες λόγω περιορισμένης χρηματοδότησης για τρανς-ειδική υγειονομική περίθαλψη, έλλειψης εκπαιδευμένων επαγγελματιών και πολιτισμικού στίγματος σε ορισμένες κοινότητες. Η κατανομή των πόρων παραμένει ανεπαρκής, και απαιτείται επιπλέον χρηματοδότηση για τη βελτίωση της αγροτικής κάλυψης και την ενίσχυση των υπηρεσιών υγείας για τα τρανς άτομα.

Όνομα Πρωτοβουλίας: *Νόμος περί Ασφάλισης Υγείας (Τροποποίηση) 2013 (Health Insurance Act, 2013)*

Υπεύθυνος Οργανισμός: *Υπουργείο Υγείας, Ιρλανδία*

Πληθυσμός Στόχος: Όλα τα άτομα που έχουν πρόσβαση σε ασφάλιση υγείας

Περίληψη Διατάξεων

Ο νόμος επικεντρώνεται κυρίως σε προσαρμογές σχετικά με την εξισορρόπηση κινδύνου στην αγορά ασφάλισης υγείας, συμβάλλοντας σε ένα πιο δίκαιο σύστημα ασφάλισης υγείας.

Επισκόπηση και Στόχοι

Ο Νόμος Εξισορρόπησης Κινδύνου στοχεύει να διασφαλίσει τη δικαιοσύνη στην αγορά ασφάλισης υγείας εφαρμόζοντας μέτρα εξισορρόπησης κινδύνου. Τα μέτρα αυτά έχουν σχεδιαστεί για να προάγουν τη δίκαιη πρόσβαση στην ασφάλιση υγείας για όλους τους πολίτες, ενισχύοντας τη συμπερίληψη και μειώνοντας τις ανισότητες στην υγειονομική περίθαλψη. Παρότι ο νόμος δίνει έμφαση στη δικαιοσύνη στην πρόσβαση στην υγεία, δεν αντιμετωπίζει ρητά συγκεκριμένες ομάδες όπως τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα.

Ο νόμος προάγει έμμεσα την ισότητα ενθαρρύνοντας δίκαιη πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας. Ωστόσο, στερείται ρητών μέτρων για την αντιμετώπιση των συστημικών ανισοτήτων που σχετίζονται με το φύλο, τη φυλή ή την κοινωνικοοικονομική κατάσταση, περιορίζοντας την αποτελεσματικότητά του στην αντιμετώπιση σύνθετων ευαλωτοτήτων. Επιπλέον, αν και στοχεύει στη γενική ισότητα, δεν αντιμετωπίζει συγκεκριμένα τις προκλήσεις υγείας των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, δημιουργώντας κενό στη συνολική συμπερίληψη περιθωριοποιημένων ομάδων.

Αντιμετώπιση Επικαλυπτόμενων Μορφών Διάκρισης: Ο νόμος προάγει έμμεσα την ισότητα με τη δίκαιη πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, αλλά δεν περιλαμβάνει ρητά μέτρα για την αντιμετώπιση των συστημικών ανισοτήτων που σχετίζονται με φύλο, φυλή ή κοινωνικοοικονομική κατάσταση. Αυτό περιορίζει την αποτελεσματικότητά του στην αντιμετώπιση σύνθετων και πολλαπλών μορφών διάκρισης. Επιπλέον, ενώ προωθεί γενική ισότητα, δεν αντιμετωπίζει ειδικά τις ανάγκες υγείας των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων.

Προβλέψεις σε Κρίσιμους Τομείς: Η πολιτική δίνει προτεραιότητα στη δίκαιη πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη μέσω της εξισορρόπησης κινδύνου, προς όφελος του γενικού πληθυσμού, αλλά δεν διαθέτει στοχευμένα μέτρα κατά των διακρίσεων για περιθωριοποιημένες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των ΛΟΑΤΚΙ+. Επιπλέον, δεν καλύπτει θέματα απασχόλησης ή εκπαίδευσης, αφήνοντας πιθανά κενά ανισοτήτων στους τομείς αυτούς και υπογραμμίζοντας την ανάγκη για ένα πιο ολοκληρωμένο πλαίσιο συμπερίληψης.

Μηχανισμοί Επιβολής: Η Αρχή Ασφάλισης Υγείας είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση και τη συμμόρφωση, διασφαλίζοντας τη λογοδοσία μέσω της επιβολής κυρώσεων για παραβάσεις στην αγορά ασφάλισης υγείας. Ωστόσο, παρόλο που ο νόμος περιλαμβάνει μηχανισμούς επιβολής, δεν δίνει προτεραιότητα στις ιδιαίτερες ανάγκες των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, περιορίζοντας την αποτελεσματικότητά του στην αντιμετώπιση των ανισοτήτων στην υγεία.

Αποτελέσματα και Περιφερειακές Ανισότητες: Ο νόμος έχει βελτιώσει τη γενική πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας μέσω της εξισορρόπησης κινδύνου, αλλά δεν υπάρχουν καταγεγραμμένα στοιχεία για την επίδρασή του στα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα. Οι βασικές ανισότητες παραμένουν: οι αστικές περιοχές

επωφελούνται από καλύτερη υγειονομική υποδομή, ενώ οι αγροτικές περιοχές αντιμετωπίζουν περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες, γεγονός που επηρεάζει δυσανάλογα τις περιθωριοποιημένες κοινότητες και αναδεικνύει την ανάγκη για στοχευμένες παρεμβάσεις.

Ανάπτυξη Ικανοτήτων και Εμπόδια: Οι πρωτοβουλίες ανάπτυξης ικανοτήτων στο πλαίσιο του νόμου έχουν γενικό χαρακτήρα και όχι ΛΟΑΤΚΙ+-ειδικό, ενώ οι εκστρατείες δημόσιας ενημέρωσης έχουν αυξήσει τη γενική ορατότητα, αλλά χωρίς έμφαση στις περιθωριοποιημένες ομάδες. Τα εμπόδια στην εφαρμογή περιλαμβάνουν την απουσία ρητών ΛΟΑΤΚΙ+ προβλέψεων, τον περιορισμένο βαθμό ενημέρωσης των υποεξυπηρετούμενων κοινοτήτων και τους περιορισμένους πόρους στις αγροτικές περιοχές, γεγονός που περιορίζει την αποτελεσματικότητα του νόμου στην αντιμετώπιση των ανισοτήτων στην υγεία.

Όνομα Πρωτοβουλίας: *Στρατηγική για τη Νεολαία ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTI+ Youth Strategy, 2021)*

Υπεύθυνος Οργανισμός: Υπουργείο Παιδιών και Υποθέσεων Νεολαίας

Επισκόπηση και Στόχοι

Η νομοθεσία αυτή αντιμετωπίζει ιστορικές ανισότητες, διασφαλίζοντας ότι τα ζευγάρια του ίδιου φύλου έχουν ίση πρόσβαση σε συντάξεις χηρείας. Αναγνωρίζει τις δεσμευμένες σχέσεις που προηγήθηκαν της νομιμοποίησης του γάμου, παρέχοντας οικονομική ασφάλεια και επιβεβαιώνοντας τη νομιμότητα αυτών των δεσμών. Ο στόχος της νομοθεσίας είναι να προαγάγει την ισότητα και τη συμπερίληψη στο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας, αντιμετωπίζοντας αυτές τις ανισότητες.

Η νομοθεσία αντιμετωπίζει εν μέρει τις επικαλυπτόμενες μορφές διάκρισης, όπως αυτές που βασίζονται στο φύλο, τη φυλή και την κοινωνικοοικονομική κατάσταση. Ωστόσο, οι μηχανισμοί εφαρμογής παραμένουν περιορισμένοι, αφήνοντας ορισμένα άτομα χωρίς επαρκή προστασία ή πρόσβαση σε πόρους.

Αντιμετώπιση Επικαλυπτόμενων Μορφών Διάκρισης: Η νομοθεσία καλύπτει μερικώς τις επικαλυπτόμενες διακρίσεις (φύλο, φυλή, κοινωνικοοικονομική κατάσταση), όμως η περιορισμένη εφαρμογή αφήνει κενά, στερώντας από κάποιες ομάδες την πλήρη προστασία και στήριξη.

Προβλέψεις σε Κρίσιμους Τομείς: Η νομοθεσία περιλαμβάνει διατάξεις κατά των διακρίσεων στην υγεία, αν και οι οργανώσεις υπεράσπισης ζητούν ισχυρότερες προστασίες, βελτιωμένη εκπαίδευση επαγγελματιών υγείας και επιπλέον πόρους για ισότιμη πρόσβαση. Τα μέτρα για την εργασία και την εκπαίδευση συμβάλλουν στη δημιουργία συμπεριληπτικών χώρων εργασίας και μάθησης, με την υποστήριξη εκστρατειών ευαισθητοποίησης και εφαρμογής πολιτικών. Επιπλέον, ο νόμος αναγνωρίζει ρητά διαφορετικές ταυτότητες φύλου, συμπεριλαμβανομένων των μη δυαδικών, θέτοντας ισχυρό προηγούμενο για τη συμπερίληψη και την ισότητα.

Ανατροφοδότηση και Απόψεις Οργανώσεων Υπεράσπισης: Η ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα υποστηρίζει σε μεγάλο βαθμό τη νομοθεσία ως θετικό βήμα, ωστόσο παραμένουν ανησυχίες για τα κενά στην κάλυψη των αγροτικών περιοχών και την περιορισμένη πρόσβαση στην υγεία, ειδικά για τα τρανς άτομα. Οι οργανώσεις υπεράσπισης προτείνουν αυξημένη χρηματοδότηση για αγροτικές δράσεις,

μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση για την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα και τακτικές αξιολογήσεις πολιτικής για αποτελεσματική και συνεπή εφαρμογή.

Επιβολή και Παρακολούθηση: Η Επιτροπή Σχέσεων Εργασίας και το Δικαστήριο Ισότητας επιβλέπουν την παρακολούθηση της συμμόρφωσης, με κυρώσεις όπως πρόστιμα και αποζημιωτικά μέτρα να λειτουργούν αποτρεπτικά κατά των διακρίσεων. Αν και υπάρχουν ενδείξεις προόδου, λείπουν ολοκληρωμένα δεδομένα για τον αντίκτυπο της νομοθεσίας, γεγονός που οδηγεί τις οργανώσεις υπεράσπισης να ζητούν καλύτερη συλλογή και αξιολόγηση στοιχείων. Οι περιφερειακές ανισότητες επιμένουν, με τις αστικές περιοχές να επωφελούνται από καλύτερα προγράμματα και μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση, ενώ οι αγροτικές περιοχές αντιμετωπίζουν περιορισμένη κάλυψη, έλλειψη πόρων και κοινωνικό στίγμα. Στοχευμένες καμπάνιες και συνεργασίες με τοπικούς φορείς επιδιώκουν να καλύψουν αυτό το χάσμα.

Εμπόδια στην Εφαρμογή: Οι βασικές προκλήσεις περιλαμβάνουν την ανεπαρκή χρηματοδότηση για πλήρη εφαρμογή, την αντίσταση συντηρητικών παραγόντων και τις υλικοτεχνικές δυσκολίες στην κάλυψη αγροτικών περιοχών, οι οποίες περιορίζουν την πρόσβαση σε πόρους και υποστήριξη για περιθωριοποιημένες ομάδες. Η αντιμετώπιση αυτών των εμποδίων είναι κρίσιμη για τη διασφάλιση δίκαιης επιβολής πολιτικών και συμπερίληψης.

Συγκριτική Ανάλυση

Ομοιότητες και Διαφορές μεταξύ Χωρών

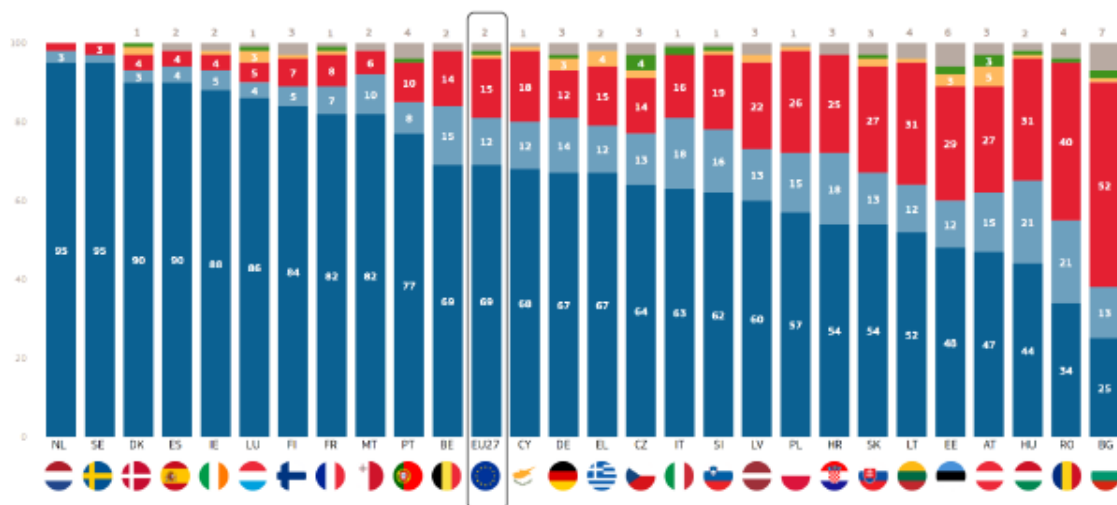
Οι πέντε χώρες που μελετήθηκαν — Ισπανία, Ελλάδα, Λιθουανία, Κύπρος και Ιρλανδία — μοιράζονται αρκετές γενικές ομοιότητες στις προσπάθειές τους για την προώθηση των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+. Όλες έχουν υιοθετήσει νομοθετικά μέτρα για την προστασία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, **αντανακλώντας τη γενικότερη ευθυγράμμιση με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα διεθνή πλαίσια ανθρωπίνων δικαιωμάτων**. Οι προσπάθειες αυτές περιλαμβάνουν νόμους που αντιμετωπίζουν τις διακρίσεις στην εργασία, την υγεία και την εκπαίδευση, καθώς και προστασίες απέναντι σε εγκλήματα μίσους. Η Ισπανία και η Ιρλανδία, ειδικότερα, έχουν αναδειχθεί σε πρωτοπόρους, ενσωματώνοντας τις ΛΟΑΤΚΙ+ προστασίες στα νομικά τους συστήματα, ενώ η Ελλάδα έχει σημειώσει ταχύτερη πρόοδο τα τελευταία χρόνια, ψηφίζοντας εμβληματική νομοθεσία για τον γάμο μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου και την απαγόρευση των θεραπειών μεταστροφής..

Παρά αυτές τις κοινές δεσμεύσεις, υπάρχουν σημαντικές διαφορές στο εύρος, την εφαρμογή και την πολιτισμική αποδοχή των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων μεταξύ των χωρών αυτών. Η Ισπανία ξεχωρίζει ως πρωτοπόρος με προοδευτικούς νόμους, όπως ο **Νόμος για τα Τρανς (2023)**, που δίνει το δικαίωμα στα τρανς άτομα να αυτοπροσδιορίζονται χωρίς ιατρική έγκριση. Η Ιρλανδία έχει υιοθετήσει παρόμοια προοδευτική προσέγγιση, με προστασίες κατά των διακρίσεων που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα ταυτοτήτων και εκφράσεων φύλου. Αντίθετα, η Λιθουανία και η Κύπρος υστερούν, με πιο περιορισμένες προστασίες για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, συχνά περιοριζόμενες σε στενούς τομείς πολιτικής, όπως η υγεία ή τα μέτρα κατά των εγκλημάτων μίσους. Η Ελλάδα, αν και σημειώνει πρόοδο, συνεχίζει

να αντιμετωπίζει αντίσταση σε συντηρητικές περιοχές, όπου η κοινωνική αποδοχή των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων παραμένει ασυνεπής.

QB12R. Regardless of whether you're actually working or not, please tell me, using a scale from 1 to 10, how comfortable would you feel, if a colleague at work with whom you are in daily contact, belonged to each of the following groups? '1' means that you would feel, 'not at all comfortable' and '10' that you would feel 'totally comfortable'. (%)

QB12R.11 A transgender person or an Intersex person

Πηγή: Διακρίσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Συνοπτική Έκθεση, Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 535, Απρίλιος-Μάιος 2023.
<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2972>

Μία κρίσιμη ομοιότητα σε όλες τις χώρες είναι το **χάσμα ανάμεσα στην πολιτική και την πράξη**. Ακόμη και σε χώρες με προχωρημένα νομικά πλαίσια, όπως η Ισπανία και η Ιρλανδία, η εφαρμογή των πολιτικών συχνά υστερεί λόγω περιορισμένων πόρων, περιφερειακών ανισοτήτων ή ανεπαρκούς ευαισθητοποίησης του κοινού. Για παράδειγμα, οι αυτόνομες περιοχές της Ισπανίας δυσκολεύονται κάποιες φορές να εφαρμόσουν ομοιόμορφα τις εθνικές ΛΟΑΤΚΙ+ προστασίες, γεγονός που αντικατοπτρίζει τις ευρύτερες προκλήσεις της αποκέντρωσης. Αντίστοιχα, η Ελλάδα και η Κύπρος αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στην επιβολή των αντιδιακριτικών νόμων, ιδίως σε αγροτικές ή θρησκευτικά συντηρητικές περιοχές όπου το **στίγμα απέναντι στα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα παραμένει διάχυτο**.

Η θεσμική ικανότητα αποτελεί έναν ακόμη τομέα διαφοροποίησης. Χώρες όπως η Ιρλανδία και η Ισπανία επωφελούνται από ισχυρούς φορείς ισότητας, όπως η Αρχή Ισότητας της Ιρλανδίας, που παρακολουθούν τη συμμόρφωση και επιβάλλουν τους αντιδιακριτικούς νόμους. Αντίθετα, η Λιθουανία και η Κύπρος διαθέτουν λιγότερους πόρους και λιγότερο ανεπτυγμένους θεσμούς για την εποπτεία της εφαρμογής πολιτικών, οδηγώντας σε ασυνεπή αποτελέσματα. Αυτή η θεσμική ανισότητα επιδεινώνεται περαιτέρω από τις διαφοροποιήσεις στις κοινωνικές στάσεις, με τη Λιθουανία και την Κύπρο να καταγράφουν **υψηλότερα επίπεδα κοινωνικού στίγματος** σε σύγκριση με την Ισπανία και την Ιρλανδία. Η Ελλάδα καταλαμβάνει μια ενδιάμεση θέση, με προοδευτικά αστικά κέντρα που δείχνουν αυξημένη αποδοχή, αλλά με **αγροτικές περιοχές που συνεχίζουν να παλεύουν με προκαταλήψεις**.

Οι πολιτισμικοί και θρησκευτικοί παράγοντες παίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση αυτών των διαφορών. Για παράδειγμα, η επιρροή της Καθολικής Εκκλησίας στην Ισπανία έχει μειωθεί σημαντικά τις τελευταίες δεκαετίες, επιτρέποντας την πρόοδο των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων χωρίς

ουσιαστική αντίσταση. Αντίθετα, η Ορθόδοξη Εκκλησία στην Ελλάδα και στην Κύπρο συνεχίζει να ασκεί σημαντική επιρροή στη δημόσια γνώμη και στη χάραξη πολιτικής, συχνά εμποδίζοντας την εφαρμογή προοδευτικών ΛΟΑΤΚΙ+ μέτρων. Στη Λιθουανία, η κληρονομιά του συντηρητισμού της σοβιετικής εποχής και η περιορισμένη δημόσια συζήτηση γύρω από ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα συμβάλλουν στη βραδύτερη πρόοδο στην κοινωνική αποδοχή και την ανάπτυξη πολιτικών.

Παρά τις διαφορές αυτές, υπάρχουν κοινές ευκαιρίες για διακρατική συνεργασία. Οι χώρες μπορούν να αντλήσουν διδάγματα από τις νομοθετικές επιτυχίες της Ισπανίας και της Ιρλανδίας, όπως ο νόμος για την αυτοπροσδιοριζόμενη ταυτότητα φύλου της Ισπανίας και το ισχυρό αντιδιακριτικό πλαίσιο της Ιρλανδίας. Παρομοίως, οι μεταρρυθμίσεις της Ελλάδας στις προστασίες για τα ίντερσεξ άτομα και η απαγόρευση των θεραπειών μεταστροφής μπορούν να αποτελέσουν πρότυπα για τη Λιθουανία και την Κύπρο, όπου τα ζητήματα αυτά παραμένουν υποβαθμισμένα. Οι συμμετέχουσες χώρες μπορούν να συνεργαστούν για την προώθηση των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων σε όλη την Ευρώπη, αξιοποιώντας αυτές τις ομοιότητες και αντιμετωπίζοντας τις ανισότητες.

Παρόλο που τα νομικά και πολιτικά πλαίσια διαφέρουν μεταξύ χωρών, ένα κοινό σύνολο προκλήσεων και δομικών κενών αναδείχθηκε ξεκάθαρα μέσα από συνεντεύξεις με τρανς και ίντερσεξ άτομα. Ένα επαναλαμβανόμενο μοτίβο σε όλες τις χώρες ήταν το συναισθηματικό και ψυχολογικό κόστος του να υποβάλλεται κανείς σε συνεχή «εξήγηση». Πολλοί συμμετέχοντες ανέφεραν την ανάγκη να δικαιολογούν συνεχώς την ταυτότητά τους σε χώρους υγείας, διοικητικές διαδικασίες και ακόμη και εντός της κοινωνίας των πολιτών. Αυτή η επαναλαμβανόμενη έκθεση σε ακύρωση και παρεξήγηση περιγράφηκε ως «εξουθενωτική», οδηγώντας σε κοινωνική απόσυρση και αποστασιοποίηση από τις δημόσιες υπηρεσίες. Αξιοσημείωτο είναι ότι στην Κύπρο και στη Λιθουανία, τρανς άτομα εξέφρασαν απροθυμία να αναζητήσουν ιατρική περίθαλψη εκτός αν ήταν απολύτως αναγκαίο, επικαλούμενα τόσο τον φόβο κακομεταχείρισης όσο και προηγούμενες τραυματικές εμπειρίες με ανεκπαίδευτους παρόχους.

Ένα άλλο κρίσιμο σημείο που τέθηκε στις συνεντεύξεις ήταν η απουσία υπηρεσιών με διαθεματική προσέγγιση. Συμμετέχοντες από την Ισπανία, την Ιρλανδία και την Ελλάδα τόνισαν ότι οι ΛΟΑΤΚΙ+ πρωτοβουλίες συχνά υιοθετούν μια προσέγγιση «one-size-fits-all» που δεν λαμβάνει υπόψη τη σύνθετη διάκριση που βιώνουν άτομα τα οποία είναι ταυτόχρονα μετανάστες, ανάπηροι ή φυλετικά μειονοτικοί. Υπάρχει ανάγκη για πολυεπίπεδες πολιτικές απαντήσεις που να ξεπερνούν τις απομονωμένες κατηγορίες ταυτότητας και να αντιμετωπίζουν την πλήρη πολυπλοκότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ εμπειριών ζωής.

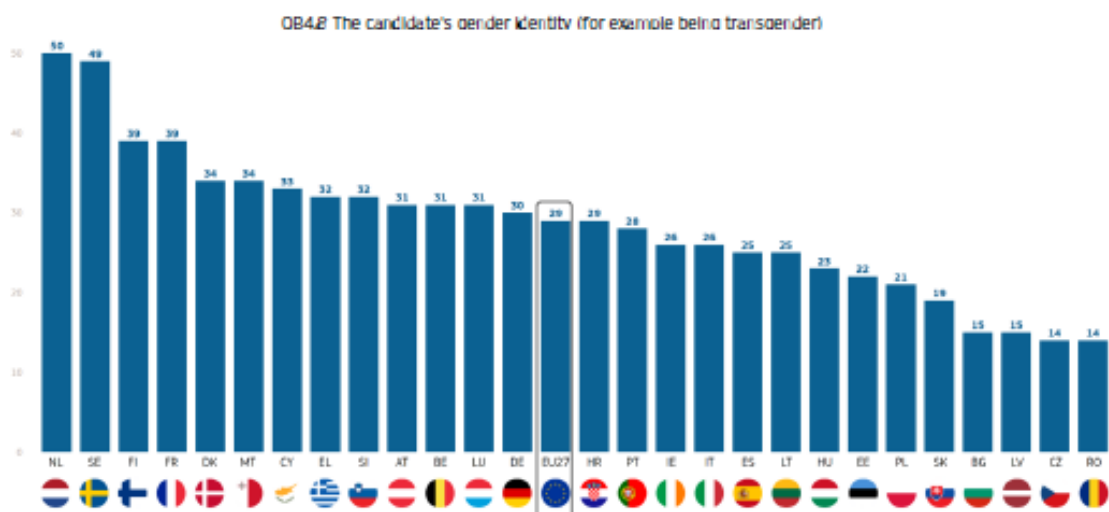
Η συγκριτική ανάλυση αναδεικνύει επίσης μια ένταση μεταξύ της **τυπικής νομικής ισότητας** και της **βιωματικής ανισότητας**. Οι νομικές προόδους — όπως η αναγνώριση φύλου μέσω αυτοπροσδιορισμού ή οι απαγορεύσεις των θεραπειών μεταστροφής — αποτελούν σημαντικά ορόσημα. Ωστόσο, χωρίς διαρκείς προσπάθειες εκπαίδευσης επαγγελματιών του δημόσιου τομέα, επιβολής αντιδιακριτικών νόμων και χρηματοδότησης συμπεριληπτικών υπηρεσιών, οι μεταρρυθμίσεις αυτές κινδυνεύουν να παραμείνουν συμβολικές και όχι μετασχηματιστικές. Οι συμμετέχοντες σε όλες τις χώρες τόνισαν ότι η αλλαγή πρέπει να ξεπερνά το επίπεδο της πολιτικής — να φτάνει στις αίθουσες διδασκαλίας, τις κλινικές, τις δικαστικές αίθουσες και την καθημερινή γλώσσα.

Εντοπισμός Κενών

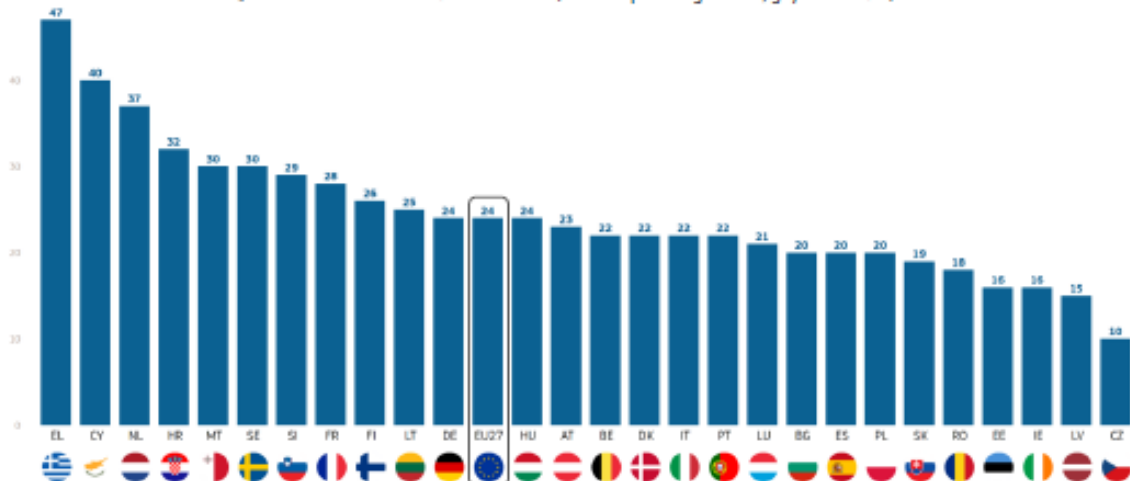
Παρά τη σημαντική πρόοδο που έχει σημειωθεί, αρκετά κρίσιμα κενά παραμένουν και στις **πέντε χώρες**, υπονομεύοντας την πλήρη επίτευξη της ισότητας για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα. Ένα από τα πιο πιεστικά κενά είναι η έλλειψη **ολοκληρωμένης πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας για τρανς και ίντερσεξ άτομα**. Παρότι η Λιθουανία έχει εισαγάγει δομημένες κατευθυντήριες γραμμές για την τρανς-επιβεβαιωτική υγειονομική φροντίδα, οι διατάξεις αυτές περιορίζονται στους ενήλικες και δεν καλύπτουν επαρκώς τις ανάγκες των ανηλίκων ή την παροχή ψυχολογικής υποστήριξης. Σε χώρες όπως η Κύπρος και η Ελλάδα, η πρόσβαση σε τέτοια φροντίδα παραμένει αποσπασματική, με λίγους εξειδικευμένους παρόχους και ασυνεπή χρηματοδότηση. Ακόμη και στην Ισπανία, όπου η νομική αναγνώριση του αυτοπροσδιορισμού φύλου είναι κατοχυρωμένη, πρακτικά εμπόδια όπως οι μεγάλες λίστες αναμονής και οι περιφερειακές ανισότητες δυσχεραίνουν την πρόσβαση.

Ένα ακόμη σημαντικό κενό εντοπίζεται στην ένταξη στον χώρο εργασίας. Παρόλο που οι αντιδιακριτικοί νόμοι ισχύουν σε όλες τις χώρες, η επιβολή τους είναι άνιση και τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα συχνά **αντιμετωπίζουν στίγμα στον χώρο εργασίας** και **περιορισμένες ευκαιρίες εξέλιξης**. Στην Κύπρο και στη Λιθουανία, η απουσία εκτεταμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης εργοδοτών και μηχανισμών παρακολούθησης επιδεινώνει τις προκλήσεις αυτές. Η Ελλάδα έχει κάνει βήματα με τον **Νόμο 4808/2021** για την αντιμετώπιση των διακρίσεων στην εργασία, αλλά οι κοινωνικές προκαταλήψεις και οι ανεπαρκείς μηχανισμοί αναφοράς συνεχίζουν να εμποδίζουν την πρόοδο. Στις παρακάτω εικόνες φαίνεται η θέση της Ελλάδας, της Κύπρου και της Λιθουανίας όσον αφορά τα τρανς και ίντερσεξ άτομα στο εργασιακό περιβάλλον. Σύμφωνα με την έκθεση της ΕΕ «Διακρίσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση», οι άνθρωποι πιστεύουν ότι το να είναι κάποιος τρανς ή ίντερσεξ αποτελεί μειονέκτημα για την πρόσληψή του.

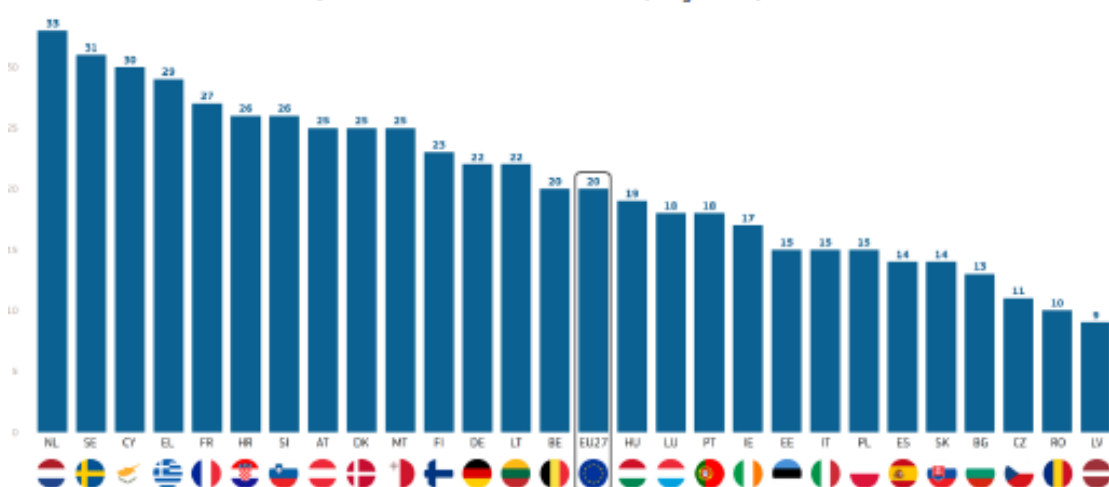
QB4. When a company wants to hire someone and has the choice between two candidates with equal skills and qualifications, which of the following criteria may, in your opinion, put one candidate at a disadvantage? (MULTIPLE ANSWERS POSSIBLE) (%)

QB4.9 The candidate's sexual orientation (for example being lesbian, gay or bisexual)

QB4.10 The candidate's sex characteristics (being Intersex)

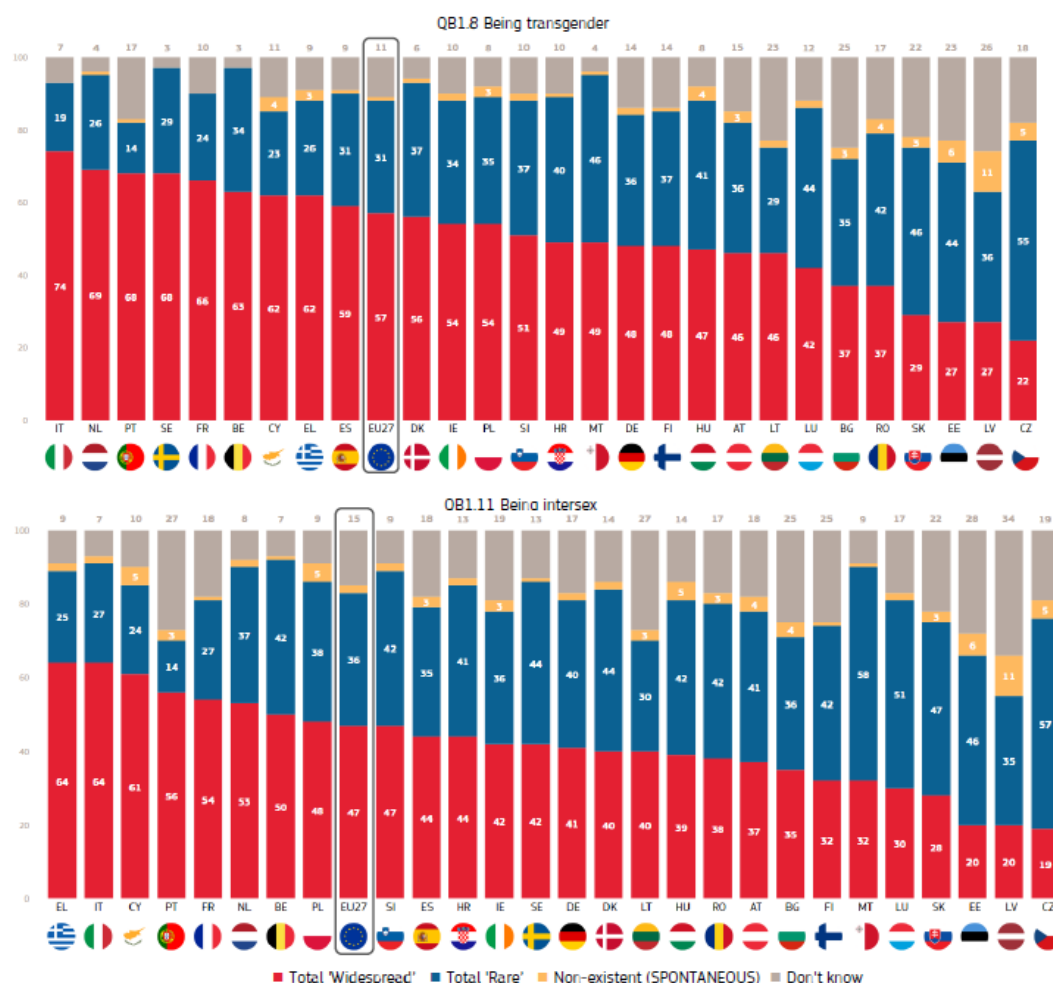
Πηγή: Διακρίσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Συνοπτική Έκθεση, Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 535, Απρίλιος-Μάιος 2023.
<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2972>

Η προστασία των ίντερσεξ ατόμων παραμένει επίσης ανεπαρκής παντού. Η Ελλάδα είναι μία από τις λίγες χώρες που έχει θεσπίσει ειδικές προστασίες για ίντερσεξ ανηλίκους, **απαγορεύοντας μη αναγκαίες ιατρικές παρεμβάσεις**. Ωστόσο, άλλες χώρες στερούνται αντίστοιχων μέτρων, αφήνοντας τα ίντερσεξ άτομα εκτεθειμένα σε περιττές χειρουργικές επεμβάσεις και στο κοινωνικό στίγμα. Οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης για τα δικαιώματα των ίντερσεξ είναι περιορισμένες.

Η διαθεματική διάκριση είναι ένας ακόμη τομέας που απαιτεί άμεση προσοχή. Αν και χώρες όπως η Ιρλανδία και η Ισπανία έχουν υιοθετήσει ευρείς αντιδιακριτικούς μηχανισμούς, λίγες αντιμετωπίζουν ρητά τις σύνθετες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα τα οποία ανήκουν σε άλλες περιθωριοποιημένες ομάδες, όπως εθνοτικές μειονότητες, άτομα με αναπηρίες ή χαμηλά εισοδήματα. Η απουσία δεδομένων για διαθεματικές εμπειρίες περιορίζει περαιτέρω την ικανότητα των υπευθύνων χάραξης πολιτικής να αναπτύξουν στοχευμένες παρεμβάσεις. Τα κενά στην εφαρμογή αποτελούν εκτεταμένο ζήτημα σε όλες τις πέντε χώρες. Ακόμη και σε χώρες με ολοκληρωμένες νομικές προστασίες, όπως η Ισπανία και η Ιρλανδία, **οι μηχανισμοί επιβολής συχνά υποχρηματοδοτούνται ή είναι υποστελεχωμένοι**, οδηγώντας σε άνιση εφαρμογή των νόμων. Οι περιφερειακές ανισότητες επιδεινώνουν το πρόβλημα, ιδιαίτερα σε αποκεντρωμένα κράτη

όπως η Ισπανία, όπου οι αυτόνομες περιοχές διαφέρουν στην ικανότητά τους να επιβάλλουν εθνικές προστασίες. Στη Λιθουανία και την Κύπρο, η περιορισμένη θεσμική ικανότητα και το κοινωνικό στίγμα δημιουργούν σημαντικά εμπόδια για αποτελεσματική εφαρμογή, αφήνοντας πολλά ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα χωρίς δυνατότητα προσφυγής όταν παραβιάζονται τα δικαιώματά τους. Τέλος, οι στάσεις της κοινής γνώμης και η κοινωνική αποδοχή παραμένουν σημαντικές προκλήσεις. Στη Λιθουανία και την Κύπρο, οι συντηρητικοί πολιτισμικοί κανόνες και η θρησκευτική επιρροή συμβάλλουν στη διάχυτη προκατάληψη κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, εμποδίζοντάς τα να έχουν πρόσβαση σε δικαιώματα και προστασίες. Αντίθετα, η Ισπανία και η Ιρλανδία έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο στη μείωση των κοινωνικών προκαταλήψεων, αν και θύλακες αντίστασης επιμένουν, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές. Η Ελλάδα αντιμετωπίζει παρόμοια διάκριση, με τα αστικά κέντρα να παρουσιάζουν μεγαλύτερη αποδοχή, αλλά τις αγροτικές κοινότητες να συνεχίζουν να παλεύουν με προκαταλήψεις.

QB1. For each of the following types of discrimination, could you please tell me whether, in your opinion, it is very widespread, fairly widespread, fairly rare or very rare in (OUR COUNTRY)? (%)

Πηγή: Discrimination in the European Union, Summary Report, Special Eurobarometer 535, April-May 2023.
<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2972>

Η αντιμετώπιση αυτών των κενών θα απαιτήσει στοχευμένη δράση σε πολλούς τομείς. **Η ενίσχυση των μηχανισμών επιβολής, η αύξηση της χρηματοδότησης για την εφαρμογή και η διεύρυνση των εκστρατειών δημόσιας ενημέρωσης αποτελούν κρίσιμα πρώτα βήματα.** Επιπλέον, η βελτίωση της συλλογής δεδομένων για τη διαθεματική διάκριση και η δημιουργία εξειδικευμένων παρεμβάσεων για περιθωριοποιημένες υποομάδες θα συμβάλουν στη διασφάλιση ότι κανείς δεν θα

μείνει πίσω. Με την αντιμετώπιση αυτών των κενών, οι συμμετέχουσες χώρες μπορούν να πλησιάσουν περισσότερο στην πλήρη ισότητα για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα.

Παρά τις αξιοσημείωτες προόδους στα νομικά πλαίσια για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα και την αυξημένη ορατότητα στη δημόσια συζήτηση, επίμονα και συστημικά κενά εξακολουθούν να εμποδίζουν την πλήρη ένταξη και προστασία των τρανς και ίντερσεξ ατόμων στις πέντε συμμετέχουσες χώρες. Τα κενά αυτά εκδηλώνονται σε πολλαπλά επίπεδα — νομικό, θεσμικό και πολιτισμικό — και συχνά είναι αλληλοσυνδεόμενα, δημιουργώντας σύνθετα εμπόδια στην ισότητα.

Ένα από τα πιο σημαντικά κενά που εντοπίστηκαν αφορά την **έλλειψη θεσμικής ετοιμότητας και ικανότητας για την εφαρμογή συμπεριληπτικών πολιτικών**. Παρόλο που νόμοι αναγνώρισης φύλου υπάρχουν σε χώρες όπως η Ισπανία και η Ιρλανδία, οι συμμετέχοντες ανέφεραν ασυνέπειες στον τρόπο που αυτοί οι νόμοι γίνονται κατανοητοί και εφαρμόζονται σε τοπικό επίπεδο. Τρανς άτομα περιέγραψαν διοικητικό προσωπικό που δεν γνώριζε τις διαδικασίες αλλαγής ονόματος ή επαγγελματίες υγείας που στερούνταν ακόμη και βασικής κατανόησης της τρανς-επιβεβαιωτικής φροντίδας. Αυτό το χάσμα μεταξύ νομικών πλαισίων και παροχής υπηρεσιών δημιουργεί σύγχυση, δυσφορία και εξάρτηση από μη κυβερνητικές οργανώσεις για την κάλυψη κρίσιμων κενών στήριξης.

Τα ευρήματα των συνεντεύξεων αποκαλύπτουν περαιτέρω ότι η **αορατότητα** παραμένει βασικό ζήτημα, ιδίως για τα ίντερσεξ άτομα, των οποίων οι ανάγκες αγνοούνται συστηματικά τόσο στη νομοθεσία όσο και στις δημόσιες υπηρεσίες. Αρκετοί ίντερσεξ συμμετέχοντες στην Κύπρο, την Ελλάδα και τη Λιθουανία σημείωσαν ότι οι πολιτικές — ακόμη και όταν παρουσιάζονται ως ΛΟΑΤΚΙ+ συμπεριληπτικές — συχνά περιορίζονται σε δυαδικές κατανοήσεις του φύλου, αφήνοντας τις ίντερσεξ-ειδικές προστασίες ανύπαρκτες.

Ένα ακόμη κρίσιμο κενό που εντοπίστηκε **μέσα από τις συνεντεύξεις είναι η περιορισμένη προσβασιμότητα σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας που να είναι επιβεβαιωτικές και διαθεματικές**.

Οι συμμετέχοντες συχνά αντιμετώπιζαν εμπόδια όπως μεγάλες λίστες αναμονής, πολιτισμικά ανενημέρωτους παρόχους ή πλήρη απουσία ΛΟΑΤΚΙ+-κατάλληλης φροντίδας σε αγροτικές περιοχές.

Τέλος, ένα σημαντικό κενό αφορά τη **συλλογή και εκπροσώπηση δεδομένων**. Και στις πέντε χώρες, οι εθνικές στατιστικές σπάνια περιλαμβάνουν αποσπασματικά δεδομένα για την ταυτότητα φύλου, την έκφραση φύλου ή τα χαρακτηριστικά φύλου. Αυτή η απουσία ενισχύει την αορατότητα και περιορίζει την ικανότητα των θεσμών να σχεδιάζουν αποτελεσματικές πολιτικές ή να παρακολουθούν τα πραγματικά αποτελέσματα των νομοθετικών μεταρρυθμίσεων. Οι συμμετέχοντες τόνισαν την ανάγκη για συστημικές αλλαγές στον τρόπο συλλογής και αναφοράς των δημόσιων δεδομένων.

Ευθυγράμμιση με τα Πλαίσια της ΕΕ

Η **Στρατηγική Ισότητας ΛΟΑΤΚΙQ+ 2020–2025 της Ευρωπαϊκής Ένωσης** σκιαγραφεί έναν ολοκληρωμένο οδικό χάρτη για την προώθηση της ισότητας για λεσβίες, γκέι, αμφιφυλόφιλα, τρανς, ίντερσεξ και κουίρ άτομα σε όλα τα κράτη μέλη. Οι βασικοί πυλώνες της περιλαμβάνουν την καταπολέμηση των διακρίσεων, τη διασφάλιση της ασφάλειας, τη δημιουργία συμπεριληπτικών κοινωνιών και την προώθηση των ΛΟΑΤΚΙQ+ δικαιωμάτων σε παγκόσμιο επίπεδο. Η στρατηγική δίνει έμφαση στην ανάγκη για νομική αναγνώριση, συμπεριληπτική υγειονομική περίθαλψη, επιβολή

αντιδιακριτικών πολιτικών και συλλογή δεδομένων — όλα αυτά αποτελούν δείκτες βάσει των οποίων μπορεί να αξιολογηθεί η εθνική πρόοδος.

Στις πέντε χώρες της παρούσας έκθεσης, η **ευθυγράμμιση με τα πλαίσια της ΕΕ** διαφέρει σημαντικά, ιδίως ως προς τη νομική μεταχείριση της ταυτότητας φύλου και τις προστασίες για τα ίντερσεξ άτομα::

- **Ισπανία:** Επιδεικνύει ισχυρή προσήλωση στους στόχους της στρατηγικής της ΕΕ, ιδιαίτερα με τον **Νόμο για τα Τρανς (2023)**, τον **Νόμο Zero10 (2022)** και τις προστασίες για τα ίντερσεξ άτομα μέσω διαφόρων εθνικών και περιφερειακών πλαισίων. Η Ισπανία αποτελεί επίσης παράδειγμα της έμφασης της ΕΕ στον αυτοπροσδιορισμό, την πρόσβαση στην υγεία και την αντιδιακριτική προστασία.
- **Ελλάδα:** Έχει σημειώσει σημαντικά βήματα με την απαγόρευση των θεραπειών μεταστροφής, τη νομική αναγνώριση του γάμου μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου και τις **προστασίες για ίντερσεξ ανηλίκους** — εναρμονιζόμενη σε μεγάλο βαθμό με τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Ωστόσο, παραμένουν προκλήσεις στην εφαρμογή και στην αποδοχή σε αγροτικές περιοχές, ιδιαίτερα σε ζητήματα θεσμικής ευαισθησίας και πρόσβασης σε υπηρεσίες.
- **Ιρλανδία:** Σε μεγάλο βαθμό ευθυγραμμισμένη με τα ευρωπαϊκά πρότυπα ως προς τη νομική αναγνώριση φύλου και την προστασία της νεολαίας. Παρόλα αυτά, ζητήματα που αφορούν τη διαθεματικότητα και την **ισότητα στην υγεία** παραμένουν ανεπαρκώς αντιμετωπισμένα, αφήνοντας κενά στη συνολική συμπερίληψη, ιδίως για **ενήλικες, μετανάστες ή φυλετικές μειονότητες**.
- **Λιθουανία:** Εμφανίζει μερική ευθυγράμμιση, κυρίως μέσω μεταρρυθμίσεων στην υγεία για τρανς άτομα και νομικών πρωτοβουλιών, όπως η ομάδα εργασίας για το καθεστώς φύλου. Ωστόσο, υστερεί στην εκπλήρωση των εκκλήσεων της **στρατηγικής της ΕΕ** για ολοκληρωμένη αντιδιακριτική προστασία, καθώς εξαιρεί την ταυτότητα φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου από τους εθνικούς νόμους ισότητας.
- **Κύπρος:** Έχει κάνει βήματα προς την ευθυγράμμιση, συμπεριλαμβανομένης της ποινικοποίησης των θεραπειών μεταστροφής, αλλά στερείται μιας συνεκτικής **εθνικής στρατηγικής ΛΟΑΤΚΙQ+**. Δεν πληροί ακόμη πλήρως τις προσδοκίες της ΕΕ σχετικά με τη νομική αναγνώριση φύλου, την ολοκληρωμένη υγειονομική περίθαλψη ή τη θεσμική λογοδοσία.

Επιπλέον, η Οδηγία για την **Ισότητα στην Απασχόληση (2000/78/ΕΚ)** και η **Οδηγία για την Ισότητα λόγω Φυλετικής ή Εθνοτικής Καταγωγής (2000/43/ΕΚ)** απαιτούν από τα κράτη μέλη να απαγορεύουν τις διακρίσεις στην απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση. Παρόλο που όλες οι χώρες έχουν εισαγάγει κάποια μορφή αντιδιακριτικής νομοθεσίας, τα **κενά στην εφαρμογή παραμένουν σημαντικά**, ειδικά για τρανς, μη δυαδικά και ίντερσεξ άτομα.

Κύρια Κενά στη Συμμόρφωση με την ΕΕ:

- Έλλειψη νομικής αναγνώρισης φύλου για μη δυαδικά άτομα
- Περιορισμένες ή ανύπαρκτες ειδικές προστασίες για ίντερσεξ
- Άνιση εφαρμογή των αντιδιακριτικών νόμων
- Ανεπαρκής συλλογή διαθεματικών δεδομένων και αποσπασματική αναφορά

Για να μπορέσει η στρατηγική της ΕΕ να εκπληρώσει τον μετασχηματιστικό της ρόλο, οι εθνικές κυβερνήσεις πρέπει να ξεπεράσουν τη βασική συμμόρφωση και να ενσωματώσουν αυτές τις αρχές

σε συντονισμένα, καλά χρηματοδοτούμενα και εφαρμόσιμα εθνικά σχέδια δράσης με τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και την ανεξάρτητη εποπτεία.

Συνεντεύξεις και Ομαδικές Συζητήσεις Εστίασης

Περίληψη Συνεντεύξεων

Το κοινοπρακτικό σχήμα πραγματοποίησε συνεντεύξεις με έως και 225 ενδιαφερόμενους φορείς. Διοργανώθηκαν 3 συνεδρίες συνεντεύξεων με 3 διαφορετικές ομάδες στόχους από κάθε εταίρο. Οι ομάδες στόχοι των συνεντεύξεων ήταν τρανς και ίντερσεξ άτομα, επαγγελματίες υγείας και εργοδότες. Συλλέχθηκε ποικιλία ευρημάτων και δεδομένων. Συζητήθηκαν και καταγράφηκαν προσωπικές εμπειρίες και αφηγήσεις για τον εντοπισμό των δυσκολιών και ζητημάτων που υπάρχουν στο σύστημα υγείας, στον χώρο εργασίας και στην κοινωνία. Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων αποτυπώθηκαν διαφορές και ομοιότητες. Οι χώρες με καλύτερους νόμους και πολιτικές (Ισπανία και Ιρλανδία) παρέχουν ελαφρώς καλύτερες συνθήκες για τα τρανς και ίντερσεξ άτομα. Η κοινωνία παίζει καθοριστικό ρόλο τόσο στην ένταξη όσο και στη διάκριση σε κάθε στάδιο της ζωής των τρανς και ίντερσεξ ατόμων. Η ευαισθητοποίηση, η εκπαίδευση και οι νόμοι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού περιβάλλοντος. Αντίθετα, οι χώρες που δεν έχουν κάνει τόσο μεγάλα βήματα σε νόμους και πολιτικές (Λιθουανία, Κύπρος) διατηρούν την κοινωνία ανενημέρωτη, χωρίς συμπερίληψη, με διακρίσεις και δυσκολίες παντού. Πρέπει να τονιστεί ότι δεν έχουν σημασία μόνο οι νόμοι και οι πολιτικές· διακρίσεις μπορεί να παρατηρηθούν και σε χώρες με καλές στρατηγικές και πολιτικές, όπως επίσης καλά παραδείγματα και πρακτικές μπορεί να εντοπιστούν σε χώρες χωρίς συγκεκριμένες πολιτικές. Ακολουθούν τα δεδομένα και τα ευρήματα από τις συνεντεύξεις, τα οποία αναλύθηκαν και παρουσιάζονται.

Ισπανία

Συνεντεύξεις

Οι συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν στην Ισπανία από τρεις διαφορετικούς οργανισμούς (Somos, Instituto Ikigai και Solidaridad Sin Fronteras) έδωσαν χρήσιμες οπτικές από 35 εργοδότες, 32 επαγγελματίες υγείας και 50 τρανς και ίντερσεξ άτομα σχετικά με την ένταξη στον χώρο εργασίας, την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και τις ευρύτερες κοινωνικές προκλήσεις. Η παρούσα έκθεση συνοψίζει τα ευρήματα από τις συνεντεύξεις και τα ερωτηματολόγια που πραγματοποιήθηκαν στην Ισπανία με εργοδότες, επαγγελματίες υγείας καθώς και με τρανς και ίντερσεξ άτομα. Τα αποτελέσματα εξετάζουν την κατάσταση της ένταξης στον χώρο εργασίας, την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και τις γενικότερες δομικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι τρανς και ίντερσεξ κοινότητες.

Οι εργοδότες περιέγραψαν γενικά τους χώρους εργασίας τους ως περιβάλλοντα ένταξης, αποδίδοντας αυτό περισσότερο σε αξίες των νεότερων γενεών παρά σε θεσμοθετημένες πολιτικές ποικιλομορφίας. Αν και πολλοί δήλωσαν δέσμευση στην ενσωμάτωση, αυτή στηριζόταν συχνά στην

προσωπική καλή θέληση και όχι σε οργανωμένη, θεσμική υποστήριξη. Η ένταξη αντιμετωπιζόταν συχνά ως κάτι αυτονόητο και όχι ως αποτέλεσμα συνειδητής καλλιέργειας, με τους περισσότερους εργοδότες να παραδέχονται ότι δεν είχαν ποτέ απασχολήσει συνειδητά τρανς ή ίντερσεξ άτομο. Ωστόσο, υπήρχε σαφής διάθεση και προθυμία να μάθουν, με αρκετούς να αναγνωρίζουν την ανάγκη για ηγετική καθοδήγηση, συστηματική εκπαίδευση και σαφή πρωτόκολλα κατά των διακρίσεων. Οι απαντήσεις στα ερωτηματολόγια το επιβεβαίωσαν, δείχνοντας ότι μόνο μια μειοψηφία οργανισμών διέθετε συγκεκριμένες διαδικασίες για την κάλυψη των αναγκών των τρανς και ίντερσεξ εργαζομένων. Οι δράσεις για την προώθηση της ένταξης ήταν συνήθως εσωτερικές και άτυπες, με λίγους οργανισμούς να συνεργάζονται με ΛΟΑΤΚΙ+ ομάδες ή να προσφέρουν στοχευμένες επικοινωνιακές ή εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες. Αναδείχθηκαν επίσης κενά γνώσεων, ιδίως σχετικά με νομικές διαδικασίες όπως η αλλαγή ονόματος και φύλου σε αρχεία εργασίας, γεγονός που υπογραμμίζει την ανάγκη για καλύτερη νομική κατάρτιση και σαφείς κατευθυντήριες οδηγίες.

Αντίθετα, τα τρανς και ίντερσεξ άτομα παρουσίασαν μια πιο δύσκολη εικόνα της καθημερινής τους ζωής. Πολλά ανέφεραν σοβαρά εμπόδια στην απασχόληση, με ορισμένα να καταφεύγουν στην εργασία του σεξ λόγω έλλειψης νομικής αναγνώρισης ή εργασιακών ευκαιριών. Η αποστολή βιογραφικών συχνά δεν είχε καμία ανταπόκριση, ενώ τα προγράμματα κοινωνικής ένταξης που υλοποιούσαν ΜΚΟ αποτελούσαν σε κάποιες περιπτώσεις τη μοναδική δίοδο προς την εργασία. Ο σεβασμός τόσο στην υγεία όσο και στον χώρο εργασίας περιγράφηκε ως ασυνεπής και συχνά αντιμετωπιζόταν ως θέμα τύχης παρά ως κατοχυρωμένο δικαίωμα. Στον τομέα της υγείας, οι συμμετέχοντες περιέγραψαν προβλήματα όπως λανθασμένη αναγνώριση φύλου, επικριτικές στάσεις ιδίως απέναντι στην εργασία του σεξ ή στη σεξουαλικότητα και περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες επιβεβαίωσης φύλου. Οι μετανάστες αντιμετώπιζαν ακόμη μεγαλύτερα εμπόδια, όπως την αδυναμία απόκτησης κάρτας υγείας ή την αδυναμία αλλαγής των στοιχείων φύλου τους σε επίσημα έγγραφα.

Η μεγάλη πλειοψηφία των τρανς συμμετεχόντων ανέφερε ότι είχε βιώσει διακρίσεις κατά την πρόσληψη ή στην εργασία και πολλοί απέφευγαν να δηλώσουν την ταυτότητά τους από φόβο. Η γνώση για τις νομικές προστασίες ήταν περιορισμένη, με τα δύο τρίτα των συμμετεχόντων να μην γνωρίζουν τα δικαιώματά τους ή τον τρόπο να τα διεκδικήσουν. Πολλοί εξέφρασαν δισταγμό ή φόβο να προσφύγουν νομικά σε περιπτώσεις διακρίσεων. Όσοι τελικά βρήκαν εργασία εργάζονταν συχνά σε άτυπες ή επισφαλείς θέσεις, ενώ η ψυχολογική υποστήριξη ήταν είτε ανεπαρκής είτε απρόσιτη. Μερικοί συμμετέχοντες ανέφεραν καλύτερες εμπειρίες σε κλινικές που συνεργάζονταν με ΜΚΟ, αλλά η πρόσβαση σε τέτοιες υπηρεσίες δεν ήταν σταθερή.

Οι συνεντεύξεις με επαγγελματίες υγείας αποκάλυψαν έντονη δέσμευση για την παροχή φροντίδας σε τρανς και ίντερσεξ ασθενείς, αλλά ταυτόχρονα ανέδειξαν μια εκτεταμένη θεσμική απροετοιμασία. Πολλοί επαγγελματίες παραδέχθηκαν ότι είχαν λάβει ελάχιστη ή καθόλου εκπαίδευση σχετικά με θέματα που αφορούν ειδικά τα τρανς άτομα είτε κατά τη διάρκεια των σπουδών τους είτε στους τρέχοντες ρόλους τους. Αυτή η έλλειψη συστηματικής εκπαίδευσης και καθοδήγησης οδηγούσε συχνά σε αβεβαιότητα και σε ακούσια περιθωριοποίηση ή βλάβη. Παρότι οι προθέσεις ήταν συνήθως θετικές, η απουσία σαφών πρωτοκόλλων, κατάλληλων εργαλείων και συνεχιζόμενης εκπαίδευσης είχε ως αποτέλεσμα η παρεχόμενη φροντίδα να μην καλύπτει συχνά τις ανάγκες των τρανς και

ίντερσεξ ασθενών. Τα δεδομένα των ερωτηματολογίων έδειξαν ότι μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό των συμμετεχόντων θεώρησε πως οι επαγγελματίες υγείας ήταν επαρκώς ενημερωμένοι για τις ανάγκες των τρανς και ίντερσεξ ατόμων.

Τρανς γυναίκα: «Οι γενικοί γιατροί σε στέλνουν σε ψυχίατρο πριν ξεκινήσεις ορμονική θεραπεία. Οι ενδοκρινολόγοι εφαρμόζουν θεραπείες από 15 χρόνια και δεν ενημερώνονται για τις νέες εξελίξεις. Κανείς δεν γνωρίζει πώς να αντιμετωπίσει ακόμη και βασικά ζητήματα υγείας των γεννητικών οργάνων μετά τη χειρουργική επέμβαση, όπως οι μολύνσεις. Στη δουλειά, χρησιμοποιούν δικαιολογίες για να μην ενημερώσουν το όνομά μου ή να κάνουν νέο συμβόλαιο.»

Παρά τις δυσκολίες αυτές, ο συνολικός τόνος των συνεντεύξεων ήταν ένας τόνος ανθεκτικότητας και συγκρατημένης αισιοδοξίας. Οι τρανς συμμετέχοντες τόνισαν ότι, αν και οι εμπειρίες τους ήταν δύσκολες, τους βοήθησαν να αναπτύξουν δύναμη και ισχυρή αίσθηση ταυτότητας. Κάλεσαν σε συστημικές μεταρρυθμίσεις, οι οποίες θα περιλαμβάνουν εκπαίδευση από νωρίς σχετικά με τις τρανς ταυτότητες, υποχρεωτική κατάρτιση για επαγγελματίες υγείας και ανθρώπινου δυναμικού, καθώς και καλύτερο συντονισμό μεταξύ δημόσιων θεσμών ώστε να διασφαλίζεται ότι τα δικαιώματα των τρανς τηρούνται με συνέπεια.

Οι συνεντεύξεις τόσο με εργοδότες όσο και με επαγγελματίες υγείας αποκάλυψαν μια αυξανόμενη πολιτισμική προθυμία στήριξης της ένταξης των τρανς και ίντερσεξ ατόμων. Ωστόσο, αυτή η αλλαγή στάσης δεν συνοδεύεται ακόμη από αντίστοιχη πολιτική ή υποδομή. Η υπόθεση ότι η ένταξη είναι αυτονόητη, χωρίς συγκεκριμένη δράση, μπορεί στην πραγματικότητα να εμποδίζει την πρόοδο, δημιουργώντας μια ψευδή αίσθηση επιτυχίας.

Εργοδότες

- **Αντίληψη για την ένταξη:** Οι χώροι εργασίας θεωρούνται γενικά συμπεριληπτικοί, κυρίως λόγω αξιών νεότερων γενεών και όχι χάρη σε επίσημες πολιτικές.
- **Κενά πολιτικής:** Ελάχιστοι οργανισμοί διαθέτουν συγκεκριμένες πολιτικές ή πρωτόκολλα ανθρώπινου δυναμικού για την ένταξη τρανς/ίντερσεξ ατόμων.
- **Κενά γνώσεων:** Έλλειψη κατανόησης σχετικά με τις νομικές διαδικασίες αλλαγής φύλου/ονόματος σε αρχεία απασχόλησης.
- **Συνεργασία:** Περιορισμένη συνεργασία με ΛΟΑΤΚΙ+ οργανώσεις ή παροχή δομημένης εκπαίδευσης.

Τρανς και Ίντερσεξ Άτομα

- **Εμπόδια στην απασχόληση:** Υψηλή ανεργία, εμπειρίες διακρίσεων· ορισμένα άτομα κατέφυγαν στην εργασία του σεξ.
- **Νομική επίγνωση:** Τα 2/3 δεν γνώριζαν τα νομικά τους δικαιώματα ή τον τρόπο άσκησής τους.
- **Εμπειρίες στον τομέα υγείας:**

- ο Συχνά περιστατικά λανθασμένης αναγνώρισης φύλου και στιγματισμού.
- ο Οι ΜΚΟ πρόσφεραν καλύτερες εμπειρίες, αλλά με άνιση προσβασιμότητα.
- **Ψυχική υγεία:** Υποστήριξη ανεπαρκής ή απρόσιτη· μεγάλη ανάγκη για εξειδικευμένη φροντίδα.

Επαγγελματίες Υγείας

- **Εκπαίδευση:** Πολύ περιορισμένη κατάρτιση σε θέματα τρανς/ίντερσεξ.
- **Ετοιμότητα:** Διάθεση για βελτίωση, αλλά ανάγκη για δομημένα πρωτόκολλα, εργαλεία και καθοδήγηση.

Βασικά Συμπεράσματα

- Η ένταξη θεωρείται συχνά δεδομένη και όχι θεσμικά κατοχυρωμένη.
- Απαιτούνται δομικές μεταρρυθμίσεις και εκπαίδευση τόσο στον χώρο εργασίας όσο και στην υγεία.

Οι επιχειρηματίες και εργοδότες περιέγραψαν τα επαγγελματικά τους περιβάλλοντα ως γενικά συμπεριληπτικά, κάτι που διαμορφώνεται κυρίως από τις στάσεις και τις αξίες των νεότερων γενεών παρά από τυποποιημένες πολιτικές. Αν και οι συμμετέχοντες δήλωσαν δέσμευση στην ένταξη, έγινε σαφές ότι αυτή συχνά θεωρείται δεδομένη και όχι ενεργά καλλιεργημένη. Υπογράμμισαν τη σημασία της ηγεσίας, της συστηματικής εκπαίδευσης και των θεσμοθετημένων πολιτικών κατά των διακρίσεων ως βασικά στοιχεία που λείπουν από πολλούς χώρους εργασίας. Παρότι οι περισσότεροι δεν είχαν ακόμη συναντήσει τρανς ή ίντερσεξ άτομα εντός των οργανισμών τους, εξέφρασαν διάθεση και προθυμία να μάθουν. Ορισμένοι αναγνώρισαν ότι η ένταξη πρέπει να ξεπερνά την καλή θέληση και να ενισχύεται μέσω δομημένων συστημάτων υποστήριξης, δράσεων ευαισθητοποίησης και εκπαιδευτικών προγραμμάτων κατά των προκαταλήψεων, ώστε να ξεπεραστούν ασυνείδητα στερεότυπα και φόβοι.

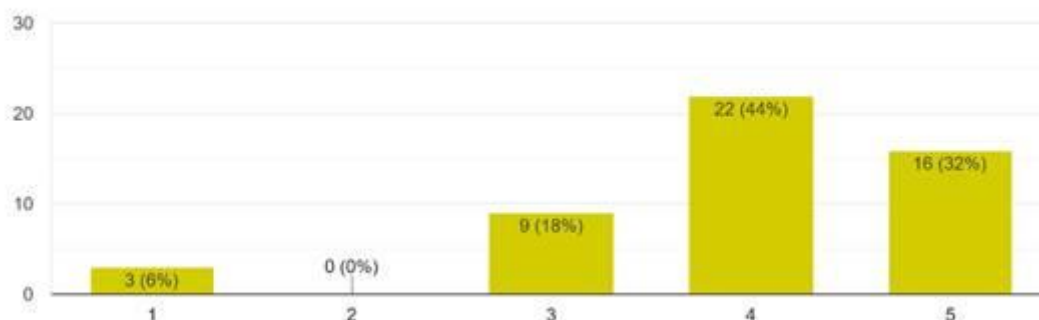
Οι εργοδότες ανέφεραν μια γενική θετική διάθεση στην ένταξη, αν και οι περισσότεροι παραδέχθηκαν ότι δεν είχαν συνεργαστεί ποτέ άμεσα με τρανς ή ίντερσεξ άτομα. Παρόλο που αυτή η θετική διάθεση είναι ενθαρρυντική, στηρίζεται συχνά στην ατομική καλή θέληση και όχι σε θεσμοθετημένες πολιτικές. Σύμφωνα με τις απαντήσεις στα ερωτηματολόγια, μόνο μια μειοψηφία οργανισμών διαθέτει πρωτόκολλα που να αφορούν ειδικά τρανς ή ίντερσεξ εργαζόμενους. Οι περισσότερες δράσεις για την ένταξη παραμένουν εσωτερικές, χωρίς συνεργασίες με ΛΟΑΤΚΙ+ οργανώσεις ή στοχευμένη επικοινωνία. Η εκπαίδευση σε ζητήματα ταυτότητας φύλου είναι σπάνια, αν και αρκετοί ερωτηθέντες εξέφρασαν ενδιαφέρον για τέτοιες πρωτοβουλίες.

Τα ερωτηματολόγια ανέδειξαν επίσης την ανάγκη για σαφήνεια σε νομικές διαδικασίες, όπως η αλλαγή ονόματος και φύλου στα εργασιακά αρχεία, καθώς αρκετοί παραδέχθηκαν ότι δεν είχαν αυτή

τη γνώση. Υπάρχει σαφές κενό σε επίσημους μηχανισμούς, αλλά και προθυμία για βελτίωση εφόσον παρασχεθούν τα κατάλληλα εργαλεία και η απαραίτητη πληροφόρηση.

El personal sanitario respeta mi identidad de género y mis necesidades.

50 απαντήσεις

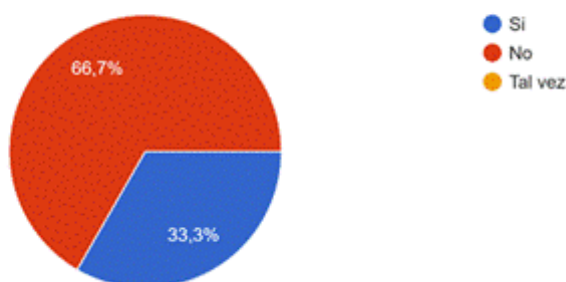
Πίνακας 1: Το ιατρικό προσωπικό σέβεται την ταυτότητα φύλου μου και τις ανάγκες μου. (Κλίμακα 1-5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)

Οι συνεντεύξεις με τρανς και ίντερσεξ άτομα παρουσίασαν μια πιο δύσκολη εικόνα. Οι περισσότεροι συμμετέχοντες περιέγραψαν σημαντικά εμπόδια στην πρόσβαση σε εργασία, με πολλούς να έχουν καταφύγει στην εργασία του σεξ λόγω έλλειψης νομικής αναγνώρισης ή ευκαιριών απασχόλησης. Η αποστολή βιογραφικών σπανίως οδηγούσε σε συνεντεύξεις, ενώ μόνο μέσω προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης που υλοποιούσαν ΜΚΟ κατάφεραν αρκετοί να βρουν κάποια μορφή απασχόλησης. Υπήρχε η αίσθηση ότι ο σεβασμός και η σωστή μεταχείριση είτε στον χώρο της υγείας είτε στον χώρο εργασίας συχνά αποτελούσαν ζήτημα τύχης και όχι κατοχυρωμένο δικαίωμα.

Στον τομέα της υγείας, οι βασικές δυσκολίες περιλάμβαναν τη λανθασμένη αναγνώριση φύλου (misgendering), την έλλειψη πρόσβασης σε υπηρεσίες επιβεβαίωσης φύλου και τις επικριτικές στάσεις επαγγελματιών, ιδιαίτερα σε ζητήματα που αφορούσαν τη σεξουαλικότητα ή την εργασία του σεξ. Οι μετανάστες αντιμετώπιζαν πρόσθετα εμπόδια, όπως την αδυναμία απόκτησης κάρτας υγείας ή την αδυναμία να αλλάξουν νομικά τα στοιχεία φύλου τους.

¿Conoce la protección jurídica de las personas trans e intersexuales en su país?

9 απαντήσεις

Πίνακας 2: Γνωρίζετε τις νομικές προστασίες των τρανς και ίντερσεξ ατόμων στη χώρα σας;

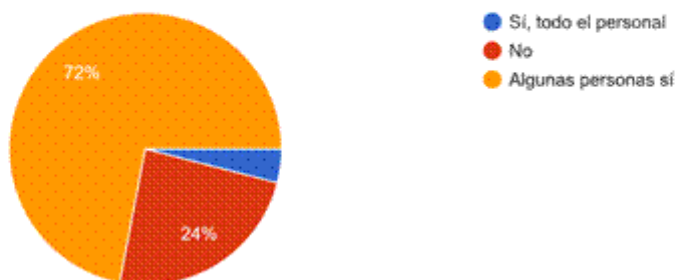
- Ναι – 33,3%
- Όχι – 66,7%
- Ίσως – 0%

Οι εμπειρίες ζωής που μοιράστηκαν τα τρανς και ίντερσεξ άτομα αντανakλούν συνεχιζόμενα δομικά εμπόδια. Πολλοί περιέγραψαν δυσκολίες στην πρόσβαση στην εργασία—από την απροκάλυπτη διάκριση έως τον συστημικό αποκλεισμό λόγω μεταναστευτικού καθεστώτος. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου, η συντριπτική πλειοψηφία έχει βιώσει διακρίσεις στον χώρο εργασίας ή κατά τη διαδικασία πρόσληψης. Πολλοί δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους ή αισθάνονται ανασφάλεια στο να αναζητήσουν νομική προστασία. Όσοι εργάζονται συχνά δεν αποκαλύπτουν την ταυτότητά τους από φόβο κακής μεταχείρισης. Ένας σημαντικός αριθμός συμμετεχόντων αναγκάστηκε να στραφεί σε άτυπες ή επισφαλείς μορφές εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της εργασίας του σεξ, για να επιβιώσει.

Οι απαντήσεις τόσο από τις συνεντεύξεις όσο και από τα ερωτηματολόγια δείχνουν ένα σύστημα που στερείται ευαισθησίας και επαρκούς εκπαίδευσης. Οι ίδιοι οι επαγγελματίες υγείας παραδέχθηκαν ότι είχαν λάβει ελάχιστη ή καθόλου εκπαίδευση σχετικά με τις τρανς ή ίντερσεξ ταυτότητες—είτε κατά τη διάρκεια των σπουδών τους είτε αργότερα μέσω της επαγγελματικής τους ανάπτυξης.

¿Consideras que el personal médico de tu zona está informado sobre las necesidades de los pacientes trans e intersex?

50 απαντήσεις

Πίνακας 3: Θεωρείτε ότι το ιατρικό προσωπικό στην περιοχή σας είναι ενημερωμένο σχετικά με τις ανάγκες των τρανς και ίντερσεξ ασθενών;

- Ναι – 4%
- Όχι – 24%
- Ορισμένοι/ες ναι – 72%

Οι τρανς και ίντερσεξ συμμετέχοντες επανειλημμένα ανέδειξαν ζητήματα όπως η λανθασμένη αναγνώριση φύλου, οι παρεμβατικές ερωτήσεις ή ακόμη και η άρνηση παροχής φροντίδας. Οι

μετανάστες, ειδικότερα, βρέθηκαν αντιμέτωποι με πρόσθετα διοικητικά εμπόδια, όπως η αδυναμία πρόσβασης σε κάρτα υγείας, γεγονός που περιόριζε ακόμη περισσότερο τη δυνατότητά τους να λάβουν επαρκή φροντίδα.

Τρανς άνδρας: «Έλλειψη σεβασμού, ακατάλληλη γλώσσα, πολύς φόβος όταν πηγαίνω στον γυναικολόγο, απουσία σεβασμού προς την ταυτότητα και την ιδιωτικότητα μου. Ζω στη Σόρια και οι ενδοκρινολόγοι πλέον δεν μας δέχονται εδώ πρέπει να πηγαίνουμε στη Μπούργκος και περιμένω ήδη έναν χρόνο για ραντεβού.»

Τα ερωτηματολόγια επιβεβαιώνουν αυτές τις αφηγήσεις. Η πλειονότητα των τρανς συμμετεχόντων αξιολόγησε τις εμπειρίες τους στην υγειονομική περίθαλψη ως «κακές» ή «πολύ κακές», ενώ σχεδόν όλοι ανέφεραν ότι αντιμετώπισαν τουλάχιστον μία μορφή διάκρισης ή παρεξήγησης. Η ψυχική υποστήριξη είναι είτε απρόσιτη είτε ακατάλληλη για τις ανάγκες τους. Μερικοί βρήκαν καλύτερη μεταχείριση σε κλινικές που συνδέονται με ΜΚΟ, αλλά η πρόσβαση παραμένει ασυνεπής

Μη δυαδικό άτομο: «Ένας ιδιώτης ψυχίατρος cisgender, ετεροφυλόφιλος, λευκός άνδρας, μέσης ηλικίας μου είπε ότι είμαι “απλώς μια γυναίκα που ζητά προσοχή.”»

Παρά τις δυσκολίες, ο τόνος των συνεντεύξεων παρέμεινε ελπιδοφόρος. Πολλοί τρανς συμμετέχοντες αναγνώρισαν ότι οι δύσκολες εμπειρίες τους ενίσχυσαν την ανθεκτικότητά τους. Ζήτησαν συστημικές μεταρρυθμίσεις, όπως εκπαίδευση από νωρίς για τις τρανς ταυτότητες, υποχρεωτική κατάρτιση για επαγγελματίες υγείας και ανθρώπινου δυναμικού, καθώς και καλύτερο συντονισμό μεταξύ δημόσιων υπηρεσιών ώστε να διασφαλίζεται η σταθερή τήρηση των δικαιωμάτων των τρανς.

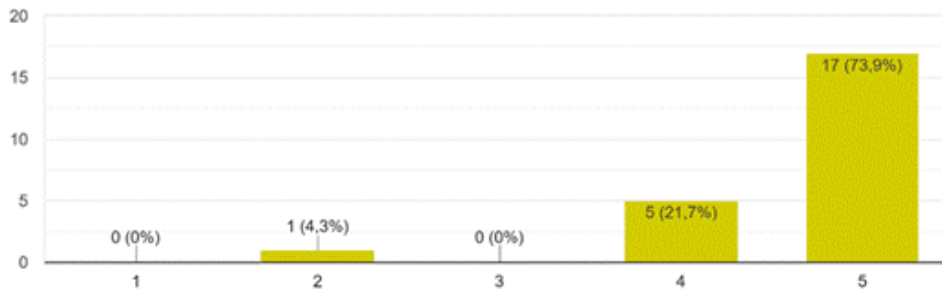
Τρανς άνδρας: «Όταν πηγαίνω στον γυναικολόγο, μου έχουν πει αρκετές φορές ότι μάλλον βρίσκομαι σε λάθος μέρος. Τους διορθώνω, ζητούν συγγνώμη και μετά όλα συνεχίζουν κανονικά.»

Οι δύο ομάδες συνεντεύξεων αποκάλυψαν ότι, αν και υπάρχει μια πολιτισμική στροφή προς την αποδοχή, αυτή δεν συνοδεύεται ακόμη από συστημική ετοιμότητα ή πρακτική υποστήριξη. Η υπόθεση ότι η ένταξη είναι αυτονόητη σε ορισμένους χώρους μπορεί στην πραγματικότητα να καθυστερεί ή να αποτρέπει την εφαρμογή ουσιαστικών πολιτικών. Τα ευρήματα αυτά υπογραμμίζουν την επείγουσα ανάγκη για δομημένες προσπάθειες ένταξης, ιδιαίτερα στην απασχόληση και την υγεία, ώστε να γεφυρωθεί το χάσμα ανάμεσα στην πρόθεση και στην πραγματική εμπειρία ζωής.

Τρανς

γυναίκα:

«Ζω συνεχώς με φόβο, άγχος και στρες όταν συναναστρέφομαι με άλλους ανθρώπους, χωρίς να ξέρω ποιες είναι οι προθέσεις τους. Ζω σχεδόν απομονωμένη και εκτίθεται σε πολλούς κινδύνους υγείας.»

Πίνακας 4: Ο χώρος εργασίας μας καλλιεργεί κουλτούρα σεβασμού και ένταξης για όλους τους εργαζομένους. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)

Οι συνεντεύξεις με επαγγελματίες υγείας στην Ισπανία αποκάλυψαν ισχυρή δέσμευση για την παροχή φροντίδας σε τρανς και ίντερσεξ άτομα, αλλά και επίμονα κενά στην θεσμική ετοιμότητα και την επαγγελματική κατάρτιση. Πολλοί επαγγελματίες εξέφρασαν έλλειψη επαρκών γνώσεων και καθοδήγησης σχετικά με την κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών των τρανς και ίντερσεξ ασθενών. Η απουσία δομημένων πρωτοκόλλων, η ανεπαρκής νομική γνώση και ο περιορισμένος αριθμός εκπαιδευτικών πόρων ένταξης αποτέλεσαν κοινά μοτίβα. Ακόμη και όταν υπήρχαν καλές προθέσεις, η έλλειψη συγκεκριμένων εργαλείων και συνεχούς υποστήριξης οδηγούσε συχνά σε ακούσια βλάβη ή αποκλεισμό. Υπάρχει σαφής ανάγκη για συστημική αλλαγή, που να περιλαμβάνει την ενσωμάτωση συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, πιο ξεκάθαρα πλαίσια και βελτιωμένες πρακτικές επικοινωνίας εντός των υγειονομικών θεσμών.

Τρανς

άνδρας:

«Υπάρχουν περιβάλλοντα στον χώρο εργασίας μου όπου δεν μπορείς να πεις ότι είσαι τρανς άτομο, γιατί υπάρχουν ομοφοβικοί άνθρωποι. Στη δική μου περίπτωση, είμαι τρανς άνδρας και έχω “cis passing,” οπότε το εκμεταλλεύομαι και περνάω απαρατήρητος — δεν με ρωτούν. Όμως όταν τους μιλήσεις, είναι ομοφοβικοί. Αυτή είναι η θλιβερή πραγματικότητα. Για τις τρανς γυναίκες, ο χώρος εργασίας είναι ακόμη πιο προβληματικός, γιατί οι περισσότερες δεν έχουν το “cis passing” που έχουμε κάποιοι τρανς άνδρες, οπότε υφίστανται περισσότερες διακρίσεις. Αυτό είναι πολύ λυπηρό και κάτι στο οποίο η κοινωνία πρέπει πραγματικά να δουλέψει.»

Επιπλέον, ενώ πολλοί εργοδότες αναγνωρίζουν τη σημασία του σεβασμού στη διαφορετικότητα, λίγοι έχουν εφαρμόσει ολοκληρωμένες πολιτικές που να αντιμετωπίζουν ειδικά τις πραγματικότητες των τρανς και ίντερσεξ εργαζομένων. Η απουσία στοχευμένης εκπαίδευσης, η περιορισμένη γνώση των υπάρχοντων δικαιωμάτων και η εξάρτηση από άτυπες προσεγγίσεις συμβάλλουν στην αβεβαιότητα και την ασυνέπεια στη διαχείριση της ένταξης. Ορισμένοι εργοδότες ανέφεραν ότι νιώθουν υποστηρικτικοί, αλλά δεν γνωρίζουν πώς να δράσουν χωρίς περαιτέρω καθοδήγηση.

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσω συνεντεύξεων και ερωτηματολογίων στην Ισπανία προσφέρουν μια πολυδιάστατη εικόνα των εμπειριών των τρανς και ίντερσεξ ατόμων, της ετοιμότητας και των

στάσεων των επαγγελματιών υγείας, καθώς και των προσπαθειών ένταξης των εργοδοτών. Παρά τα βήματα προόδου, οι συστημικές προκλήσεις εξακολουθούν να επηρεάζουν την ευημερία και τα δικαιώματα των τρανς και ίντερσεξ ανθρώπων τόσο στον χώρο της υγείας όσο και στον χώρο εργασίας.

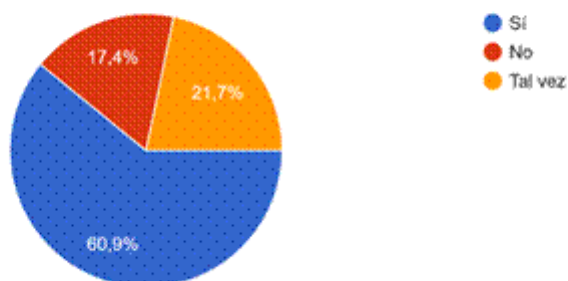
Τρανς

γυναίκα:

«Η μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετώπισα ήταν οι διακρίσεις που, ως τρανς άτομο, αναγκάστηκα να υπομείνω — ο αποκλεισμός από την κοινωνία.»

¿Siente que las políticas de su lugar de trabajo son suficientes para apoyar la inclusión?

23 απαντήσεις

Πίνακας 5: Θεωρείτε ότι οι πολιτικές του χώρου εργασίας σας είναι επαρκείς για την υποστήριξη της ένταξης;

- Ναι – 60,9%
- Όχι – 17,4%
- Ίσως – 21,7%

Συναντήσεις Ομάδων Εστίασης (Focus groups)

Οι οργανισμοί **Somos**, **Instituto Ikigai** και **Solidaridad Sin Fronteras (SSF)** οργάνωσαν τρεις συναντήσεις ομάδων εστίασης στην Ισπανία. Περίπου 40 ενδιαφερόμενοι φορείς συμμετείχαν στις διαδικτυακές συναντήσεις. Κατά τη διάρκεια αυτών, παρουσιάστηκαν τα ευρήματα της μελέτης και των συνεντεύξεων και ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να σχολιάσουν και να συζητήσουν.

Focus group Somos

Η συζήτηση επικεντρώθηκε στο αν είναι σημαντικό ή όχι να θεσπίζονται νόμοι που, με κάποιον τρόπο, να απαιτούν από τις εταιρείες και τους εργαζόμενους να παρακολουθούν εκπαιδεύσεις ποικιλομορφίας, ώστε να διασφαλίζεται η σωστή μεταχείριση των πελατών ή των χρηστών υπηρεσιών. Υποστηρίχθηκε ότι η υποχρεωτική εκπαίδευση θα μπορούσε να έχει αρνητικό αντίκτυπο στον τρόπο με τον οποίο αυτή γίνεται αντιληπτή από τις επιχειρήσεις. Ωστόσο, τονίστηκε ότι η αφή

της σωστής μεταχείρισης των τρανς ατόμων αποκλειστικά στη διακριτική ευχέρεια του κάθε ατόμου οδηγεί δυστυχώς σε πολλά περιστατικά διακρίσεων. Τελικά, οι νόμοι προσφέρουν εγγυήσεις προστασίας για ευάλωτους πληθυσμούς, όπως τα τρανς άτομα. Παράλληλα, παρά την «καλή θέληση» και την πρόσληψη με βάση την αξία και όχι την ταυτότητα, τα τρανς άτομα συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν εξαιρετικά υψηλά ποσοστά ανεργίας. Υπογραμμίστηκε επίσης η σημασία ύπαρξης διαφορετικών προφίλ σε εταιρείες, χωρίς όμως να καταφεύγουν σε θετική διάκριση.

Focus group Instituto Ikigai

Οι συμμετέχοντες τόνισαν τη σημασία της ευαισθητοποίησης και της αντιμετώπισης της άγνοιας και της βίας απέναντι στην τρανς και ίντερσεξ κοινότητα. Η ένταξη ορίστηκε ευρύτερα ως η δημιουργία σεβαστικών, ενημερωμένων και υποστηρικτικών περιβαλλόντων, όπου τα άτομα μπορούν να ζουν ελεύθερα και να αισθάνονται ότι ανήκουν. Παρόλο που ορισμένοι εργάζονταν σε περιβάλλοντα με υφιστάμενες πολιτικές ποικιλομορφίας, οι περισσότεροι παρατήρησαν ότι γενικότερα απουσιάζουν συγκεκριμένα πρωτόκολλα και ολοκληρωμένες στρατηγικές ένταξης.

Ως βασικά εμπόδια στην ένταξη αναφέρθηκαν η έλλειψη πληροφόρησης, η θεσμική αδιαφορία και η ασαφής νομοθεσία. Οι περισσότεροι συμμετέχοντες δεν γνώριζαν τις υφιστάμενες νομικές προστασίες στην Ισπανία, αλλά ανέφεραν τους νόμους **N. 3/2023** και **N. 4/2018** όταν τους ζητήθηκε. Στην υγειονομική περίθαλψη, οι βασικές ανησυχίες περιλάμβαναν την παραπληροφόρηση, την έλλειψη κατάρτισης των επαγγελματιών υγείας και τις συστημικές διακρίσεις, με εκκλήσεις για δημιουργία εξειδικευμένων μονάδων υγείας για τρανς άτομα και καλύτερη εκπαίδευση ευαισθητοποίησης. Οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι η απλή απαγόρευση των διακρίσεων δεν ισοδυναμεί με πραγματική ένταξη και ότι η υλοποίηση της ένταξης είναι μια κοινή ευθύνη, αν και η ατομική πρωτοβουλία θεωρήθηκε κρίσιμη.

Οι απόψεις διχάστηκαν ως προς το αν οι εταιρείες μπορούν να θεωρηθούν συμπεριληπτικές χωρίς να απασχολούν ορατά τρανς ή ίντερσεξ άτομα. Οι τρέχουσες πολιτικές θεωρήθηκαν σε μεγάλο βαθμό ανεπαρκείς και οι προτεινόμενες αλλαγές περιλάμβαναν καλύτερη πρόσβαση σε έγγραφα ταυτότητας, συμπεριληπτική σεξουαλική αγωγή και ασφαλή πρόσβαση στην υγεία. Τα θέματα μελλοντικού ενδιαφέροντος περιλάμβαναν τη σεξουαλική και ψυχική υγεία, την ορατότητα των ίντερσεξ ατόμων και την πρόσβαση σε θεραπείες φυλομετάβασης.

Focus group SSF

Η πλειοψηφία των επαγγελματιών υγείας εξέφρασε έντονο ενδιαφέρον για κατάρτιση, κάτι που αντανακλά κίνητρο και ανοιχτό πνεύμα στον τομέα. Συχνά, η βλάβη δεν προκαλείται από κακή πρόθεση αλλά από άγνοια. Υπάρχει σαφής ανάγκη για ειδική και εύκολα προσβάσιμη εκπαίδευση τόσο για τους υγειονομικούς όσο και για τους εργοδότες. Πολλά τρέχοντα εκπαιδευτικά προγράμματα δεν είναι προσαρμοσμένα στις πραγματικές ανάγκες των επαγγελματιών και των τρανς/ίντερσεξ ατόμων.

Επιπλέον, τονίστηκε η επείγουσα ανάγκη για μια ρεαλιστική και συμπεριληπτική πλατφόρμα επαγγελματικής ένταξης, προσαρμοσμένη στις ανάγκες των ανέργων και μεταναστών τρανς ατόμων. Οι συμμετέχοντες επισήμαναν τη σημασία της άμεσης εμπλοκής των τρανς ατόμων στον σχεδιασμό προγραμμάτων απασχόλησης και εκπαίδευσης. Η έλλειψη χρόνου και πόρων εμποδίζει τους επαγγελματίες να έχουν πρόσβαση σε εκπαιδεύσεις, ειδικά όταν αυτές παρέχονται εκτός ωραρίου εργασίας. Σε πολλές κλινικές, οι συγκεκριμένες ευαλωτότητες και οι εμπειρίες ζωής των τρανς ατόμων δεν γίνονται επαρκώς κατανοητές.

Η ενσυναίσθηση, η ικανότητα ακρόασης και οι διαπροσωπικές δεξιότητες θεωρήθηκαν απαραίτητες για συμπεριληπτικές διαδικασίες πρόσληψης. Η αναγνώριση της διαφορετικότητας των εμπειριών ζωής των τρανς ατόμων είναι καθοριστική για τη μείωση των προκαταλήψεων.

Τέλος, οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν και για τα επόμενα βήματα του έργου και τις δραστηριότητες που θα υλοποιηθούν τους προσεχείς μήνες, εκφράζοντας μεγάλο ενδιαφέρον να συμμετάσχουν σε εκπαιδεύσεις και στην ανάπτυξη σχετικού υλικού.

Ελλάδα

Συνεντεύξεις

Οι συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν με επαγγελματίες από τους τομείς της απασχόλησης και της υγείας, καθώς και με τρανς και ίντερσεξ άτομα στην Ελλάδα, ανέδειξαν προκλήσεις και ευκαιρίες γύρω από την ένταξη των τρανς και ίντερσεξ ατόμων. Οι **Socialinnov** και **Prolepsis** υλοποίησαν συνεντεύξεις με **24 εργοδότες, 24 επαγγελματίες υγείας και 13 τρανς/ίντερσεξ άτομα** σχετικά με την ένταξη στον χώρο εργασίας, την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και τις ευρύτερες κοινωνικές προκλήσεις.

Οι επαγγελματίες υγείας ανέφεραν εκτεταμένη έλλειψη εξειδικευμένης εκπαίδευσης για τις ανάγκες υγείας των τρανς και ίντερσεξ ατόμων. Οι περισσότεροι δεν είχαν λάβει ποτέ τυπική εκπαίδευση σε θέματα ταυτότητας φύλου και πολλοί δεν ήταν εξοικειωμένοι με τα κατάλληλα πρωτόκολλα ή τις συμπεριληπτικές πρακτικές επικοινωνίας. Αυτή η έλλειψη προετοιμασίας οδηγεί συχνά σε *misgendering*, αμηχανία ή και ευθεία άρνηση παροχής κατάλληλης φροντίδας. Δομικά εμπόδια όπως ο αποκλεισμός των διαδικασιών επιβεβαίωσης φύλου από τη δημόσια κάλυψη και οι γραφειοκρατικές ασυμβατότητες μετά από νομικές αλλαγές φύλου περαιτέρω δυσχεραίνουν την πρόσβαση σε αναγκαίες υπηρεσίες. Διαπιστώθηκε επίσης ισχυρή ανάγκη για υπηρεσίες ψυχικής υγείας ειδικά προσαρμοσμένες στις εμπειρίες των τρανς και ίντερσεξ ατόμων.

Τρανς γυναίκα:

«Η διαδρομή είναι πολύ δύσκολη. Ανακάλυψα ότι είμαι ίντερσεξ στα 14 μου, λόγω μιας εξέτασης που έπρεπε να κάνω. Ήταν πολύ δύσκολο να βρω γιατρό που να ξέρει τι να κάνει. Δεν γνωρίζει μόνο η κοινωνία τι είναι το ίντερσεξ, αλλά ούτε και ο ιατρικός κόσμος.»

Οι εργοδότες, από την άλλη, λειτουργούν συχνά με γενικές πολιτικές μη διάκρισης, αλλά χωρίς στοχευμένες στρατηγικές για τη φυλοποικιλότητα και την ένταξη. Τα τρανς και ίντερσεξ άτομα παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αόρατα στον χώρο εργασίας, και η απουσία τους μερικές φορές

παρερμηνεύεται ως έλλειψη ενδιαφέροντος ή προσόντων αντί να αναγνωρίζεται ως αποτέλεσμα συστημικού αποκλεισμού. Ως βασικές προκλήσεις αναφέρθηκαν η ανεπαρκής ευαισθητοποίηση του προσωπικού, το κοινωνικό στίγμα και η αβεβαιότητα ως προς τον τρόπο υποστήριξης τρανς εργαζομένων. Παρά ταύτα, καταγράφεται αυξανόμενη διάθεση για εκπαίδευση, ανάπτυξη συμπεριληπτικών πολιτικών και συνεργασία με ΛΟΑΤΚΙ+ οργανώσεις για τη δημιουργία πιο φιλόξενων εργασιακών περιβαλλόντων.

«Η κοινότητα στην Ελλάδα είναι αρκετά μικρή και, ως αποτέλεσμα, οι εταιρείες δεν είναι προετοιμασμένες. Οι πολιτικές έρχονται από το παγκόσμιο επίπεδο για να εφαρμοστούν τοπικά. Περισσότερες γενικές πρακτικές ένταξης χωρίς συγκεκριμένες κατηγοριοποιήσεις. Ως ειδικός/ειδική δεν έχω προετοιμαστεί για αυτή την ομάδα ούτε έχω λάβει συγκεκριμένη εκπαίδευση. Θα μου ήταν χρήσιμο, αλλά δεν είναι προτεραιότητα στα ζητήματά μας καθώς δεν έχουμε άτομο.»

Συνολικά, τα ευρήματα υπογραμμίζουν την ανάγκη για δομημένη, διαρκή εκπαίδευση, πρακτικά εργαλεία υποστήριξης και ουσιαστική συνεργασία μεταξύ θεσμών και κοινοτήτων. Η οικοδόμηση συμπεριληπτικών συστημάτων στην Ελλάδα θα απαιτήσει συντονισμένες προσπάθειες σε υγεία, απασχόληση και δημόσια πολιτική, με θεμέλια την ενσυναίσθηση και την τεχνογνωσία.

Πέρα από τους θεσμικούς περιορισμούς, οι προσωπικές ιστορίες αποτυπώνουν το συναισθηματικό, σωματικό και κοινωνικό κόστος της καθημερινότητας ως τρανς ή ίντερσεξ άτομο στην Ελλάδα. Πολλοί συμμετέχοντες περιέγραψαν έλλειψη σεβασμού σε δομές υγείας από misgendering έως αμφισβήτηση ή απόρριψη της ταυτότητάς τους από επαγγελματίες. Η έλλειψη οικονομικά προσιτών διαδικασιών επιβεβαίωσης φύλου, καθώς και το ανεκπαίδευτο ή απρόθυμο προσωπικό υγείας, συχνά αναγκάζουν τα άτομα είτε να αναζητήσουν φροντίδα στο εξωτερικό είτε να καθυστερούν αναγκαίες θεραπείες. Άλλοι περιέγραψαν πώς το βαθιά ριζωμένο στίγμα τούς εμποδίζει να χρησιμοποιούν βασικές δημόσιες υποδομές ή τους αναγκάζει να αποκρύπτουν την ταυτότητά τους στο επαγγελματικό περιβάλλον. Οι ίντερσεξ φωνές εξέφρασαν βαθιά απογοήτευση για το ότι παρανοούνται τόσο από το ευρύ κοινό όσο και από επαγγελματίες υγείας αναδεικνύοντας ανάγκη για ορατότητα, εκπαίδευση και αποδοχή. Παρά τις προκλήσεις, πολλοί εξέφρασαν επιθυμία για αλλαγή τονίζοντας τη σημασία της οικογενειακής στήριξης, της εκπαίδευσης και των νομικών μεταρρυθμίσεων που σέβονται τις ταυτότητες και διασφαλίζουν αξιοπρεπή υγειονομική φροντίδα και ίση απασχόληση.

Εργοδότες

- **Πολιτικές:** Υπάρχουν γενικές πολιτικές κατά των διακρίσεων, αλλά απουσιάζουν στρατηγικές για τη φυλοποικιλότητα.
- **Ευαισθητοποίηση:** Έλλειψη κατανόησης των ειδικών αναγκών τρανς/ίντερσεξ προσωπικού.
- **Διάθεση:** Ανοιχτοί σε εκπαίδευση και συνεργασία με ΛΟΑΤΚΙ+ ομάδες.

Τρανς και Ίντερσεξ Άτομα

- **Προκλήσεις στην υγεία:**
 - Συχνό misgendering και άρνηση υπηρεσιών.
 - Οικονομικά εμπόδια για διαδικασίες· ταξίδι στο εξωτερικό για φροντίδα.
- **Κοινωνικό στίγμα:** Οδηγεί σε απόκρυψη ταυτότητας, ιδίως στη δουλειά.
- **Ψυχική υγεία:** Έλλειψη εξειδικευμένων υπηρεσιών· αίσθημα αορατότητας.

Επαγγελματίες Υγείας

- **Ελλείψεις εκπαίδευσης:** Ελάχιστη έως ανύπαρκτη τυπική κατάρτιση.
- **Εμπόδια:** Γραφειοκρατικές ασυμβατότητες μετά τη νομική μετάβαση· κενά στη δημόσια κάλυψη.

✦ Κύρια Συμπεράσματα

- Οι θεσμοί είναι ανοιχτοί αλλά απροετοίμαστοι.
- Απαιτούνται εκπαίδευση, ορατότητα και νομική σαφήνεια.

Οι συνεντεύξεις με επαγγελματίες της απασχόλησης και της υγείας, καθώς και με τρανς και ίντερσεξ άτομα στην Ελλάδα, φωτίζουν τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες της ένταξης. Παρότι αυξάνεται η αναγνώριση της ισότητας και της μη διάκρισης, η εφαρμογή παραμένει ασυνεπής και τα υποστηρικτικά πλαίσια συχνά υποαναπτυγμένα ή ανύπαρκτα.

Στον εργασιακό τομέα, πολλές οργανώσεις εκφράζουν προθυμία δίκαιης μεταχείρισης ανεξαρτήτως ταυτότητας φύλου ή σεξουαλικού προσανατολισμού. Ωστόσο, σπανίζουν οι συγκεκριμένες πολιτικές ή πρακτικές που να καλύπτουν τις ανάγκες τρανς και ίντερσεξ ατόμων. Η εκπαίδευση σε θέματα D&I παραμένει σπάνια και ελάχιστοι εργοδότες ενσωματώνουν ΛΟΑΤΚΙ+ θεματολογία στην εσωτερική επικοινωνία ή στις προσλήψεις. Συχνά θεωρείται ότι «ουδετερότητα = δικαιοσύνη», με αποτέλεσμα να απουσιάζει στοχευμένη στήριξη για περιθωριοποιημένες ομάδες. Παρότι ορισμένοι εργοδότες θέλουν να κάνουν περισσότερα, τονίζουν την ανάγκη για σαφέστερη καθοδήγηση, εκπαίδευση και πόρους. Οι συνεντεύξεις από μικρές επιχειρήσεις έως πολυεθνικές έδειξαν διαφορετικά επίπεδα ετοιμότητας και επίγνωσης για την ένταξη ΛΟΑΤΚΙ+. Αν και πολλές εταιρείες επικαλούνται γενικές πολιτικές μη διάκρισης, λίγες διαθέτουν στοχευμένες στρατηγικές για τρανς και ίντερσεξ άτομα. Κάποιες πολυεθνικές ξεκίνησαν προγράμματα εκπαίδευσης και πολιτικές συμπεριληπτικής γλώσσας, συχνά με ώθηση από τα διεθνή κεντρικά. Παρ' όλα αυτά, η πραγματική παρουσία τρανς και ίντερσεξ εργαζομένων παραμένει περιορισμένη, υποδηλώνοντας χάσμα μεταξύ πολιτικής και βίωσης της ένταξης.

Τρανς γυναίκα:

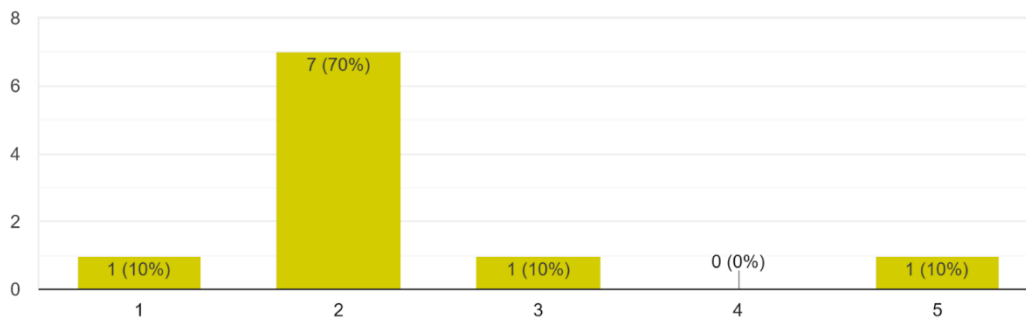
«Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι ο φόβος να “εκτεθώ” στη δουλειά. Τώρα όλα είναι καλά, αλλά αμφιβάλλω αν θα έμεναν έτσι αν οι συνάδελφοι μάθαιναν ότι είμαι τρανς.»

Οι εργοδότες εντόπισαν εμπόδια όπως κοινωνικό στίγμα, έλλειψη ορατότητας, προκαταλήψεις πελατών και εσωτερικά στερεότυπα. Πολλοί δήλωσαν ότι δεν λαμβάνουν αιτήσεις από ανοικτά τρανς ή ίντερσεξ άτομα—αντανάκλαση ευρύτερου αποκλεισμού από τα εκπαιδευτικά και επαγγελματικά μονοπάτια. Ορισμένες επιχειρήσεις ανησυχούν για αντιδράσεις πελατών σε εμφανώς τρανς εργαζομένους, ιδίως σε θέσεις με επαφή με το κοινό. Άλλοι παραδέχθηκαν ότι τα εργασιακά περιβάλλοντά τους ίσως δεν είναι ακόμη ασφαλή ή φιλόξενα.

Ταυτόχρονα, υπάρχει κοινό ενδιαφέρον για δράσεις ευαισθητοποίησης. Οι περισσότεροι ζήτησαν webinars, εργαστήρια και «toolkits ένταξης» συν-δημιουργημένα με μέλη της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας για εκπαίδευση σε φυλοποικιλότητα, γλωσσική χρήση και σεβαστικές πρακτικές. Τονίστηκε, όμως, ότι οι δράσεις πρέπει να εντάσσονται σε ευρύτερες στρατηγικές και όχι να είναι μεμονωμένα events. Η αυθεντική δέσμευση και η στήριξη της ηγεσίας είναι κρίσιμες για ουσιαστικό αντίκτυπο.

Έχουμε επαρκείς πόρους και εργαλεία για να υποστηρίξουμε τρανς και ίντερσεξ υπαλλήλους.

10 απαντήσεις

Πίνακας 6: Διαθέτουμε επαρκείς πόρους και εργαλεία για να υποστηρίξουμε τρανς και ίντερσεξ εργαζομένους. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)

Από την πλευρά των επαγγελματιών υγείας, η εικόνα είναι παρόμοια σύνθετη. Η πρόσβαση σε εξειδικευμένη εκπαίδευση για τις ανάγκες υγείας τρανς και ίντερσεξ ατόμων είναι περιορισμένη και οι περισσότεροι δεν αισθάνονται επαρκώς προετοιμασμένοι. Οι θεσμικές πολιτικές σπάνια παρέχουν σαφή πρωτόκολλα και οι πάροχοι συχνά βασίζονται σε παρωχημένη πληροφόρηση ή αγνοούν τις νομικές προστασίες. Κάποιοι εξέφρασαν διάθεση να μάθουν και τόνισαν τη σημασία αύξησης της ευαισθητοποίησης στα ιατρικά ιδρύματα. Άλλοι ανέφεραν ότι δεν έχουν ποτέ τουλάχιστον εν γνώσει τους εξυπηρετήσει τρανς ή ίντερσεξ ασθενή, αντανακλώντας ζητήματα ορατότητας και προσβασιμότητας στο σύστημα υγείας.

Επαγγελματίες υγείας σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα αναφέρουν σοβαρή έλλειψη γνώσεων και εκπαίδευσης σχετικών με τρανς και ίντερσεξ άτομα. Πολλοί παραδέχθηκαν ότι δεν έχουν επίγνωση ή εμπειρία στην αντιμετώπιση ίντερσεξ ασθενών, ενώ το ευρύτερο πλαίσιο φροντίδας παραμένει εδραιωμένο σε παρωχημένα μοντέλα και δυαδικούς κανόνες φύλου. Δομικά ζητήματα—όπως ο περιορισμένος αριθμός εξειδικευμένων κλινικών, οι υποχρεωτικές ψυχιατρικές αξιολογήσεις για ορμονοθεραπεία και ο αποκλεισμός επεμβάσεων επιβεβαίωσης φύλου από τη δημόσια κάλυψη δημιουργούν πρακτικά και οικονομικά εμπόδια. Επιπλέον, γραφειοκρατικές δυσκολίες μετά από νομικές αλλαγές στοιχείων συχνά εμποδίζουν την πρόσβαση σε κρίσιμες εξετάσεις (π.χ. γυναικολογικές ή προστάτη) ανάλογα με το νέο νομικό φύλο. Η νοσηλεία σε κλινικές/θαλάμους βασίζεται στα νομικά έγγραφα και όχι στην ταυτότητα φύλου, εκθέτοντας τα άτομα σε πιθανή κακομεταχείριση.

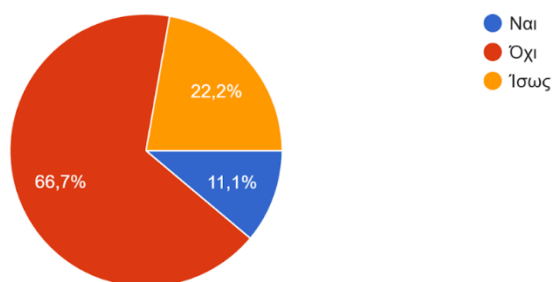
Το προσωπικό υγείας βρίσκεται συχνά υπό έντονη εργασιακή πίεση ιδίως στον δημόσιο τομέα κάτι που επηρεάζει την ικανότητα ευαίσθητης επικοινωνίας. Η επαγγελματική εξουθένωση, σε συνδυασμό με περιορισμένη εκπαίδευση και επίμονα στερεότυπα, διευρύνει τα κενά επικοινωνίας και αποθαρρύνει πολλά τρανς άτομα από την έγκαιρη αναζήτηση φροντίδας. Ενθαρρυντικά, οι νεότεροι επαγγελματίες εμφανίζονται πιο ανοιχτοί, και αυξάνεται η αναγνώριση της ανάγκης για συμπεριληπτικές πρακτικές—σωστή χρήση αντωνυμιών, σεβασμός ταυτότητας φύλου και πολιτισμικά επαρκής φροντίδα. Ωστόσο, οι θεσμικές μεταρρυθμίσεις και η στοχευμένη εκπαίδευση παραμένουν απαραίτητες.

«Δεν υπάρχει εκπαίδευση στο θέμα στον χώρο της υγείας και, αν υπάρχει, πολύ μικρό ποσοστό εργαζομένων την λαμβάνει. Όταν μας παρουσιάστηκε ένα περιστατικό, σε όλο το τμήμα και το κέντρο μας εκείνη τη στιγμή, κανείς δεν

ήξερε πώς να δράσει και χρειάστηκε να κάνουμε πολλές κλήσεις και βήματα “στα τυφλά” για να το λύσουμε—κάτι που δεν είναι πάντα εφικτό.»

Ο φορέας/ίδρυμά μου έχει συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές για τη θεραπεία των τρανς και ίντερσεξ ατόμων.

9 απαντήσεις

Πίνακας 7: Ο οργανισμός/φορέας μου διαθέτει συγκεκριμένες κατευθυντήριες οδηγίες για τη φροντίδα των τρανς και ίντερσεξ ατόμων.

- Όχι – 66,7%
- Ναι – 11,1%
- Ίσως – 22,2%

Σε αμφότερους τους τομείς, το κοινό νήμα είναι η επιθυμία προόδου σε αντιδιαστολή με την έλλειψη δομικής υποστήριξης. Οι περισσότεροι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι απαιτούνται στοχευμένες παρεμβάσεις: ανάπτυξη πολιτικών, πρακτικά εργαλεία και προσβάσιμη εκπαίδευση. Ισχυρότερη διασύνδεση επαγγελματικών φορέων με ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητες θα συνέβαλλε στη δημιουργία πιο συμπεριληπτικών, ενημερωμένων και με σεβασμό περιβαλλόντων. Αναφέρθηκε ότι το δημόσιο σύστημα υγείας καλύπτει το κόστος ορμονοθεραπείας από ενδοκρινολόγους· ωστόσο, λειτουργεί **μία** δημόσια ενδοκρινολογική κλινική στην Αθήνα που καλύπτει πανελλαδικά τις ανάγκες των τρανς ατόμων. Επίσης, για να προχωρήσει κάποιος/α σε ορμονοθεραπεία απαιτείται προηγούμενη διάγνωση από ψυχίατρο, όπως ορίζει η ελληνική νομοθεσία. Αντίστοιχα, λειτουργεί **μία** δημόσια ψυχιατρική κλινική στην Αθήνα για τις ανάγκες του τρανς πληθυσμού. Έτερο εμπόδιο αφορά τις αλλαγές στα στοιχεία ταυτότητας: όταν αλλάζει το ονοματεπώνυμο στο δελτίο ταυτότητας και αυτομάτως στο ΑΜΚΑ, το σύστημα δεν καλύπτει εξετάσεις «του αρχικού φύλου». Έτσι, ένας τρανς άνδρας που έχει αλλάξει ταυτότητα χωρίς χειρουργική φυλομετάβαση δεν δικαιούται δωρεάν ετήσιο γυναικολογικό έλεγχο· αντίστοιχα, μια τρανς γυναίκα χωρίς χειρουργική φυλομετάβαση δεν δικαιούται δωρεάν εξέταση προστάτη.

Τρανς γυναίκα:

«Το χειρουργικό κομμάτι ήταν το δύσκολο. Το ότι δεν είναι δωρεάν στην Ελλάδα με ανάγκασε να δουλέψω για να έχω ασφάλιση στο εξωτερικό και να κάνω εκεί την επέμβαση.»

Η παρούσα σύνοψη υπογραμμίζει τη σημασία μετάβασης από την παθητική ανοχή στη **δραστική ένταξη**—μετατρέποντας τις καλές προθέσεις σε απτές πράξεις που σέβονται και υποστηρίζουν τα δικαιώματα και την ευημερία των τρανς και ίντερσεξ ατόμων. Σημαντικό εύρημα είναι ότι τρανς

άνδρες συμμετέχοντες ανέφεραν ότι η αποδοχή, η κοινωνικοποίηση και η μεταχείριση των τρανς ανδρών είναι «προνομιακή», καθώς «το ανδρικό φύλο θεωρείται ισχυρότερο στην πατριαρχική και σεξιστική ελληνική κοινωνία».

Τρανς γυναίκα:

«Στο νοσοκομείο, όταν πήγα στον γιατρό για να υπογράψει το χαρτί για την τρανς ταυτότητα και του είπα ότι είμαι τρανς, μου είπε: “Εγώ θα σου πω τι είσαι!” (Τον έβρισα και έφυγα...)»

Εκτός από τους θεσμικούς περιορισμούς, οι προσωπικές μαρτυρίες αναδεικνύουν το κόστος της καθημερινότητας ως τρανς ή ίντερσεξ άτομο στην Ελλάδα. Ανεπαρκές/απρόθυμο προσωπικό και ακριβές διαδικασίες οδηγούν σε αναβολές ή αναζήτηση φροντίδας στο εξωτερικό. Το κοινωνικό στίγμα εμποδίζει ακόμα και τη χρήση βασικών δημόσιων χώρων ή επιβάλλει απόκρυψη ταυτότητας στον επαγγελματικό χώρο. Οι ίντερσεξ φωνές ζητούν ορατότητα, εκπαίδευση και αποδοχή. Η κύρια πρόκληση στην εύρεση εργασίας σχετίζεται με το «κλασικό στερεότυπο» που επικρατεί στην ελληνική κοινωνία: ο όρος «τρανς» ταυτίζεται με τρανς γυναίκες που «πάσχουν από ψυχική διαταραχή», είναι αποκλεισμένες από οικογένεια/κοινωνία και εργάζονται ως sex workers. Ως καλή πρακτική αναφέρθηκε ότι το κράτος, με πρόσφατη νομοθεσία, επιδοτεί την πρόσληψη τρανς ατόμων σε ιδιωτικές εταιρείες για συγκεκριμένο διάστημα, σε συνεργασία με την τρανς κοινότητα για ενημέρωση και υποβολή αιτήσεων.

«Σχετικά με την υγειονομική περίθαλψη, το πρόβλημα είναι ότι το προσωπικό δεν είναι καταρτισμένο και ότι, αν ένα τρανς άτομο δεν έχει αλλάξει ταυτότητα, ταξινομείται με βάση το φύλο γέννησης.»

Οι συμμετέχοντες υποστήριξαν ότι οι επαγγελματίες υγείας και ο επιχειρηματικός κόσμος πρέπει να εξοικειωθούν με την εικόνα και την ιδέα των τρανς και ίντερσεξ ατόμων με δύο τρόπους: (α) μέσω επαφής και ακρόασης ιστοριών ζωής ανθρώπων των κοινοτήτων που έχουν κάνει μετάβαση και έχουν ενταχθεί κοινωνικά, π.χ. εργαζόμενοι/ες σε επαγγέλματα πέρα από το sex work, και (β) μέσω απόκτησης γνώσεων για το κοινωνικό και βιολογικό φύλο, το δικαίωμα κάθε ατόμου να ορίζει το φύλο και τον σεξουαλικό του προσανατολισμό, και τον τρόπο επικοινωνίας με τρανς και ίντερσεξ άτομα π.χ. για τα τρανς άτομα, αποδοχή και σεβασμός του νέου ονόματος/φύλου με το οποίο συστήνονται. Ως εκ τούτου, θεωρήθηκε **πολύ καλή ιδέα** η ανάπτυξη και υλοποίηση **webinars** με σχετικό περιεχόμενο που θα ευαισθητοποιήσουν επαγγελματίες υγείας και επιχειρήσεις και θα συμβάλουν στην άρση στερεοτύπων για ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα.

Συναντήσεις Ομάδων Εστίασης (Focus Groups)

Οι **Socialinnov** και **Prolepsis** οργάνωσαν **δύο** διαδικτυακές συναντήσεις ομάδων εστίασης στην Ελλάδα. Συμμετείχαν **20** ενδιαφερόμενοι φορείς. Παρουσιάστηκαν τα ευρήματα της μελέτης και των συνεντεύξεων και ζητήθηκαν σχόλια/συζήτηση.

Όλοι οι συμμετέχοντες συμφώνησαν με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα μέλη των τρανς και ίντερσεξ κοινοτήτων, όπως αναλύονται στην ποιοτική έκθεση. Η «ακρόαση» και «μοίρασμα» προσωπικών εμπειριών/μαρτυριών κρίθηκε ιδιαίτερα ενδιαφέρον στοιχείο που «ζωντάνεψε» τη συζήτηση και ενίσχυσε τα κίνητρα συμμετοχής.

Ως «καλές πρακτικές», υπήρξε ομοφωνία ότι είναι **απαραίτητη** η εκπαίδευση επαγγελματιών (τόσο στον χώρο της υγείας όσο και σε λοιπούς επαγγελματικούς κλάδους όπου τα μέλη της κοινότητας

αναζητούν, βρίσκουν και αναπτύσσουν καριέρα) για την αντιμετώπιση των διακρίσεων και τη διασφάλιση της ένταξης. Κατά την παρουσίαση των σχετικών ευρημάτων από το πρώτο στάδιο της μελέτης αναπτύχθηκε γόνιμος διάλογος, εμπλουτίζοντας τα συμπεράσματα. Οι συμμετέχοντες κατέληξαν ότι, για να είναι αποτελεσματική η εκπαίδευση (σε υγεία και σε επιχειρήσεις/οργανισμούς), πρέπει να περιλαμβάνει:

- **Νομικό πλαίσιο Ελλάδας:** Επισκόπηση των σχετικών διατάξεων για τρανς και ίντερσεξ άτομα, ώστε να αναδεικνύεται η σημασία του θέματος και η πρόθεση του κράτους για άρση διακρίσεων και ένταξη.
- **Ορολογία LGBTQI+:** «Κάτι σαν λεξικό» για τη σημασία των όρων και τα χαρακτηριστικά των τρανς και ίντερσεξ ανθρώπων.
- **Βιολογικό & κοινωνικό φύλο:** Έμφαση και στο δικαίωμα αυτοπροσδιορισμού φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού.
- **Χρήση αντωνυμιών & λόγου:** Οδηγίες για παροχή υπηρεσιών σε LGBTQI+ άτομα, ανάλογα με (α) το επιλεγμένο φύλο ή/και (β) μη δυαδικές επιλογές.
- **Αντιμετώπιση προσωπικών δυσκολιών/στερεοτύπων:** Εκπαίδευση στο πώς αναγνωρίζουμε, αποδεχόμαστε και διαχειριζόμαστε τις προκαταλήψεις μας στην επικοινωνία με τρανς/ίντερσεξ άτομα.
- **Μελέτες περίπτωσης:** Συγκεκριμένα περιστατικά/σενάρια για βιωματική κατανόηση της ανάγκης εφαρμογής πρακτικών ένταξης.
- **Υλοποίηση από ψυχολόγους & μέλη της κοινότητας:** Οι ψυχολόγοι διασφαλίζουν ασφαλή ροή/πλαισίωση (ιδίως σε αρνητικές αντιδράσεις), ενώ η άμεση συμμετοχή τρανς/ίντερσεξ ατόμων αποδομεί στερεότυπα και μετατρέπει την πληροφορία σε ουσιαστική ευαισθητοποίηση.

Οι συναντήσεις υποστήριξαν τον ευρύτερο στόχο ενημέρωσης της επερχόμενης **ανάλυσης πολιτικής** και χαρτογράφησης του τρέχοντος τοπίου πολιτικών—συμπεριλαμβανομένων κενών και ευκαιριών για συμπεριληπτικό σχεδιασμό και εφαρμογή.

Κύρια θέματα που συζητήθηκαν:

- Ενημέρωση/κατανόηση εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών.
- Εμπειρίες τρανς και ίντερσεξ ατόμων σε εργασία και υγεία.
- Αντιλήψεις για την ένταξη και προκλήσεις στην εφαρμογή πολιτικών.
- Συστάσεις για αποτελεσματικότερο και συμπεριληπτικό σχεδιασμό πολιτικών.

Ενώ οι περισσότεροι επαγγελματίες γνώριζαν γενικές πολιτικές μη διάκρισης, λίγοι ήταν εξοικειωμένοι με **ειδικές προσαυσίες** για τρανς και ίντερσεξ άτομα. Οι τρανς και ίντερσεξ συμμετέχοντες υπογράμμισαν τη **χαμηλή ορατότητα** και **αναγνώριση δικαιωμάτων** στα υφιστάμενα πλαίσια. Οι επαγγελματίες υγείας σημείωσαν **έλλειψη τυπικής εκπαίδευσης** στη φυλοποικιλότητα, οδηγώντας σε αμηχανία ή λάθη στην παροχή υπηρεσιών. Οι τρανς/ίντερσεξ συμμετέχοντες ανέδειξαν συχνά περιστατικά **misgendering**, **ελλιπούς ενημερωμένης συναίνεσης** και **εμποδίων** στην πρόσβαση σε φροντίδα επιβεβαίωσης φύλου. Οι εργοδότες παραδέχθηκαν

περιορισμένη δομική στήριξη για gender-diverse εργαζομένους· τέθηκαν ζητήματα **δήλωσης ταυτότητας, εμπιστευτικότητας και εκφοβισμού** στον χώρο εργασίας, με εμπειρίες να κυμαίνονται από υποστηρικτικά περιβάλλοντα έως απροκάλυπτες διακρίσεις.

Όλοι οι εμπλεκόμενοι τόνισαν τη σημασία **υποχρεωτικής εκπαίδευσης** στη διαφορετικότητα και την ένταξη, **βελτιωμένης συλλογής δεδομένων** (με σεβασμό στην ιδιωτικότητα) και **συν-διαμόρφωσης** πολιτικών με τις τρανς και ίντερσεξ κοινότητες. Ζήτησαν, επίσης, **ισχυρότερους μηχανισμούς επιβολής και σαφή πλαίσια λογοδοσίας**.

Τέλος, οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν για τα επόμενα βήματα του έργου και τις δράσεις των προσεχών μηνών και εξέφρασαν έντονο ενδιαφέρον να συμμετάσχουν σε εκπαιδεύσεις και στην ανάπτυξη υλικού.

ΚΥΠΡΟΣ

Συνεντεύξεις

Στην Κύπρο, η Wisefour υλοποίησε συνεντεύξεις με 10 εργοδότες, 10 επαγγελματίες υγείας και 9 τρανς/ίντερσεξ άτομα σχετικά με την ένταξη στον χώρο εργασίας, την πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας και τις ευρύτερες κοινωνικές προκλήσεις.

Η έκθεση για την Κύπρο παρουσιάζει τα ευρήματα από τις συνεντεύξεις και τις απαντήσεις σε ερωτηματολόγια, προσφέροντας εικόνα για την τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την ένταξη στον εργασιακό χώρο και την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη για τα τρανς και ίντερσεξ άτομα. Αντικατοπτρίζει τις εμπειρίες τόσο εργοδοτών και επαγγελματιών υγείας όσο και τις βιωμένες πραγματικότητες των ίδιων των τρανς και ίντερσεξ ανθρώπων.

Στο πεδίο της εργασίας, οι προσπάθειες για προώθηση της ένταξης παραμένουν ασυνεπείς και συχνά επιφανειακές. Παρά το γεγονός ότι ορισμένες εταιρείες διοργανώνουν σεμινάρια για τη διαφορετικότητα και την ένταξη, η συμμετοχή είναι εθελοντική, γεγονός που περιορίζει σημαντικά την αποτελεσματικότητά τους. Δομημένοι μηχανισμοί αντιμετώπισης των διακρίσεων σε μεγάλο βαθμό απουσιάζουν, αφήνοντας τους εργαζομένους που υφίστανται παρενόχληση ή αποκλεισμό χωρίς ασφαλείς και αξιόπιστες διαδικασίες αναφοράς. Το έλλειμμα αυτό στη λογοδοσία καλλιεργεί κλίμα σιωπής, όπου πολλά άτομα διστάζουν να καταγγείλουν περιστατικά, φοβούμενα αντίποινα ή περαιτέρω περιθωριοποίηση.

Υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης προσφέρονται σε ορισμένους οργανισμούς, αλλά δεν είναι προσαρμοσμένες στις ειδικές ανάγκες των ΛΟΑΤΚΙ+ εργαζομένων. Ως εκ τούτου, τα τρανς και ίντερσεξ άτομα συχνά δυσκολεύονται να έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη ψυχική φροντίδα. Η κατάσταση είναι ακόμη πιο περιορισμένη στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), οι οποίες στερούνται συνήθως οποιασδήποτε πολιτικής ένταξης ή δράσης ευαισθητοποίησης. Οι μεγαλύτερες εταιρείες, παρότι διαθέτουν συχνά κάποιες πολιτικές στα χαρτιά, δυσκολεύονται να τις εφαρμόσουν με ουσιαστικό τρόπο.

Σε σχέση με την προσέλκυση ποικιλόμορφου ανθρώπινου δυναμικού, οι εργοδότες έδωσαν διαφοροποιημένες απαντήσεις, αποτυπώνοντας ένα φάσμα εμπλοκής με την ένταξη των ΛΟΑΤΚΙ+. Το 60% των οργανισμών ανέφερε ότι έχει υλοποιήσει κάποια μορφή εκπαίδευσης για τη διαφορετικότητα και την ένταξη, ενώ το 40% όχι. Τα στοιχεία αυτά αναδεικνύουν σαφή περιθώρια για συστηματικότερη και ευρύτερη εφαρμογή τέτοιων εκπαιδεύσεων, με έμφαση στη φυλοποικιλομορφία.

Ο τομέας υγείας στην Κύπρο παρουσιάζει αντίστοιχες ελλείψεις. Οι επαγγελματίες υγείας αναφέρουν ότι λαμβάνουν ελάχιστη ή καθόλου επίσημη εκπαίδευση σχετικά με τις ανάγκες υγείας των τρανς και ιντερσεξ ατόμων. Αν και ορισμένοι μπορεί να έχουν συναντήσει τα ζητήματα αυτά στις σπουδές τους, συνήθως πρόκειται για προαιρετικές ενότητες και όχι για υποχρεωτικό τμήμα του βασικού προγράμματος. Υπάρχουν ιατρικές κατευθυντήριες οδηγίες για τη φροντίδα τρανς και ιντερσεξ ατόμων, οι οποίες ωστόσο συχνά παραβλέπονται, με αποτέλεσμα οι επαγγελματίες να στερούνται γνώσης ή αυτοπεποίθησης για την παροχή κατάλληλης και επιβεβαιωτικής φροντίδας. Πέραν του κλινικού κενού, παρατηρείται και έλλειμμα ενημέρωσης για τα νομικά δικαιώματα των τρανς και ιντερσεξ ασθενών, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά την ποιότητα των υπηρεσιών.

Οι ίδιες οι δομές υγείας δεν είναι κατά κανόνα σχεδιασμένες ώστε να είναι συμπεριληπτικές ή σεβαστικές απέναντι σε διαφορετικές ταυτότητες φύλου. Συχνά λείπουν οι απαραίτητοι πόροι, οι υποδομές ή οι ιδιωτικοί χώροι που θα εξασφάλιζαν στους ασθενείς αίσθηση ασφάλειας και σεβασμού. Αυτό οδηγεί σε εκτεταμένες αρνητικές εμπειρίες, ιδίως για όσους αναζητούν υπηρεσίες επιβεβαίωσης φύλου ή ψυχικής υγείας. Όταν ερωτήθηκαν σχετικά με την εκπαίδευση στις ειδικές ανάγκες υγείας τρανς και ιντερσεξ ατόμων, το 80% των επαγγελματιών υγείας δήλωσε ότι δεν έχει λάβει ποτέ επίσημη εκπαίδευση. Ωστόσο, η πλειονότητα εξέφρασε έντονη επιθυμία για περαιτέρω κατάρτιση, αναγνωρίζοντας την ανάγκη βελτίωσης της κατανόησης και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Τα τρανς και ιντερσεξ άτομα εξακολουθούν να βιώνουν σοβαρούς περιορισμούς στις ευκαιρίες απασχόλησης. Πολλά υφίστανται διακρίσεις ήδη από το στάδιο της πρόσληψης, καθώς στερεότυπα και προκαταλήψεις οδηγούν συχνά σε άμεση απόρριψη. Για όσους τελικά βρουν εργασία, οι μισθολογικές ανισότητες αποτελούν σύνηθες φαινόμενο, με αισθητά χαμηλότερες απολαβές σε σχέση με cisgender συναδέλφους. Ελλείπει σαφών και εφαρμοστέων νομικών προστασιών, παραμένουν ιδιαίτερα εκτεθειμένα σε άνιση μεταχείριση. Παρά τις καλές προθέσεις ορισμένων εργοδοτών, η κοινωνική αντίσταση αναφέρεται ως σημαντικό εμπόδιο για ουσιαστική αλλαγή.

Η πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας χαρακτηρίζεται από πολλαπλά εμπόδια. Η μεγάλη πλειονότητα (77,8%) των τρανς και ιντερσεξ ερωτηθέντων δήλωσε δυσκολίες στην πρόσβαση στις απαραίτητες υπηρεσίες, που κυμαίνονται από άρνηση φροντίδας έως έλλειψη κατανόησης από το ιατρικό προσωπικό. Παράλληλα, καταγράφεται ευρέως η αντίληψη ότι οι υπάρχουσες υπηρεσίες ψυχικής υγείας δεν ανταποκρίνονται στις πραγματικότητες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων, στοιχείο που επιβεβαιώνει την ανάγκη για εξειδικευμένες δομές και στοχευμένη εκπαίδευση.

Τα ευρήματα από την Κύπρο αποκαλύπτουν συστημικές αδυναμίες τόσο στο εργασιακό όσο και στο υγειονομικό πλαίσιο. Παρά τις μεμονωμένες περιπτώσεις δέσμευσης και καλών προθέσεων, αυτές δεν υποστηρίζονται ακόμη από θεσμικά εργαλεία, νομικό πλαίσιο και προγράμματα εκπαίδευσης που θα μετέτρεπαν την πρόθεση σε πράξη. Για την αντιμετώπιση των βαθιά ριζωμένων αυτών κενών, απαιτείται έμφαση στην υποχρεωτική εκπαίδευση, στην ανάπτυξη συμπεριληπτικών πολιτικών και στην καθιέρωση σαφών νομικών προστασιών.

Εργοδότες

- Προγράμματα Διαφορετικότητας & Ένταξης: Υπάρχουν σεμινάρια, αλλά με εθελοντική συμμετοχή.
- Έλλειψη πολιτικών: Οι ΜΜΕ συνήθως δεν διαθέτουν επίσημες δομές ένταξης.
- Πρόσληψη: 60% έχουν πραγματοποιήσει εκπαίδευση· 40% όχι.

Τρανς και Ιντερσεξ Άτομα

- Διακρίσεις στην εργασία: Συχνές σε διαδικασίες πρόσληψης και μισθολογικά κενά.
- Ψυχική υγεία: Οι υπηρεσίες δεν είναι προσαρμοσμένες στις ανάγκες τους.
- Πρόσβαση στην υγεία: 77,8% ανέφεραν δυσκολίες· συχνές κακοπροσωπίες και έλλειψη κατανόησης.

Επαγγελματίες Υγείας

- Εκπαίδευση: 80% δεν έχουν λάβει ποτέ επίσημη κατάρτιση σε θέματα τρανς/ιντερσεξ υγείας. Νομική γνώση: Περιορισμένη κατανόηση δικαιωμάτων ασθενών.

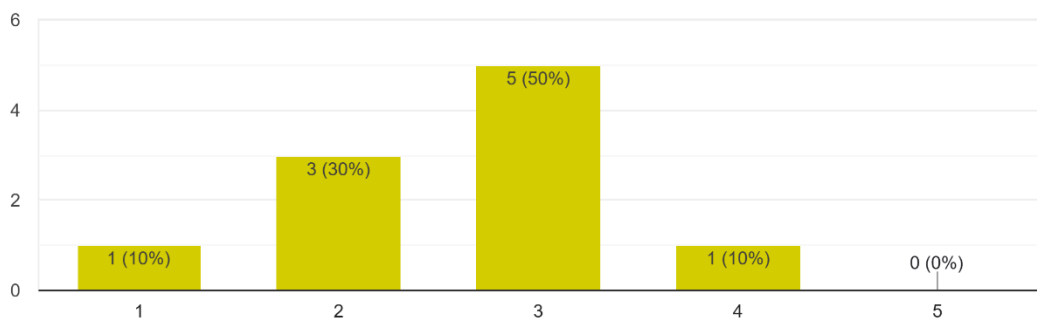
Κύρια Συμπεράσματα

- Οι καλές προθέσεις δεν συνοδεύονται από θεσμική κατοχύρωση.
- Απαραίτητη η υποχρεωτική εκπαίδευση και νομικές προστασίες.

Στον χώρο εργασίας, οι προσπάθειες για ένταξη παραμένουν ασυνεπείς. Παρότι ορισμένες εταιρείες διοργανώνουν σεμινάρια για τη διαφορετικότητα και την ένταξη, η συμμετοχή είναι εθελοντική, γεγονός που περιορίζει τον αντίκτυπό τους. Πολλές επιχειρήσεις στερούνται δομημένων μηχανισμών για την αναφορά περιστατικών διακρίσεων, αφήνοντας τους εργαζόμενους χωρίς ασφαλή τρόπο να αντιμετωπίσουν τέτοιες καταστάσεις. Αυτό δημιουργεί ένα περιβάλλον στο οποίο πολλοί διστάζουν να καταγγείλουν περιστατικά, φοβούμενοι αντίποινα. Αν και παρέχονται υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης, δεν είναι ειδικά σχεδιασμένες ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ΛΟΑΤΚΙ+ εργαζομένων, με αποτέλεσμα τα τρανς και ιντερσεξ άτομα να δυσκολεύονται να έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη φροντίδα ψυχικής υγείας. Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) εμφανίζονται ιδιαίτερα ανεπαρκώς ενημερωμένες, χωρίς επίσημες πολιτικές ή πρωτοβουλίες για την προώθηση της ένταξης. Οι μεγαλύτερες εταιρείες, παρότι μπορεί να διαθέτουν ορισμένες πολιτικές, συχνά δυσκολεύονται να τις εφαρμόσουν με ουσιαστικό και αποτελεσματικό τρόπο.

Δίνουμε προτεραιότητα στην πρόσληψη διαφορετικών ταλέντων, συμπεριλαμβανομένων ατόμων από κοινότητες LGBTQI+.

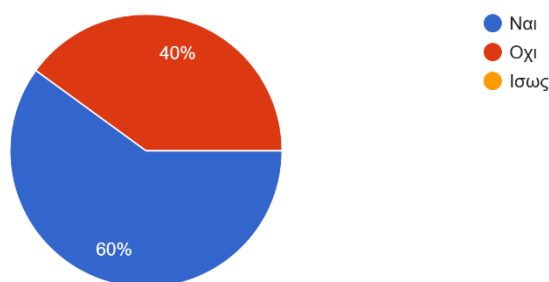
10 απαντήσεις

Πίνακας 8: Δίνουμε προτεραιότητα στην πρόσληψη διαφορετικών ταλέντων, συμπεριλαμβανομένων ατόμων από τις ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητες. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)

Έχετε πραγματοποιήσει ποτέ εκπαίδευση για τη διαφορετικότητα και την ένταξη στους υπαλλήλους σας;

10 απαντήσεις

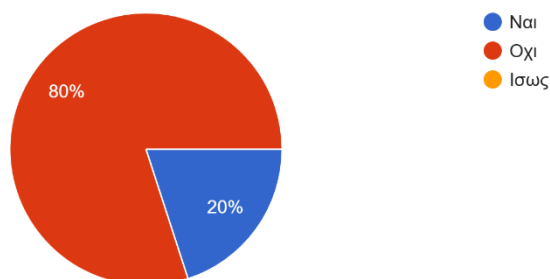
Πίνακας 9: Έχετε πραγματοποιήσει ποτέ εκπαίδευση για τη διαφορετικότητα και την ένταξη για τους εργαζομένους σας;

- Ναι – 60%
- Όχι – 40%
- Ίσως – 0%

Στον τομέα της υγείας, οι επαγγελματίες λαμβάνουν ελάχιστη έως καθόλου εκπαίδευση σχετικά με τις ανάγκες υγείας των τρανς και ιντερσεξ ατόμων. Κάποιοι παρακολούθησαν σεμινάρια κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, όμως αυτά ήταν προαιρετικά και δεν αποτελούσαν μέρος του βασικού προγράμματος σπουδών. Ιατρικές κατευθυντήριες οδηγίες για τη φροντίδα τρανς και ιντερσεξ ατόμων υπάρχουν, αλλά συχνά παραβλέπονται ή δεν εφαρμόζονται. Πολλοί επαγγελματίες υγείας στερούνται όχι μόνο της απαραίτητης ιατρικής γνώσης για θεραπείες επιβεβαίωσης φύλου, αλλά και της ενημέρωσης σχετικά με τα νομικά δικαιώματα των τρανς και ιντερσεξ ασθενών τους.

Επιπλέον, οι υγειονομικές δομές στην Κύπρο δεν είναι συμπεριληπτικές, καθώς δεν διαθέτουν τους απαραίτητους πόρους, υποδομές και ιδιωτικούς χώρους που θα διασφάλιζαν την αξιοπρέπεια και την άνεση των τρανς και ιντερσεξ ατόμων.

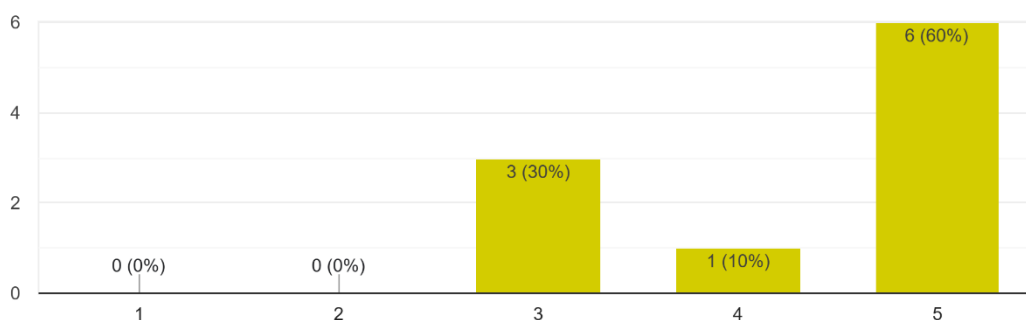
Έχετε λάβει επίσημη εκπαίδευση σχετικά με τις ανάγκες υγειονομικής περίθαλψης των τρανς και ιντερσεξ ατόμων;
10 απαντήσεις

Πίνακας 10: Έχετε λάβει επίσημη εκπαίδευση σχετικά με τις ανάγκες υγειονομικής φροντίδας των τρανς και ιντερσεξ ατόμων;

- Όχι – 80%
- Ναι – 20%

Θα με ωφελούσε πρόσθετη εκπαίδευση για να κατανοήσω καλύτερα τις ανάγκες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων.
10 απαντήσεις

Πίνακας 11: Θα ωφελούμουν από επιπρόσθετη εκπαίδευση ώστε να κατανοήσω καλύτερα τις ανάγκες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)

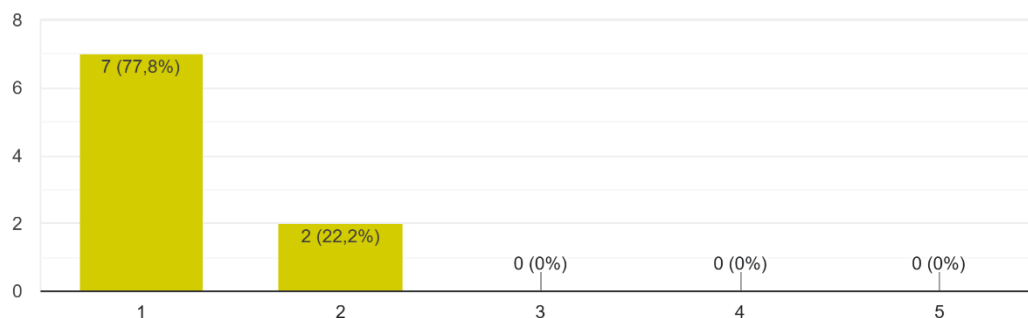
Οι ευκαιρίες απασχόλησης για τα τρανς και ιντερσεξ άτομα παραμένουν εξαιρετικά περιορισμένες. Πολλοί συναντούν σοβαρά εμπόδια κατά τη διαδικασία πρόσληψης, συχνά απορρίπτονται λόγω προκαταλήψεων και στερεοτύπων. Όσοι καταφέρνουν να προσληφθούν συχνά βιώνουν μισθολογικές ανισότητες, με αισθητά χαμηλότερες αποδοχές σε σχέση με τους cisgender συναδέλφους τους. Χωρίς σαφείς και εφαρμόσιμες νομικές προστασίες, τα τρανς και ιντερσεξ άτομα παραμένουν ευάλωτα σε κακομεταχείριση και διακρίσεις στον χώρο εργασίας. Παρότι ορισμένοι εργοδότες εκφράζουν διάθεση για υποστήριξη της ένταξης, συχνά επικαλούνται την κοινωνική αντίσταση ως σημαντικό εμπόδιο, το οποίο επιβραδύνει την ουσιαστική πρόοδο.

«Στον χώρο εργασίας μας έχουμε πολιτικές ώστε να μην υπάρχουν διακρίσεις οποιουδήποτε είδους και προσλαμβάνουμε ικανά άτομα ανεξαρτήτως φύλου, ταυτότητας ή σεξουαλικού προσανατολισμού. Ωστόσο, δεν

δίνουμε προτεραιότητα στην πρόσληψη ΛΟΑΤΚΙ+ ή ιντερσεξ ατόμων, γιατί θα ήταν άδικο για όλες τις άλλες ομάδες και άτομα. Θεωρούμε δίκαιο να προσλαμβάνουμε με βάση τις ικανότητες, ανεξάρτητα από το σε ποια ομάδα ανήκει ή με ποια ταυτότητα ταυτίζεται κάποιος.»

Υπάρχουν επαρκείς υπηρεσίες ψυχικής υγείας προσαρμοσμένες σε τρανς και ιντερσεξ άτομα.

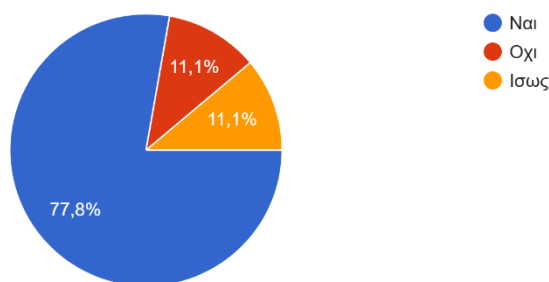
9 απαντήσεις

Πίνακας 12: Υπάρχουν επαρκείς υπηρεσίες ψυχικής υγείας προσαρμοσμένες στις ανάγκες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)

Είχατε δυσκολίες πρόσβασης στις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης ως τρανς ή ιντερσεξ άτομο;

9 απαντήσεις

Πίνακας 13: Έχετε αντιμετωπίσει δυσκολίες στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας ως τρανς ή ιντερσεξ άτομο;

- Όχι – 11,1%
- Ναι – 77,8%
- Ίσως – 11,1%

Ομάδα Εστίασης

Στις 28 Απριλίου, η Wisefour από την Κύπρο οργάνωσε διαδικτυακή ομάδα εστίασης με 10 συμμετέχοντες. Οι συμμετέχοντες προέρχονταν από διαφορετικές ομάδες ενδιαφερομένων: τον τομέα της υγείας, τα τρανς και ιντερσεξ άτομα, καθώς και από εργοδότες και επιχειρηματίες.

Κατά τη διάρκεια της ομάδας εστίασης παρουσιάστηκαν τα ευρήματα από την ανάλυση πολιτικών και τις συνεντεύξεις, καθώς και η γενικότερη κατάσταση στην Ευρώπη. Παρουσιάστηκε επίσης το έργο και τα επόμενα

βήματα. Η συζήτηση διεξήχθη ομαλά, με τους συμμετέχοντες να εκφράζουν νέες προοπτικές και να αναδεικνύουν ζητήματα που προέκυψαν.

Οι συμμετέχοντες επιβεβαίωσαν σε γενικές γραμμές τις προκλήσεις που είχαν εντοπιστεί στη φάση των συνεντεύξεων, ιδίως σε σχέση με τις διακρίσεις στον χώρο της υγείας, τις γραφειοκρατικές και παρεμβατικές διαδικασίες νομικής αναγνώρισης φύλου και την αορατότητα των θεμάτων των ιντερσεξ ατόμων στον εθνικό δημόσιο διάλογο. Επεσήμαναν επίσης την έλλειψη εμπειρίας, εργαλείων και γνώσης στο υγειονομικό σύστημα.

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς τόνισαν συγκεκριμένα κενά στην τοπική πολιτική, όπως: την απουσία εκπαίδευσης για τους επαγγελματίες, την έλλειψη προστατευτικών πλαισίων για τα ιντερσεξ άτομα, την ανάγκη για πιο συμπεριληπτικές νομικές διαδικασίες, όπως μια εθνική στρατηγική. Πρότειναν την ανάπτυξη νομικών μεταρρυθμίσεων με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη συστηματική υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης. Οι εργαζόμενοι ανέφεραν επίσης την έλλειψη γνώσης, κατευθυντήριων οδηγιών και πολιτικών σχετικά με τη συμπερίληψη στις εταιρείες τους. Η ομάδα υπογράμμισε την επείγουσα ανάγκη για συμπεριληπτικές, δικαιωματικά θεμελιωμένες πολιτικές και την κατάργηση παθολογικοποιητικών πρακτικών, όπως οι υποχρεωτικές ψυχολογικές αξιολογήσεις.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στα κενά στη συλλογή δεδομένων και στη δυσκολία που αυτά δημιουργούν στον σχεδιασμό αποτελεσματικών δημόσιων πολιτικών για τα ιντερσεξ άτομα, τα οποία παραμένουν σε μεγάλο βαθμό ακαταχώρητα και ανεπαρκώς υποστηριζόμενα. Κάθε κατηγορία ενδιαφερομένων αντιμετωπίζει διαφορετικά προβλήματα, ενώ η κατάσταση εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη βούληση εργοδοτών, επαγγελματιών υγείας ή συναδέλφων να είναι συμπεριληπτικοί.

Δεν υπάρχουν συγκεκριμένες πολιτικές που να επιλύουν τα καθημερινά και συστηματικά προβλήματα των τρανς και ιντερσεξ ατόμων. Υπάρχουν μεν πολιτικές που προσφέρουν στήριξη σε επιμέρους ζητήματα, ωστόσο η πραγματική αλλαγή εξαρτάται κυρίως από την κοινωνία και τα ίδια τα άτομα. Οι συμμετέχοντες θεώρησαν τα εργαλεία και τις δράσεις του έργου **ACTIVEAID** εξαιρετικά σημαντικά και τόνισαν ότι πρέπει να διαδοθούν ευρέως στη χώρα, ώστε να γίνουν γνωστές περισσότερες λύσεις, πρακτικές και πολιτικές.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Στη Λιθουανία, η LGL πραγματοποίησε συνολικά 33 συνεντεύξεις με εργοδότες, επαγγελματίες υγείας και τρανς/ιντερσεξ άτομα σχετικά με την ένταξη στον χώρο εργασίας, την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και τις ευρύτερες κοινωνικές προκλήσεις.

Η έκθεση για τη Λιθουανία παρουσιάζει μια συνολική εικόνα των προσπαθειών ένταξης στον χώρο εργασίας και στον τομέα της υγείας, βασισμένη στις απαντήσεις εργοδοτών, επαγγελματιών υγείας και τρανς και ιντερσεξ ατόμων. Τα ευρήματα καταδεικνύουν θετικές εξελίξεις, αλλά και επίμονες προκλήσεις που συνεχίζουν να επηρεάζουν την ευημερία και τη δίκαιη μεταχείριση των τρανς και ιντερσεξ ανθρώπων.

Αρκετοί εργοδότες ανέφεραν ενεργή συμμετοχή σε πρωτοβουλίες διαφορετικότητας και ένταξης στον εργασιακό χώρο. Η μεγάλη πλειονότητα 75% επιβεβαίωσε ότι ο οργανισμός τους είχε υλοποιήσει εκπαίδευση για τη διαφορετικότητα και την ένταξη, ενώ το υπόλοιπο 25% απάντησε «ίσως», δείχνοντας αβεβαιότητα ως προς το πόσο συστηματικά ή επίσημα ήταν αυτά τα

προγράμματα. Ενθαρρυντικό είναι επίσης ότι το 75% των εργοδοτών ανέφερε πως έχει προχωρήσει σε πρόσληψη ή προαγωγή τρανς και ιντερσεξ ατόμων στους οργανισμούς τους. Αυτό αντικατοπτρίζει ένα ουσιαστικό επίπεδο δέσμευσης στην ένταξη, αν και δεν είναι ακόμη καθολικό.

Παρά τις θετικές αυτές προσπάθειες, άλλα ευρήματα αποκάλυψαν μεταβλητότητα ως προς το πόσο συστηματικά προτεραιοποιείται η ένταξη των ΛΟΑΤΚΙ+. Στο ερώτημα αν οι οργανισμοί δίνουν προτεραιότητα στην πρόσληψη ποικιλόμορφου ανθρώπινου δυναμικού, οι απαντήσεις διέφεραν, αποκαλύπτοντας ότι ενώ κάποιες εταιρείες είναι πιο δραστήριες, άλλες στερούνται δομημένων πολιτικών ή σαφούς στρατηγικής. Παρόμοιο μοτίβο εμφανίστηκε και στις αξιολογήσεις της ευαισθητοποίησης της ηγεσίας: τα αποτελέσματα ήταν μικτά ως προς το κατά πόσο οι διοικητικές ομάδες είναι καλά ενημερωμένες για τις ειδικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα. Τα δεδομένα δείχνουν ότι, αν και η ένταξη εκτιμάται σε ορισμένους χώρους, η ηγεσία σε πολλούς τομείς χρειάζεται περισσότερη εκπαίδευση και εμπλοκή ώστε να διασφαλιστεί μια συνεπής και τεκμηριωμένη προσέγγιση στη διαφορετικότητα.

Στον τομέα της υγείας, η ένταξη παραμένει περιορισμένη λόγω έλλειψης επίσημης εκπαίδευσης. Τα δύο τρίτα των επαγγελματιών υγείας ανέφεραν ότι δεν είχαν λάβει καμία δομημένη εκπαίδευση σχετικά με τις ανάγκες υγείας των τρανς και ιντερσεξ ατόμων. Μόνο το 33,3% είχε λάβει τέτοια εκπαίδευση, γεγονός που υπογραμμίζει το σημαντικό κενό στην επαγγελματική ανάπτυξη. Αυτό το έλλειμμα οδηγεί σε ασυνέπειες στην παροχή φροντίδας, με κάποιους επαγγελματίες να στερούνται βασικών γνώσεων για πρακτικές επιβεβαίωσης φύλου και για τα δικαιώματα των τρανς και ιντερσεξ ασθενών. Παρ' όλα αυτά, η πλειονότητα των επαγγελματιών υγείας εξέφρασε έντονη επιθυμία για περαιτέρω εκπαίδευση. Οι βαθμολογίες ήταν σταθερά υψηλές όταν ρωτήθηκαν αν η πρόσθετη εκπαίδευση θα τους βοηθούσε να κατανοήσουν καλύτερα τις ανάγκες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων, δείχνοντας διάθεση εξέλιξης και βελτίωσης, παρά την μέχρι τώρα έλλειψη εκπαίδευσης.

Από την πλευρά των τρανς και ιντερσεξ ατόμων, η πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας εξακολουθεί να παρουσιάζει σοβαρές δυσκολίες. Ένα σημαντικό 80% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι έχει αντιμετωπίσει προβλήματα στην πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες. Αυτές οι δυσκολίες συνδέονται συχνά με διακριτικές συμπεριφορές, λανθασμένη προσφώνηση φύλου (misgendering) ή έλλειψη γνώσης εκ μέρους των παρόχων υγείας. Ιδιαίτερα οι υπηρεσίες ψυχικής υγείας θεωρούνται ακατάλληλα προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες ανάγκες των τρανς και ιντερσεξ ανθρώπων, με τους περισσότερους συμμετέχοντες να τις αξιολογούν αρνητικά. Αυτό υπογραμμίζει την έντονη ανάγκη για υποστήριξη ψυχικής υγείας που να είναι πραγματικά συμπεριληπτική και επιβεβαιωτική.

Σε ό,τι αφορά την ευρύτερη κοινότητα και την υποστήριξη από ομοτίμους, οι απαντήσεις ήταν μικτές. Ορισμένα άτομα ανέφεραν ότι έχουν πρόσβαση σε κοινοτικά δίκτυα ή ΛΟΑΤΚΙ+ οργανώσεις, ενώ άλλα δήλωσαν περιορισμένη ή καθόλου παρουσία τέτοιων πόρων στην περιοχή τους. Αυτή η άνιση πρόσβαση αντανακλά τις διαφορές μεταξύ περιοχών και ενισχύει τη σημασία της επέκτασης και προώθησης υπηρεσιών που βασίζονται στην κοινότητα.

Συνολικά, τα δεδομένα σκιαγραφούν μια σύνθετη εικόνα. Από τη μία πλευρά, υπάρχουν ενθαρρυντικά σημάδια θεσμικής ανοικτότητας, με πολλούς εργοδότες και επαγγελματίες υγείας να

δείχνουν ενδιαφέρον και διάθεση να υποστηρίξουν την ένταξη των ΛΟΑΤΚΙ+. Από την άλλη πλευρά, παραμένουν σημαντικά κενά στην ενημέρωση της ηγεσίας, στη συστηματική εκπαίδευση και στις υποδομές που εμποδίζουν την πλήρη υλοποίηση της ένταξης. Η αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων θα απαιτήσει συντονισμένη προσπάθεια, με την εφαρμογή υποχρεωτικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, μεγαλύτερη λογοδοσία των ηγετικών ομάδων και επενδύσεις σε συμπεριληπτικά συστήματα κοινοτικής υποστήριξης.

Εργοδότες

- **Προσπάθειες ένταξης:** 75% είχαν υλοποιήσει εκπαίδευση· 75% είχαν προσλάβει τρανς/ιντερσεξ άτομα.
- **Κενά στην ηγεσία:** Μεταβλητό επίπεδο ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της διοίκησης.

Τρανς και Ιντερσεξ Άτομα

- **Πρόσβαση στην υγεία:** Το 80% αντιμετώπισε εμπόδια· συχνά λανθασμένη προσφώνηση φύλου και διακρίσεις.
- **Υπηρεσίες ψυχικής υγείας:** Αξιολογήθηκαν αρνητικά· έλλειψη πολιτισμικής επάρκειας.
- **Κοινοτική υποστήριξη:** Μικτή εικόνα ως προς την ορατότητα ΛΟΑΤΚΙ+ πόρων.

Επαγγελματίες Υγείας

- **Εκπαίδευση:** Το 66,7% δεν είχε λάβει καμία δομημένη κατάρτιση.
- **Διαθεσιμότητα:** Έντονο ενδιαφέρον για περαιτέρω εκπαίδευση.

Κύρια Συμπεράσματα

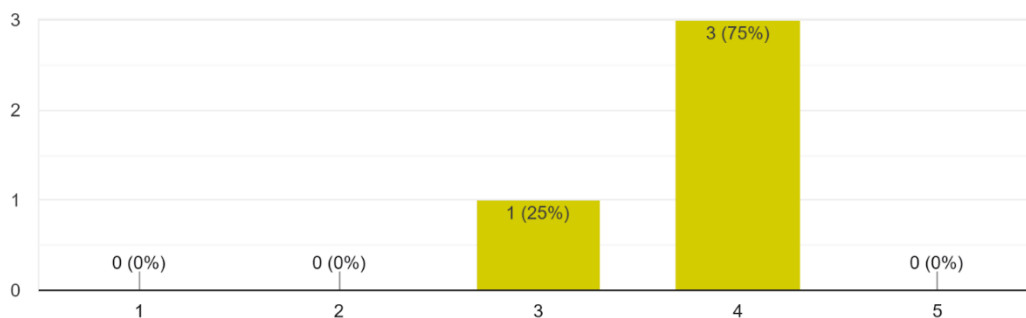
- Υπάρχει θετική διάθεση, αλλά παραμένουν σημαντικά κενά στην εφαρμογή.
- Απαραίτητη η επένδυση σε εκπαίδευση ηγεσίας, σε υποδομές και σε κοινοτική υποστήριξη.

Στον χώρο εργασίας, αρκετοί εργοδότες ανέφεραν ενεργές προσπάθειες για την προώθηση της διαφορετικότητας και της ένταξης. Ένα σημαντικό ποσοστό — 75% των ερωτηθέντων — επιβεβαίωσε ότι ο οργανισμός τους είχε υλοποιήσει εκπαίδευση για τη διαφορετικότητα και την ένταξη για τους εργαζομένους, ενώ το 25% απάντησε «ίσως», δείχνοντας αβεβαιότητα ως προς τον βαθμό τυπικότητας ή τη συχνότητα αυτών των δράσεων. Επιπλέον, το 75% των εργοδοτών ανέφερε ότι έχει προχωρήσει σε πρόσληψη ή προαγωγή τρανς και ιντερσεξ ατόμων, γεγονός που αντικατοπτρίζει μια θετική — αλλά όχι ακόμη καθολική — δέσμευση στην ένταξη μέσω πρακτικών πρόσληψης και εξέλιξης προσωπικού.

Ωστόσο, στο ερώτημα κατά πόσο δίνουν προτεραιότητα στην πρόσληψη ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, οι απαντήσεις κυμάνθηκαν σε κλίμακα από το 1 έως το 5. Αυτό δείχνει ότι, ενώ ορισμένες εταιρείες πράγματι προτεραιοποιούν τέτοιου είδους προσλήψεις, άλλες εμφανίζουν μικρότερη δέσμευση ή πιο αποσπασματική προσέγγιση. Παρόμοια διαφοροποίηση καταγράφηκε και στις απαντήσεις σχετικά με το αν οι διοικητικές ομάδες είναι καλά ενημερωμένες για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, με μικτές αξιολογήσεις που υποδηλώνουν ότι η κατανόηση και η ευαισθητοποίηση της ηγεσίας χρειάζονται περαιτέρω βελτίωση.

Mes teikiame pirmenybę įvairovei, įskaitant talentus iš LGBTQI+ bendruomenių. We prioritize diversity, including talent, including individuals from LGBTQI+ communities.

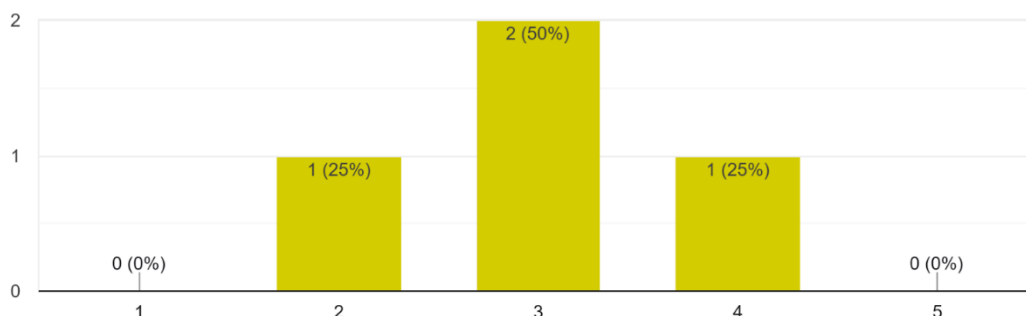
4 απαντήσεις

Πίνακας 14: Δίνουμε προτεραιότητα στην πρόσληψη διαφορετικών ταλέντων, συμπεριλαμβανομένων ατόμων από τις ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητες. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)

Vadovų komanda yra gerai informuota apie iššūkius, su kuriais susiduria LGBTQI+ asmenys. The management team is well-informed about the challenges faced by LGBTQI+ individuals.

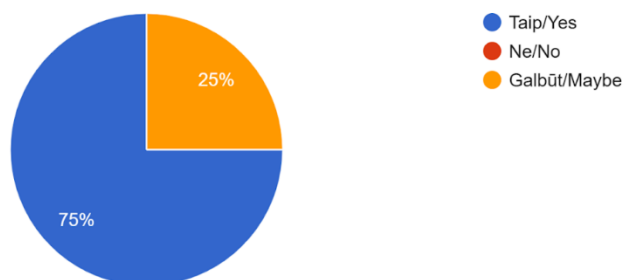
4 απαντήσεις

Πίνακας 15: Η διοικητική ομάδα είναι καλά ενημερωμένη σχετικά με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)

Ar kada nors rengėte įvairovės ir įtraukties mokymus savo darbuotojams? Have you ever conducted diversity and inclusion training for your employees?

4 απαντήσεις

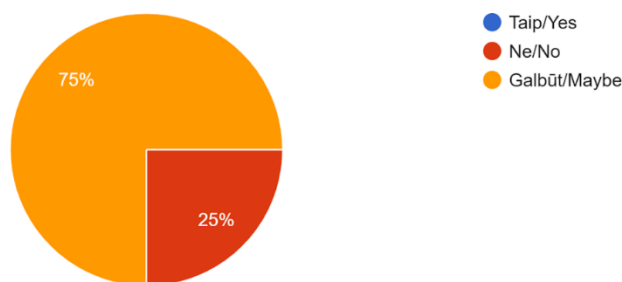

Πίνακας 16: Έχετε πραγματοποιήσει ποτέ εκπαίδευση για τη διαφορετικότητα και την ένταξη για τους εργαζομένους σας;

- Ναι – 75%
- Όχι – 0%
- Ίσως – 25%

Ar jūsų organizacijoje aktyviai samdėte ar paaukštinate translyčius ir interseksualius asmenis? Have you actively hired or promoted trans and intersex individuals in your organization?

4 απαντήσεις

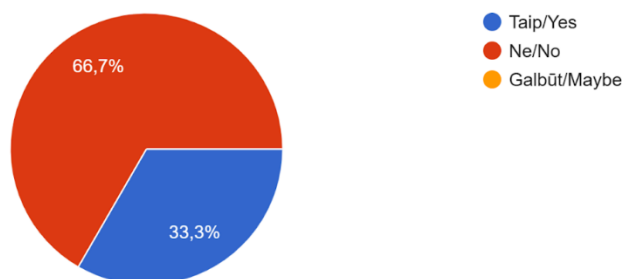
Πίνακας 17: Έχετε προχωρήσει ενεργά σε πρόσληψη ή προαγωγή τρανς και ιντερσεξ ατόμων στον οργανισμό σας;

- Ναι – 75%
- Όχι – 25%
- Ίσως – 0%

Στον τομέα της υγείας, η εκπαίδευση σχετικά με τις ειδικές ανάγκες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων φαίνεται να είναι ανεπαρκής. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου, το 66,7% των επαγγελματιών υγείας δήλωσε ότι δεν είχε λάβει καμία επίσημη εκπαίδευση σε αυτά τα θέματα, ενώ μόνο το 33,3% ανέφερε ότι είχε λάβει. Αυτή η έλλειψη δομημένης εκπαίδευσης συμβάλλει στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος υγειονομικής περίθαλψης όπου η συμπερίληψη δεν είναι συνεπής και η γνώση για τη φροντίδα επιβεβαίωσης φύλου δεν είναι τυποποιημένη.

Ενθαρρυντικό είναι το γεγονός ότι καταγράφηκε ευρεία συμφωνία μεταξύ των επαγγελματιών υγείας ως προς την ανάγκη για περισσότερη εκπαίδευση· οι περισσότεροι έδωσαν υψηλές βαθμολογίες (4 ή 5) όταν ρωτήθηκαν αν θα ωφελούνταν από επιπρόσθετη κατάρτιση για να κατανοήσουν καλύτερα τις ανάγκες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων. Αυτό υποδηλώνει διάθεση για βελτίωση, ακόμη κι αν οι τρέχουσες πρακτικές υπολείπονται.

Ar jūs esate gavęs(-usi) formalius mokymus apie translyčių ir interseksualių asmenų sveikatos priežiūros poreikius? Have you received formal tr...healthcare needs of trans and intersex individuals?
6 απαντήσεις

Πίνακας 18: Έχετε λάβει επίσημη εκπαίδευση σχετικά με τις ανάγκες υγειονομικής φροντίδας των τρανς και ιντερσεξ ατόμων;

- Όχι – 66,7%
- Ναι – 33,3%
- Ίσως – 0%

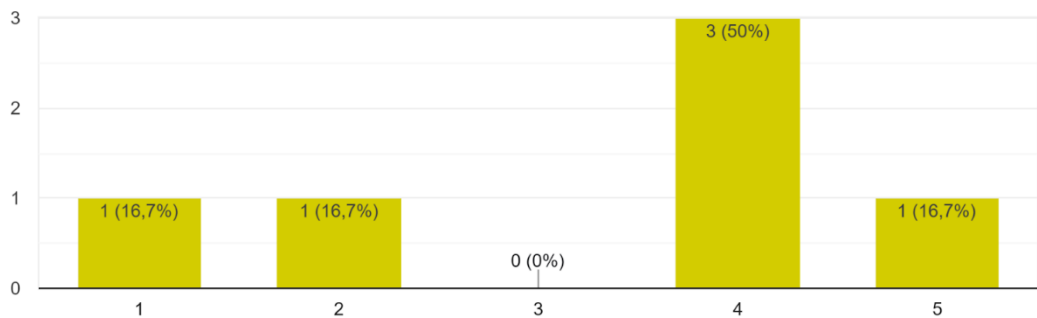
Όσον αφορά τις βιωματικές εμπειρίες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων, τα ευρήματα σκιαγραφούν μια ανησυχητική εικόνα. Ένα σημαντικό ποσοστό — 80% των ερωτηθέντων — δήλωσε ότι έχει αντιμετωπίσει δυσκολίες στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, ενώ μόνο το 20% ανέφερε ότι δεν είχε παρόμοια προβλήματα. Οι δυσκολίες αυτές κυμαίνονται από διακριτική ή κακοποιητική συμπεριφορά και λανθασμένη προσφώνηση φύλου (misgendering) έως την έλλειψη γνώσεων εκ μέρους του ιατρικού προσωπικού.

Οι υπηρεσίες ψυχικής υγείας αξιολογήθηκαν αρνητικά ως προς την προσαρμογή τους στις ανάγκες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων, με τους περισσότερους συμμετέχοντες να εκφράζουν δυσαρέσκεια. Επιπλέον, ενώ κάποιοι ανέφεραν ότι έχουν πρόσβαση σε δίκτυα κοινοτικής υποστήριξης ή οργανώσεις, οι απαντήσεις σε αυτό το σημείο ήταν μικτές, γεγονός που δείχνει διαφορές στη διαθεσιμότητα και την ορατότητα τέτοιων πόρων ανά περιοχή ή κοινότητα.

Οι συνδυασμένες αυτές απαντήσεις αναδεικνύουν την επίμονη ανάγκη τόσο για συστημικές μεταρρυθμίσεις στην παροχή υγειονομικής περίθαλψης όσο και για την ενίσχυση και διεύρυνση δομών κοινοτικής και ομότιμης υποστήριξης για τα τρανς και ιντερσεξ άτομα.

Aš turėčiau naudoti iš papildomų mokymų, kad geriau suprastčiau translyčių ir interseksualių asmenų poreikius. I would benefit from additional ...rstand the needs of trans and intersex individuals.

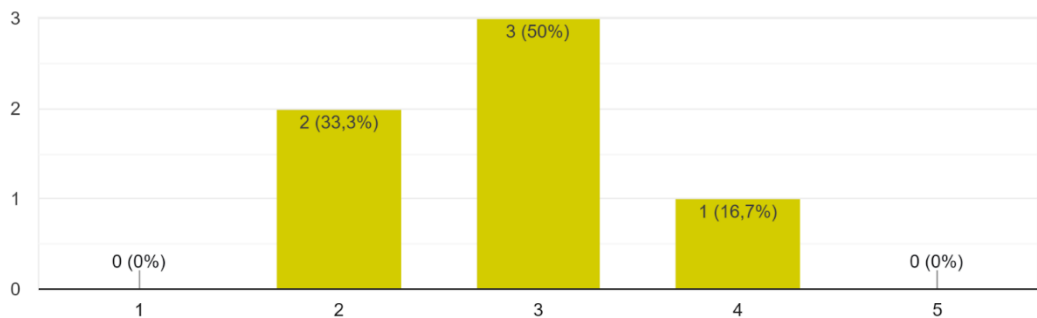
6 απαντήσεις

Πίνακας 19: Θα ωφελούμουν από επιπρόσθετη εκπαίδευση ώστε να κατανοήσω καλύτερα τις ανάγκες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)

Aš turiu prieigą prie bendruomenės palaikymo tinklų ar organizacijų. I have access to community support networks or organizations.

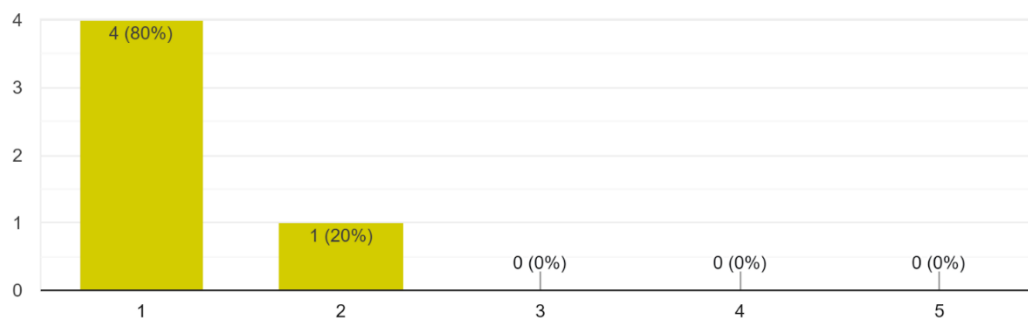
6 απαντήσεις

Πίνακας 20: Έχω πρόσβαση σε δίκτυα κοινοτικής υποστήριξης ή οργανώσεις. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)

Yra pakankamai psichikos sveikatos paslaugų, pritaikytų translyčiams ir interseksualiems asmenims. There are adequate mental health services adapted to trans and intersex people.

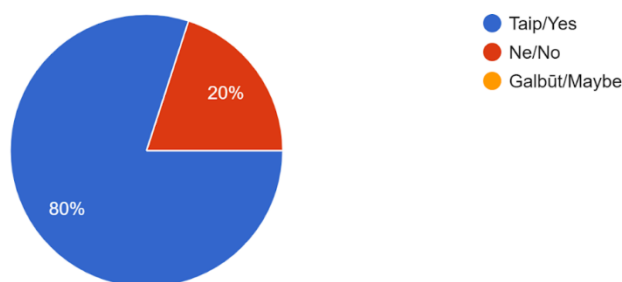
5 απαντήσεις

Πίνακας 21: Υπάρχουν επαρκείς υπηρεσίες ψυχικής υγείας προσαρμοσμένες στις ανάγκες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)

Have you had difficulties accessing healthcare services as a trans or intersex person? Ar jums, kaip translyčiam ar interseksualiam asmeniui, kilo sunkumų gaunant sveikatos priežiūros paslaugas?

5 απαντήσεις

Πίνακας 22: Έχετε αντιμετωπίσει δυσκολίες στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας ως τρανς ή ιντερσεξ άτομο;

- Όχι – 20%
- Ναι – 80%
- Ίσως – 0%

Ομάδα Εστίασης

Στις 28 Απριλίου 2025, η LGL πραγματοποίησε μια ομάδα εστίασης με μέλη της τρανς κοινότητας και επιχειρηματίες. Στόχος της συζήτησης ήταν να εντοπιστούν οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα τρανς άτομα στη Λιθουανία και να διερευνηθούν οι πιθανές υπηρεσίες υποστήριξης που θα μπορούσαν να υλοποιηθούν στο πλαίσιο τρεχόντων έργων.

Η ομάδα εστίασης ανέδειξε σημαντικά συστημικά εμπόδια στην πρόσβαση των τρανς ατόμων στις υπηρεσίες υγείας. Τα πιο πιεστικά ζητήματα περιλαμβάνουν την απόκλιση μεταξύ επίσημων πρωτοκόλλων και της πραγματικής εφαρμογής τους, τη μονοπώληση υπηρεσιών από μεγάλους οργανισμούς και τις υπερβολικά μεγάλες λίστες αναμονής (έως και 8 μήνες για ορισμένες ειδικότητες). Οι συμμετέχοντες σημείωσαν ότι οι επαγγελματίες υγείας συχνά δεν κατανοούν τις

ανάγκες των τρανς ατόμων, ιδιαίτερα σε σχέση με τις μη δυαδικές ταυτότητες φύλου. Οι προκλήσεις αυτές εντείνονται στις περιοχές εκτός μεγάλων πόλεων, δημιουργώντας γεωγραφικές ανισότητες στην ποιότητα και την προσβασιμότητα της φροντίδας.

Στον τομέα της απασχόλησης, οι συμμετέχοντες ανέδειξαν αρκετά βασικά εμπόδια για την ένταξη στον χώρο εργασίας. Τα συστήματα τεκμηρίωσης που απαιτούν τη χρήση νομικών ονομάτων δημιουργούν άμεσα προβλήματα για άτομα των οποίων τα έγγραφα δεν συμφωνούν με την ταυτότητα που βιώνουν. Οι εμπειρίες στον χώρο εργασίας διαφέρουν σημαντικά ανάλογα με το μέγεθος και τον διεθνή προσανατολισμό της εταιρείας· οι μεγαλύτερες, πολυεθνικές εταιρείες προσφέρουν γενικά πιο συμπεριληπτικά περιβάλλοντα. Οι θέσεις με άμεση επαφή με πελάτες και οι διοικητικές/ηγετικές θέσεις αναγνωρίστηκαν ως ιδιαίτερα δύσκολες για τα τρανς άτομα. Αρκετοί συμμετέχοντες σημείωσαν ότι ακόμη και καλοπροαίρετοι συνάδελφοι συχνά τους προσφωνούν με λάθος φύλο, γεγονός που τους αναγκάζει σε συνεχή αυτοϋπεράσπιση, η οποία αποβαίνει συναισθηματικά εξαντλητική.

Οι πιο ουσιαστικές αλλαγές πολιτικής που εντοπίστηκαν από τους συμμετέχοντες περιλαμβάνουν:

- την καθιέρωση διοικητικής διαδικασίας για τη νομική αναγνώριση φύλου χωρίς δικαστικές διαδικασίες,
- την αποπαθολογικοποίηση των τρανς ταυτοτήτων στην ιατρική πρακτική,
- και τη δυνατότητα αλλαγής ονόματος ανεξάρτητα από τον δείκτη φύλου.

Αυτές οι θεμελιώδεις αλλαγές θα αντιμετώπιζαν τα δομικά εμπόδια που σήμερα περιορίζουν την πρόσβαση τόσο στην υγεία όσο και στην απασχόληση.

Οι άμεσες ανάγκες της κοινότητας επικεντρώνονται σε προσβάσιμες υπηρεσίες υποστήριξης, ιδιαίτερα ψυχολογική υποστήριξη διαθέσιμη διαδικτυακά τόσο στα λιθουανικά όσο και στα αγγλικά. Οι συμμετέχοντες εξέφρασαν έντονο ενδιαφέρον για δράσεις ενδυνάμωσης της κοινότητας, όπως η θεραπεία μέσω τέχνης και οι ψυχαγωγικές δραστηριότητες σε ασφαλή περιβάλλοντα. Νομικές συμβουλές σχετικά με τα εργασιακά δικαιώματα και τις διοικητικές διαδικασίες θεωρήθηκαν επίσης υψηλής προτεραιότητας, ειδικά για τους τρανς μετανάστες που αντιμετωπίζουν πρόσθετα εμπόδια. Αρκετοί συμμετέχοντες τόνισαν τη σημασία της ύπαρξης εκπαιδευτικών προγραμμάτων που θα ενδυναμώνουν τα μέλη της κοινότητας ώστε να στηρίζουν το ένα το άλλο.

ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Συνεντεύξεις

In Στην Ιρλανδία, το University College Dublin υλοποίησε με επιτυχία τις συνεντεύξεις. Η έκθεση για την Ιρλανδία εξετάζει βασικά ζητήματα που αφορούν την ένταξη στον χώρο εργασίας, την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, τη νομική αναγνώριση και τις ευρύτερες κοινωνικές εμπειρίες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων.

Ένταξη στον Χώρο Εργασίας και Απασχόληση

Στον χώρο εργασίας, οι εμπειρίες ήταν μικτές. Οι συμμετέχοντες από τον τομέα της τεχνολογίας ανέφεραν θετικές εμπειρίες και σχετική ευκολία στην αλλαγή εργασίας. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν σοβαρές προκλήσεις, ιδιαίτερα εκτός των πιο «προοδευτικών» κλάδων. Ορισμένοι συμμετέχοντες ανέφεραν έμμεσες μορφές διάκρισης, όπως λανθασμένη προσφώνηση φύλου από

συναδέλφους ή λεπτές εκδηλώσεις τρανσφοβικών στάσεων. Σε πολλούς χώρους εργασίας χρησιμοποιείται μεν συμπεριληπτική γλώσσα, αλλά αυτή συχνά δεν συνοδεύεται από ουσιαστική υποστήριξη, όπως η ισότητα στις αποδοχές ή ξεκάθαρες πολιτικές κατά των διακρίσεων.

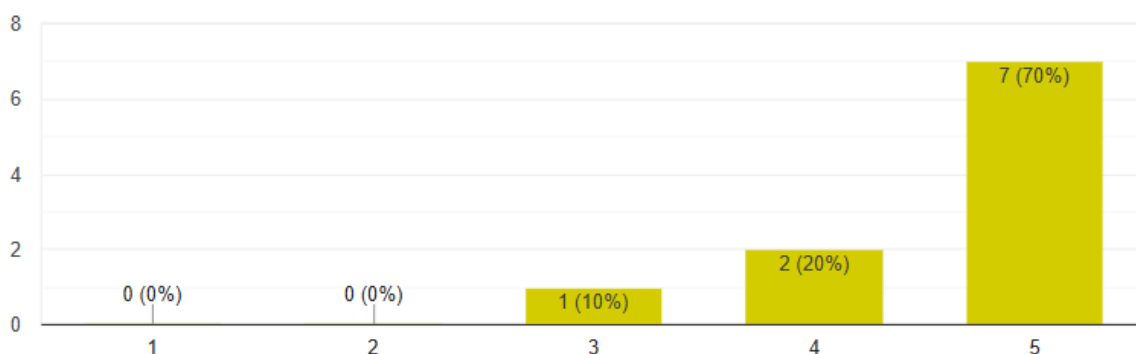
Οι εργοδότες στην Ιρλανδία ανέφεραν γενικά θετική στάση απέναντι στη διαφορετικότητα, ωστόσο μια πιο προσεκτική ανάλυση αποκαλύπτει σημαντικά κενά στην πρακτική υποστήριξη και τις πολιτικές ένταξης για τα τρανς και ιντερσεξ άτομα.

- 70% των εργοδοτών δήλωσαν ότι ο χώρος εργασίας τους καλλιεργεί κουλτούρα σεβασμού και ένταξης.
- 80% ανέφεραν ότι οι εργαζόμενοι αισθάνονται ασφαλείς να εκφράσουν την ταυτότητά τους.
- Ωστόσο, μόνο το 30% προωθεί ενεργά την ευαισθητοποίηση σε θέματα ΛΟΑΤΚΙ+, και μόλις 3 στους 10 δήλωσαν ότι έχουν προσλάβει ή προαγάγει τρανς ή ιντερσεξ άτομα.
- 60% έχουν πολιτικές κατά των διακρίσεων που αναφέρονται στα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, αλλά μόνο 40% έχουν πραγματοποιήσει εκπαίδευση σε θέματα διαφορετικότητας και ένταξης.

Οι μισοί εργοδότες εργάζονταν σε μεγάλους οργανισμούς (500+ εργαζόμενοι), αλλά ακόμη και εκεί η ενημέρωση και οι πόροι παραμένουν ασυνεπείς.

«Όταν ξεκίνησα τη δουλειά μου, δεν ήξεραν ότι είμαι τρανς. Μου είπαν για έναν άλλο υπάλληλο που ήταν τρανς και γύρισαν τα μάτια τους. Αποφάσισα να μην πω τίποτα για μένα. Επίσης, μερικά μέλη του προσωπικού συνέχιζαν να την αποκαλούν με το παλιό 'ανδρικό' όνομά της. Δεν λέω στη δουλειά για μένα γι' αυτόν τον λόγο. Ήμουν πολύ κοντά στο να προχωρήσω σε νομική αναγνώριση φύλου, αλλά άλλαξαν οι νόμοι στο Ηνωμένο Βασίλειο και τις ΗΠΑ. Επίσης, ήμουν στη λίστα αναμονής της Υπηρεσίας Φύλου, αλλά είναι τόσο μακριά, δεν υπάρχει κάτι τοπικά, καμία υποστήριξη εδώ.»

Αν και η πλειοψηφία των συμμετεχόντων ήταν εργαζόμενοι (57% σε πλήρη απασχόληση), το ίδιο ποσοστό (57%) ανέφερε ότι αντιμετώπισε εμπόδια στην εργασία λόγω της ταυτότητας φύλου τους, ενώ το 71% δήλωσε αβεβαιότητα για το αν ο χώρος εργασίας τους είναι πραγματικά συμπεριληπτικός. Αυτό καταδεικνύει ότι οι προσπάθειες ένταξης παραμένουν ανεπαρκείς ή ασαφείς στην πράξη.

Πίνακας 23: Ο χώρος εργασίας μας καλλιεργεί κουλτούρα σεβασμού και ένταξης για όλους τους εργαζόμενους. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)

Πρόσβαση στην Υγεία και Διακρίσεις

Συνεντεύξεις και ερωτηματολόγια ανέδειξαν σοβαρά ζητήματα στην πρόσβαση σε κατάλληλη και με σεβασμό παρεχόμενη υγειονομική περίθαλψη. Αυτά περιλαμβάνουν μεγάλους χρόνους αναμονής

(έως και 1,5 χρόνο), ακόμη και με ιδιωτική ασφάλιση, και γεωγραφικούς περιορισμούς — ιδιαίτερα σε αγροτικές περιοχές. Πολλοί συμμετέχοντες άσκησαν κριτική στην **Εθνική Υπηρεσία Φύλου (NGS)** για παρεμπόδιση της πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες. Ένα άτομο ανέφερε ότι κατέφυγε σε αυτοχορήγηση ορμονών για πάνω από μια δεκαετία λόγω συστημικών εμποδίων, θέτοντας την υγεία του σε κίνδυνο.

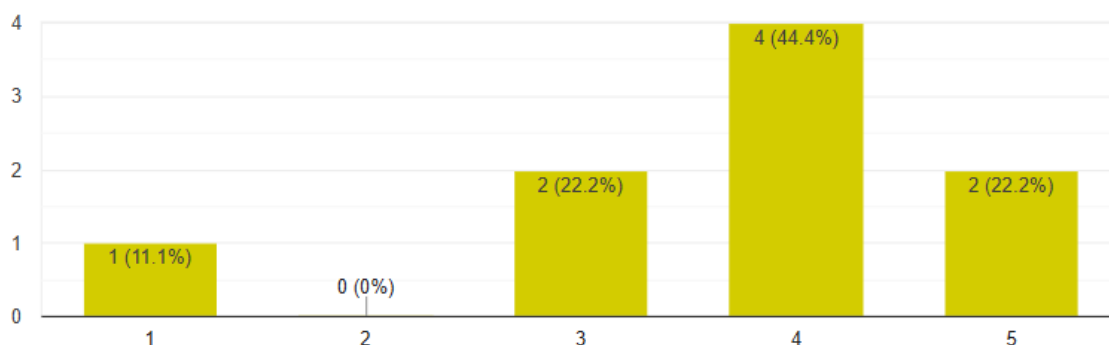
Από το ερωτηματολόγιο:

- 86% είχαν αντιμετωπίσει δυσκολίες στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας.
- 71% διαφώνησαν έντονα ότι οι υπηρεσίες ψυχικής υγείας είναι προσαρμοσμένες στις ανάγκες τους.
- 57% διαφώνησαν ότι οι τοπικοί επαγγελματίες υγείας έχουν εκπαίδευση στην τρανς/ιντερσεξ υγεία.

«Υπάρχει διαθέσιμη πληροφόρηση, αλλά δεν είναι ξεκάθαρο αν είναι αξιόπιστη. Χρειάζεται να προέρχεται από αναγνωρισμένους φορείς υγείας, αλλά αυτό μάλλον απαιτεί χρηματοδότηση και θεσμοθετημένα μονοπάτια φροντίδας.»

Οι συμμετέχοντες υπογράμμισαν την ανάγκη οι γενικοί ιατροί και οι θεραπευτές να λάβουν περισσότερη εκπαίδευση και ζήτησαν μεταρρυθμίσεις σε επίπεδο πολιτικής για την άρση των συστημικών εμποδίων. Η έρευνα στους επαγγελματίες υγείας κατέδειξε γενική επίγνωση της σημασίας της ένταξης, αλλά και σοβαρές ελλείψεις στην εκπαίδευση, στις κατευθυντήριες οδηγίες και στην υποστήριξη από τα ιδρύματα.

- 66,7% δήλωσαν ότι ο οργανισμός τους δίνει προτεραιότητα στην ένταξη.
- Μόνο 55,6% είχαν λάβει επίσημη εκπαίδευση στην τρανς/ιντερσεξ υγεία.
- 0% ανέφεραν ότι έχουν πρόσβαση σε συγκεκριμένες κλινικές κατευθυντήριες οδηγίες.
- 77,8% δεν γνώριζαν τις νομικές προστασίες για τους τρανς και ιντερσεξ ασθενείς.
- 44,4% δήλωσαν ότι θα ωφελούνταν από περαιτέρω εκπαίδευση.
- Οι περισσότεροι περιέγραψαν τις πηγές πληροφόρησης ως ασαφείς ή μη αξιόπιστες.
- 55,5% ανέφεραν ότι δεν υπήρχαν διαθέσιμα εργαλεία για τη βελτίωση της παροχής φροντίδας.

Πίνακας 24: Θα ωφελούνται από επιπρόσθετη εκπαίδευση ώστε να κατανοήσω καλύτερα τις ανάγκες των τρανς και ιντερσεξ ατόμων. (Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)

«Οι χώροι εργασίας χρησιμοποιούν συμπεριληπτική γλώσσα, αλλά δεν υπάρχει ισότητα στις αμοιβές για τρανς και ιντερσεξ άτομα. Όταν η καμπύλη Gauss χρησιμοποιείται καταχρηστικά για να ενισχύει τους cis έναντι των πιο

Νομική Αναγνώριση και Δικαιώματα

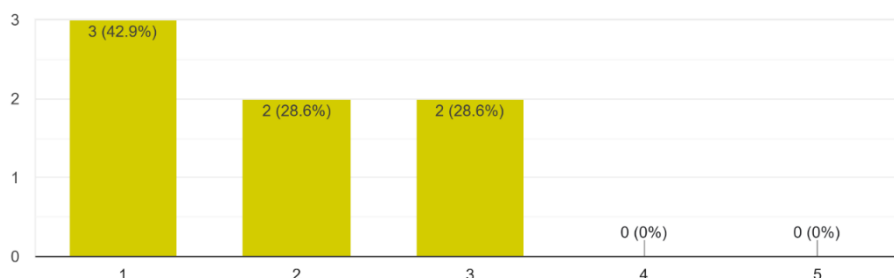
Οι συμμετέχοντες αναγνώρισαν πρόοδο στη νομική αναγνώριση φύλου, ιδιαίτερα για τους ενήλικες. Ωστόσο, παρατηρήθηκε σοβαρή απουσία ρυθμίσεων για τρανς και ιντερσεξ νέους. Ορισμένοι εξέφρασαν ανησυχία ότι οι αλλαγές στη νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου και των ΗΠΑ θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά τις πολιτικές στην Ιρλανδία. Υπάρχει επίσης επιτακτική ανάγκη επικαιροποίησης γραφειοκρατικών διαδικασιών, όπως η αλλαγή ονόματος σε συμβόλαιο στέγασης και έγγραφα κληρονομιάς, που εξακολουθούν να αποτελούν εμπόδια.

Κοινωνική Αποδοχή και Δομές Υποστήριξης

Οι συνεντεύξεις έδειξαν σταδιακή βελτίωση στις στάσεις της κοινωνίας, ιδιαίτερα μέσω δράσεων από ομοτίμους και βιωμένων εμπειριών. Ωστόσο, τα ερωτηματολόγια αποκάλυψαν ότι:

- 57% διαφώνησαν ότι η κοινωνία είναι γενικά αποδεκτική,
- Πολλοί συμμετέχοντες ανέφεραν φόβο, απομόνωση και δυσπιστία απέναντι στις διαθέσιμες υπηρεσίες υποστήριξης.

The media representation of trans and intersex people in my country is accurate and positive.
7 responses

Πίνακας 25: Δεν υπάρχει ακριβής εκπροσώπηση των τρανς και ιντερσεξ ατόμων στα μέσα ενημέρωσης της χώρας μου.

(Κλίμακα 1–5, όπου 1 = Διαφωνώ απολύτως, 5 = Συμφωνώ απολύτως)

Η υποστήριξη από οργανώσεις, όπως το **TENI (Transgender Equality Network Ireland)**, αναγνωρίστηκε, αν και οι συμμετέχοντες συχνά θεωρούσαν ότι τα προσωπικά δίκτυα είναι πιο αποτελεσματικά από την τυπική θεσμική υποστήριξη.

👛 Απασχόληση

- Θετικές εμπειρίες στον τομέα της τεχνολογίας· έμμεσες διακρίσεις σε άλλους κλάδους.
- 57% αντιμετώπισαν εμπόδια σε πρόσληψη ή διατήρηση θέσης.
- 71% δεν είναι σίγουροι αν ο χώρος εργασίας τους είναι πραγματικά συμπεριληπτικός.

Υγειονομική Περίθαλψη

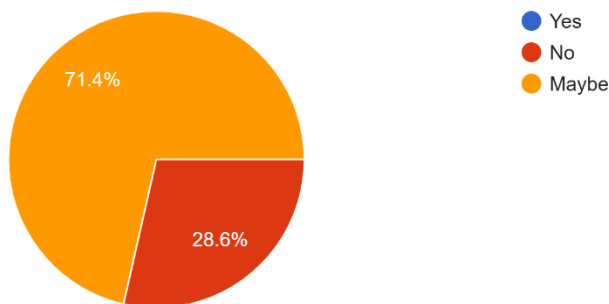
- 86% αντιμετώπισαν δυσκολίες πρόσβασης.
- Μεγάλοι χρόνοι αναμονής, εμπόδια από την NGS, αυτοχορήγηση ορμονών.
- 71% ανέφεραν ανεπαρκείς υπηρεσίες ψυχικής υγείας.
- 57% δήλωσαν ότι οι επαγγελματίες δεν είχαν εκπαίδευση στην τρανς υγεία.

Νομικά και Κοινωνική Υποστήριξη

- Η αναγνώριση φύλου για ενήλικες βελτιώνεται, αλλά οι νέοι αποκλείονται.
- Γραφειοκρατικά συστήματα καθυστερούν τις αλλαγές ονόματος/φύλου.
- Τα δίκτυα ομοτίμων πιο αποτελεσματικά από την τυπική θεσμική στήριξη.

Do you feel your workplace is inclusive of diverse gender identities?

7 responses

Πίνακας 26: Θεωρείτε ότι ο χώρος εργασίας σας είναι συμπεριληπτικός απέναντι σε διαφορετικές ταυτότητες φύλου;

- Ναι – 0%
- Όχι – 28,6%
- Ίσως – 71,4%

Συστάσεις

Βελτιώσεις Πολιτικής

Για να καλυφθούν τα διαπιστωμένα κενά στα θεσμικά πλαίσια και την εφαρμογή τους, οι συμμετέχουσες χώρες πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στην αναθεώρηση και την επέκταση των νομικών προστασιών για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής οφείλουν να διασφαλίσουν ότι τα τρανς και ιντερσεξ άτομα περιλαμβάνονται ρητά στους αντιδιακριτικούς νόμους και ότι η νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου καλύπτει τόσο τα μη δυαδικά όσο και τα ιντερσεξ άτομα.

Χώρες όπως η Κύπρος και η Λιθουανία, όπου η νομοθετική πρόοδος είναι πιο αργή, μπορούν να υιοθετήσουν μέτρα εμπνευσμένα από τον **Νόμο για τα Τρανς της Ισπανίας (2023)**, ο οποίος επιτρέπει την αυτοπροσδιοριζόμενη ταυτότητα χωρίς υπερβολικά ή παρεμβατικά κριτήρια.

Μία ακόμη κρίσιμη προτεραιότητα είναι η ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση στον τομέα της υγείας. Οι κυβερνήσεις πρέπει να θεσπίσουν εθνικές κατευθυντήριες οδηγίες για τη φροντίδα επιβεβαίωσης φύλου, ενσωματώνοντας βέλτιστες πρακτικές, όπως το **πολυεπιστημονικό πλαίσιο της Λιθουανίας για την τρανς υγειονομική περίθαλψη**. Οι οδηγίες αυτές πρέπει να περιλαμβάνουν πρόσβαση σε ψυχολογική υποστήριξη, ορμονοθεραπεία και χειρουργικές επεμβάσεις, καθώς και διασφαλίσεις ενάντια σε περιττές ιατρικές παρεμβάσεις σε ανήλικους ιντερσεξ.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην αντιμετώπιση των γεωγραφικών ανισοτήτων, ώστε να διασφαλιστεί ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας σε αγροτικές και υποεξυπηρετούμενες περιοχές.

Η ενίσχυση της ένταξης στην αγορά εργασίας μπορεί να επιτευχθεί με την εφαρμογή ισχυρών πολιτικών κατά των διακρίσεων στους χώρους εργασίας. Οι χώρες πρέπει να εξετάσουν την καθιέρωση **υποχρεωτικής εκπαίδευσης σε θέματα διαφορετικότητας και ένταξης για τους εργοδότες**, με εξειδικευμένο περιεχόμενο για τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα. Για να στηριχθούν οι ΛΟΑΤΚΙ+ εργαζόμενοι, οι κυβερνήσεις θα μπορούσαν να ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να υιοθετήσουν συμπεριληπτικές πολιτικές, όπως η παροχή επιδομάτων και παροχών σε ομόφυλα ζευγάρια ή η προσαρμογή των συνθηκών εργασίας για τρανς εργαζομένους κατά τη διάρκεια της μετάβασής τους.

Ενδυνάμωση Θεσμών

Η ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα. Οι κυβερνήσεις πρέπει να διαθέσουν πόρους για την ενίσχυση της λειτουργίας των **οργάνων ισότητας** και των **επιτροπών ανθρωπίνων δικαιωμάτων** που είναι επιφορτισμένες με την παρακολούθηση και εφαρμογή των αντιδιακριτικών νόμων.

Η Ισπανία και η Ιρλανδία, που διαθέτουν ισχυρά θεσμικά όργανα ισότητας, μπορούν να παρέχουν τεχνογνωσία για τη δημιουργία ή την ενίσχυση αντίστοιχων φορέων στη Λιθουανία και την Κύπρο.

Τα προγράμματα εκπαίδευσης για δημόσιους λειτουργούς, επαγγελματίες υγείας, εκπαιδευτικούς και αστυνομικούς πρέπει να επεκταθούν, ώστε να καλύψουν τα υφιστάμενα κενά κατανόησης των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων. Τα προγράμματα αυτά θα πρέπει να επικεντρώνονται στη μείωση προκαταλήψεων, στην προαγωγή πολιτισμικής επάρκειας και στην παροχή εργαλείων για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των διακρίσεων.

Οι πρόσφατες πρωτοβουλίες της Ελλάδας για την απαγόρευση των «θεραπειών μεταστροφής» μπορούν να αποτελέσουν παράδειγμα για την εκπαίδευση επαγγελματιών ψυχικής υγείας σχετικά με τους κινδύνους αυτών των επιβλαβών πρακτικών.

Επιπλέον, οι κυβερνήσεις πρέπει να θεσπίσουν μηχανισμούς παρακολούθησης και λογοδοσίας για την εφαρμογή των ΛΟΑΤΚΙ+ πολιτικών. Αυτό περιλαμβάνει τη συλλογή **αναλυτικών δεδομένων** σχετικά με περιστατικά διακρίσεων, την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και την ένταξη στον χώρο εργασίας. Τα συστήματα διαφανούς αναφοράς θα επιτρέψουν στα θεσμικά όργανα να

εντοπίζουν κενά στην εφαρμογή και να ανταποκρίνονται αποτελεσματικότερα στις ανάγκες των ΛΟΑΤΚΙ+ κοινοτήτων.

Ευκαιρίες Διακρατικής Μάθησης

Η διακρατική συνεργασία αποτελεί πολύτιμη ευκαιρία για ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και εναρμόνιση πολιτικών στην περιοχή.

- Ηγετικά παραδείγματα όπως ο **ισπανικός νόμος για τον αυτοπροσδιορισμό** και το **ολοκληρωμένο αντιδιακριτικό πλαίσιο της Ιρλανδίας** μπορούν να αποτελέσουν πρότυπα για άλλες χώρες.
- Οι **προστασίες για τα ιντερσεξ άτομα της Ελλάδας** και οι **κατευθυντήριες οδηγίες για την τρανς υγεία στη Λιθουανία** αναδεικνύουν τομείς όπου η συνεργασία μπορεί να αποδώσει θετικά αποτελέσματα.

Περιφερειακά εργαστήρια και συνέδρια μπορούν να διευκολύνουν την ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ υπευθύνων χάραξης πολιτικής, ακτιβιστών και θεσμών. Οι συναντήσεις αυτές πρέπει να επικεντρώνονται σε στρατηγικές αντιμετώπισης κοινών προκλήσεων, όπως η βελτίωση της πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και η μείωση του κοινωνικού στίγματος.

Η **ΕΕ μπορεί να διαδραματίσει συντονιστικό ρόλο**, αξιοποιώντας τη Στρατηγική Ισότητας ΛΟΑΤΚΙ+ 2020-2025 για την προώθηση της εναρμόνισης με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Επιπλέον, μπορούν να αναπτυχθούν **ψηφιακές πλατφόρμες** που θα συνδέουν φορείς από διαφορετικές χώρες, περιλαμβάνοντας βιβλιοθήκες πόρων με μελέτες περίπτωσης, νομοθετικά πρότυπα και εκπαιδευτικό υλικό. Έτσι, τα κράτη θα μπορούν να μαθαίνουν από τις επιτυχίες άλλων και να αποφεύγουν κοινά λάθη.

Διασυννοριακές συνεργασίες μεταξύ ΜΚΟ και κοινοτικών οργανώσεων μπορούν να ενισχύσουν τη συνηγορία, δημιουργώντας μια ενιαία φωνή για τα ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιώματα στην Ευρώπη.

Κατευθύνσεις για Μελλοντική Έρευνα

Η περαιτέρω έρευνα είναι απαραίτητη για να καλυφθούν τα κενά δεδομένων και να διαμορφωθούν τεκμηριωμένες πολιτικές. Οι κυβερνήσεις και τα ερευνητικά ιδρύματα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα σε μελέτες για τις βιωμένες εμπειρίες ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων ιδίως των τρανς και ιντερσεξστους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης και της απασχόλησης.

Συγκριτικές μελέτες που εξετάζουν την αποτελεσματικότητα διαφορετικών νομικών πλαισίων και στρατηγικών εφαρμογής θα παρείχαν χρήσιμες γνώσεις για την εναρμόνιση των πολιτικών.

Η **διαθεματικότητα** πρέπει να αποτελεί κεντρικό άξονα μελλοντικών ερευνών. Η κατανόηση του πώς παράγοντες όπως η φυλή, η αναπηρία, η κοινωνικοοικονομική κατάσταση και η γεωγραφική

τοποθεσία διασταυρώνονται με τις ΛΟΑΤΚΙ+ ταυτότητες θα βοηθήσει στη διαμόρφωση στοχευμένων παρεμβάσεων υπέρ των πιο περιθωριοποιημένων ομάδων.

Επιπλέον, απαιτούνται περισσότερα δεδομένα για τις εμπειρίες και τις ανάγκες των ιντερσεξ ατόμων, προκειμένου να αναπτυχθούν συμπεριληπτικές πολιτικές και υγειονομικά πρωτόκολλα.

Πιλοτικά προγράμματα και μελέτες μπορούν να αξιολογήσουν τον αντίκτυπο νέων πολιτικών ή πρωτοβουλιών, παρέχοντας αποδείξεις για την ευρύτερη εφαρμογή επιτυχημένων μοντέλων. Για παράδειγμα, πιλοτικά έργα σε αγροτικές περιοχές θα μπορούσαν να δοκιμάσουν στρατηγικές βελτίωσης της πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη ή μείωσης του στίγματος, με τα αποτελέσματα να τροφοδοτούν εθνικές στρατηγικές.

Τέλος, οι κυβερνήσεις πρέπει να επενδύσουν στην ανάπτυξη εργαλείων παρακολούθησης και αξιολόγησης των πολιτικών, διασφαλίζοντας ότι η πρόοδος είναι μετρήσιμη και βιώσιμη.

Συμπέρασμα

This Η παρούσα έκθεση αναδεικνύει τη σημαντική πρόοδο που έχει σημειωθεί στην Ισπανία, την Ελλάδα, τη Λιθουανία, την Κύπρο και την Ιρλανδία ως προς την προώθηση των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, ενώ ταυτόχρονα επισημαίνει τα επίμονα κενά και τις προκλήσεις που παραμένουν.

Τα βασικά ευρήματα υπογραμμίζουν τη σημασία ισχυρών νομικών πλαισίων, όπως ο **Νόμος για τα Τρανς της Ισπανίας** και τα **αντιδιακριτικά μέτρα της Ιρλανδίας**, καθώς και την ανάγκη για βελτιωμένη εφαρμογή, ιδιαίτερα σε αγροτικές ή πιο συντηρητικές περιοχές. Κοινά εμπόδια, όπως η περιορισμένη θεσμική ικανότητα και η ανεπαρκής πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας για τρανς και ιντερσεξ άτομα, καταδεικνύουν την κρίσιμη ανάγκη για συνεχή δράση.

Η **διακρατική συνεργασία** είναι απαραίτητη για την επιτάχυνση της προόδου. Η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, όπως οι **προστασίες για τα ιντερσεξ άτομα στην Ελλάδα** και οι **δομημένες κατευθυντήριες οδηγίες για την τρανς υγειονομική περίθαλψη στη Λιθουανία**, προσφέρουν μια πορεία προς εναρμονισμένες προσεγγίσεις. Η περιφερειακή συνεργασία μπορεί να ενισχύσει την ευθυγράμμιση με τις στρατηγικές της ΕΕ, επιτρέποντας στις χώρες να αντιμετωπίζουν από κοινού τις προκλήσεις και να ενισχύουν τον αντίκτυπό τους.

Η διασφάλιση των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων απαιτεί **διαρκή δέσμευση** από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους θεσμούς και την κοινωνία. Με την προτεραιοποίηση βελτιώσεων πολιτικής, την ενδυνάμωση των θεσμών και την καλλιέργεια της κοινωνικής ευαισθητοποίησης, οι συμμετέχουσες χώρες μπορούν να οικοδομήσουν μια πιο συμπεριληπτική Ευρώπη, όπου κάθε άτομο ανεξαρτήτως ταυτότητας θα προστατεύεται και θα ενδυναμώνεται.

Πίνακες περίληψης συστάσεων

Ομάδα Ενδιαφερομένων	Συστάσεις
Εθνικοί Χαρακτες Πολιτικής	- Θέσπιση ολοκληρωμένων αντιδιακριτικών νόμων που να καλύπτουν την ταυτότητα φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου. - Νομική αναγνώριση μη δυαδικών και ιντερσεξ ταυτοτήτων. - Απαγόρευση των «θεραπειών μεταστροφής» και των μη συναινετικών χειρουργικών επεμβάσεων σε ανήλικους ιντερσεξ. - Υιοθέτηση εθνικών στρατηγικών ένταξης ΛΟΑΤΚΙ+ με σαφείς προϋπολογισμούς και μηχανισμούς παρακολούθησης.
Δημόσιοι Θεσμοί	- Συνεχής εκπαίδευση σε θέματα ΛΟΑΤΚΙ+ για τον τομέα υγείας, την εκπαίδευση και την αστυνόμευση. - Αναμόρφωση σχολικών και πανεπιστημιακών προγραμμάτων ώστε να περιλαμβάνουν ΛΟΑΤΚΙ+ θεματικές και να υποστηρίζουν πολιτικές κατά του εκφοβισμού.
Κοινωνία των Πολιτών και ΜΚΟ	- Αύξηση της μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης για υπηρεσίες της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας. - Στήριξη δράσεων προσέγγισης για ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα που βιώνουν πολλαπλές μορφές περιθωριοποίησης (π.χ. μετανάστες, άτομα με αναπηρία).
Ευρωπαϊκή Ένωση και Περιφερειακοί Φορείς	- Διευκόλυνση της διακρατικής ανταλλαγής εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών. - Παροχή χρηματοδότησης για διακρατικές πρωτοβουλίες ένταξης ΛΟΑΤΚΙ+.
Ερευνητές και Φορείς Δεδομένων	- Βελτίωση των εθνικών συστημάτων δεδομένων ώστε να περιλαμβάνουν την ταυτότητα φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου. - Διασφάλιση ότι η διαθεματική έρευνα θα περιλαμβάνει υπο-ομάδες ΛΟΑΤΚΙ+ που υποεκπροσωπούνται.

Πίνακας 27: Σύνοψη Συστάσεων

Πίνακας Πολιτικών Συστάσεων

Χώρα	Βελτιώσεις Πολιτικής	Θεσμική Ενδυνάμωση
Ισπανία	- Διασφάλιση προστασιών για μη δυαδικές ταυτότητες. - Αντιμετώπιση περιφερειακών ανισοτήτων στην εφαρμογή του νόμου.	- Επέκταση εκπαίδευσης για επαγγελματίες υγείας και δημόσιου τομέα. - Βελτίωση του συντονισμού μεταξύ αυτόνομων περιφερειών.
Ελλάδα	- Επέκταση προστασιών για τα ιντερσεξ άτομα πέραν της υπάρχουσας ιατρικής νομοθεσίας. - Αντιμετώπιση της συντηρητικής κοινωνικής αντίστασης σε αγροτικές περιοχές. - Δωρεάν επεμβάσεις διόρθωσης/επιβεβαίωσης φύλου.	- Εκπαίδευση επαγγελματιών υγείας στις ανάγκες τρανς/ιντερσεξ ατόμων. - Συνεργασία κοινοτήτων τρανς/ιντερσεξ με εταιρείες απασχόλησης. - Ενίσχυση της εφαρμογής των αντιδιακριτικών νόμων.

Λιθουανία	- Συμπερίληψη της ταυτότητας/έκφρασης φύλου στους νόμους ισότητας. - Αντιμετώπιση της έλλειψης νομικής αναγνώρισης φύλου για μη δυαδικά/ιντερσεξ άτομα.	- Αύξηση της ικανότητας των οργάνων ισότητας. - Παροχή συνεπούς, κρατικά υποστηριζόμενης εκπαίδευσης.
Κύπρος	- Ανάπτυξη εθνικής στρατηγικής ένταξης ΛΟΑΤΚΙ+. - Βελτίωση της νομικής αναγνώρισης ταυτότητας φύλου και των εργασιακών δικαιωμάτων.	- Υποχρεωτική εκπαίδευση για την ένταξη στον τομέα υγείας και τις δημόσιες υπηρεσίες. - Δημιουργία μηχανισμών αναφοράς και λογοδοσίας.
Ιρλανδία	- Ενίσχυση της διαθεματικότητας στο υπάρχον νομικό πλαίσιο. - Βελτίωση της πρόσβασης σε συμπεριληπτική υγεία για ενήλικες, όχι μόνο για νέους.	- Επέκταση στοχευμένης εκπαίδευσης για επαγγελματίες υγείας. - Ενίσχυση της παρακολούθησης των διακρίσεων στον χώρο εργασίας.

Πίνακας 28: Πίνακας Πολιτικών Συστάσεων

Βιβλιογραφία

(n.d.). Retrieved from SAFER: <https://safer.cy/>

(n.d.). Retrieved from Health4LGBTI: <https://www.ilga-europe.org/campaign/health4lgbti-reducing-health-inequalities-experienced-by-lgbti-people/>

Council of Ministers. (2022, 6 27). Retrieved from https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/gobierno/councilministers/Paginas/2022/20220627_council.a.spx

(2023). *Discrimination in the European Union*. European Commission. Retrieved from <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2972>

(2015). *Equality Act*. Justice and Equality department. Retrieved from <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2015/act/43/enacted/en/html>

(2015). *Gender Recognition Act*. Social Protection Department. Retrieved from <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2015/act/25/enacted/en/index.html>

Groot, D. D. (2024). *Bans on conversion 'therapies'*. European Parliament.

(2022). *Health for All, Equal and Quality Access to the National Health System Law*. Retrieved from <https://database.ilga.org/conversion-therapies-lgbti>

(2013). *Health Insurance Act*. Department of Health. Retrieved from <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2013/act/48/enacted/en/html>

James Gregory, B. (2024, 2 16). Retrieved from <https://www.bbc.com/news/world-europe-68310126>

(2016). *Law 4443/2016*. Retrieved from <https://www.taxheaven.gr/law/4443/2016>

(2017). *Law 4491/2017*. Retrieved from <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/304143/nomos-4491-2017>

- (2018). *Law 4577/2018*. Retrieved from <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/474449/nomos-4577-2018>
- (2022). *Law No. 4,958*. Greek Parliament. Retrieved from <https://www.odigostoupoliti.eu/nomos-4958-2022-iatrikos-ypovoithoumeni-anaparagogi/>
- (2024). *Law No. 5,089*. Greek Parliament. Retrieved from <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/945586/nomos-5089-2024>
- legislation), S. s. (2022). *Ley 20/2022*. Retrieved from <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2022-17099>
- (2021). *LGBTI+ Youth Strategy*. The department of Justice and Equality. Retrieved from <https://assets.gov.ie/46699/1823e5fb971045b3bf6919f6be02061c.pdf>
- (2024). *LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025*. European Commission. Retrieved from https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/lesbian-gay-bi-trans-and-intersex-equality/lgbtiq-equality-strategy-2020-2025_en
- Madrid, P. o. (2016). *Law 2/2016*. Retrieved from <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/sgp2.12090>
- Maltezos, R. (2022, 5 11). *Reuters*. Retrieved from <https://www.reuters.com/world/europe/greece-bans-lgbtq-conversion-therapy-2022-05-11/>
- Ministry of Health. (2023, 7 18). Retrieved from <https://ligoniukasa.lrv.lt/en/news/lithuanian-healthcare-in-2022-main-facts-and-figures/>
- Parliament, G. (2021). *Law No. 4808/2021*. Retrieved from <https://www.taxlaw.gr/en/practice-areas/law-4808-2021-labor-arrangements/>
- Parliament, S. (2022). *Comprehensive Law 15/2022*. Retrieved from <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2022-11589&p=20220713&tn=1>
- Parliament, S. (2023). *Trans Law*. Spanish Parliament. Retrieved from <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2023-5366>
- (2022). *Procedure for Diagnosis and Treatment of Gender Identity Disorder*. Ministry of Health. Retrieved from <https://ligoniukasa.lrv.lt/en/news/procedures-for-the-diagnosis-and-treatment-of-gender-identity-disorder-are-approved/>
- Sam Jones, T. G. (2023, February 16). Retrieved from <https://www.theguardian.com/world/2023/feb/16/spain-passes-law-allowing-anyone-over-16-to-change-registered-gender>
- Spain, G. o. (2007). *Ley 3/2007 on Gender Identity and Sexual Orientation*. Retrieved from <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2007-6115>

ACTIVEAID

INCLUSION THAT TRANSFORMS LIVES

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Project number: 101144651

PARTNERSHIP:

SOMO2
LGTB+ ARAGÓN

UCD School of Medicine
Scoil an Leighis UCD

**SOCIAL
INNOV**

WISEFOUR

PROLEPSIS
INSTITUTE
teicivo - ceimléisíon - mapáidam

L G L
NACIONALNÉ
LGBT TEISIŲ
ORGANIZACIJA

Funded by
the European Union